



วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1
(มกราคม-เมษายน 2567)

NAKHON LAMPANG
BUDDHIST'S JOURNAL

N B J

ISSN: 2350-9953 (Print)

ISSN: 2672-9830 (Online)



วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

Volume 13 No.1 (January – April 2024)

ISSN 2350-9953 (Print)

E-ISSN 2672-9830 (Online)

หลักการและเหตุผล

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ถือเป็นแหล่งรวบรวมผลงานทางวิชาการ และองค์ความรู้ที่สำคัญเนื่องจากเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ทางพระพุทธศาสนา ความคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนความเคลื่อนไหวในแง่มุมต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ ของมหาวิทยาลัย

ในการนี้ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

หมายเหตุ

1. บทความทุกบทความได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) จากภายนอกมหาวิทยาลัย และบทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์จะไม่ส่งคืน
2. บทความ ข้อความภาพประกอบ และตารางใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่ใช่ว่าความรับผิดชอบของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว
3. บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบที่มีการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

การจัดพิมพ์ ปีละ 3 ครั้ง
ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน)
ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม)
ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

Volume 13 No.1 (January – April 2024)

ISSN 2350-9953 (Print)

E-ISSN 2672-9830 (Online)

■ ที่ปรึกษา

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.

พระสุวรรณเมธากรณ์, ผศ.

พระเมธีธรรมอาจารย์, รศ.ดร.

พระเทพเวที, รศ.ดร.

พระโสภณวชิราภรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม

พระราชเขมากร, รศ.ดร.

พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.

พระมหานพดล สุวณฺณเมธี

■ บรรณาธิการ

■ ผู้ช่วยบรรณาธิการ

■ กองบรรณาธิการ

พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.ดร.

พระครูโสภณวีรบัณฑิต, ผศ.

พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต, ดร.

พระมหาเกียรติ วรกิตติ, ดร.

อธิการบดี

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา

รองอธิการฝ่ายกิจการนิสิต

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

รองอธิการบดีวิทยาเขตแพร่

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร สายทอง

นางสาวจิรัชนา กานต์ เพิ่มขึ้น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
รองศาสตราจารย์ ดร.อธิปัติ บุญมาก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
รองศาสตราจารย์ วิภาวรรณ ปัญจรัตน์	ข้าราชการบำนาญ
	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.รวีโรจน์ ศรีคำภา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์นิชา ปัญจจริยะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร สิริสุคันธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจันท์ ศรีปรัชยานนท์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ออกแบบปก นายเกรียงศักดิ์ ปินใจ

นิติกร อาจารย์พรณรงค์ บวรชัยธรรม

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความประจำปี
ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระมหานพดล สุวณณเมธี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระมหาภิรติ วรกิตติ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ นิเทศศิลป์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร สายทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจันท์ ศรีปรัชยานนท์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.รวีโรจน์ ศรีคำภา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหัสยา สิทธิวิเศษ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดำเนิน ปัญญาผ่องใส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหาอินทรวงศ์ อิศรภาณี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.วินิจ พาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยภฏนครปฐม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรัช กังวล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเหลือ ใจมโน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร สิริสุคันธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์นิชา ปัญจจริยะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษตรพรพรณ พันธุ์ศรีเกษ	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รักษศรี เกียรติบุตร	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริขวัญ ปัญญาเรียน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วสันต์ ปวนปันวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกศรา สว่างวงศ์	อาจารย์พิเศษ มจร.วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนวัชร เพ็ญรัตน์รัตนศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา ใจมโน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตุลาภรณ์ แสนปรน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ดร.ณัฐนนท์ จิรกีจนิมิตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.อณิษฐา หาญภักดีนิยม	กรมการพัฒนาชุมชน

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ฉบับนี้ ได้จัดพิมพ์เป็นปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567) อย่างต่อเนื่องกัน โดยมีผู้ให้ความสนใจและสอบถามถึงความคืบหน้าของบทความจำนวนมาก โดยวารสารฉบับนี้ได้รับเกียรติจากคณาจารย์ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิจากทั้งภายในและภายนอก นำเสนอบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งทางกองบรรณาธิการวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ขอขอบพระคุณทั้งผู้ที่สนใจเข้ามาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานและผู้อ่านที่สนใจวารสารฉบับนี้ มา ณ โอกาสนี้

สำหรับวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มีบทความประจำฉบับนี้ นำเสนอทั้งสิ้น 20 บทความ ประกอบด้วย บทความวิจัย (Research Articles) 16 บทความ และ บทความวิชาการ (Academic Article) 4 บทความ

บทความวิจัย (Research Articles) 16 บทความ ได้แก่

1.การศึกษาปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงที่มีผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี โดย บุษกร วัฒนบุตร การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี และปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงที่มีผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงของผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= .62) เมื่อพิจารณาในแต่ละอุปนิสัย พบว่า อุปนิสัยที่ 7 การกล้าเสี่ยงให้คนอื่นอยู่เสมอมีค่ามากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= 0.74) รองลงมา ได้แก่ อุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.77) อุปนิสัยที่ 6 การฝึกพลังประสานความต่าง ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.70) อุปนิสัยที่ 5 การเข้าใจผู้อื่นก่อนจะให้อื่นเข้าใจเรา ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.67) อุปนิสัยที่ 3 การทำสิ่งสำคัญก่อน ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.77) อุปนิสัยที่ 1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ อุปนิสัยที่ 4 การคิดแบบชนะ/ชนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D.= 0.66) ตามลำดับ 2) ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.=0.72) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D.= 0.79) รองลงมา ได้แก่ ด้านการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D.= 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D.=

0.68) ตามลำดับ

2.การพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรเหินยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย โดย สมชาย ศรีหนู และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา ด้านการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรเหินยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด และ เพื่อประเมินผลการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ การศึกษาครั้งนี้ใช้ฐานความรู้ด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) และการตลาด 5.0 (Marketing 5.0) เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยนี้ได้รับการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) และจากผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ ผ่านตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการ ฯ จำนวน 1 ราย ตลอดระยะเวลา 3 เดือน พบว่า สามารถเพิ่มศักยภาพทางการตลาดให้กับผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรเหินยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทยได้ด้วยการมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 22 เมื่อเปรียบเทียบกับผลประกอบการก่อนหน้าทำการทดลอง

3.การประเมินความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดย อัมพร ปัญญา และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประเมินความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ พื้นที่วิจัย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา จำนวน 355 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t (t-test) และค่า F – test (One – Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า การประเมินความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านพนักงานผู้ให้บริการและด้านความรู้ของพนักงานผู้ให้บริการ รองลงมา คือ ด้านความสะดวกของสถานที่ให้บริการ ด้านคุณภาพของงานบริการ และด้านข้อมูลข่าวสาร ที่ได้รับจากการให้บริการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 1) การเปรียบเทียบความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา จำแนกตาม

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า 1) ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความประทับใจต่อการให้บริการโดยรวมไม่แตกต่างกัน 2) ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน 3) ประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีประทับใจต่อการให้บริการ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการ แตกต่างกัน 5) ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการโดยรวมแตกต่างกัน

4.การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะพุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดย สมภพ ศรีสัมพันธ์ และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะพุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่มีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่าเสา อำเภอกะพุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า รายได้ต่อปีไม่เกิน 5,000 บาท อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป และมีอาชีพเกษตรกร 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะพุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนบริหารงาน ด้านการรับผลประโยชน์จากการบริหารงาน และด้านการติดตามประเมินผล พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับน้อย

5.การประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดย สมชาย วิมลสุข และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และการเปรียบเทียบการประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมการให้บริการ ($\bar{X} = 4.26$) มากที่สุด 2) ความคิดเห็นของประชาชนต่อการประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม พบว่า 1) ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ ต้องมีความรวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำในการให้บริการ 2) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ต้องมีความยิ้มแย้ม พุดจาไพเราะ มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถแก้ปัญหา และให้คำแนะนำกับผู้ใช้บริการได้ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอต่อประชาชนที่มาใช้บริการ และ 4) ด้านการส่งเสริมการให้บริการ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงขั้นตอน วิธีการ และระยะเวลาในการให้บริการแก่ประชาชนให้ชัดเจน

6.การสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน โดย Zhao Peizuo และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาด คุณภาพบริการ และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรม และศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน ในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาดอยู่ในระดับมาก คุณภาพบริการอยู่ในระดับปานกลาง และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีนอยู่ในระดับมาก และ 2) ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.แนวทางการคุ้มครองและจัดสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชนใน จังหวัดปัตตานี โดย อธิตญา จันทรแสง และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ ศึกษาการคุ้มครองแรงงานกลุ่มพนักงานขนส่งเอกชน ศึกษาความต้องการด้านสวัสดิการของพนักงานขนส่งเอกชน และสร้างข้อเสนอในการคุ้มครองและจัดสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า พบว่าพนักงานบริษัทขนส่งเอกชนจังหวัดชายแดนใต้ส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการที่เหมาะสม และสถานประกอบการส่วนใหญ่จัดสวัสดิการแรงงานตามที่กฎหมายกำหนดให้เพียงบางรายการ เช่น สวัสดิการประกันสังคม และสวัสดิการทำงานล่วงเวลา เป็นต้น และมีข้อเสนอแนวทางการคุ้มครองและจัดสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี คือจัดสวัสดิการเหนือกฎหมายให้แก่พนักงาน เพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงานให้พนักงานปฏิบัติงานให้ตรงตามเป้าหมายของบริษัท เช่น การจัดโบนัสประจำเดือน เบี้ยขยันประจำเดือน รวมถึงการอำนวยความสะดวกให้แก่พนักงาน เพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

8.การอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาประเพณีฟั้งธรรมขอฝน จังหวัดเชียงราย โดย สหทัยา วิเศษ และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทและคุณค่าของประเพณีฟั้งธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และพัฒนากิจกรรมการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟั้งธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนห้วยไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า บทบาทและคุณค่าของประเพณีฟั้งธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านบทบาทพบว่า มีบทบาทในการเชื่อมโยงสถาบันของสังคมให้อยู่อย่างสันติสุข บทบาทในการหล่อหลอมความรักความสามัคคีของคนในชุมชน และบทบาทในการสร้างขวัญกำลังใจ ส่วนคุณค่าพบว่า มีคุณค่าด้านความสัมพันธ์ของคนในชุมชน และคุณค่าด้านคุณธรรมและจริยธรรม

9.การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดย วิโรจน์ หมั่นเทพ และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต และศึกษาปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านวิธีการจัดเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และด้านหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ และ 2) ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ ได้แก่ ลักษณะตามบริบทของผู้เรียน สื่อในการจัดกิจกรรม ภาระหน้าที่ของครูผู้สอน เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม และการสนับสนุนของผู้บริหาร

10.ยุทธศาสตร์และกลไกภาครัฐในระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ กรณีศึกษา จังหวัดพิษณุโลก โดย วสันต์ ปวนปิ่นวงศ์ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษายุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ในการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ เพื่อนำเสนอถึงยุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยนำไปสู่การบูรณาการความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ และ เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในประเด็นการป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า 1) จังหวัดพิษณุโลกยังไม่มียุทธศาสตร์และนโยบาย หรือมาตรการที่เป็นกรณีเฉพาะต่อปัญหาเรื่องการพนันออนไลน์ และยังไม่มีแผนหรือนโยบายที่มีการแก้ไขปัญหายาวชนกับการพนันออนไลน์อย่างเป็นรูปธรรม 2) จังหวัดพิษณุโลกให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษา สถานบันศาสนา ชุมชน และสถาบันครอบครัว ในการเป็นกลไกการทำงานในเรื่องของการแก้ไขปัญหายาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์กับเยาวชนทั้งในเชิงรุกและรับโดยจะเห็นจากให้ความสำคัญในเรื่องการบูรณาการการลงพื้นที่เพื่อประเมินความเสี่ยง การแจ้งเบาะแส การดำเนินคดี การจับกุม และ 3) ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยโดยครอบคลุมกับการพนันออนไลน์ ข้อเสนอแนะ คือ ต้องพัฒนาการปฏิบัติงานระบบคิด วิสัยทัศน์ แรงจูงใจ และวัฒนธรรมองค์กร ของหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ในเยาวชนในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

11.การพัฒนาศักยภาพผู้เข้ารับการรักษาเสพติดสู่การประกอบอาชีพและการจ้างงาน โรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น โดย สิทธิพร เกษจ้อย และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการรักษาเสพติดโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น เพื่อศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้งานของผู้เข้ารับการรักษาเสพติดเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพสู่

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

การจ้างงาน และ เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ภูมิหลัง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดในการพัฒนากระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่มีความเหมาะสมและนำไปสู่การจ้างงาน ผลการวิจัยพบว่า ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.85$) จากการศึกษาได้พบข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพของผู้บำบัดยาเสพติดดังนี้ คือ 1) การพัฒนาศักยภาพด้านร่างกาย ควรต่อเติมห้องทำกิจกรรมและทำกิจกรรมนันทนาการมากขึ้น เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดมีสภาพร่างกายที่ฟื้นตัวเร็ว ผ่อนคลายจากความเครียดและการคิดถึงบ้าน 2) การพัฒนาศักยภาพด้านอารมณ์ ทีมสหวิชาชีพนำการให้คำปรึกษาและการทำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการบำบัดรักษา ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดเกิดการยอมรับ เห็นคุณค่าในตนเอง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พร้อมทั้งจะให้อิสระตนเองได้เริ่มต้นใหม่ 3) การพัฒนาศักยภาพด้านความสามารถ อาชีพที่นำมาใช้ในกระบวนการยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดมีความหลากหลายทางด้านความสามารถ 4) การพัฒนาศักยภาพด้านการยอมรับ ควรมีการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมพลังหรือการให้กำลังใจกับผู้เข้ารับการบำบัดเพื่อเป็นกำลังใจการกลับสู่สังคม

12.การพัฒนาหลักสูตรการสร้างแบบจำลอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดย นาฏอนงค์ วงศ์สิงห์แก้ว และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และเพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วย 2 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 HUNGER FOOD และหน่วยที่ 2 ท้องโลกอวกาศ 5) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร 6) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตร และ 7) การวัดและประเมินผลของหลักสูตร 2) นักเรียนที่เข้าร่วมการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยทักษะในการสร้างแบบจำลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

13.แนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน โดย กฤติยา ปาตีคำ และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

และ เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า การเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารต้องดำเนินการตามแนวทางต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาทักษะวิชาการการพัฒนาทักษะผู้นำ การสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่ง การสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างสรรค์และสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตามและประเมินผลการเสริมสร้าง การสนับสนุนการอำนวยความสะดวก การให้คำปรึกษา การเป็นพี่เลี้ยง การให้ความร่วมมือ ซึ่งเมื่อดำเนินการตามที่กล่าวมาแล้ว การเสริมสร้างพลังอำนาจจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร ซึ่งผู้ที่ได้รับการเสริมพลังอำนาจโดยตรงคือ ครูและบุคลากร และเมื่อครูและบุคลากรเกิดการพัฒนาให้สามารถทำงานอย่างเต็มศักยภาพก็จะส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพตามไปด้วย

14.ผลของการเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้นที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของเยาวชน โดย เตชภณ ทองเต็ม และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้นที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า 1) ไม่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนการทดลอง และหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่พบว่าผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายหลังทดลองสัปดาห์ที่ 8 ในกลุ่มทดลอง มีแนวโน้มที่ดีขึ้นในทุกรายการทดสอบ 2) พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการทดสอบดัชนีมวลกายระหว่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในตัวอย่างกลุ่มทดลอง

15.ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดย พรณรงค์ สิงห์สำราญ และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้แก่ ด้านทัศนคติในการเรียน (x6) ด้านพื้นฐานความรู้เดิม (x3) ด้านครอบครัว (x7) โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถอธิบาย ความสามารถในการพูดได้ร้อยละ 58.11

16.ศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดย ปริณดา ศรีมณี การศึกษานี้เป็นบทความวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพรายด้านพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.32, SD=0.16$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านจิตวิทยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46, SD=0.13$) รองลงมา ด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.36, SD=0.15$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสังคมและด้านกายภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20, SD=0.20$)

บทความวิชาการ (Academic Article) 4 บทความ ได้แก่

17.แนวทางการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดย ดำหริ จันทชูโต และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิชาการ โดยได้ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร การเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบและแนวทางการบริหารแบบเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา 3 องค์ประกอบ คือ 1.องค์ประกอบระดับบุคคล 2.องค์ประกอบระดับทีมงาน และ 3. องค์ประกอบระดับองค์กร โดยมีเงื่อนไขการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหาร 6 ประการ 1) คุณลักษณะ 2) ทักษะ 3) สัญญาแห่งความสำเร็จ 4) การนิเทศตนเอง 5) โครงสร้างและระบบที่ช่วยเหลือเกื้อกูล 6) ภาระหน้าที่การประเมินตนเอง และดำเนินการตามกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ 5 ขั้นตอน 1.การกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการ 2.การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน 3.การระบุทรัพยากร 4.การกำหนดภาระหน้าที่ 5.การกำหนดผลที่ตามมา โดยการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารต้องดำเนินการตามแนวทางต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาทักษะวิชาการการพัฒนาทักษะผู้นำ การสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่ง การสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างสรรค์และสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตามและประเมินผลการเสริมสร้าง การสนับสนุน การอำนวยความสะดวก การให้คำปรึกษา การเป็นพี่เลี้ยง การให้ความร่วมมือ ซึ่งเมื่อดำเนินการตามที่กล่าวมาแล้ว การเสริมสร้างพลังอำนาจจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร ซึ่งผู้ที่ได้รับการเสริมพลังอำนาจโดยตรงคือ ครูและบุคลากร และเมื่อครูและบุคลากรเกิดการพัฒนาให้สามารถทำงานอย่างเต็มศักยภาพก็จะส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพตามไปด้วย

18.ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองที่เน้นรัฐเป็นศูนย์กลาง โดย สิริมา จิรกิจธนา การศึกษานี้เป็นบทความวิชาการ เป็นการใช้แนวคิดเกี่ยวกับกลไกรัฐและการปกครอง (Concepts about state apparatus and governance) รัฐนิยม (Statism) ทฤษฎีว่าด้วยชนชั้นนำ (Elite Theory) โครงสร้างอำนาจเชิงอุปถัมภ์ (Patron-client systems) มีวัตถุประสงค์นำทฤษฎีทั้ง 4 ทฤษฎีเพื่อเป็นวิทยาทานความรู้ให้กับผู้สนใจศึกษา

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

เศรษฐศาสตร์การเมือง เพื่อนำทฤษฎีข้างต้นไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาที่เห็นว่าเหมาะสมตามแต่กรณี ดังนั้นบทความนี้นำเสนอว่า ทฤษฎีทั้ง 4 เป็นการอธิบายองค์ความรู้แห่งทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง เช่น กระบวนการสร้างรัฐนิยม ระบบอุปถัมภ์ชนชั้นนำ ฯลฯ เป็นแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นสำคัญทางเศรษฐศาสตร์การเมืองสำหรับแนวทางการศึกษาสำหรับผู้สนใจ

19.แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดย วิทยา ธาตุบุรณย์ และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิชาการ มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Information System; HRIS) โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์ประกอบ รูปแบบ ข้อควรคำนึงและขั้นตอนการจัดทำระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ซึ่งพบว่าคุณสมบัติของระบบสารสนเทศที่ดี ประกอบไปด้วย 1.ความถูกต้อง 2.ความครบถ้วนสมบูรณ์ 3.ความทันกับเวลา 4.ความเชื่อถือได้ 5.การตรวจสอบได้ 6.ความพอใจของผู้ใช้ และยังพบว่าแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.การกำหนดความต้องการของระบบ 2.การวิเคราะห์ระบบ 3.การออกแบบระบบ 4.การติดตั้งระบบ 5.การบำรุงรักษาระบบ

20.ไม้กั้งไหล: ระบบการเขียนอักขระล้านนาในภาษาศาสตร์ โดย พระพิชญพล สุวณฺณรูปโป และคณะ การศึกษานี้เป็นบทความวิชาการ เป็นการกล่าวถึงระบบการเขียนอักขระวิธีของล้านนาโดยใช้หลักการแห่งภาษาบาลี อันเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้เกิดกระบวนการทางภาษาศาสตร์ เกิดรูปที่เรียกพยัญชนะตัว ง ว่า “ไม้กั้งไหล” ทั้งนี้ยังได้กล่าวถึงระบบของกลุ่มคำที่ประกอบด้วย “ไม้กั้งไหล” ที่เขียนออกมาตามแนวแห่งภาษาบาลี อีกทั้งยังได้กล่าวถึงระบบคำ/ศัพท์จากรากศัพท์ภาษาบาลี ที่นิยมนำมาใช้ในประโยคในภาษาล้านนาและภาษาไทยกลาง

ท้ายนี้กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้เลือกให้ วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ได้ทำหน้าที่เผยแพร่ผลงานของท่าน และหวังอย่างยิ่งว่าผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านตามเจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสาร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะประการใดในการปรับปรุงคุณภาพวารสารนี้ให้ดียิ่งขึ้นกองบรรณาธิการขออ้อมรับด้วยความยินดียิ่ง

ขอแสดงความนับถือ



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพร สายทอง)

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
ถ้อยแถลงบรรณาธิการ	(7)
สารบัญ	(16)
บทความวิจัย: (Research Articles)	
● การศึกษาปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงที่มีผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี	1 – 11
THE STUDY THE FACTORS FOR INDIVIDUAL DEVELOPMENT BY 7 HABITS OF HIGHLY EFFECTIVE OF STAFF IN PRIVATE COMPANY AT PATHUMTHANEE PROVINCE	
บุษกร วัฒนบุตร Busakorn Watthanabut	
● การพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย	12 - 27
MARKETING POTENTIAL DEVELOPMENT OF PLANTAGO MAJOR L. PROCESSING ENTREPRENEURS IN CENTRAL OF THAILAND	
สมชาย ศรีหนู, ตระกูล จิตวัฒนากร และ บุษกร วัฒนบุตร Somchai Sritnu, Trakul Chittwattanakorn and Bussakorn Watthanabut	
● การประเมินความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี	28 – 38
ASSESSMENT OF THE SERVICE IMPRESSIONS OF THAMAKA SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, THAMAKA DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE	
อัมพร ปัญญา, ธัญปวีณ์ ภัคสุวรรณวัฒน์, ณัฐพงษ์ เทวะเวชพงษ์ และ เรวดี มาลัยศรี Amporn Panya, Thanpawee Phaksuwannawat, Natthaphong Thewawechaphong and Revadee Malaisri	
● การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร	39 – 50
PUBLIC PARTICIPATION IN LOCAL ADMINISTRATION OF THASAO SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, KRATHUM BAEN DISTRICT, SAMUT SAKHON PROVINCE	
สมภพ ศรีสัมพันธ์, นิษฐา คงคาเรียน, กันตินันท์ จิตรละออน และ พีระ จันทร Sompop Srisamphan, Nittha Kongkarian, Kantinan Jitlaon and Peera Janthorn	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- การประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง
จังหวัดฉะเชิงเทรา 51 - 59
SERVICES PROVIDING EVALUATION OF THAKHAM SUBDISTRICT MUNICIPALITY,
BANGPAKONG DISTRICT, CHACHOENGSAO PROVINCE
สมชาย วิมลสุข, ภูกิจ สุรติรางคกุล, อนูวัติ กระสังข์ และ ทีป ราษฎร์น้อย
Somchai Wimonasuk, Phukit Suratirangakul, Anuwat Krasang and
Teep Ransanoi
- การสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ
โรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน 60 - 72
MARKETING COMMUNICATIONS AND SERVICE QUALITY AFFECTING HOTEL
USERS' SATISFACTION IN LESHAN CITY, SICHUAN PROVINCE, CHINA
Zhao Peizuo และ ธนกร สิริสุคันธา
Zhao Peizuo and Thanakorn Sirisugandha
- แนวทางการคุ้มครองและจัดสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชนใน
จังหวัดปัตตานี 73 - 84
GUIDELINES FOR LABOR PROTECTION AND WELFARE OF PRIVATE
TRANSPORT EMPLOYEES IN PATTANI PROVINCE
อติตญา จันทรแสง และ วันพิชิต ศรีสุข
Atitaya Jansang and Wanpichit Srisuk
- การอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาประเพณีฟังธรรมขอ
ฝน จังหวัดเชียงราย 85 - 101
THE PRESERVATION AND INHERITANCE OF THE NATIONAL INTANGIBLE CULTURAL
HERITAGE: CASE STUDY OF THE RAIN PRAYING RITUAL IN CHIANG RAI PROVINCE
สหทัย วิเศษ, ชูชาติ สุทธะ และ สมจันทร์ ศรีปรัชยานนท์
Sahathaya Wises, Chuchat Sutta and Somchan Sriprachayanon
- การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 102 - 113
THE LEARNING MANAGEMENT OF GRADUATE DIPLOMA
PROGRAM IN TEACHING PROFESSION NORTH BANGKOK UNIVERSITY
วิโรจน์ หมื่นเทพ และ สมนึก การีเวก
Wirote Muenthep and Somnuk Kareevate

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- ยุทธศาสตร์และกลไกภาครัฐในระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการ
ป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ กรณีศึกษา จังหวัดพิษณุโลก 114 - 129
STRATEGIES AND STATE MECHANISMS AT REGIONAL AND LOCAL
GOVERNMENT ORGANIZATION LEVELS FOR PREVENTING YOUTH ONLINE
GAMBLING: A CASE STUDY OF PHITSANULOK PROVINCE
วสันต์ ปวนปันวงศ์
Wasan Pounpunwong
- การพัฒนาศักยภาพผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดสู่การประกอบอาชีพและการจ้างงาน
โรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น 130 - 145
POTENTIALITY DEVELOPMENT OF DRUG ADDICTS FOR CAREER EMPLOYMENT:
THANYARAK HOSPITAL KHONKAEN PROVINCE
สิทธิพร เกษจ้อย, วรชาติ ทะสา, สัจจรักษ์ ไร่สงวน และ วณิชพร ดีคัง
Sitthiporn Khetjoi, Worachat Thasa, Saccarak Raisa-nguan and
Wanatchaporn Deekung
- การพัฒนาหลักสูตรการสร้างแบบจำลอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็ม
ศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 146 - 162
A DEVELOPMENT OF MODELING SKILL CURRICULUM USING STEAM
EDUCATION APPROACH FOR GRADE 5 STUDENTS
นาฏอนงค์ วงศ์สิงห์แก้ว และ ปริญญภาส สีทอง
Nadanong Wongsingkaew and Parinyapast Seethong
- แนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนอง
สูง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน 163 - 180
THE GUIDELINES FOR RELATIONSHIP MANAGEMENT WITH COMMUNITY
PARTICIPATORY OF BANNONGSOON SCHOOL, BANHONG DISTRICT,
LAMPHUN PROVINCE
กฤติยา ปาตีคำ และ สำเนา หมื่นแจ่ม
Kridtiya Pateekham and Samnao Muenjaem

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- ผลของการเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทย
จิกเส้นที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของเยาวชน 181 - 195
EFFECT OF PARTICIPATION IN THE EXERCISE PROGRAM OF THAI JIG SEN
FOLK SPORT ON THE PHYSICAL FITNESS OF YOUTHS
เตชภณ ทองเต็ม, ขนิษฐา นิมพาลี, จีรนนท์ แก้วมา และ อารงค์ บุญพรหม
Tachapon Tongterm, Khanittha Chimpali, Jeeranan Kaewma and
Thamrong Boonprom
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 196 - 210
FACTORS AFFECTING STUDENTS' ENGLISH SPEAKING, FACULTY OF
EDUCATION, NORTH BANGKOK UNIVERSITY
พรณรงค์ สิงห์สำราญ, ยุวดี ชูจิตต์, ดารินี ภูทอง และ อมรรัตน์ ประวัติรุ่งเรือง
Pornnarong Singsamran, Yuwadee Chujit, Darinee Phuthong and
Amornrat Prawatrungrueng
- ศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 211 - 224
A STUDY OF LEARNING AND CLASSROOM MANAGEMENT FOR TEACHING
PRACTICE EXPERIENCE OF THE UNDERGRADUATE STUDENTS IN EARLY
CHILDHOOD EDUCATION AT NORTH BANGKOK UNIVERSITY
ปริญดา ศรีมูณี
Parinda Srimunee
- บทความวิชาการ: (Academic Article)
- แนวทางการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา 225 - 238
GUIDELINES FOR EMPOWERMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS
ดำหรี จันทชูโต, ตระกูล จิตวัฒนากร และ วิโรจน์ หมั่นเทพ
Damri Jantachooto, Trakul Chitwattanakorn and Wirote Muenthep
- ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองที่เน้นรัฐเป็นศูนย์กลาง 239 - 254
THE STATE-CENTRIC THEORIES OF THE POLITICAL ECONOMY
สิริมา จิรกีจนา
Sirima Jirakijtana

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 255 - 270
GUIDELINES FOR DEVELOPING INFORMATION SYSTEM IN HUMAN
RESOURCE MANAGEMENT
วิทยา ธาตุบุรมย์, ตระกูล จิตวัฒนากร และ เกียรติ บุญโย
Wittaya Thatburom, Trakul Jitwathanakorn and Kiat Boonyapo
- ไม่กั้งไหล: ระบบการเขียนอักขระล้านนาในภาษาศาสตร์ 271 - 281
MAI KANG LAI: LANNA CHARACTER WRITING SYSTEM IN LINGUISTICS
พระพิชญพล สุวรรณรุโป และ พระมหากีรติ วรกิตติ
PhraPisnupol Suvannarupo and Phramahakirati Worakitti

ภาคผนวก

แบบประเมินบทความตีพิมพ์วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ตัวอย่างรูปแบบการจัดพิมพ์บทความในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ใบสมัครสมาชิก

การศึกษาปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงที่มีผลต่อความมุ่งมั่น
ในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี
THE STUDY THE FACTORS FOR INDIVIDUAL DEVELOPMENT BY 7 HABITS OF
HIGHLY EFFECTIVE OF STAFF IN PRIVATE COMPANY
AT PATHUMTHANEE PROVINCE

บุษกร วัฒนบุตร

Busakorn Watthanabut

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

North Bangkok University, Thailand

Corresponding Author's Email: busaaiey2516@gmail.com

Received:2023-11-04

Revised:2024-04-23

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี และปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงที่มีผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ที่รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน ซึ่งเป็นพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความใกล้เคียงหรือเหมือนกัน ซึ่งประชากรมีขนาดใหญ่ และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยการเลือกตัวอย่างจากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของคอคเรน และวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงของผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D.= .62) เมื่อพิจารณาในแต่ละอุปนิสัย พบว่า อุปนิสัยที่ 7 การกล้าเสี่ยงให้คนอื่นได้มีโอกาสมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= 0.74) รองลงมา ได้แก่ อุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.77) อุปนิสัยที่ 6 การผนึกพลังประสานความต่าง ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.70) อุปนิสัยที่ 5 การเข้าใจผู้อื่นก่อนจะ让自己เข้าใจเรา ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.67) อุปนิสัยที่ 3 การทำสิ่งสำคัญก่อน ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.77) อุปนิสัยที่ 1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ อุปนิสัยที่ 4 การคิดแบบชนะ/ชนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D.= 0.66) ตามลำดับ

2. ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.=0.72) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจมากที่สุด ในด้านการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D.= 0.79) รองลงมา ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D.= 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D.= 0.68) ตามลำดับ

คำสำคัญ : 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูง; ความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเอง; พนักงานบริษัทเอกชน

Abstract

The purpose of this study was to examine the degree of determination in staff individual growth in private companies in the Pathumthanee Province, as well as the elements that contribute to staff individual development via the seven habits of highly effective staff. 385 employees of private companies in the industrial estate of Pathumthanee province participated in this quantitative study by answering a questionnaire. They were chosen proportionately by similar groups and the infinite population, and the Cochran formula was used to analyze descriptive statistics like frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The study's findings revealed that,

1.respondents' overall perceptions of the seven traits of highly effective persons were at a high level ($\bar{X}$ =4.21, S.D. =.62). After analyzing each habit, it was discovered that habit number seven, which involves constantly sharpening the saw, had the greatest value at the highest level ($\bar{X}$ =4.54, S.D. = 0.74). The second habit was to start with a high-level aim in mind ($\bar{X}$ =4.30, S.D. = 0.77). Habit 5: Understanding others before letting others understand you ($\bar{X}$ =4.25, S.D. = 0.67), Habit 3: Doing essential things first ($\bar{X}$ =4.19, S.D. = 0.77), Habit 1: Acting first ($\bar{X}$ =4.07, S.D. = 0.75), and Habit 6: Uniting forces to unify differences, and Win-win thinking at a high level (Habit 4; $\bar{X}$ =3.82, S.D. = 0.66), on the other hand, has the lowest average.

2. Overall, respondents' commitment to self-development was at its greatest level ($\bar{X}$ =4.57, S.D. = 0.72). It was discovered that the respondents were the most content when all factors were taken into account. It is at the highest level of training ($\bar{X}$ =4.71, S.D. = 0.79).

Following at the top level was the learning aspect ($\bar{X}$ =4.56, S.D. = 0.70), while the item with the lowest average was the educational element ($\bar{X}$ =4.44, S.D. = 0.68), according to the sequence.

Keywords: 7 Habits of Highly Effective; Individual Development; Staff in Private Company

บทนำ

ทุนมนุษย์ (Human Capital) นับว่าเป็นทุนขององค์กร อันประกอบไปด้วยทักษะที่สะสมมา ความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนบุคลิกภาพ และทรัพย์สินส่วนบุคคลอื่นที่จับต้องไม่ได้ อาทิ สัมพันธภาพส่วนบุคคลในสังคม การได้รับการยอมรับในแวดวง ฯลฯ ที่จะทำให้บุคคลนั้นสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ตนเอง องค์กร และสังคมได้ จึงมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนารายบุคคลโดยเริ่มจากการทำแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan: IDP) อันเป็นกรอบหรือแนวทางที่จะช่วยให้บุคลากรในหน่วยงานสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายในสายอาชีพของตน โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการพัฒนาจุดอ่อน (weakness) และเสริมจุดแข็ง (Strength) ของบุคลากรในหน่วยงาน แผนพัฒนารายบุคคล หรือเรียกสั้น ๆ ในคู่มือฉบับนี้ว่า IDP จึงเป็นแผนสำหรับการพัฒนาบุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อมให้มีคุณสมบัติ ความสามารถ และศักยภาพในการทำงานสำหรับตำแหน่งที่สูงขึ้นต่อไปในอนาคต หรือตามเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพที่องค์กรกำหนดขึ้น ซึ่ง IDP จึงไม่ใช่กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Appraisal) (Allen and Meyer (1990) เพื่อการเลื่อนตำแหน่งงานหรือการปรับเงินเดือนและการให้ผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ แต่เมื่อได้มีการดำเนินกิจกรรมตามกรอบ IDP อย่างเป็นระบบบนเกณฑ์ขั้นพื้นฐานของระดับความรู้ ความสามารถ หรือสิ่งที่ผู้บังคับบัญชาคาดหวัง มีการพูดคุยสื่อสารแบบสองทาง เป็นข้อผูกพันหรือข้อตกลงในการเรียนรู้ร่วมกัน IDP ก็จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมโยงความต้องการของพนักงานรายบุคคลให้ตอบรับหรือตอบสนองต่อความต้องการในระดับหน่วยงานย่อย และส่งผลให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ ดังนั้น IDP จึงเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมกรปฏิบัติงานประโยชน์ของ IDP แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับรายบุคคล ระดับหน่วยงาน และระดับรายบุคคล ปรับปรุง IDP ช่วยปรับปรุงความสามารถเดิมที่มีอยู่ และปรับปรุงผลงานที่บุคคลรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น พัฒนา IDP ช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึงการพัฒนาความสามารถเดิมที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น เพิ่มศักยภาพการทำงานของบุคลากรให้มีความสามารถที่จะรับผิดชอบงานที่สูงขึ้น โดยมีความเชื่อว่า การพัฒนาจะก่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในทีมงาน (Watthanabut, (2019) และก่อให้เกิดพฤติกรรมและบทบาทภายในสังคมหรือกลุ่มในเชิงบวก ซึ่งได้แก่ การเปิดเผยต่อกัน ความจริงใจ มีความไว้วางใจ มีความห่วงใยกัน มีความผูกพัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะทำให้มีทีมงานมีประสิทธิภาพ (Gratton and Ghoshal, 2003)

หนึ่งในหัวใจสำคัญของเรื่องนี้คือการพัฒนาคนในองค์กรให้มีขีดความสามารถในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง หรือที่เรียกว่า “Learning Agility” เนื่องด้วยกระแสคลื่นของการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หากคนในองค์กรไม่สามารถปรับตัวเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง (Watthanabut, 2021) องค์กรจะไม่สามารถปรับตัวและก้าวไปข้างหน้าได้ทันกับเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลง การแข่งขันและโจทย์ใหม่ ๆ มากมายในตลาดได้อย่างแน่นอน ดังนั้น การสร้าง Learning Agility ด้วยหลักของ 7 Habits ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนขีดความสามารถนี้ให้เกิดขึ้น คำถามคือแล้วเราจะพัฒนาขีดความสามารถนี้ให้เกิดขึ้นได้อย่างไร (Neuhauser, 2002) ดังนั้น ในบทความนี้ ผู้วิจัยจึงอยากจะแบ่งปันเครื่องมือและกระบวนการที่องค์กรสามารถนำไปใช้ลงมือปฏิบัติได้จริง โดยการใช้หลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผล ซึ่งค้นพบโดย R.C., Stephen. ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้นำและบุคคลหลายล้านคนทั่วโลก ดังนี้

อุปนิสัยที่ 1 “ปี โปรแอคทีฟ” (Be Proactive) คนที่โปรแอคทีฟจะเป็นคนที่ตระหนักรู้ถึงสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงจากภายนอก และรับรู้มันด้วยทัศนคติที่เป็นบวก โดยไม่พยายามโทษสถานการณ์หาข้อแก้ตัว หรือข้ออ้างต่าง ๆ นานา แต่กลับมองความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้ พัฒนา และเติบโต (Growth Mindset) รวมทั้ง รู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม ทดลองวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ และเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ

อุปนิสัยที่ 2 “เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ” (Begin with the End in Mind) มีเป้าหมายที่ชัดเจนในชีวิตว่าต้องการจะทำหรือเป็นอะไร มีแรงผลักดันและความมุ่งมั่นในการทำใหสำเร็จ เสมือนหนึ่งมีเข็มทิศหรือดาวเหนือที่ช่วยให้มีความมุ่งมั่น อดทนและสามารถเดินหน้าต่อไปได้โดยไม่ยอมแพ้ หรือท้อถอยต่ออุปสรรคหรือความท้าทายที่เกิดขึ้น

อุปนิสัยที่ 3 “ทำสิ่งสำคัญก่อน” (Put first thing first) ด้วยภารกิจ ความคาดหวังและสิ่งรบกวนที่มีมากมายในโลกยุคปัจจุบัน ความสามารถในการบริหารเวลา จัดลำดับความสำคัญ มุ่งเน้นในสิ่งที่สำคัญ และการมีวินัยในตนเอง เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เราสามารถจัดสรรเวลาเพื่อการพัฒนาตนเอง และเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและทันเวลา

อุปนิสัยที่ 4 “คิดแบบชนะ-ชนะ” (Think Win-Win) ความคิดแบบชนะ-ชนะ ทำให้เราเป็น Team Player ที่ดี มีใจพร้อมที่จะแบ่งปันประสบการณ์และความรู้ให้กับผู้อื่น ซึ่งยิ่งแบ่งปันตัวเองก็จะได้เรียนรู้มากขึ้นไปด้วย เพราะผู้อื่น ๆ ก็จะมีรู้สึกอยากที่จะแบ่งปันความรู้ และประสบการณ์ที่มีให้กับเราตามไปด้วยในขณะเดียวกัน

อุปนิสัยที่ 5 “เข้าใจผู้อื่นก่อนแล้วจึงให้เขาเข้าใจเรา” (Seek First to Understand, Then to Be Understood) เพราะโลกยุคปัจจุบันไม่มีใครรู้ทุกอย่างและเก่งทุกเรื่อง แต่อาศัยการเรียนรู้จากกันและกัน การฟังจึงเป็นทักษะที่สำคัญมาก คนที่มีใจเปิดกว้าง รับฟังและพยายามเข้าใจคนอื่นก่อนจะสามารถเรียนรู้ได้ดี และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่มีความไว้วางใจสูง

อุปนิสัยที่ 6 “ผนึกพลังประสานความต่าง” (Synergize) ผู้มีอุปนิสัยนี้จะให้คุณค่ากับความแตกต่างหลากหลาย มองเห็นและชื่นชมในจุดแข็งของผู้อื่น อุปนิสัยนี้ยังส่งเสริมความร่วมมือในแบบ

Collaboration อันเป็นทักษะจำเป็นของโลกในยุคนี้ ที่การสร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้ต่าง ๆ ล้วนมาจากความสามารถในการประสานความร่วมมือกับบุคคลอื่นทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร

อุปนิสัยที่ 7 “ลับเลื่อยให้คม” (Sharpen the Saw) คนที่มีอุปนิสัยนี้คือคนที่รู้จักการดูแลรักษาสินทรัพย์ที่ล้ำค่าที่สุด ซึ่งนั่นคือตัวเรานั่นเอง ด้วยการไม่หยุดเรียนรู้และพัฒนา และเติมพลังให้กับตัวเองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งใน 4 มิติ ได้แก่ ร่างกาย ความคิด จิตใจ และจิตวิญญาณ

โดยที่ 7 Habits ได้รับการยอมรับว่าเป็น “หลักการไร้กาลเวลา” (Timeless Principles) เพราะได้พิสูจน์แล้วว่าสามารถช่วยให้บุคคลบรรลุความมีประสิทธิภาพตลอดระยะเวลา 200 ปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยจึงเชื่อมั่นว่าหลักการนี้ จะสามารถนำไปใช้สร้างอุปนิสัยอันเป็นพื้นฐานสำคัญ ที่จะช่วยให้เราเป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่น (Resilience) ยืดหยุ่น ว่องไว รวมทั้งสามารถสร้างขีดความสามารถในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Learning Agility) อันจะทำให้เราสามารถก้าวผ่าน Disruption หรือความท้าทายใด ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างแน่นอน (Stephen, 2000), (Mowday, Steers, and Porter, 1979)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการพัฒนารายบุคคลเป็นการพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กร เพื่อให้มีสมรรถนะในการแข่งขันได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงที่มีผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชน เพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีสมรรถนะในการแข่งขันเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ทรัพยากรมนุษย์ได้รับการพัฒนาความรู้ทักษะ และสร้างศักยภาพให้แก่ตนเองซึ่งส่งผลให้องค์กร อยู่รอดและเติบโตได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงที่มีผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ วิธีดำเนินการศึกษาโดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ได้แก่ พนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความใกล้เคียงหรือเหมือนกัน ซึ่งประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่าง โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 โดยต้องใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 580 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

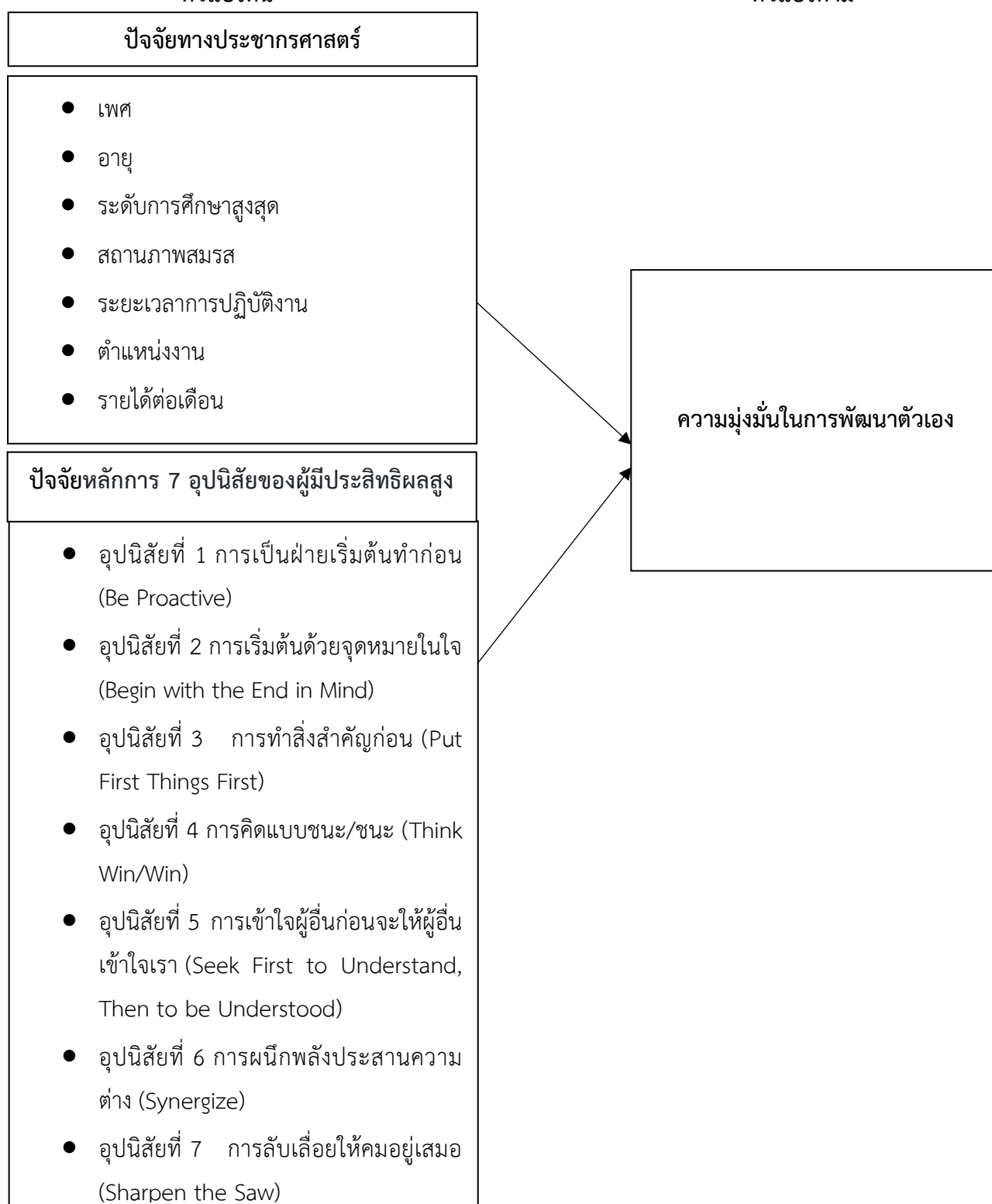
ใช้แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย แล้วจึงนำเข้าระบบแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาเอกสารวิชาการและจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีขั้นตอนดังนี้

2.1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ และขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม



แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

2.3. สร้างเครื่องมือจากกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี และเนื้อหาในคำจำกัดความของคำศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา แล้วนำเข้าระบบ Google Form

2.4. เสนอร่างเครื่องมือสำหรับการวิจัยแก่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และจัดส่งลิงก์ให้กลุ่มตัวอย่างโดยการสแกน QR Code เป็นจำนวนทั้งสิ้น 580 คน

4. การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตามโดยในงานศึกษาวิจัยนี้ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทำการทดสอบปัจจัย คือ ตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม และยังเป็นสถิติที่ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ด้วยใช้สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี 1.ระดับความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีจำนวน 335 คน คิดเป็นร้อยละ 57.76 รองลงมาคือเพศชาย มีจำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 35.17 และเพศทางเลือก มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 7.07 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31- 40 ปี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 26.90 รองลงมา ได้แก่ อายุระหว่าง 41 - 50 ปี เป็นจำนวน 145 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 25.00 และน้อยที่สุด คือ อายุ 60 ปี ขึ้นไป

จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 3.27 ตามลำดับ มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 36.38 รองลงมา ได้แก่ ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า/ปวส.เป็นจำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 28.45 และน้อยที่สุด คือ ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 1.89 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ 53.10 มีสถานภาพโสด โดยส่วนใหญ่ มีระยะเวลาการปฏิบัติงาน อยู่ที่ 6 – 10 ปี จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 36.03 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 52.41 มีตำแหน่งงานเป็นพนักงาน และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 24.14 มีรายได้ต่อเดือนที่ 30,0001 – 40,000 บาท รองลงมา ได้แก่ 20,0001 – 30,000 บาท เป็นจำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 22.59 และน้อยที่สุดคือน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท เป็นจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 6.72 ตามลำดับ และ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความมุ่งมั่น ในการพัฒนาตัวเอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.79) รองลงมา ได้แก่ ด้านการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ ด้านการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงที่มีผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงของผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .62) เมื่อพิจารณาในแต่ละอุปนิสัย พบว่า อุปนิสัยที่ 7 การกล้าเสี่ยงให้คมอยู่เสมอมีค่ามากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.74) รองลงมา ได้แก่ อุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.77) อุปนิสัยที่ 6 การฝึกพลังประสานความต่าง ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.70) อุปนิสัยที่ 5 การเข้าใจผู้อื่นก่อนจะให้ผู้อื่นเข้าใจเรา ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.67) อุปนิสัยที่ 3 การทำสิ่งสำคัญก่อน ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.77) อุปนิสัยที่ 1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ อุปนิสัยที่ 4การคิดแบบชนะ/ชนะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงที่มีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ได้แสดงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงที่มีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี โดยเป็นประเด็นให้เห็นว่าสถานประกอบการควรสร้างวัฒนธรรมองค์กร สร้างบรรยากาศในการทำงานให้เอื้อต่อพนักงานบริษัทเอกชนเกิดความผูกพันต่อองค์กร โดยใช้ปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงที่มีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี สร้างเป็นแผนการ

พัฒนารายบุคคล กิจกรรมในการพัฒนาทีมงาน หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อสร้างการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเอง พัฒนาทีมงาน พัฒนางองค์กร และสร้างเป็นตัวชี้วัดการปฏิบัติงานรายปี โดยประยุกต์ใช้ในชีวิตการทำงานเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงานได้อย่างมีความสุขอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .62) ซึ่งมีปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงมี 3 ปัจจัยจาก 7 ปัจจัย ได้แก่ อุปนิสัยที่ 7 การกลับเลี้ยวให้คมอยู่เสมอ อุปนิสัยที่ 3 การทำสิ่งสำคัญก่อน และอุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ ที่มีผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ส่วนระดับความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D.=0.72) ปัจจัยอุปนิสัยที่ 7 การกลับเลี้ยวให้คมอยู่เสมอ มีผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี แสดงให้เห็นว่า พนักงานบริษัทเอกชนควรต้องใช้เวลากับตนเองเพื่อพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นในทุกวัน เป็นการพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการรักษาและเพิ่มพูนทรัพย์สินที่ดีที่สุดที่บุคคลพึงมี คือ ตัวตนของเรา ซึ่งการพัฒนา ปรับปรุง พัฒนาตนเองนั้นแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาด้านร่างกาย การพัฒนาด้านอารมณ์/จิตใจ การพัฒนาด้านสังคม/ความสัมพันธ์ และการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ เป็นการช่วยให้เราก้าวไปสู่การเจริญเติบโต สร้างสมดุลให้กับชีวิตจากการทำงาน และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tangsomchai and Prapaschankul (2014) พบว่า พนักงานบริษัท ทีโอที จำกัด(มหาชน) มีระดับปัจจัยอุปนิสัยที่ 7 การกลับเลี้ยวให้คมอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก และเป็นอุปนิสัยที่กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนสูงเป็นลำดับที่ 1 ของอุปนิสัยทั้งหมดตามหลักการเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง และ Promto (2019) พบว่าพนักงานโรงไฟฟ้าแม่เมาะ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มีอุปนิสัยที่ 7 กลับเลี้ยวให้คมอยู่เสมอสูงที่สุด คือ 4.84

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า อุปนิสัยที่ 3 การทำสิ่งสำคัญก่อน มีผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี แสดงให้เห็นว่า พนักงานบริษัทเอกชนควรทำตามเป้าหมายที่ตนกำหนดและดำเนินการตามลำดับความสำคัญของตนเองในแต่ละวันในแต่ละช่วงเวลา ไม่ปล่อยให้แรงกระตุ้นหรือความต้องการมาอยู่เหนือการปฏิบัติตนตามลำดับความสำคัญ กล่าวคือ ในการจัดการตัวเองอย่างมีประสิทธิภาพ เราต้องมีวินัยในการจัดลำดับความสำคัญของการกระทำในแต่ละวัน โดยพิจารณาจาก “สิ่งแรก” ซึ่งหมายถึง สิ่งที่สำคัญที่สุดไม่ใช่สิ่งที่เร่งด่วนที่สุด ให้ถามตนเองว่าสิ่งไหนที่เราควรทำเพื่อให้ชีวิตเราดีขึ้นแต่เรายังไม่ได้ทำ หรือสิ่งไหนที่ควรทำเพื่อพัฒนาปรับปรุงการทำงานของเรให้ดีขึ้นแต่เรายังไม่ได้ทำก็ให้เริ่มทำสิ่ง ๆ นั้นก่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tangsomchai and Prapaschankul (2014) พบว่า พนักงานบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) มีระดับอุปนิสัยที่ 3 การทำสิ่งสำคัญก่อน อยู่ในระดับมาก และเป็น

อุปนิสัยที่กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนสูงเป็นลำดับที่ 6 ของอุปนิสัยทั้งหมดตามหลักการเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง ในขณะที่อุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ มีผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี แสดงให้เห็นว่า พนักงานบริษัทเอกชนเริ่มต้นด้วยการถามตนเองว่า เราต้องการที่จะให้ชีวิตเรา เป็นอย่างไร เป็นคนลักษณะใด ต้องการให้ผู้อื่นจดจำตนเองในแบบใด เราอยากประสบความสำเร็จเรื่องอะไร หรือเราต้องการทำอะไรเพื่อสังคมบ้าง สิ่งใดสำคัญต่อชีวิตเราอย่างแท้จริง ให้เริ่มต้นด้วยการพยายาม เข้าใจตนเอง นึกถึงภาพที่เราอยากจะเป็น และเมื่อเราให้ความหมายของการมีชีวิตอยู่ของเราได้แล้ว ให้เราเริ่มตั้งจุดหมายปลายทางที่เราอยากไปถึงไว้ในใจให้ชัดเจน อยู่บนพื้นฐานของสติ ให้คุณค่าและความรู้สึกของเราต่อสิ่งนั้น มุ่งมั่นไม่หลุดออกนอกเส้นทางที่เราากำลังเดินไปหาปลายทางที่เราตั้งใจไว้ การเป็นผู้เริ่มต้นด้วย จุดมุ่งหมายในใจนี้เป็นการมุ่งเน้นที่การขัดเกลาชีวิตของเราโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน โดยพนักงานบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) มีระดับอุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ อยู่ในระดับมาก และเป็นอุปนิสัยที่กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนสูงเป็นลำดับที่ 7 ของอุปนิสัยทั้งหมดตามหลักการเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง

สรุป

ปัจจัยคุณลักษณะทางประชากรมีผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานีมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 3 ตัวแปรจาก 7 ตัวแปร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาการปฏิบัติงาน และ ปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานีมีการใช้อุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ ตามด้วยอุปนิสัยที่ 3 การทำสิ่งสำคัญก่อน และอุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจซึ่งปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูงมี 3 ปัจจัยแรก ที่มีผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ระดับความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานีเป็นสิ่งที่ผู้บริหารองค์กร หรือสถานประกอบการ ควรให้ความสนใจมากที่สุด คือ ปัจจัยอุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ ดังนั้นบริษัทเอกชนจึงควรพัฒนาในด้านดังกล่าว พร้อมทั้งพยายามเพิ่มประสิทธิภาพให้กับพนักงานในปัจจัยอุปนิสัยด้านอื่น ๆ ประกอบกันไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีโอกาาส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ให้มากขึ้น ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่นอกเหนือจากปัจจัยหลักการ 7 อุปนิสัยของผู้มีประสิทธิผลสูง เพื่อจะสามารถวิเคราะห์พฤติกรรม ค่านิยม แรงจูงใจของพนักงานบริษัทเอกชนในจังหวัดปทุมธานี เพื่อจะได้ข้อมูลความต้องการที่แท้จริงของพนักงานบริษัทเอกชนในปัจจุบัน

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเท่านั้น ควรจะขยายผล โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย เช่น การสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรแบบเจาะลึก การสังเกต หรือการระดมสมอง รวมทั้งศึกษากับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น ๆ ว่า ปัจจัยใดที่ส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนาตัวเองของพนักงานบริษัทเอกชนหรือศึกษาในพื้นที่อื่นๆ เพื่อให้มองเห็นภาพรวมของแนวคิดที่มีความละเอียดและชัดเจนมากขึ้น

References

- Allen, N. J. & Meyer, J. P. (1990). The measurement and antecedents of affective, continuance and normative commitment to the organization. *Journal of Occupational Psychology*, 63(1), 1-18.
- Grantton, L., & Ghoshal, S. (2003). Managing Personal Human Capital: New Ethos for the Volunteer Employee. *European Management Journal*, 21(1), 1-10.
- Mowday, R. T., Steers, R. M., & Porter, L. W. (1979). The measurement of organizational commitment. *Journal of Vocation Behavior*, 14, 224-247.
- Neuhauser, P.C. (2002). Building a high-retention culture in healthcare: Fifteen ways to get Good people to stay. *Journal of Nursing Administration*, 32(9), 25-38.
- Prompto, P. (2019). Measuring Habit Level of Employees at Mea Moh Power Plant Electricity Generating Authority of Thailand by Applying the Seven Habits of Highly Effective People Principle. *Journal of Graduate School, Pitchayatat*, 14(1), 107-117
- Stephen, R. C. (2000). *The 7 Habits of Highly Effective People*. illustrated; Publisher, Running Press.
- Tangsomchai, C. & Prapaschankul, T. (2014). Measuring habit level of employees of TOT Public Company Limited in eight Upper Northern Provinces by applying the seven habits of highly effective people principle, Graduate School of Cheingmai University.
- Watthanabut, B. (2019). Knowledge exchange and transformational leadership style for team improvement. *Utopíay Praxis Latinoamericana*, 24(6), 206-214.
- Watthanabut, B. (2021). New Normal of Human Capital Learning in COVID-19 Era. *Journal of MCU Social Science Review*, 10(4), 294-305.

การพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพร
หญ้าเอ็นยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย

MARKETING POTENTIAL DEVELOPMENT OF PLANTAGO MAJOR L. PROCESSING
ENTREPRENEURS IN CENTRAL OF THAILAND

¹สมชาย ศรีทนต์, ²ตระกูล จิตวัฒนากอร์ และ ³บุษกร วัฒนบุตร

¹Somchai Sritnu, ²Trakul Chittwattanakor and ³Bussakorn Watthanabut

¹คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹Faculty of Liberal Art Department North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: somchai.srit@northbkk.ac.th

Received:2024-01-04

Revised:2024-04-03

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา ด้านการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด 4) เพื่อประเมินผลการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด การศึกษาครั้งนี้ใช้ฐานความรู้ด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) และการตลาด 5.0 (Marketing 5.0) เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) และเชิงปริมาณ (Quantity Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย จำนวน 11 ราย สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก, ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง 385 คน สำหรับตอบแบบสอบถาม และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 13 ท่าน สำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Likert scale) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยนี้ได้รับการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) และจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ผ่านตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการ จำนวน 1 ราย ตลอดระยะเวลา 3 เดือน พบว่า สามารถเพิ่มศักยภาพทาง

การตลาดให้กับผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทยได้ด้วยการมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 22 เมื่อเปรียบเทียบกับผลประกอบการก่อนหน้าทำการทดลอง

คำสำคัญ: ศักยภาพ; หญ้าเอ็นยัด; ส่วนประสมทางการตลาด; การตลาด 5.0

Abstract

The objectives of this research are 1) to examine the present circumstances and issues surrounding the marketing of the Plantago major L. processing entrepreneurs in central of Thailand; 2) to develop a model for creating marketing potential; 3) to test the model for creating potential; and 4) to assess how well potential is developing. The research foundation for this study is based on an overview of knowledge regarding Marketing Mix (4Ps) and Marketing 5.0. It is research and development that combines quantitative and qualitative research methods in a mixed method. For in-depth interviews, the population and sample were made up of representatives from the 11 Plantago major L. Processing Entrepreneurs in central Thailand. A sample group consisting of 385 individuals who utilize Plantago major L. processed products in central Thailand was contacted to complete questionnaires. There will be a total of 13 experts in the focus group. Semi-structured interview forms are one of the instruments used to collect qualitative data. A questionnaire using a 5-point Likert scale is one of the instruments used to gather quantitative data. Analyzing qualitative data involves the use of content analysis. For quantitative data analysis of statistical data, including frequency, percentage, mean, and standard deviation values, a ready-made computer programme is implemented. According to the research findings, this research led to the development of the marketing potential development model. All experts have confirmed that it is, on the whole, advantageous, suitable, and correct ($\bar{X} = 4.25$) Through a representative of the entrepreneurial groups, the experiment's outcomes were analyzed utilizing the marketing potential development model. It was discovered that, over the course of three months, it was possible to raise the marketing potential of the central Thai Plantago L. processing entrepreneurs, resulting in a 22% increase in income over the previous experiment.

Keywords: Potential; Plantago Major L.; Marketing Mix; Marketing 5.0

บทนำ

กลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรเห็ดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย ดำเนินกิจการมาอย่างยาวนาน โดยการสืบสารภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประกอบอาชีพ ลักษณะของการดำเนินกิจการมีทั้งแบบผู้ประกอบการรายเดี่ยว และแบบวิสาหกิจชุมชนเริ่มต้น ที่มีทุนทรัพย์น้อย และมีจำนวนสมาชิกในกลุ่มไม่มากนัก การดำเนินงานเป็นแบบต่างคนต่างขาย ไม่รวมกลุ่ม ไม่จัดตั้งเป็นชมรมหรือสมาคมจึงมีความสามารถในการต่อรอง และความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งน้อย ทั้งที่มาจากสมุนไพรเห็ดและจากสินค้าทดแทน จากผลประกอบการและลักษณะของการดำเนินกิจการที่มีรายได้ไม่มากนัก ตลาดรู้จักน้อย เป็นระบบธุรกิจขนาดเล็กระดับชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ลูกค้าเป็นกลุ่มคนสูงอายุและคนวัยทำงานที่อาศัยอยู่ในชุมชนของผู้ประกอบการ สถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะฝากวางขายในร้านค้าที่อยู่ในชุมชน ผู้ประกอบการบางรายนำผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรเห็ด เช่น ยาหม่อง น้ำมันนวด ลูกประคบ ไปจดทะเบียนสินค้า OTOP กับหน่วยงานพัฒนาชุมชนในพื้นที่ของตนแล้ว แต่ยังไม่ได้รับเครื่องหมาย อย. ผู้ประกอบการเหล่านี้มีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการต่อไป เนื่องจากสมุนไพรเห็ดเป็นสมุนไพรที่มีประโยชน์ และมีสรรพคุณทางยามากมาย จัดว่าเป็นพืชสมุนไพรโบราณที่รู้จักและมีการใช้ในการรักษาอาการนานับหลายร้อยปี (Pitipon, 2013) มีงานวิจัยรองรับทั้งในและต่างประเทศ ผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรเห็ดถูกจัดอยู่ในระบบเศรษฐกิจชุมชนหรือเศรษฐกิจฐานรากที่ภาครัฐให้ความสนใจและต้องการผลักดันให้เกิดการขยายตัว

เศรษฐกิจฐานราก นับว่าเป็นฐานของประเทศ ถ้าฐานแข็งแรงจะรองรับประเทศทั้งหมดให้มั่นคง และถ้าเศรษฐกิจฐานรากกับเศรษฐกิจมหภาคเชื่อมโยงอย่างเกื้อกูลกัน จะเกิดการพัฒนาอย่างบูรณาการ เกิดความสมดุล ยั่งยืน และก้าวหน้า (Wasi, 2015) โดยเศรษฐกิจฐานรากมีลักษณะเป็นระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น ที่สามารถพึ่งตนเองภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาด้านอื่นๆ ในพื้นที่ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ผู้คน ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน และรัฐบาลโดยการนำของ ฯพณฯ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา อธิการบดีรัฐบาลไทย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของเศรษฐกิจฐานราก จึงได้จัดทำแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก พ.ศ. 2561 - 2580 โดยตระหนักว่าการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจะเป็นการดำเนินการที่สำคัญในการพัฒนาและยกระดับประเทศให้เป็นประเทศรายได้สูงที่มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง เป็นการวางรากฐานที่มั่นคงให้กับเศรษฐกิจไทยในอนาคต โดยการส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการครองชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เพื่อให้ทุกคนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ผ่านการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและพฤติกรรม โดยการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นและวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านมาปัญหาด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความยากจนและความเหลื่อมล้ำโดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรและแรงงานทั่วไป ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยและไม่มั่นคง โดยในปี 2560 มีประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและ

แรงงานทั่วไป กลุ่มอาชีพอิสระและกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้น้อยที่สุด โดยมากประสบปัญหาการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ รวมถึงขาดที่ดินทำกิน เข้าถึงแหล่งทุนยาก ขาดองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการวางแผนเพื่อการพัฒนา และต่อ ยอดผลิตภัณฑ์ ดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจึงเป็นความคาดหวังของรัฐบาลในการหาวิธีจัดการแก้ไขความยากจนและความเหลื่อมล้ำอย่างถูกต้องและมีความยั่งยืน (แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก พ.ศ. 2561 – 2580) (Office of the National Economic and Social Development Council, 2019)

เพื่อให้การบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งมีความสัมพันธ์และสำคัญอย่างมากกับระบบเศรษฐกิจในภาพใหญ่ของประเทศ ให้ได้ผลสัมฤทธิ์ที่ดีทั่วถึงในทุกระดับและทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย รัฐบาลจึงได้จัดทำแผนพัฒนาประเทศระดับภาคขึ้น เรียกว่า “ร่างกรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ. 2566 - 2570” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่ และกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม บนพื้นฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแบ่งพื้นที่ประเทศไทยออกเป็น 6 ภาค ตามการแบ่งภูมิภาคทางภูมิศาสตร์ ของสำนักงานราชบัณฑิตยสภา ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคใต้ชายแดน จากข้อมูลทางสถิติพบว่า เศรษฐกิจภาคกลาง มีระบบเศรษฐกิจขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ รองจากกรุงเทพมหานคร โดยภาคกลางมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค (Gross Regional Product: GRP) ประจำปี พ.ศ. 2562 เท่ากับ 3,775,679 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) และภาคกลางมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเฉลี่ยต่อหัวประชากร (GRP Per Capita) เท่ากับ 254,860 บาทต่อคนต่อปี สูงกว่าระดับประเทศที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ 243,787 บาท โดยจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัว (Gross Province Product (GPP) Per Capita) สูงที่สุดคือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เรื่องรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน รายภาคและจังหวัด พ.ศ. 2564 พบว่าประชากรภาคกลางมีรายได้สูงกว่าทุกภาคของประเทศ โดยภาคกลางมีสถาบันการศึกษาระดับชั้นนำ มีสถาบันวิจัยและหน่วยงานสนับสนุนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม ระดับประเทศหลายแห่ง รวมถึงภาคกลางยังเป็นศูนย์รวมของหน่วยงานราชการที่สำคัญ ๆ ที่พร้อมจะช่วยสนับสนุนในด้านการศึกษาและงานวิจัยต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงลงได้ (ร่างกรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ. 2566 – 2570) (Office of the National Economic and Social Development Council, 2021)

จากการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัด ในเขตจังหวัดปทุมธานี สิงห์บุรี และ จังหวัดกำแพงเพชร ผ่านทางโทรศัพท์ และการค้นคว้าข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัด ฯ ซึ่งจัดเป็นผู้ประกอบการระดับเศรษฐกิจชุมชนหรือเศรษฐกิจฐานราก ต่างประสบปัญหาการดำเนินงานด้านการตลาด โดยเฉพาะด้านส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix: 4Ps) (McCarthy, 1960) และ (Kotler, 2000) เช่น ผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัดที่ผลิตได้ มีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ รูป กลิ่น สี สัมผัส ปริมาตร น้ำหนัก บรรจุภัณฑ์ ไม่สะอาด และพบสิ่งเจือปน จึงไม่เป็นที่ถูกใจต่อผู้บริโภค มีข้อร้องเรียนด้านคุณภาพ มี

การส่งคืนสินค้า หรือขอเปลี่ยนสินค้า ด้านราคาที่ไม่สมเหตุผลกับปริมาณหรือน้ำหนัก หรือไม่เหมาะสมกับสรรพคุณ ด้านช่องทางการจำหน่ายที่หาซื้อยาก ติดต่อผู้ขายได้ยาก ด้านการส่งเสริมการตลาดที่ไม่ค่อยส่งเสริมมากนัก การลด แลก แจกแถม มีน้อย การซื้อก่อน จ่ายทีหลัง เป็นต้น และผู้ประกอบการ ฯ ยังทำการตลาดแบบเก่าอยู่ ไม่ใช่เทคโนโลยีที่ทันสมัยในยุคปัจจุบันมาเป็นเครื่องมือในการทำการตลาด เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูลการจับจ่ายใช้สอย ข้อดีชม ข้อร้องเรียนต่าง ๆ ของลูกค้า การเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงานให้กระชับ ลดขั้นตอนที่เยิ่นเย้อ ซ้ำซ้อน และสืบสานการปฏิบัติงานด้วยความฉับไว การคาดการณ์ในอนาคตเกี่ยวกับการจัดแคมเปญส่งเสริมการขาย การคาดการณ์การขยายตัวทางการตลาดของคู่แข่ง การศึกษาบริบทของผู้บริโภคว่า ชอบ หรือ ไม่ชอบสิ่งใด ต้องการการบริการหลังการขายแบบใด เพื่อการตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่ดีที่สุด และการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย การใช้สื่อโซเชียล (Social Media) เช่น Facebook, TikTok และ Line มาช่วยในการทำการตลาด การขายของผ่านร้านค้าออนไลน์ เช่น Shopee, Lazada การชำระเงินผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น Mobile Banking เป็นต้น หรือที่เรียกว่า การตลาด 5.0 (Marketing 5.0: Technology for Humanity) (Kotler, Hermawan, and Iwan, 2021)

จากข้อมูล และสภาพปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัด ฯ ดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า กลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าวควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ด้านการตลาดเพิ่มขึ้น ทั้งในส่วนของผู้ประกอบการและส่วนประสมทางการตลาด และการตลาด 5.0 ที่มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยทำการตลาด ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าว เพื่อให้กลุ่มผู้ประกอบการ ฯ มีความรู้ด้านการตลาดเพิ่มมากขึ้น มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ ก่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อชุมชน และต่อประเทศชาติในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา ด้านการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย
4. เพื่อประเมินผลการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview form) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นผู้แทนกลุ่มผู้ประกอบการ ฯ จำนวน 11 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 13 คน แล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดให้กับกลุ่มผู้ประกอบการ ฯ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้แทนกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรเห็ดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย จำนวน 11 คน สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรเห็ดเป็นประจำ จำนวน 385 (เนื่องจากไม่ทราบขนาดจำนวนประชากรที่แน่นอนจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ W.G. Cochran (Cochran, 1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

1.3 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 13 ท่าน ประกอบด้วย 1) อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย ภาควิชาการตลาดจำนวน 4 ท่าน 2) ตัวแทนหน่วยงานราชการประจำจังหวัดปทุมธานี หน่วยงานละ 1 คน ประกอบด้วย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด พณิชยจังหวัด พัฒนาชุมชนจังหวัด และเกษตรจังหวัด 3) ตัวแทนผู้ประกอบการ ฯ จำนวน 3 คน 4) ตัวแทนผู้บริโภค ฯ จำนวน 2 คน

1.4 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ คือ ตัวแทนผู้ประกอบการ ฯ จำนวน 1 กลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

2.2 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือ คือ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามความคิดเห็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, 1967) โดยแบบสอบถามมี IOC (Index of Item-Objective Congruence) มีค่าระหว่าง 0.6 – 1.0 และ Cronbach's Alpha coefficient = 0.8

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) การสัมภาษณ์เชิงลึก กระทำโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และการบันทึกเสียง โดยผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเป็นรายกลุ่ม ครั้งละ 1 กลุ่ม ตามวันเวลาที่นัดหมาย จนครบทั้ง 11 กลุ่ม

พื้นที่ที่เข้าทำการสัมภาษณ์เชิงลึกได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร พิษณุโลก นครสวรรค์ และสิงห์บุรี จังหวัดละ 2 กลุ่ม จังหวัดอ่างทอง นนทบุรี และ ปทุมธานี จังหวัดละ 1 กลุ่ม

2) การสนทนากลุ่ม กระทำโดยการประชุมผ่านระบบ Zoom เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านอยู่ห่างไกลกันมาก ไม่สะดวกเดินทางมา ณ สถานที่ทำการประชุม

3) การแจกแบบสอบถาม กระทำโดยแจกแบบสอบถามให้ผู้ใช้อย่างไรก็ตามในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย โดยความร่วมมือของกลุ่มผู้ประกอบการ ฯ

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา แนวคิดการพัฒนาศักยภาพ แนวคิดส่วนประสมทางการตลาด แนวคิดการตลาด 5.0 จากการศึกษาค้นคว้า รวบรวมเอกสารเผยแพร่ของทางราชการ หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ บทความวิจัย รวมถึงการศึกษาข้อมูลจากสื่อทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์โดยใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 ทำการสรุปให้ได้องค์ประกอบของพัฒนาศักยภาพทางการตลาด เพื่อนำไปสู่การสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ โดยร่างรูปแบบ ฯ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยของส่วนประสมทางการตลาด จำนวน 4 ข้อ และองค์ประกอบย่อยของการตลาด 5.0 อีก 5 ข้อ รวมเป็น 9 ข้อย่อย

4.4 นำร่างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 13 ท่าน เพื่อทำการประเมินใน 4 ด้าน ที่เกี่ยวกับ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ตามแนวคิดของ Daniel Stufflebeam (Stufflebeam, 2007) โดยใช้แบบสอบถามในรูปมาตรالية (Likert Scale) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยสรุปได้ว่า ในภาพรวมขององค์ประกอบทั้ง 9 ของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$)

4.5 ทำการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ โดยคัดเลือกผู้ประกอบการ ฯ 1 กลุ่มเพื่อทำการทดลอง โดยการทดลองกระทำโดยการผลิตสินค้าขึ้นใหม่ตามองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ เป็นยาหม่องสมุนไพรหญ้าเอ็นยัด จำนวน 750 ขวด แบ่งเป็น 2 สูตร เพื่อให้เกิดความหลากหลายในตัวสินค้า แล้วทำการทดลองขาย ทั้งช่องทางออฟไลน์และออนไลน์

4.6 ทำการประเมินผลภายหลังการทดลองทั้งทางด้านผลผลิต (Output) และด้านผลลัพธ์ (Outcome) และ นำเสนอผลการศึกษา กระทำโดยการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา การดำเนินงานด้านการตลาด ของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัด ในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ประกอบการทุกราย ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตสินค้าประเภทสมุนไพรแปรรูป (ที่ไม่ใช่อาหาร) จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เนื่องจากการขอการรับรองมาตรฐาน ฯ ต้องใช้ทุนทรัพย์มาก มีกฎเกณฑ์ที่ยุ่งยาก เกินกว่าที่ผู้ประกอบการระดับเศรษฐกิจชุมชน หรือเศรษฐกิจฐานราก จะปฏิบัติตามได้ จึงได้ร้องขอให้ อย. ปรับลดขั้นตอน และปรับลดเกณฑ์การผ่านมาตรฐาน ฯ เพื่อให้กลุ่มผู้ประกอบการสามารถปฏิบัติตามได้โดยไม่ยากนัก เพื่อเพิ่มโอกาสและช่องทางในการดำเนินงานทางการตลาดที่ดีและมีมาตรฐานต่อไป

2. ผู้ประกอบการ ฯ มีความรู้ด้านการตลาดน้อย จึงต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาชุมชน การพัฒนาด้านการพาณิชย์ ด้านการเงิน การพัฒนาความรู้ด้านการตลาด การบริหารจัดการทุนมนุษย์ เป็นต้น

3. ผู้ประกอบการต้องการให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนช่องทางการจำหน่าย หรือแหล่งจำหน่ายสินค้า โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อย หรือไม่เสียเลย

4. ผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ความสำคัญในประเด็นข้อคำถามจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการ ฯ ในประเด็นของส่วนประสมทางการตลาด และการตลาด 5.0 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) โดยด้านที่มีค่าสูงสุดคือ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมาคือ ด้านการตลาดฉับไว (Agile Marketing) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.59$) และด้านที่ต่ำที่สุด คือ ด้านการตลาดเสริมศักยภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัด ในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัด ฯ โดยเมื่อพิจารณาในส่วนของค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของค่าเฉลี่ยของทั้ง 9 องค์ประกอบย่อย พบว่า มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.214 จึงสรุปได้ว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญในองค์ประกอบย่อยทั้ง 9 ของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ ที่ระดับความสำคัญระดับมาก เกือบจะเท่า ๆ กันทั้ง 9 องค์ประกอบ ดังนั้นผู้ประกอบการ ฯ ต้องให้ความสำคัญ และพิจารณาปรับปรุงศักยภาพของตนใน 9 องค์ประกอบนี้ โดยองค์ประกอบทั้ง 9 ประกอบด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) 2) ราคา (Price) 3) ช่องทางการจำหน่าย (Place) 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) 5) การตลาดขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data-Driven Marketing) 6) การตลาดฉับไว (Agile Marketing) 7) การตลาดเชิงคาดการณ์ (Predictive Marketing) 8) การตลาดเชิงบริบท (Contextual Marketing) และ 9) การตลาดเสริมศักยภาพ (Augmented Marketing) ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบทั้ง 9 ข้อนี้นี้มาทำเป็นร่างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัด ฯ ในแต่ละองค์ประกอบย่อย ประกอบไปด้วยวิธีการปฏิบัติ ที่สามารถเข้าใจได้ง่าย ไม่ใช้ศัพท์ทางวิชาการมากเกินไป บุคคลทั่วไปเมื่ออ่านแล้วสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้โดยไม่ยาก การนำเอาองค์ประกอบของการตลาด 5.0 มารวมกับส่วนประสมทางการตลาด เป็นเสมือนการเพิ่มความคล่องตัว การเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ให้กับส่วนประสมทางการตลาดซึ่งเปรียบเสมือนองค์ความรู้พื้นฐานด้านการตลาด ให้คู่กันสมัย ทันต่อเทคโนโลยีในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ ที่พัฒนาขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการทดลองการใช้รูปแบบ ฯ ได้แก่การพัฒนากระบวนการผลิต ด้วยการใช้เครื่องมือการผลิตที่ได้มาตรฐาน มีการควบคุมคุณภาพ ทั้งวัตถุดิบและกระบวนการผลิต โดยทำการผลิตยาหม่องหญ้าเอ็นยัดจำนวน 750 ขวด แบ่งออกเป็นสูตรที่ 1 กลิ่นสมุนไพรธรรมชาติ จำนวน 500 ขวด และสูตรที่ 2 กลิ่นหอมชื่นใจ จำนวน 250 ขวด เหตุผลที่เลือกผลิตยาหม่องหญ้าเอ็นยัดเพราะว่า ผู้บริโภคที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 86 ตอบว่าใช้ยาหม่องหญ้าเอ็นยัดมากที่สุด แล้วทำการขายทั้งในช่องทางออนไลน์ ได้แก่ Facebook Shopee และ Lazada ซึ่งแต่เดิมผู้ประกอบการ ฯ ที่ทำการทดลองนี้ ไม่ได้ดำเนินการ และทำการขายแบบออฟไลน์ ด้วยการออกบูธขายสินค้า ตามหน่วยงานราชการต่าง ๆ เช่น ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ สำนักงานประกันสังคม เป็นต้น ทำการส่งเสริมการขายผ่านช่องทางออนไลน์ ด้วยการทำคลิปวิดีโอสั้น นำเสนอเกี่ยวกับสรรพคุณของหญ้าเอ็นยัด ในช่องทาง TikTok เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อประเมินผลการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัด ในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย ผลการประเมินมีดังนี้

1. การประเมินด้านผลผลิต (Output)

1.1 การประเมินด้านความรู้ ของผู้ประกอบการที่ทำการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ ที่พัฒนาขึ้น มีความรู้ก่อนการทดลองใช้รูปแบบ ฯ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.56$) และภายหลังการทดลองพบว่ามีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$)

1.2 การประเมินใน 4 ด้าน ที่เกี่ยวกับ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความ เป็นประโยชน์ ตามแนวคิดของ (Stufflebeam, 2007) โดยสรุปได้ว่า ในภาพรวมขององค์ประกอบทั้ง 9 ของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$)

1.3 การประเมินด้านระดับความพึงพอใจในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$)

2. การประเมินด้านผลลัพธ์ (Outcome)

ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 22 เปรียบเทียบกับผลประกอบการในปีที่ผ่านมา ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน (ระยะเวลาการทดลอง 3 เดือน)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัด ในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย โดยการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยนี้ เป็นองค์ความรู้ใหม่ ด้วยการนำส่วนผสมทางการตลาดมารวมกับการตลาด 5.0 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับส่วนประสมทางการตลาดให้ดูทันสมัย ตามทันเทคโนโลยีปัจจุบัน ผู้ประกอบการ ฯ สามารถนำองค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยนี้ไปเป็นต้นแบบ หรือเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของตนได้ โดยได้รับการยืนยันจากผลของการทดลองในงานวิจัยนี้ ที่ชี้ให้เห็นว่า สามารถเพิ่มศักยภาพให้กับ

ผู้ประกอบการได้ทั้งผลผลิต และผลลัพธ์ที่เพิ่มขึ้น เป็นการเพิ่มมาตรฐานด้านการผลิตให้ดีขึ้น และเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการขอการรับรองมาตรฐานการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร (ที่ไม่ใช่อาหาร) กับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ได้อีกทางหนึ่งด้วย โดยขอนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ แสดงในรูปภาพที่ 1

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยิดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย (Marketing Potential Developing Model for Plantago Major L. Processing Entrepreneurs based on Marketing Mix and Marketing 5.0: MPD)				
1. ผลิตภัณฑ์ (Product) (MPD1)		2. ราคา (Price) (MPD2)		4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) (MPD4)
- ไม้เชื่อมมือ อุปกรณ์การผลิต ที่ได้จาก Stainless หรืออุปกรณ์พลาสติกเกรดดีที่ใช้ในการประกอบอาหาร (Food Grade) - ใบกระป๋องการผลิต ใช้เครื่องขึ้น เครื่องมือขึ้น ที่ได้รับการรับรอง เพื่อความสะอาดของสินค้า ส่วนผสมในการผลิต เพื่อให้ได้น้ำหนัก ปริมาณที่คงที่ สม่ำเสมอ เนื้อนุ่ม ฟูนิ่ม อุปกรณ์ป้องกันใบหน้า (Face shield) ป้องกันน้ำลาย (Mouth shield) - คัดเลือกวัตถุดิบ ส่วนผสม ส่วนประกอบ ที่มีคุณภาพ ไม่มีสารเคมีอันตราย - พัฒนาสินค้าให้มีความหลากหลาย ทั้งขนาดและประเภท พัฒนาสินค้าใหม่ ๆ อยู่เสมอ - ความรู้ความเข้าใจด้านอาหารที่ผลิต ร้านที่เก็บรักษาวัตถุดิบ สถานที่เก็บรักษาสินค้าก่อนจำหน่าย และไม่มีใช้สารเคมีกำจัดแมลง ยาเบื่อหนู ในบริเวณสถานที่ผลิต - ออกแบบโลโก้เครื่องหมายการค้า บรรจุภัณฑ์ที่มีสีสันสดใส จัดจำหน่าย เพิ่มขายชิ้น นอกจากภาษาไทย เช่น ภาษาอังกฤษ และหรือ ภาษาจีน เพื่อให้คนต่างชาติสามารถเข้าใจได้ว่านี่เป็นสินค้าดี มีข้อมูลส่วนผสม ส่วนประกอบบรรจุครบถ้วน ชัดเจน อ่านง่าย มีการระบุวันที่ผลิตและหมดอายุ - ศึกษา เฝ้าดูคู่แข่ง เกี่ยวกับงบการเงิน การเปลี่ยนแปลงงบประมาณ การออกผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาสินค้าใหม่ ๆ การปรับแก้แบบแผนใหม่ ๆ - นำสินค้าขึ้นทะเบียนสินค้า OTOP กับสำนักงานพัฒนาชุมชน ในพื้นที่ของตน - ปรับปรุงตราสินค้า (Branding) สร้างงานศิลปะและส่วนของตราสินค้าของตนให้ทันสมัย จัดจำหน่าย - การผลิตสินค้าตามความต้องการของลูกค้า		- มีใบราคาที่ยืดหยุ่น - ราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพและปริมาณ - มีมาตรการลดราคาให้เลือก - สามารถต่อรองราคาได้ - ราคาถูกกว่าเมื่อเทียบกับสินค้าประเภทเดียวกันในท้องตลาด - ราคาขายจึงถูกกว่าราคาที่จะพบในบรรจุภัณฑ์ 3. ช่องทางการจำหน่าย (Place) (MPD3) - ใช้ช่องทางจำหน่ายแบบหลากหลายช่องทาง ทั้งแบบ Offline และ Online (Omni Channel Marketing) - เพิ่มช่องทางจำหน่ายในร้านค้าออนไลน์ เช่น Lazada, Shopee - เพิ่มเนื้อหาการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า และ กระบวนการผลิตสินค้าในสื่อออนไลน์ เช่น TikTok, Facebook, Line, X (Twitter), IG (Instagram) - ประสานหน่วยงานราชการ, ห้างสรรพสินค้า, ร้านค้าในพื้นที่ เพื่อขอรับการสนับสนุนพื้นที่จำหน่าย - จัดงานเข้าร่วมงานจัดตลาดนัด การจัดงานจำหน่ายสินค้า OTOP หรือการจัดแสดงสินค้าประเภทเดียวกันกับสินค้าของจริง เพื่อเข้าร่วมจำหน่าย - จัดส่งสินค้า อบรม หรือส่งมอบผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยิด เพื่อเพิ่มความรู้และกำลังใจแก่ผู้ประกอบการ เพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพของชุมชนซึ่งเป็นการเพิ่มยอดขายการจำหน่ายได้อีกทางหนึ่ง		- ลดราคาพิเศษที่ลูกค้าพึงพอใจ - มีการบริการหลังการขายที่ดี - มีสินค้าตัวอย่างให้ทดลองใช้ - จัดซื้อเงินผ่านช่องทางออนไลน์, Mobile Banking - มีการแลกเปลี่ยน การแลกเปลี่ยนตัวอย่าง - การเล่นเกมชิงรางวัลแบบเดียวกัน แอปพลิเคชัน หรือผลิตภัณฑ์ตลอดจนลด - ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อย่างเพียงพอแก่ลูกค้าและผู้สนใจ - จัดส่งสินค้าให้ลูกค้าโดยจัดส่งถึงที่ปลายทาง - แสดงความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค การคืนสินค้า ไม่สรุปกล่าวหา หรือหาข้ออ้างจากผู้ขาย - การตลาดพิเศษเฉพาะช่วงเวลาพิเศษ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ หรืออื่น ๆ เช่น เติบโตวันเกิดของชุมชน หรือ ลูกค้า, วันที่ 12 เดือน 12 เป็นต้น
5. การตลาดขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (MPD5) (Data-Driven Marketing)	6. การตลาดคล่องตัว (MPD6) (Agile Marketing)	7. การตลาดเชิงคาดการณ์ (MPD7) (Predictive Marketing)	8. การตลาดเชิงบริบท (MPD8) (Contextual Marketing)	9. การตลาดเสริมศักยภาพ (MPD9) (Augmented Marketing)
- เก็บรวบรวมข้อมูลลูกค้า เกี่ยวกับประวัติการซื้อสินค้า การชำระเงิน จำนวน หรือปริมาณที่ซื้อ ประเภทและขนาดสินค้าที่ซื้อ สิ่งลูกค้าชื่นชอบ ร้องเรียน และอื่น ๆ - ขอหาจากสื่อโซเชียล (ลูกค้าส่งต่อ) เช่น โทรศัพท์ หรือ สื่อโซเชียล เป็นต้น - ประเมินผลข้อมูลลูกค้า (เพื่อลูกค้าสะดวก และต้องปฏิบัติตามกฎหมาย PDPA) - ทำ Segmentation กลุ่มลูกค้าเป็น 4 กลุ่ม โดยแบ่งตาม ภูมิศาสตร์ (Geographic), ข้อมูลประชากร (Demographic), จิตวิทยา (Psychographic) และพฤติกรรม (Behavioral)	- ตอบสนองความต้องการของลูกค้าด้วยความรวดเร็ว - ปรับปรุงขั้นตอนการขยายการชำระเงิน การส่งสินค้า ให้รวดเร็วและทันสมัยขึ้น - พัฒนากลยุทธ์การขยายตลาดให้เหมาะสมกับต่อเหตุการณ์ สังคมและแบบอย่างของคู่แข่ง ศึกษาปรับปรุงแบบแผนให้ทันสมัยกว่าคู่แข่ง - นำเสนอสิ่งใหม่ ๆ ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้ลูกค้าเห็นในในทุกช่องทางที่ติดต่อ หรือสื่อออนไลน์ - นำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่อและดีมีคุณภาพจากลูกค้าไปปรับปรุงตัวเอง เพื่อให้ตรงกับลูกค้ามากขึ้น	- ศึกษาลักษณะการคาดการณ์ว่ากำลังเติบโตหรือชะลอตัวแล้วทำการประเมินและคาดการณ์ความต้องการของลูกค้า - คาดการณ์ว่าแผนธุรกิจในอนาคต - ปัจจุบัน ผลลัพธ์จะเป็นอย่างไร มีความเสี่ยงหรือไม่ หรือมีความเสี่ยงหรือไม่ หรือต้องปรับเปลี่ยนแบบแผนหรือไม่ เพื่อให้ตรงกับลูกค้ามากที่สุด - คาดการณ์สิ่งที่ต้องระวังและแบบแผนใดใน แนวคิดอันใดแล้วปรับปรุงแบบแผนของธุรกิจให้โดดเด่น	- ทำความเข้าใจในบริบทของลูกค้าทุกกลุ่ม ทุกวัย โดยนำข้อมูลที่ได้ไปมาวิเคราะห์เพื่อเลือกวิธีการที่เหมาะสม - ขอลูกค้า เพื่อให้เข้าถึงลูกค้าทุกกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด - ทำให้อุปกรณ์สื่อสารกับลูกค้าคนสำคัญของเรา - ปรับปรุงสื่อลูกค้าทุกคนอย่างดีที่สุดอย่างเท่าเทียมกัน และเสนอของอย่างเหมาะสมแล้ว - เลือกกระบวนการส่งสินค้าที่ทันสมัย รวดเร็ว เชื่อถือได้ มีความรับผิดชอบ	- ใช้เทคโนโลยีสื่อที่ทันสมัยในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ เช่น การถ่ายภาพสินค้าในร้านค้าออนไลน์ เช่น Lazada, Shopee - ใช้สื่อ Social media เช่น Facebook, TikTok, X (Twitter), IG (Instagram) ในการขายสินค้า ในราคาพิเศษ และแนะนำสินค้า - ใช้ข้อมูลทางพื้นที่บนสื่อในการปรับแก้แบบแผน - ขอข้อมูลลูกค้าเป็นประจำ - โปรดด้วย เช่น Mobile Banking - เลือกกระบวนการส่งสินค้าที่ทันสมัย รวดเร็ว เชื่อถือได้ มีความรับผิดชอบ มีการบริการ

รูปภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยิด ฯ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา ด้านการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยิดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย มีดังนี้ด้านสภาพปัจจุบันผู้ประกอบการทั้ง 11 ราย ร้อยละ 82 เป็นผู้หญิง และ ร้อยละ 18 เป็นผู้ชาย มีอายุอยู่ในช่วง 45 - 60 ปี ดำเนินกิจการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยิดเพื่อจำหน่ายมานานมากกว่า 3 ปี โดยร้อยละ 55 ดำเนินกิจการแบบวิสาหกิจชุมชน และร้อยละ 45 ดำเนินการแบบผู้ประกอบการรายเดียว ผู้ประกอบการ ฯ ร้อยละ 40 มีแปลงปลูกต้นหญ้าเอ็นยิดเป็นของตนเอง มีความรู้ด้านสมุนไพรเป็นอย่างดี จำนวน 4 ใน 11 ราย มีความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบการ ร้อยละ 80 ใช้ช่องทางการจำหน่ายแบบ Online แต่ไม่สะดวกกับการจ่ายค่าโฆษณาและค่าธรรมเนียมการดำเนินการ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 6,000 - 15,000 บาท ขึ้นอยู่กับรูปแบบการดำเนินการ ผู้ประกอบการทุกรายมีความมุ่งมั่นที่

จะดำเนินการปรับปรุงสมุนไพรหญ้าเอ็นยัดเพื่อจำหน่ายต่อไป ถึงแม้จะมีอุปสรรคเรื่องการขออนุญาตผลิตจำหน่าย และโฆษณา จาก อย. สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Teitao, and Pongyeela, 2021) เรื่อง ความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจสมุนไพรไทย ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ พบว่าปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการด้านความมั่นคงธรรม และด้านความมุ่งมั่นในการแข่งขันมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จของธุรกิจสมุนไพรไทยในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สภาพปัญหา คือ ผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการ ฯ ไม่มีเครื่องหมาย อย. ทำให้ไม่สามารถวางขายสินค้าและโฆษณาผ่านสรรพคุณในช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chemsripong, 2017) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการส่งออกของธุรกิจสมุนไพรในจังหวัดพิษณุโลก กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเป็นสากล มีงานวิจัยรองรับ มีมาตรฐานสากลของผลิตภัณฑ์รองรับ จะเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคมากกว่า ผู้ประกอบการพยายามยื่นขอการรับรองมาตรฐานการผลิตจาก อย. แต่เนื่องด้วยระเบียบข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ที่ยุ่งยาก และต้องใช้ทุนทรัพย์สูงมาก เกินกว่าที่ผู้ประกอบการระดับเศรษฐกิจฐานรากจะปฏิบัติได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Warnset, 2015) เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในระบบการผลิต การจำหน่าย และการบริโภค ของผู้มีส่วนได้เสียต่อผลิตภัณฑ์ยาจากสมุนไพรอินทรีย์: กรณีศึกษา มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร พบว่า ปัญหาอย่างหนึ่งของผู้ประกอบการคือ ปัญหาเรื่องการขอขึ้นทะเบียนยา (อย.) ที่มีความยุ่งยากและล่าช้า ผู้ประกอบการต้องการให้ อย. ปรับลดกฎเกณฑ์การให้การอนุญาตผลิต จำหน่าย และโฆษณา เพื่อให้ผู้ประกอบการ ฯ สามารถปฏิบัติตามได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Sindecharak, 2018) เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในระบบการผลิต การจำหน่าย และการบริโภค ของผู้มีส่วนได้เสียต่อผลิตภัณฑ์ยาจากสมุนไพรอินทรีย์: กรณีศึกษา มูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ที่กล่าวว่า รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจและส่งเสริมเรื่องมาตรฐานเกษตรอินทรีย์มากขึ้น เพื่อให้เกษตรกรผู้ทำเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริงมีกำลังใจและต้องการทำเกษตรอินทรีย์ต่อไป ผู้ประกอบการต้องการช่องทางการจำหน่าย สินค้าที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยหรือไม่เสียเลย โดยความช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น เพียงพอต่อการดำเนินการและการพัฒนาศักยภาพในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Thaemngoen, 2012) เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดอุบลราชธานี ที่กล่าวว่า กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่ายที่ดี คือ ต้องรักษาช่องทางการจัดจำหน่ายเดิมเอาไว้ และพยายามขยายช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ ๆ ให้มากขึ้น ผู้ประกอบการ ฯ ส่วนใหญ่ต้องการได้รับการสนับสนุน ด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการตลาด เนื่องจากยังมีความรู้ด้านการตลาดน้อยและไม่เป็นไปตามหลักวิชาการตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Teeyabun et al, 2021) เรื่อง รูปแบบการประกอบการสินค้าแปรรูปเกษตรกลุ่มสมุนไพร ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจยาหม่องสมุนไพรเสลดพังพอน ตำบลยางเนิ้ง ตำบลหนองผึ้ง ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า การนำทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (4P's) มาใช้ร่วมกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดผลลัพธ์ทำให้ผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐาน มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการศึกษาผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยัดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย มีดังนี้ ความเป็นมาของรูปแบบ ฯ ด้วยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด เป็นองค์ความรู้พื้นฐานหรือหลักการพื้นฐานสำหรับผู้ประกอบการที่ต้องการดำเนินการเกี่ยวกับการค้าขาย ดังนั้นการนำเอาองค์ความรู้ของส่วนประสมทางการตลาดมารวมเข้ากับ

องค์ประกอบของการตลาด 5.0 จึงเปรียบเสมือนการเพิ่มศักยภาพทางการตลาดให้กับผู้ประกอบการ ฯ ที่ได้นำรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรเหินยัด ฯ ไปใช้เป็นแนวทางไปสู่ความสำเร็จทางการตลาดในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Wongwirach et al, 2022) เรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปบนแพลตฟอร์มออนไลน์ พบว่าส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6P's) มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด และการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์มีระดับความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ คือ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดให้กับผู้ประกอบการ ฯ และเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมสำหรับการขอการรับรองมาตรฐานการผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรเหินยัดกับอย. ได้อีกทางหนึ่งด้วย จากการปรับปรุงกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานมากขึ้น เช่น มีการควบคุมการผลิตที่ดี การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตที่มีคุณภาพ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Klinkhachon, 2015) เรื่อง การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพรบ้านเขานาใน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่พบว่า จุดอ่อนของผู้ประกอบการ คือ ขาดเครื่องมือในการผลิตที่ทันสมัย การแปรรูปจึงไม่ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และไม่ผ่าน อย. การประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ กระทำโดยผ่านความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จากการสนทนากลุ่ม ผลการประเมินพบว่า ระดับความสำคัญของ รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ ในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา คือ ด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.52$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.36$) โดยรูปแบบการประเมิน 4 ด้านนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Sriphimai, and Buosonte, 2019) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการประเมินความสามารถในการประเมินได้ของโครงการทางการศึกษา ที่กล่าวว่า การประเมินรูปแบบโดยผู้เกี่ยวข้องกับการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า มีมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน คือ การใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องแม่นยำ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากทุกรายการ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ พบว่าผู้ประกอบการ ฯ ที่เป็นตัวแทนในการทดลอง ฯ สามารถเข้าใจวัตถุประสงค์ และปฏิบัติตามองค์ประกอบย่อยทั้ง 9 ด้าน ของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ ที่พัฒนาขึ้น ได้เป็นอย่างดี โดยการทดลองครั้งนี้ ได้ทำการผลิตสินค้าตัวอย่างคือ ยาหม่องสมุนไพรเหินยัด โดยทำการผลิตตามรูปแบบการพัฒนา ฯ ที่พัฒนาขึ้น แล้วทำการทดลองขายบนช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ ใช้เวลาทดลอง 3 เดือน ภายหลังเสร็จสิ้นการทดลอง ฯ พบว่าผู้ประกอบการ ฯ มีรายได้จากการขายแบบออฟไลน์ ด้วยการออกบูธขายสินค้าตามสถานที่ที่มีคนจำนวนมาก เช่น ศูนย์ราชการขนาดใหญ่ ตัวอย่างเช่น ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ มีรายได้จากการขายแบบออฟไลน์มากกว่าแบบออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Maisont, 2020) เรื่อง นวัตกรรมกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรชุมชนที่ไม่ใช่อาหารและมีการส่งเสริมจากนโยบายหน่วยงานภาครัฐ ที่กล่าวว่า กระบวนการและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรชุมชน คือ การจัดหาช่องทางการขายที่เหมาะสมกับสินค้า

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการประเมินการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ มีดังนี้ ผลการประเมินด้านผลผลิต (Output) 1) ประเด็นที่ 1 การประเมินด้านระดับความรู้ ก่อน และ หลัง การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ พบว่า ก่อนการทดลองมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.56) และภายหลังทำการทดลอง ผู้ประกอบการมีความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00) 2) ประเด็นที่ 2 การประเมินด้านระดับ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในองค์ประกอบทั้ง 9 ของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ โดยผู้ประกอบการ ฯ ที่ทำการทดลองเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการประเมินพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.25) 3) ประเด็นที่ 3 การประเมินด้านระดับความพึงพอใจในภาพรวมของการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ พบว่า ผู้ประกอบการ ฯ ที่ทำการทดลอง ฯ มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.25) จากเกณฑ์การประเมินด้านผลผลิต ภายหลังทดลองใช้รูปแบบ ฯ คือ ต้องมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมของทั้ง 3 ประเด็น ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ คือ ด้านผลผลิต ผ่านเกณฑ์การประเมิน ผลการประเมินด้านผลลัพธ์ (Outcome) จากเกณฑ์การประเมินด้านผลลัพธ์ ภายหลังทดลองใช้รูปแบบ ฯ คือ ต้องมีรายได้เพิ่มขึ้นเทียบกับผลประกอบการในช่วงเวลาเดียวกันกับปีที่ผ่านมาไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 จากข้อมูลรายได้ภายหลังจบการทดลองใช้รูปแบบ ฯ พบว่า ผู้ประกอบการ ฯ มีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 22 ผลการวิเคราะห์ คือ ด้านผลลัพธ์ ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยการประเมินด้านผลลัพธ์นี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Thongsakol, 2019) เรื่อง การประเมินผลลัพธ์และผลกระทบงานวิจัยสำหรับวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่พบว่า การประเมินผลลัพธ์และผลกระทบนั้นเป็นกระบวนการตอนท้ายของการประเมินงานวิจัยที่เข้ามามีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการวัดคุณค่า ความสัมฤทธิ์ผลของงานวิจัย และการนำไปใช้ประโยชน์

สรุป

การพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรเห็ดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย ด้วยการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ ที่พัฒนาขึ้นจากความรู้ด้านส่วนประสมทางการตลาด และการนำความรู้ด้านการทำการตลาดโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีชื่อว่า “การตลาด 5.0 : เทคโนโลยีเพื่อมวลมนุษยชาติ” มาผสมผสานกัน ทำให้เกิดส่วนประสมทางการตลาดที่มีความทันสมัยด้วยเทคโนโลยีปัจจุบัน และจากการทดลองรูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ นี้ ผลการประเมินการทดลองทั้งทางด้านผลผลิต (Output) และด้านผลลัพธ์ (Outcome) ผ่านเกณฑ์การประเมินตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ารูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ ที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยนี้มีประโยชน์ต่อกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรเห็ดในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1.1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการรับรองมาตรฐานการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร ควรให้ความสำคัญด้วยการพิจารณาปรับลด ระเบียบ กฎเกณฑ์ และข้อบังคับ ให้กลุ่มผู้ประกอบการเหล่านี้สามารถปฏิบัติตามได้ และได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิต จำหน่าย และโฆษณา โดยยังอยู่ในขอบเขตของมาตรฐาน เพื่อความปลอดภัยต่อผู้บริโภค

2) หน่วยงานภาครัฐควรพิจารณาให้การสนับสนุนพื้นที่จำหน่ายสินค้าให้กับกลุ่มผู้ประกอบการ ฯ

1.2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้ประกอบการแปรรูปสมุนไพรหญ้าเอ็นยืดเพื่อจำหน่าย ควรพิจารณารูปแบบการพัฒนาศักยภาพทางการตลาด ฯ ที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยนี้ ไปทดลองปฏิบัติ โดยปรับส่วนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละกลุ่มผู้ประกอบการ ฯ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษาในพื้นที่ภาคกลางเท่านั้น ดังนั้นการศึกษารั้ดต่อไปจึงควรศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยว่าสอดคล้อง หรือแตกต่างกับการวิจัยนี้หรือไม่

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรหญ้าเอ็นยืดสู่สากล เพื่อสร้างมูลค่าการส่งออกด้านผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

References

- Chemsripong, S. (2017). Factors Affecting Export Ability of Herbal Business in Phitsanulok Province. *Journal of Business, Economics and Communications. Naresuan University*, 12(2), 161-175.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- Klinkhachon, S. (2015). Small and Micro Community Enterprise Potential Development Herbal Products Ban Khaonanai Tonyuan Sub-District Amphoe Phanom Suratthani Province. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 8(2), 2643-2655.
- Kotler, P. (2000). *Marketing Management*. Upper Saddle River NJ: Prentice Hall.
- Kotler, P., Hermawan, K. & Iwan, S. (2021). *Marketing 5.0: Technology for Humanity*. John Wiley and Sons, Inc.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing an Attitude Scale, Reading in Attitude Theory and Measurement*. edited by Martin Fishbein. New York: John Wiley & Son.
- Maisont, P. (2020). *Process Innovation of New Product Development in Thai Herbal Non-Food Product in Collaboration with Government Support Policy for OTOP*. (Doctoral Dissertation). Chulalongkorn University. Bangkok.

- McCarthy, E. J. (1960). *Basic Marketing: A Managerial Approach*. Homewood (Illinois): R.D. Irwin.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2019). *Master plan under the national strategy, grassroots economy issue 2018–2037*.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2021). *Draft Regional Development Plan Framework 2023–2027*.
- Pitipon, S. (2013). *Plantago major L., a local Thai vegetable, Herbs in the international world, Record of the Land No. 1, Grass & Herbal medicine near you*. (5th ed.). Bangkok: Pramatttha.
- Sindecharak, T. et al. (2018). Problems and Obstacles in Production System, Distribution, and Consumption of Stakeholders for the Organic Herbal Medicine Products: Case Study of Chao Phya Abhaibhubejhr Hospital Foundation. *Thai Journal of Science and Technology (TJST)*, 26(8), 1423-1434.
- Sriphimai, P. & Buosonte, R. (2019). A Development of The Evaluability Assessment Model for Educational Program. *Journal of Education Naresuan University*, 21(4), 212 – 223.
- Stufflebeam & Shinkfield. (2007). *Evaluation Theory, Models and Applications*. John Wiley and Son, Inc.
- Teeyabun, N. et al. (2021). Community based Participatory Action in undertaking Pattern of Herbal Group in Agriproduct Processing: A Case Study of Green Herb Balm Community Enterprise in Tambon Nong Phueng, Chiang Mai Province. *Journal of Humanities and Social Sciences*, Special 15th anniversary, 84-97.
- Teitao, N. & Pongyeela, A. (2021). The Success of Thai Herbal Business under the Creative Economy Concept and Product Innovation. *Journal of MCU Peace Studies*, 10(6), 2411-2422.
- Thaemngoen, J. (2012). Development of Marketing Strategies for Herbal Products Produced by Small and Micro Community Enterprises in Ubon Ratchathani. *Humanity and Social Science Journal*, 3(1), 1-23.
- Thongsakol, J. (2019). How to Measure Research Outcome and Impact: The Case Study of Mahidol University International College. *Interdisciplinary Studies Journal*, 19(2), 17–28.
- Warnset, C. (2015). *Problems and Obstacles in Production System, Distribution, and Consumption of Stakeholders for the Organic Herbal Medicine Products: Case Study of Chao Phya Abhaibhubejhr Hospital Foundation*. (Master's Thesis). Thammasat University. Bangkok.
- Wasi, P. (2015). *Methods and mechanisms of the Pracharath strategy to strengthen the base economy Rooted in the principles of sufficiency economy*. Bangkok: Morchonban.
- Wongwirach, K. et al. (2022). Online Marketing Mix Factors Affecting OTOP Product

Purchasing Decisions via Online Platforms. *Journal of Nakhonratchasima College (Humanities and Social Sciences)*, 16(3), 64–78.

การประเมินความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา
อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
ASSESSMENT OF THE SERVICE IMPRESSIONS OF THAMAKA SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, THAMAKA DISTRICT,
KANCHANABURI PROVINCE

¹อัมพร ปัญญา, ²ธัญปวีณ์ ภัคสุวรรณวัฒน์,
³ณัฐพงษ์ เทวะเวชพงษ์ และ ⁴เรวดี มาลัยศรี
¹Amporn Panya, ²Thanpawee Phaksuwannawat,
³Natthaphong Thewawechaphong and ⁴Revadee Malaisri
¹คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Somphon551@hotmail.com

Received:2024-01-19

Revised:2024-04-19

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา จำนวน 355 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t (t-test) และค่า F – test (One – Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านพนักงานผู้ให้บริการและด้านความรู้ของพนักงานผู้ให้บริการ รองลงมา คือ ด้านความสะอาดของสถานที่ให้บริการ ด้านคุณภาพของงานบริการ และด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการให้บริการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. การเปรียบเทียบความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า 1) ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความประทับใจต่อการให้บริการโดยรวมไม่แตกต่างกัน 2) ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน 3) ประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีประทับใจต่อการให้บริการ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน

มีความประทับใจต่อการให้บริการ แตกต่างกัน 5) ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการโดยรวมแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การประเมิน; ความประทับใจ; การให้บริการ; องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา

Abstract

The study report in this article was quantitative and the research area was Thamaka Subdistrict Administrative Organization, Thamaka District, Kanchanaburi Province. The sample consisted of 355 residents in the administrative organization Thamaka Subdistrict. Morgan and Krejcie's table were used to calculate the sample size. Questionnaires were used as study tools. Standard deviation, t-test, F-test, and mean were used to analyze the data. The findings of the study revealed that:

1. Overall, the Thamaka Subdistrict Administrative Organization in Thamaka District, Kanchanaburi Province, provided high-quality service impressions. Furthermore, a significant degree of consideration was discovered for each factor. The service staff and their expertise were the two factors with the greatest mean values, followed by the location's convenience, service quality, and information obtained from the service, which had the lowest average.

2. A comparison of the opinions of the Thamaka Subdistrict Administrative Organization, Thamaka District, Kanchanaburi Province regarding the services, divided out by gender, age, education, occupation, and income, revealed that: 1) individuals of different genders had the same overall impression of the service provision; 2) individuals of different ages had different impressions of the overall service and each aspect; 3) individuals with different educations were impressed with the overall service and each aspect were not different; 4) individuals with different occupations had different opinions about the service; and 5) individuals with different incomes were impressed with the overall service provision was different.

Keywords: Assessment; Impression; Service; Thamaka Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดที่ 14 การปกครองท้องถิ่น มาตรา 250 บัญญัติว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจการมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุน

การจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับ มาตรา 253 บัญญัติไว้ว่า ในการดำเนินงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รวมตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแสดงเจตนารมณ์ให้มีการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นโดยเน้นให้ท้องถิ่นมีสิทธิปกครองตนเองมีอิสระในกำหนดทิศทางในการบริหารท้องถิ่นของตนเองรวมทั้งมีอิสระในการบริหารงานทั้งทางด้านการบริหาร กาลังคนและงบประมาณโดยเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น รัฐบาลกลางมีหน้าที่ ควบคุมดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่กฎหมายบัญญัติเท่านั้น ซึ่งการกระจายอำนาจเป็นการมุ่งเน้น ความเป็นประชาธิปไตยและจากการปรับปรุงระเบียบบริหารราชการดังกล่าวทำให้เกิดการปฏิรูประบบราชการ หรือการปฏิรูปภาครัฐเพื่อนำไปสู่ราชการยุคใหม่ที่เน้นการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพและ ความสามารถในการแข่งขันยกระดับความเป็นอยู่ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและมีความเป็นอยู่ที่ดี พัฒนาเป็น สังคมไทยที่มีเสถียรภาพ (Phuangngam, 2001)

การที่รัฐบาลต้องการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นและมีจุดมุ่งหมายหลักคือ ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการบริหารงาน การเมือง การปกครอง ทั้งในเรื่องการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นตัวแทนของตน มาบริหารงาน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็น กระบวนการแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุด องค์กรปกครองท้องถิ่นต้องเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการดำเนินงาน ให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตามความจำเป็นในแต่ละท้องถิ่นซึ่งการดำเนินงานจะสำเร็จได้ ตามเป้าหมายต้องอยู่บนพื้นฐานของความประทับใจของประชาชน (Kulthon, 2005) องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการดำเนินงานที่จะต้องให้ประชาชนได้รับบริการทั่วถึง รวมทั้งสามารถ อำนวยความสะดวก และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ Chantharang, 2020) ความ คาดหวังของประชาชนที่มีต่อองค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นวันจะมีเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะเมื่อรัฐบาลได้กระจาย อำนาจให้ท้องถิ่นพัฒนาดตนเอง แต่ปัญหาส่วนใหญ่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นปัญหาในเรื่องเชิง หลักการและการปฏิบัติ เนื่องจากประชาชนขาดความร่วมมือในการจัดทำกิจกรรม และขาดความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่ของตนเอง แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้พยายามพัฒนาการให้บริการ โดยการกำหนด นโยบาย วิธีการดำเนินงานและการให้บริการมีความชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนเกิดความประทับใจ และ ได้รับการบริการที่มีมาตรฐานไม่ต่ำไปมาตรฐานเดิม

องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลและมีฐานะเป็น นิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ และตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยมีนายปารเมศ โพธารากุล กำนัน ตำบลท่ามะกาเป็นประธานกรรมการบริหาร (โดยตำแหน่ง) คนแรก และได้เปลี่ยนเป็นนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบล โดยมี นายออมทรัพย์ วาริทธิขจร เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา คนปัจจุบัน มีสภาพภูมิประเทศของพื้นที่เขตการปกครองท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา เป็นที่ราบลุ่มเป็นส่วน ใหญ่ ใช้ในการเกษตรกรรม อาทิ ปลูกอ้อย ทำนา ทำสวน และพืชไร่ต่างๆ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีสภาพภูมิอากาศแบบเมืองร้อน ทำให้อากาศร้อนอบอ้าวโดยเฉพาะฤดูร้อน มีอากาศแห้งแล้งในช่วง

ฤดูหนาว มีฝนตกชุกและมีความชื้นสูงในช่วงฤดูฝน ได้รับอิทธิพลมาจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้
อากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่ที่ 1 ชื่อบ้านท่ามะกา มีนายวินัย เพิ่มพวง เป็นผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ 2 ชื่อบ้านทุ่งลาด มีนายไพศาล จันทวงษ์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ 5 ชื่อบ้านหนองหญ้าปล้อง มีนายมานะ ทองย้อย เป็นผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ 6 ชื่อบ้านทุ่งเนื้อ มีนางสาวแจ่ม เชียงฉิน เป็นผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ 7 ชื่อบ้านหนองลาน มีนายจิรายุ จำปาไทย เป็นกำนันตำบล
- หมู่ที่ 8 ชื่อบ้านหนองไร่ มีนายบังเอิญ สมนาม เป็นผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ 9 ชื่อบ้านหนองแปลงแรต มีนายลอวิน สอนสง เป็นผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ 10 ชื่อบ้านตลาดใหม่ มีนายสมยศ พุทธาราม เป็นผู้ใหญ่บ้าน
- หมู่ที่ 11 ชื่อบ้านห้วยปากง่าม มีนายสุวรรณ ทองดอนเหมือน เป็นผู้ใหญ่บ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรีนั้น ได้ให้บริการต่อ
ประชาชนหลายด้าน โดยการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยให้คำนึงถึงคุณภาพ ปริมาณงาน
ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลการปฏิบัติราชการ ความสามารถ ความอดุสาหะในการปฏิบัติงาน ความประทับใจ
ของประชาชนผู้รับบริการเพื่อตระหนักถึงความสำคัญในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่

ด้วยเหตุผลและสถานการณ์ดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมิน
ความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
เพื่อที่จะได้ทราบถึงการประเมินความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา
อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความประทับใจต่อการให้บริการขององค์
การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ
และรายได้ ส่งผลให้การบริการเกิดความประทับใจในด้านต่างๆ แก่ประชาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประเมินความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา
อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา
อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study) ที่เกี่ยวข้องกับการ
การประเมินความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา
จังหวัดกาญจนบุรี

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) โดยศึกษาในพื้นที่วิจัย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ขั้นตอนที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา จำนวน 5,639 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 355 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยตัวผู้วิจัยเอง

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t (t -test) และค่า F - test (One - Way ANOVA)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการประเมินความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมและรายด้าน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านพนักงานผู้ให้บริการ และด้านความรู้ของพนักงานผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมา คือ ด้านความสะอาดของสถานที่ให้บริการ ($\bar{X} = 4.09$) ด้านคุณภาพของงานบริการ ($\bar{X} = 4.04$) และด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการให้บริการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.96$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ประชาชนผู้ได้รับบริการที่มีเพศแตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการให้บริการและด้านความรู้ของพนักงานผู้ให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี สูงกว่าเพศชาย

2.2 ประชาชนผู้ให้บริการที่มีอายุแตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

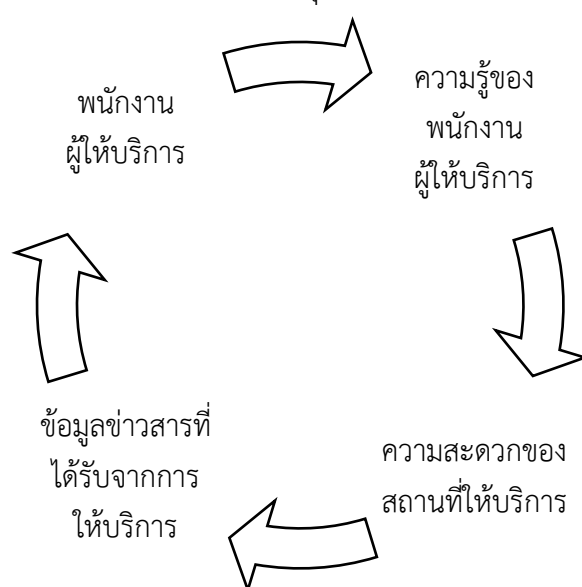
2.3 ประชาชนผู้ให้บริการที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ประชาชนผู้ให้บริการที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ประชาชนผู้ให้บริการที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมแตกต่างกัน ส่วนรายด้านพบว่า ด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการให้บริการและด้านคุณภาพของงานบริการแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ การประเมินความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมและรายด้าน เมื่อพิจารณาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านพนักงานผู้ให้บริการ และด้านความรู้ของพนักงานผู้ให้บริการ รองลงมา คือ ด้านความสะอาดของสถานที่ให้บริการ ด้านคุณภาพของงานบริการ และด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด



รูปภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การประเมินความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ภาพรวมของการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา นั้นประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งในรายละเอียดรายด้าน เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากสูงสุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านพนักงานผู้ให้บริการ และด้านความรู้ของพนักงานผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมา คือ ด้านความสะอาดของสถานที่ให้บริการ ($\bar{X} = 4.09$) ด้านคุณภาพของงานบริการ ($\bar{X} = 4.04$) และด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.96$) ที่เป็นเช่นนี้อาจมาจากความพร้อมของการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา ในด้านต่าง ๆ (Tantipoolwinai, 1998) ตั้งแต่การให้บริการด้านสถานที่ การให้บริการข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ ความรู้ความเข้าใจต่อระบบขั้นตอนการดำเนินงาน ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน อบต. เป็นต้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ของ อบต. ได้ให้บริการแก่ประชาชนด้วยความเต็มใจทุ่มเทให้การ ทำงานและให้บริการแก่ประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน มีความเป็นกันเองกับประชาชน (Preedidilok, 1999) ทำให้ประชาชนที่มารับบริการเกิดความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เจ้าหน้าที่ที่มีการแนะนำ ให้ความรู้และข้อมูลแก่ประชาชนที่มาติดต่อรับบริการเป็นอย่างดี การทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นระบบ มีความ น่าเชื่อถือ สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างรวดเร็วตลอดจนสถานที่และบริเวณ โดยรอบมีความสะอาด เป็นระเบียบและมีความสะดวกสบาย มีที่นั่งเป็นสัดส่วน สถานที่จอดรถ ห้องน้ำไว้คอย บริการประชาชนอย่างเพียงพอ ประชาชนจึงจะเกิดความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ Faculty of Researchers Northern College (2021) ได้ศึกษาเรื่องราวผลงานการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเชิงคีรี อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ของงานบริการทั้ง 5 งานบริการ พบว่า ระดับความพึงพอใจในการรับบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเชิงคีรี โดยรวมมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ เท่ากับ 4.81 เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินร้อยละของความพึงพอใจเท่ากับ ร้อยละ 96.20 คิดเป็นระดับ คะแนนเท่ากับ 10 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Saroj (2001) เรื่องความพึงพอใจในงานของครูระดับ มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Faculty of Business Administration and Liberal Arts Rajamangala University of Technology Lanna Chiang Rai (2020) ได้ศึกษาเรื่องราวผลงานการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการ เทศบาลตำบล แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า หากพิจารณาเป็นรายด้านของความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนที่ มีต่อการให้บริการของทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ ด้านช่องทางการให้บริการ ด้าน เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในภาพรวมมีคะแนนตามเกณฑ์ประเมินที่ได้เท่ากับ 9 มี ระดับความพึงพอใจอยู่ที่ร้อยละ 91-95

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกัน พบว่า (1) ประชาชนผู้ให้บริการที่มีเพศแตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน (2) ประชาชนผู้ให้บริการที่มีอายุแตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน (3) ประชาชนผู้ให้บริการที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) ประชาชนผู้ให้บริการที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (5) ประชาชนผู้ให้บริการที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ (Niyato, 2019) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ Chantharang (2020) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบไผ่ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบไผ่ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Raksakul (2018) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการในองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตือ อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มี อายุ สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน มีความเห็นต่อระดับคุณภาพการให้บริการในองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป

การวิจัยเรื่อง การประเมินความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา จำนวน 355 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t (t-test) และค่า F – test (One – Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านพนักงานผู้ให้บริการและด้านความรู้ของพนักงานผู้ให้บริการ รองลงมา คือ ด้านความสะอาดของสถานที่

ให้บริการ ด้านคุณภาพของงานบริการ และด้านข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากการให้บริการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และผลการเปรียบเทียบความประทับใจต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า 1) ประชาชนที่มีเพศ การศึกษา แตกต่างกันมีความประทับใจต่อการให้บริการโดยรวมไม่แตกต่างกัน 2) ประชาชนที่มีอายุ อาชีพรายได้ แตกต่างกัน มีความประทับใจต่อการให้บริการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ควรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในการให้บริการที่ดี และควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้วยการฝึกอบรมเพิ่มความรู้เป็นประจำเพื่อรับทราบ นโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายที่จำเป็นต้องการให้บริการแก่ประชาชน

1.2. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ควรสร้างความประทับใจให้กับประชาชนโดยเน้นที่การรับฟังคำแนะนำและข้อเสนอแนะของประชาชน การสำรวจข้อมูลของประชาชนเพื่อการแก้ไขปรับปรุงบริการให้ดีขึ้นและควรให้หน่วยงานสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในสำนักงานเพื่อให้บริการแก่ประชาชน

1.3. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ควรจัดให้มีระบบของการนัดหมายเพื่อให้ทราบถึงจำนวนของประชาชนที่แน่นอนเพื่อการวางแผนในการให้บริการได้อย่างเหมาะสม และควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชน

1.4. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ควรปรับการให้บริการโดยการเพิ่มเจ้าหน้าที่ชั่วคราวในช่วงเวลาที่มีผู้มาใช้บริการมากหรือการปรับปรุงระยะเวลาการบริการ เช่น มีการให้บริการระหว่างการพักเที่ยงด้วย

1.5. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ควรสร้างขวัญและกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานด้านการให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อให้การบริการแก่ประชาชนสำเร็จลุล่วงตามที่รัฐบาลได้กำหนดไว้และเจ้าหน้าที่จะได้ไม่เกิดความรู้สึกล้มเหลวว่า ไม่ได้ได้รับความสนใจจากผู้ที่มีอำนาจหน้าที่จนทำให้หมดกำลังใจในการปฏิบัติงาน

1.6. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ควรปรับลดระยะเวลา เช่น จากเดิมเคยติดต่อกันโดยใช้เวลา 30 นาที ก็ลดระยะเวลาให้เหลือ 10 นาที หรือในการดำเนินงานของกองต่าง ๆ ควรจัดบริการออกไปให้บริการยังชุมชนต่าง ๆ ถึงที่พักอาศัยของประชาชน โดยเฉพาะชุมชนที่ตั้งอยู่ห่างไกล เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่สังคมและเป็นการให้บริการเพื่อให้ประชาชนเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด และยังเป็นการเปลี่ยนกลยุทธ์จากการที่ให้ประชาชนมาหาเป็นนำบริการไปสู่ประชาชนยังที่พักอาศัย

1.7. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ควรขยายสิ่งอำนวยความสะดวกในอนาคต เช่น การขยายพื้นที่ในการให้บริการหรือการจัดอุปกรณ์ที่ให้บริการเป็นอุปกรณ์ที่ใหม่และทันสมัย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

2.2 ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

2.3 ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการให้บริการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะกา อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

References

- Chantharang, K. (2020). *Satisfaction with Public Services of Map Phai Subdistrict Administrative Organization. Ban Bueng District. Chonburi Province. (Master's Thesis).* Burapha University. Chonburi Province.
- Faculty of Business Administration and Liberal Arts Rajamangala University of Technology Lanna Chiang Rai. (2020). *Report on the Results of the Assessment of People's Satisfaction with the Service. Mae Chan Subdistrict Municipality, Mae Chan District, Chiang Rai Province.*
- Faculty of Researchers Northern College. (2021). *Report on the Results of A Survey of Service Recipients' Satisfaction with the Services of Na Choeng Khiri Subdistrict Administrative Organization. Khiri Mat District. Sukhothai Province.*
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 608-609.
- Kulthon, T. (2005). *General Concepts about Public Policy.* Bangkok: Public Relations.
- Niyato, T. (2019). Effectiveness of Services of Lat Sawai Municipality, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province, Pathumthani University. *Academic Journal*, 11(2), 142-152.
- Puangngam, K. (2001). *Thai Local Government.* Bangkok: Winyuchon Publishing Company.
- Preedidilok, K. (1999). *Organizational Management Theory.* Bangkok: Thana Printing.

- Raksakul, N. (2018). *Service Quality in Bang Duea Subdistrict Administrative Organization, Bang Pahan District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province*. (Master's Thesis). Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. *Phra Nakhon Si Ayutthaya*.
- Saroj, S. (2001). *Job Satisfaction of Secondary School Teachers. Under the Department of General Education Roi Et Province*. (Master's Thesis). Srinakharinwirot University. Maha Sarakham.
- Tantipoolwinai, S. (1998). *Strategy for Creating Services*. Bangkok: O.S. Printing House.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
PUBLIC PARTICIPATION IN LOCAL ADMINISTRATION OF THASAO SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, KRATHUM BAEN DISTRICT,
SAMUT SAKHON PROVINCE

¹สมภพ ศรีสัมพันธ์, ²นิษฐา คงคาเรียน,
³กันตินันท์ จิตรละออน และ ⁴ธิติยา คำนนท์
¹Sompop Srisamphan, ²Nittha Kongkarian,
³Kantinan Jitlaon and ⁴Thitiya Khamnon

¹คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Suwannee-CA@hotmail.com

Received:2024-01-19

Revised:2024-04-19

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณพื้นที่วิจัย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 390 คน โดยใช้สูตรคำนวณของทาร์โรว์ ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่มีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า รายได้ต่อปีไม่เกิน 5,000 บาท อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป และมีอาชีพเกษตรกร

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนบริหารงาน ด้านการรับผลประโยชน์จากการบริหารงาน และด้านการติดตามประเมินผล พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับน้อย

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน; การบริหารงานท้องถิ่น; องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา

Abstract

This study used quantitative research methods. The Thasao Subdistrict Administrative organization in the Krathum Baen District of Samutsakhon Province was the study area. According to Taro Yamane's calculation technique, 390 individuals who were at least 18 years old and resided in the Thasao Subdistrict Administrative organization, Krathum Baen District, Samutsakhon Province, made up the sample. The questionnaire was the research instrument. Standard deviations, averages, and percentages were used to analyze the data. The study's findings revealed that:

1. The majority of the residents involved in the local government of the Thasao Subdistrict Administrative organization, Krathum Baen District, Samutsakhon Province, were female, aged 41 and above, and had completed just elementary school. Living in the community for 41 years or more, earning no more than 5,000 baht a year, and working as a farmer are prerequisites.

2. The public was involved in all four areas of local administration including decision-making, management planning, and getting management benefits at the Thasao Subdistrict Administrative organization in Krathum Baen District, Samutsakhon Province. Furthermore, it was discovered that there was little public engagement in any of the four monitoring and evaluation components.

Keywords: Public Participation; Local Administration; Thasao Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการปกครองท้องถิ่น หมายถึง รูปแบบการปกครองที่จำเป็น และมีความสำคัญในทางการเมืองการปกครองของชุมชนต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่มีการปกครอง 2 ระบบ ประชาธิปไตย Kriangsak (2009) ซึ่งกล่าวในทางทฤษฎีและแนวความคิดทางปกครองจะเห็นได้ว่ารัฐบาล ซึ่งเป็นกลไกในการบริหารการปกครองของรัฐนั้น ย่อมมีภาระหน้าที่อย่างมากมาในการบริหาร ประเทศ ให้ประชาชนได้รับความสุข ความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต (Well Being) อีกทั้ง ความมั่นคงแห่งชาติทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม Banthon (2000) จึงย่อมเป็นไปไม่ได้ที่รัฐบาลจะดูแล และจัดทำบริการให้กับประชาชนได้ทั่วถึงทุกชุมชนของประเทศ เพราะอาจจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับ ความล่าช้าในการดำเนินงาน การที่อาจจะไม่สนองตอบต่อความต้องการของแต่ละชุมชนได้ และรวมทั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณ (Budget) และตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ดำเนินงานให้ทั่วถึงได้ เมื่อเป็นดังนี้การลดภาระของรัฐบาลโดยการให้

ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เพื่อการสนองต่อความต้องการของชุมชน จะได้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และตรงกับความต้องการ (Suk-iad, 2019)

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มี ฐานะเป็นนิติบุคคลจัดตั้งขึ้นตามสภาบัญญัติสภาตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้ วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 เป็นองค์กรในระดับท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาท้องถิ่น Government Administration Act (No. 5) B.E. 2002. (2002) เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นตัวแทน ของประชาชนในหมู่บ้านเข้ามาทำหน้าที่ในสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจ ขององค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำแผนพัฒนาฯ ร่างระเบียบข้อบังคับตามความต้องการของประชาชนและให้บริการแก่ประชาชน (Phuangngam, 2000) โดยอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 66 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และมาตรา 67 กำหนดให้องค์การบริหาร ส่วนตำบลมีหน้าที่ที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่องการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ และทางบก รักษาความสะอาดทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ ป้องกันและระงับโรคติดต่อ ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ คุ้มครองดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปะ จารีต ประเพณีภูมิปัญญา ท้องถิ่น และวัฒนธรรม (Puangngam and Chotchuang, 2001)

เนื่องด้วยการสร้างความเข้มแข็งของการปกครองท้องถิ่นเป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาทางการเมืองของไทยและเป็นรูปแบบของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ใกล้ชิดตัว ประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชนมากที่สุด ซึ่งการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของตนนั้น เป็นหลักสำคัญของกระจายอำนาจซึ่งนอกจากจะทำให้รัฐสามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและตรงกับความต้องการของคนในพื้นที่มากที่สุดแล้ว ยังเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งให้กับชุมชน และทำให้สมาชิกในชุมชนตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ และบทบาทของตนที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนด้วย Subdistrict Council and Subdistrict Administrative Organization Act (No. 5) B.E. 2003 นอกจากนี้การเปิด โอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของตนนั้น เป็นหลักสำคัญของกระจายอำนาจ ซึ่งนอกจากจะทำให้รัฐสามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและตรงกับความต้องการของคนในพื้นที่มากที่สุดแล้ว ยังเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งให้กับชุมชน และทำให้สมาชิกในชุมชนตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ และบทบาทของตนที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนด้วย Subdistrict Council and Subdistrict Administrative Organization Act, B.E. 2537 (1994)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร มีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วม

รับผิดชอบและร่วมตรวจสอบ King Prajadhipok's Institute. (2009) ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน ตั้งแต่เริ่มกระบวนการตัดสินใจในการบริหารของท้องถิ่นจะทำให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

ด้วยเหตุผลและสถานการณ์ดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อที่จะได้ทราบถึงคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 2,736 คน (Registration Management Office Department of Provincial Administration, 2022) กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากประชากร จำนวน 2,736 คน จำนวน 390 คน ใช้สูตรคำนวณของทาร์โรว์ ยามาเน่ วิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารงานท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้แก่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัยด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ไปติดต่อเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาครด้วยตนเอง และเก็บแบบสอบถามคืนจนได้ครบ

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 5 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Scale) วิธีการที่ใช้ในการศึกษา โดยศึกษาเชิงปริมาณ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.9 มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 44.10 มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ร้อยละ 52.80 มีรายได้ต่อปีไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 39.50 อาศัยในชุมชนตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 40.80 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 6.30

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 4 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการตัดสินใจ พบว่า ผลการวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 3 ลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 2 การมีส่วนร่วมเสนอกิจกรรม/โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลตรงกับความต้องการของชุมชน รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 1 การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาในชุมชนกับ อบต. และข้อที่ 3 การมีส่วนร่วมเสนอปัญหาเกิดขึ้นในชุมชนและการแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกับ อบต. ตามลำดับ

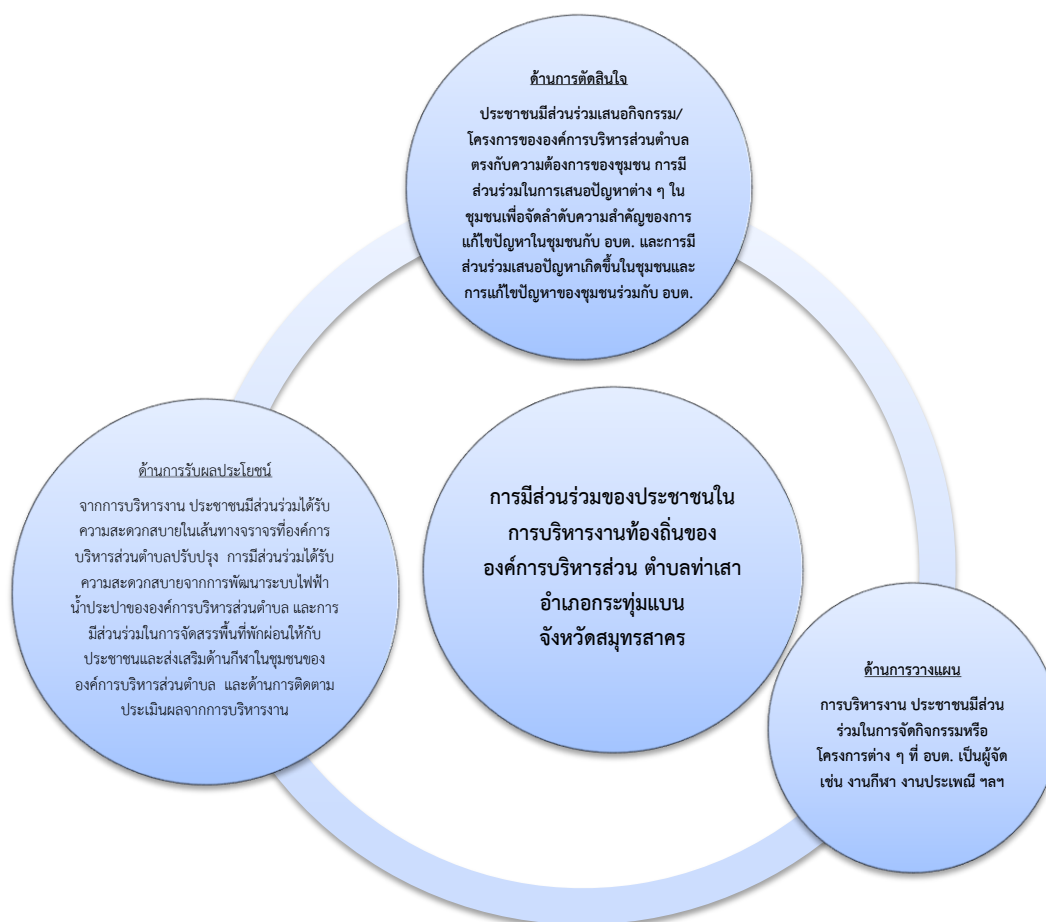
2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการวางแผนการบริหารงาน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 3 ลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 13 การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่ อบต. เป็นผู้จัด เช่น งานกีฬา งานประเพณี ฯลฯ รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 12 การมีส่วนร่วมประชุมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่ องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้นในงานวันประเพณีต่าง ๆ ของชุมชนและข้อที่ 14 การมีส่วนร่วมบริจาคเงินสิ่งของ สนับสนุนในการจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับ

2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการรับผลประโยชน์จากการบริหารงาน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 3 ลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 18 การมีส่วนร่วมได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่องค์การบริหารส่วนตำบลปรับปรุง รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 16 การมีส่วนร่วมได้รับความสะดวกสบายจากการพัฒนาระบบไฟฟ้า น้ำประปาขององค์การบริหารส่วนตำบล และข้อที่ 19 การมีส่วนร่วมในการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับ

2.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะพุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการติดตามประเมินผลจากการบริหารงาน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 3 ลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 20 การมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 21 การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กับข้อที่ 24 การมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานและการประเมินผลงานตามแผนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และข้อที่ 25 การมีส่วนร่วมการติดตามความชัดเจน การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะพุมแบน จังหวัดสมุทรสาคร แสดงให้เห็นว่า ในด้านการตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอกิจกรรม/โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลตรงกับความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาในชุมชนกับ อบต. และการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาเกิดขึ้นในชุมชนและการแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกับ อบต. ด้านการวางแผนการบริหารงาน ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่ อบต. เป็นผู้จัด เช่น งานกีฬา งานประเพณี ฯลฯ การมีส่วนร่วมประชุมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่ องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้นในงานวันประเพณีต่าง ๆ ของชุมชนและการมีส่วนร่วมบริจาคเงิน สิ่งของสนับสนุนในการจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการรับผลประโยชน์จากการบริหารงาน ประชาชนมีส่วนร่วมได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่องค์การบริหารส่วนตำบลปรับปรุง การมีส่วนร่วมได้รับความสะดวกสบายจากการพัฒนาระบบไฟฟ้า น้ำประปาขององค์การบริหารส่วนตำบล และการมีส่วนร่วมในการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล และด้านการติดตามประเมินผลจากการบริหารงาน ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานและการประเมินผลงานตามแผนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และการมีส่วนร่วมการติดตามความชัดเจน การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้



แผนภูมิที่ 1 สรุปภาพองค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่มีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้แบบจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.9 มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 44.10 มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ร้อยละ 52.80 มีรายได้ต่อปีไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 39.50 อาศัยในชุมชนตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 40.80 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 6.30 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yusabai (2018) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลห้วยสะพาน อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 54.70 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80

ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 และมีรายได้ 5,001-10,000 บาท จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 34.20

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับน้อย โดยการติดตามประเมินผลมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนขาดความร่วมมือ ร่วมใจ และยังไม่ให้ความสนใจในการบริหารงานของ อบต. เท่าที่ควร Phonket (2004) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kaewyam (2020) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอยะบะดี จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่พบ ดังนี้ 1) ประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 2) ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 3) ประชาชนบางส่วนยังมีข้อสงสัย ในข้อมูลการเสนอปัญหาความต้องการ และขาดความเชื่อมั่นต่อการเสนอข้อมูล

ผลการวิจัยทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนบริหารงาน ด้านการรับผลประโยชน์จากการบริหารงาน และด้านการติดตามประเมินผล ผลการวิจัยมีดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับโอกาสจาก อบต.หรือจากชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ในการเปิดโอกาสแสดงความคิดเห็น ซึ่งเหตุผลอีกประการหนึ่งคือ การประกอบอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรทำให้ไม่มีเวลาที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานของ อบต. สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chuaynakhet (2020) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลประจันตคาม อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลประจันตคาม อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับน้อย และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย

2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการวางแผนบริหารงาน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การดำเนินการวางแผนการบริหารงาน ประชาชนในพื้นที่ยังขาดความตระหนักถึงการเข้าร่วมบริหาร ร่วมพัฒนาองค์กรให้เกิดความก้าวหน้า Research and Development Office King Prajadhipok's Institute (2013) โดยส่วนใหญ่คิดว่าเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่และข้าราชการเท่านั้นที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องการบริหารงานต่าง ๆ

3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการรับผลประโยชน์จากการบริหารงาน ผลการวิจัยพบว่า

ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา มีแผนพัฒนาในการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานให้กับประชาชนโดยประชาชนชนได้รับความสะดวก สบายในเส้นทางจราจร ระบบไฟฟ้า น้ำประปาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Raktaprajit (2019) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มากที่สุด รองลงมา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และมีส่วนร่วมในติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

4) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการติดตามประเมินผลจากการบริหารงาน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะมีแค่ประชาชนบางส่วนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา เท่านั้นที่มีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารงาน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ อบต. และตรวจสอบด้านการงบประมาณ เพื่อติดตามความชัดเจน Dusseldorp (1981) ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pimmanurak and Krasang (2019) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

สรุป

งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาครนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 390 คน โดยใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่มีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า รายได้ต่อปีไม่เกิน 5,000 บาท อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป มีอาชีพเกษตรกร และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนบริหารงาน ด้านการรับผลประโยชน์

จากการบริหารงาน และด้านการติดตามประเมินผล พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ควรเสริมสร้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ควรกระตุ้นให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเน้นให้เห็นถึงผลดีของการเข้ามามีส่วนร่วมและผลเสียของการขาดการมีส่วนร่วม

1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยการณรงค์ไปยังชุมชนต่าง ๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็นตลอดจนปัญหาและความต้องการของประชาชน

1.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในกระบวนการวางแผนและตัดสินใจ โดยการประชาสัมพันธ์ชักชวนให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามาสัมผัสด้วยตนเองอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

2.2 ศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อหารูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทุกกระบวนการ

2.3 ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ ของอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเปรียบเทียบผลกัน

References

- Banthon, O. (2000). *Strategy for Rural Development: Thailand's Experience*. Bangkok : Faculty of Social Work, Thammasat University.
- Chuaynakhet, T. (2020). *People's Participation in local Development of Prachantakham Subdistrict Municipality, Prachantakham, Prachinburi Province*. (Master's Thesis). Ramkhamhaeng University. Bangkok Province.
- Dusseldorp, D. B. (1981). Participation in Planned Development Influenced by Government of Developing Countries at Local Level in Rural Areas. Essay in Rural Sociology (in Honour of R. A. J. van Lier), 35-53.
- Government Administration Act (No. 5) B.E. 2002. (2002). Royal Gazette. Volume 119, Chapter 99A., pages 1-13.
- Kriangsak, R. (2009). *Politics and Government of Thailand*. Bangkok: Duangkaew.
- Kaewyam, P. (2020). *Public Participation in the Preparation of Local Development Plans: A Case Study of Huai Hin Subdistrict Administrative Organization, Chai Badan District, Lopburi Province*. (Master's Thesis). Ramkhamhaeng University. Bangkok.
- King Prajadhipok's Institute. (2009). *Participation*. Bangkok: King Prajadhipok's Institute.
- Puangngam, K. (2000). *Thai Local Government*. Bangkok: Winyuchon.
- Puangngam, K. & Chotchuang, P. (2001). *What, Why, What? Subdistrict Administrative Organization. Democracy of the Rural People*. Bangkok: Winyuchon.
- Pimmanurak, H. & Krasang, A. (2019). *Public Participation in Community Development, Isan Subdistrict, Mueang District, Buriram Province*. (Research Report). Bangkok: Bangkokthonburi University.
- Phonket, I. (2004). *Public Participation in Prevention and Control of Dengue Fever: A Case Study of A Large Subdistrict Administrative Organization in Mueang District, Chiang Mai Province*. (Master's Thesis). Chiang Mai University. Chiang Mai.
- Raktapraj, S. (2019). *People Participation in Local Development of Pong Subdistrict Municipality, Bang Lamung District, Chonburi Province*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.
- Registration Management Office Department of Provincial Administration. (2022). *Population*. Pathum Thani: Registration Administration Office, Department of Provincial Administration.

- Research and Development Office King Prajadhipok's Institute. (2013). *Taking the Pulse of Thailand: Indicators of Democracy and Good Governance 2009-2010*. Bangkok: Office of Research and Development, King Prajadhipok's Institute.
- Subdistrict Council and Subdistrict Administrative Organization Act, B.E. 2537. (1994). *Royal Gazette*, 111(53). 34-36.
- Subdistrict Council and Subdistrict Administrative Organization Act (No. 5) B.E. 2003. (2003). *Royal Gazette*, 120(124), 16-37.
- Suk-iad, S. (2019). *Local Government*. Bangkok: King Prajadhipok's Institute.
- Yusabai, S. (2018). *People Participation in Local Development: A Case Study of Hua Saphan Subdistrict Municipality, Mueang Phetchaburi District, Phetchaburi Province*. (Master's Thesis). Phetchaburi Rajabhat University. Phetchaburi.

การประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม

อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

SERVICES PROVIDING EVALUATION OF THAKHAM SUBDISTRICT MUNICIPALITY,
BANGPAKONG DISTRICT, CHACHOENGSAO PROVINCE

¹สมชาย วิมลสุข, ²ภูกิจ สุทธิรางกุล,

³อนวัติ กระสังข์ และ ⁴ทีป ราษฎร์น้อย

¹Somchai Wimonasuk, ²Phukit Suratirangakul,

³Anuwat Krasang and ⁴Teep Ransanoi

¹คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Received:2024-01-19

¹Faculty of Political Science, Bangkok Thonburi University, Thailand

Revised:2024-04-19

¹Corresponding Author's Email: Samjung369@hotmail.com

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ เทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 80 คน ใช้วิธีการเปิดตาราง Krejcie และ Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้ t – test ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมการให้บริการ ($\bar{X} = 4.26$) มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 4.17$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.17$) และ ด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านกระบวนการ/ขั้นตอน ($\bar{X} = 4.16$)

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า

- 1) ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ ต้องมีความรวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำในการให้บริการ
- 2) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ต้องมีความยิ้มแย้ม พุดจาไพเราะ มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถแก้ปัญหา และให้คำแนะนำกับผู้มาใช้บริการได้
- 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอต่อประชาชนที่มาใช้บริการ และ
- 4) ด้านการส่งเสริมการให้บริการ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงขั้นตอน วิธีการ และระยะเวลาในการให้บริการแก่ประชาชนให้ชัดเจน

คำสำคัญ: การประเมินผล; การให้บริการ; เทศบาลตำบลท่าข้าม; จังหวัดฉะเชิงเทรา

Abstract

This reaserch article used quantitative research methods. Thakham Subdistrict Municipality, Bangpakong District, Chachoengsao Province was the research area. According to Krejcie and Morgan's table, the sample consisted of 80 individuals who were above the age of 18 and resided in Thakham Subdistrict Municipality, Bang-pakong District, Chachoengsao Province. The questionnaire was the research instrument. The t-test, percentage, mean, and standard deviation were used to analyse the data. The findings revealed that:

1.The overall level of service provision at Thakham Subdistrict Municipality, Bangpakong District, Chachoengsao Province was high ($\bar{X}$ = 4.18). Upon examining each aspect, it was discovered that the promotion of services ($\bar{X}$ = 4.26) was the most important, followed by personnel service ($\bar{X}$ = 4.17), facilities ($\bar{X}$ = 4.17), and process aspect ($\bar{X}$ = 4.16)

2. Service comparability Evaluation of Thakham Subdistrict Municipality, Bangpakong District, Chachoengsao Province was conducted, with categories taken into account such as gender, age, marital status, education level, occupation, and income. It was discovered that:

- 1) The process of providing services must be done quickly, accurately, and precisely;
- 2) The personnel must be friendly, articulate, knowledgeable, and able to solve problems and offer advice to clients;
- 3) The facilities must be suitable for the clients; and
- 4) The public should be informed about the procedures, methods, and duration of the services being provided.

Keywords: Evaluation; Providing Service; Thakham Subdistrict Municipality; Chachoengsao Province

บทนำ

หลักการแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติสาระสำคัญเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ การสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ การขยายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการบ้านเมืองให้กว้างขวางขึ้นโดยเฉพาะการให้ประชาชนหรือผู้รับบริการและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะและการจัดสรรทรัพยากร ตลอดจนการริเริ่ม แผนงาน โครงการ มาตรการและตรวจสอบการดำเนินการต่างๆของภาครัฐ

นอกจากนี้ยังเน้นถึง เรื่องธรรมาภิบาลและจริยธรรมในการบริหารกิจการบ้านเมือง มาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบและให้มีการประกาศใช้มาตรฐานทางจริยธรรมและคุณธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ Rhodes (1996)

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จำลองรูปแบบการปกครองรัฐบาล ส่วนกลางมาใช้โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารบ้านเมืองตามครรลองของประชาธิปไตย ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจการกำกับดูแลการตรวจสอบ ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ในส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีศักยภาพทางด้านบริหารจัดการและการคลังท้องถิ่นที่พึ่งตนเองและเป็นอิสระมากขึ้น ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและเป็นกลไกหลักของประเทศในการบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น Weber (1966) โดยสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและท้องถิ่น รวมถึงผู้บริหารและสภาท้องถิ่นจะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและวิสัยทัศน์ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคจะเปลี่ยนบทบาทจากฐานะผู้จัดทำบริการสาธารณะมาเป็นผู้ให้บริการด้านความช่วยเหลือและกำกับดูแลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจการให้บริการและอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนด้านต่างๆทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้กับท้องถิ่น การให้บริการสาธารณะจะเกิดคุณภาพมากน้อยเพียงใดนั้นสามารถวัดได้จากความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อการบริการนั้นๆ Attha and Jitti (2014) เทศบาลแต่ละแห่งที่ต้องการให้ประชาชนเกิดความประทับใจ จึงต้องมีการวางแผนการเรื่องคุณภาพในด้านการบริการของผู้รับบริการเทศบาลก็ควรจะต้องทราบถึงคุณภาพการบริการ เพื่อสามารถจัดสรรบุคลากรเครื่องมือและอุปกรณ์ได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (Pongpok, 2012) เทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ต้องการให้บริการแก่ประชาชนอย่างสะดวกรวดเร็ว มีคุณภาพและตรงความต้องการซึ่งจะทำให้ประชาชน มีความพึงพอใจในบริการที่ได้รับและพึงพอใจผู้ให้บริการ และความประทับใจให้กับประชาชนที่จะมาใช้บริการครั้งต่อไป ในทางตรงกันข้ามหากการบริการประชาชนไม่มีประสิทธิภาพก็ไม่อาจสร้างความประทับใจให้แก่ประชาชนได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อเปรียบเทียบการประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ เทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลท่าข้าม จำนวน 7,501 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลท่าข้าม จำนวน 80 คน ใช้การเปิดตาราง Krejcie และ Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบไปด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และรายได้ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ (Likert Scale)

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะ ซึ่งคำถามเป็นแบบปลายเปิด นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้ $t - test$

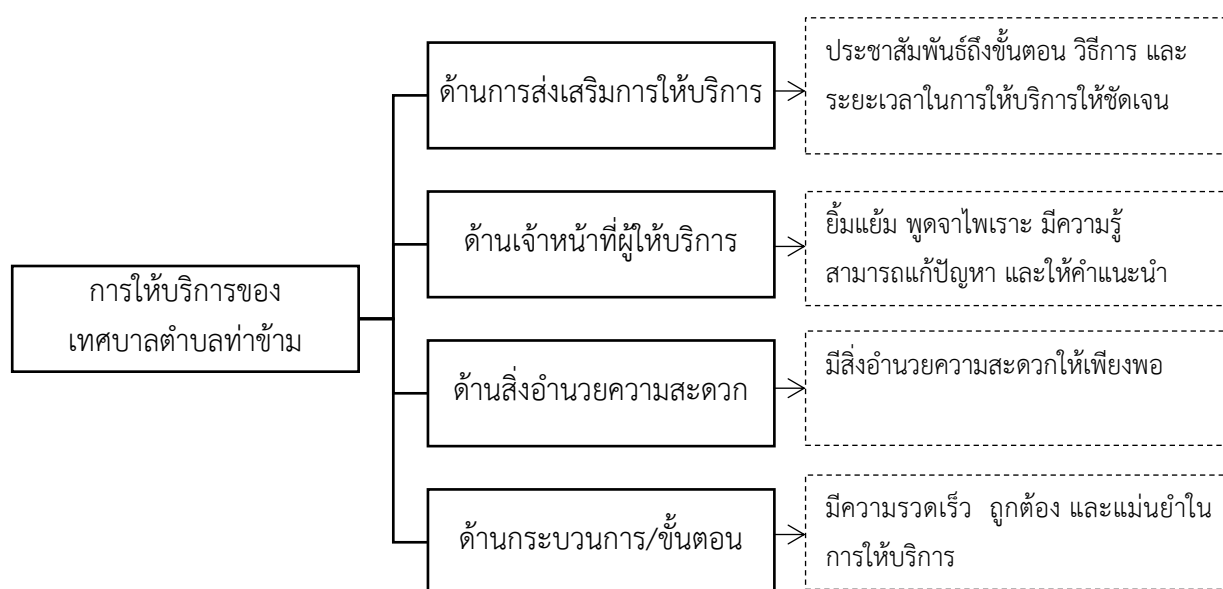
ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 80 คน ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่าๆกัน Thakham Subdistrict Municipality (2022) โดยมีอายุน้อยกว่า 30 ปี มากที่สุด รองลงมาได้แก่ 31 – 50 ปี และ 51 ปี ขึ้นไป สถานภาพสมรส หย่ามากที่สุด รองลงมาโสด สมรส และหม้ายตามลำดับ ระดับการศึกษา อนุปริญญาหรือเทียบเท่ามากที่สุด รองลงมา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มัธยมศึกษาตอนต้น ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด รองลงมาอาชีพอื่น ๆ อาชีพรับราชการ/พนักงานของรัฐ เกษตรกรรม อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจเท่ากันกับประกอบธุรกิจส่วนตัว และอาชีพสุดท้ายรับจ้างทั่วไป สำหรับรายได้ต่อเดือน (โดยประมาณ) ระหว่าง 4,001 -6,000 บาท มากที่สุด รองลงมารายได้ระหว่าง 6,001 – 8,000 บาท รายได้มากกว่า 10,000 บาท รายได้น้อยกว่า 2,000 บาทเท่ากันกับ รายได้ระหว่าง 2,000 – 4,000 บาท และสุดท้ายรายได้ระหว่าง 8,001 – 10,000 บาท

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการส่งเสริมการให้บริการ ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ($\bar{X} = 4.17$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.17$) และ ด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านกระบวนการ/ขั้นตอน ($\bar{X} = 4.16$)

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย การให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ต้องคำนึงถึงด้านการส่งเสริมการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกระบวนการ/ขั้นตอน เป็นสำคัญ ซึ่งด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการส่งเสริมการให้บริการ ซึ่งด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ ต้องมีความรวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำในการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ต้องมีความยิ้มแย้ม พุดจาไพเราะ มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถแก้ปัญหา และให้คำแนะนำกับผู้มาใช้บริการได้ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอต่อประชาชนที่มาใช้บริการ และด้านการส่งเสริมการให้บริการ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงขั้นตอน วิธีการ และระยะเวลาในการให้บริการแก่ประชาชนให้ชัดเจน ดังแผนภูมิที่ 1



แผนภูมิที่ 1 สรุปองค์ความรู้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 80 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่าๆกัน โดยมีอายุ น้อยกว่า 30 ปี มากที่สุด ระดับการศึกษา อนุปริญญาหรือเทียบเท่ามากที่สุด อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด รายได้ต่อเดือน (โดยประมาณ) ระหว่าง 4,001 -6,000 บาท มากที่สุด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นในด้านการส่งเสริมการให้บริการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และอันดับสุดท้าย คือด้าน

กระบวนการ/ขั้นตอน เนื่องมาจากเทศบาลตำบลท่าข้ามเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดและให้บริการด้านต่าง ๆ กับคนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นงานด้านสังคมสงเคราะห์ การแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ นอกจากนี้ยังให้เทศบาลตำบลยังเป็นหน่วยงานให้การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของหมู่บ้านในเขตบริการซึ่งส่งผลให้เกิดความใกล้ชิดและมีการประสานความเข้าใจกันได้ตรงความต้องการระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสามารถพิจารณาแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ โดยภาพรวมและรายข้อ ผลการวิจัยพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ อันเนื่องมาจากเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นหน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และมีบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และนอกจากนี้เทศบาลตำบลท่าข้าม (Suthinee, 2018) ยังเป็นหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนให้การดูแลช่วยเหลือประชาชนในด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นโครงการหรือกิจกรรมของเทศบาลตำบลและเป็นโครงการความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องการพัฒนากระบวนการ/ขั้นตอนในการให้บริการที่ดี มีความถูกต้อง สมบูรณ์ไม่ผิดพลาด Hoffman and Bateson (2006) และเพื่อให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สอดคล้องกับการศึกษาของ Rasri et al. (2023) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนางโอก อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ประจำปีงบประมาณ 2566 โดย ความพึงพอใจต่อขั้นตอนการให้บริการ พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$ คิดเป็นร้อยละ 95)

ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ อันเนื่องมาจากบุคลากรของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถให้บริการด้วยความเต็มใจและเป็นมิตร Harris (1975) ให้บริการตามลำดับก่อนหลังและมีความรวดเร็วในการให้บริการ เจ้าหน้าที่กระตือรือร้น ตั้งใจทำงาน บริการได้ถูกต้องครบถ้วน ไม่ผิดพลาด สอดคล้องกับการศึกษาของ Yapat et al. (2019) ได้ศึกษาเรื่องผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ พบว่า ประชาชนผู้รับบริการมีระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสร้างมิ่ง โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$ คิดเป็นร้อยละ 92)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ อันเนื่องมาจากเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการปรับปรุงสถานที่ให้มีความสะดวก และเพียงพอต่อการให้บริการ ไม่ว่าจะเป็นป้ายบอกทาง ที่นั่งพักผ่อน เอกสารให้ความรู้และคู่มือต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการรับบริการของประชาชนให้มากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ Chaikamchan (2021) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพบริการของเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพบริการของเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

พบว่า โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพบริการของเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพบริการของเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ และ ลำดับสุดท้าย คือ ด้านช่องทางการให้บริการ

ด้านการส่งเสริมการให้บริการ โดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ แสดงว่า เทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการให้บริการ มีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน Pratchaya (1997) นอกจากนี้เทศบาลตำบลได้มุ่งเน้นในเรื่องการวางแผนการให้บริการเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน มีการเพิ่มช่องทางในการบริการประชาชนมีการให้บริการทั้งในและนอกสถานที่ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือมีการให้บริการที่รวดเร็วทันต่อสถานการณ์ สอดคล้องกับ Academic Services Office Burapha University (2022) ได้ศึกษาเรื่องรายงานการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการของเทศบาลตำบลทับมา จังหวัดระยอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ภาพรวมของการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการของเทศบาลตำบลทับมา พบว่า ประชาชน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$) โดยคิดเป็นความพึงพอใจร้อยละ 95.40 ประชาชนที่มารับบริการจากเทศบาลตำบลทับมา จังหวัดระยอง

สรุป

จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการประเมินผลการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 80 คน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ใช้วิธีการเปิดตาราง Krejcie และ Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้ $t - test$ พบว่า 1) ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ ต้องมีความรวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำในการให้บริการ 2) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ต้องมีความยิ้มแย้ม พุดจาไพเราะ มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถแก้ปัญหา และให้คำแนะนำกับผู้มาใช้บริการได้ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอต่อประชาชนที่มาใช้บริการ และ 4) ด้านการส่งเสริมการให้บริการ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงขั้นตอน วิธีการ และระยะเวลาในการให้บริการแก่ประชาชนให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ เทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ควรมีการปรับลดขั้นตอนการให้บริการตามความจำเป็นเพื่อที่จะสามารถให้บริการได้ทันสถานการณ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ เทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ควรมีการฝึกอบรมทักษะในการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ควรมีอำนวยความสะดวกกับประชาชนให้มากขึ้นเพื่อที่จะสามารถให้บริการทันกับสถานการณ์ เพิ่มการออกบริการในหมู่บ้านให้มากขึ้น

1.4 ด้านการส่งเสริมการให้บริการ เทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ควรเพิ่มช่องทางการบริการให้หลากหลายเพื่อการแก้ไขปัญหาของประชาชนให้ได้มากที่สุดและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ในด้านอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ได้ทัศนคติของประชาชนอย่างแท้จริง

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริการในปัจจุบัน เพื่อนำผลการศึกษามาปรับปรุงการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้ตรงตามความต้องการของประชาชนมากขึ้น

References

- Academic Services Office Burapha University. (2022). *Survey Report. Satisfaction of Service Recipients Thap Ma Subdistrict Municipality, Rayong Province, Fiscal Year 2022*. Chonburi: Academic Services Office Burapha University.
- Attha, P. & Jitti, K. (2014). Satisfaction of People with the Services of Tong Khop Municipality, Khok Si Suphan District, Sakon Nakhon Province. *Graduate Studies Journal*, 11(53), 65-74.
- Chaikamchan, P. (2021). *Service Quality of Ban Bueng Municipality, Chonburi Province. State Curriculum*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.
- Harris, B. M. (1975). *Supervisory Behavior in Education*. (2nd ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

- Hoffman, K. D., & Bateson, J. E. G. (2006). *Services Marketing: Concepts, Strategies, & Cases*. Mason, OH: Thomson South - Western.
- Pratchaya, V. (1997). *Serving the People is not difficult (if you want to do it)*. Bangkok: Office of the Prime Minister.
- Pongpok, A. (2012). *Service Quality of Subdistrict Administrative Organizations in Phana District, Amnat Charoen Province*. (Master's Thesis). Ubon Ratchathani Rajabhat University. Ubon Ratchathani.
- Rasri, W. et al. (2023). *Survey of Satisfaction of Service Recipient Citizens with the Quality of Service. Providing Services of Thung Nang Ok Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Yasothon Province, Fiscal Year 2023*. (Master's Thesis). Maha Sarakham Rajabhat University. Maha Sarakham.
- Rhodes, R. A. W. (1996). *The New Governance: Governing without Government*. Oxford: University of Newcastle-Tyne.
- Suthinee, A. (2018). *Effectiveness in the Administration of City Municipalities in the Northeastern and Central Region: Evaluation from Citizens, Service Recipients and Members of the Organization*. (Research Report). Maha Sarakham: Maha Sarakham Rajabhat University.
- Thakham Subdistrict Municipality. (2022). *Population*. Chachoengsao: Tha Kham Subdistrict Municipality.
- Weber, M. (1966). *The Theory of Social and Economic Organization*. New York: The Free Press.
- Yaphat, Y. et al. (2019). *Results of the Assessment of the Satisfaction of the People Receiving Services towards the Quality of Service Providing Services of Sang Ming Subdistrict Administrative Organization, Loeng Nok Tha District, Yasothon Province*. (Master's Thesis). Maha Sarakham Rajabhat University. Maha Sarakham.

การสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ
ของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน

MARKETING COMMUNICATIONS AND SERVICE QUALITY AFFECTING HOTEL
USERS' SATISFACTION IN LESHAN CITY, SICHUAN PROVINCE, CHINA

¹Zhao Peizuo และ ²ธนกร สิริสุขันธา

¹Zhao Peizuo and ²Thanakorn Sirisugandha

¹คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University, Thailand

Received:2024-01-26

¹Corresponding Author, Email: 869531266@qq.com

Revised:2024-04-16

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาด คุณภาพบริการ และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน และ 2) ศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มผู้ใช้บริการชาวจีนโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน จำนวน 385 คน เครื่องมือคือ แบบสอบถามแบบออนไลน์ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ แบบ enter

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาดอยู่ในระดับมาก คุณภาพบริการอยู่ในระดับปานกลาง และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีนอยู่ในระดับมาก และ 2) ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการตลาด; คุณภาพการบริการ; ความพึงพอใจ; โรงแรม

Abstract

The goals of this independent study are to; 1) determine the level of opinions about marketing communications, service quality, and hotel patron satisfaction in Leshan City, Sichuan Province, China; and 2) identify the elements of marketing communications and

service quality that influence hotel patron satisfaction in Leshan City, Sichuan Province, China. The sample group consisted of 385 Chinese hotel patrons in Leshan City, Sichuan Province, China. The instrument is an online survey that use multiple regression analysis to calculate inferential statistics as well as descriptive statistics like percentage, mean, and standard deviation.

The study's findings indicate that: 1) opinions about marketing communication are at a high level, opinions about service quality are at a moderate level, and hotel users in Leshan City, Sichuan Province, China are highly satisfied; and 2) factors related to marketing communication and service quality have an impact on hotel users' satisfaction in Leshan City, Sichuan Province, China, with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Marketing Communications; Service Quality; Satisfaction; Hotel

บทนำ

ตลาดการท่องเที่ยวในประเทศจีนมีแนวโน้มการเติบโตที่ใหญ่ที่สุดในโลกภายในปี พ.ศ.2575 ซึ่งมูลค่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องของจีน ในปี พ.ศ.2565 อยู่ที่ 5.65 ล้านล้านหยวน (ราว 30.73 ล้านล้านบาท) เพิ่มขึ้นร้อยละ 14 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2564 ในด้านของตัวเลขการเติบโตของนักท่องเที่ยวในประเทศจีน มีอัตราการเติบโตต่อปีประมาณร้อยละ 10 จากการรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติจีน กล่าวถึงตัวเลขคนจีนที่ท่องเที่ยวในประเทศปี พ.ศ.2565 มี 6,000 ล้านคน และนักท่องเที่ยวจากต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวจีนมีจำนวน 300 ล้านคน ถือว่าความต่างของตัวเลขของนักท่องเที่ยวในประเทศกับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศของจีนต่างกันอยู่มากเลยทีเดียว โดยภาคการท่องเที่ยวสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ผลิตภัณฑ์รวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ของประเทศจีนแต่ละปีจำนวนประมาณร้อยละ 11 สามารถสร้างงานและสร้างอาชีพทั้งทางตรงและทางอ้อมได้กว่า 80 ล้านอัตรา ซึ่งในปี พ.ศ. 2566 ที่ผ่านมามี GDP เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.2 เมื่อเทียบกับปีต่อปี ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายประจำปีที่กำหนดไว้ร้อยละ 5 (XinhuaThai, 2024)

ธุรกิจโรงแรมของจีนมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นเป็นลำดับในช่วงปี พ.ศ. 2565-2567 โดยในปี พ.ศ.2565 ธุรกิจโรงแรมจะยังฟื้นตัวได้เล็กน้อย เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างชาติยังกลับมาไม่มากนัก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวในประเทศจีนที่ยังคงเผชิญอุปสรรคจากนโยบาย Zero-COVID ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวลงจากผลของสงครามรัสเซีย-ยูเครน ทั้งนี้หัวใจสำคัญของธุรกิจโรงแรมและที่พักก็คือ การให้บริการนักท่องเที่ยวทั้งจากจีนและทั่วโลกอย่างหลากหลาย ต่างมีความคาดหวังจากโรงแรมไม่ต่างกันคือ ความสะดวกสบาย การต้อนรับที่อบอุ่น และการบริการที่ตรงกับความต้องการ โรงแรมหลายแห่งจึงมีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการมากมายเพื่อคอยให้บริการกับผู้มาเยือนนอกเหนือจากห้องพัก ทั้งนี้บริการทั้งหลายเหล่านั้น นอกจากจะสร้างความแตกต่างที่พิกัดไปแล้ว ยังมีขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของผู้ใช้บริการ

ที่แตกต่างกันออกไปตามความชอบของลูกค้าแต่ละกลุ่มอีกด้วย หากแต่ว่าการให้บริการเสริมต่าง ๆ ไม่สามารถสร้างความแตกต่างอย่างยั่งยืนได้ เนื่องจากโรงแรมแต่ละแห่งสามารถจัดหาบริการต่าง ๆ ได้ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารโรงแรมจึงต่างพยายามที่จะคิดค้นกลยุทธ์ทางการตลาดออกมาเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเหล่านั้นเข้ามาใช้บริการให้มากที่สุด (China Central Radio and Television, 2022)

สถานที่ท่องเที่ยวของเมืองเฉาซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน สามารถดึงดูดผู้คนได้มากกว่า 2 ล้านคนต่อปี โดยมีนักท่องเที่ยวจากทุกมุมโลกเดินทางมาด้วยความศรัทธาและแสดงความเคารพกับพระใหญ่แห่งเขาเฉาซาน ส่วนนักท่องเที่ยวส่วนมากที่มาที่นี่มักจะมาถ่ายรูปกับพระใหญ่แห่งเขาเฉาซาน มีนักท่องเที่ยวที่มามีเยี่ยมชมพระใหญ่แห่งเขาเฉาซานแห่งนี้จะมีสองกลุ่มโดย กลุ่มแรกคือ นักท่องเที่ยวที่ต้องการชมโบราณสถานและสถาปัตยกรรมที่ยิ่งใหญ่ของประเทศจีน และอีกกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มของชาวพุทธที่มาเพื่อการศึกษา นักท่องเที่ยวทั้งหมดนั้นประทับใจกับพระใหญ่แห่งเขาเฉาซานที่สร้างมาได้อย่างอัศจรรย์ใจ โดยเมืองเฉาซานมีจำนวนโรงแรมทั้งหมด 557 โรงแรม โดยธุรกิจโรงแรมเมืองเฉาซาน จะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่ภาพรวมการแข่งขันของผู้ประกอบการยังคงเป็นไปอย่างรุนแรง ทั้งการแข่งขันในเช็กเมนต์โรงแรมระดับสามดาวลงมา เพื่อแย่งชิงฐานนักท่องเที่ยวระดับกลางที่มีจำนวนมาก รวมถึงการแข่งขันในเช็กเมนต์โรงแรมระดับ 4 ดาวขึ้นไป ที่เริ่มมีจำนวนผู้ประกอบการมากขึ้นจากการลงทุนก่อสร้างโรงแรมของกลุ่มผู้ประกอบการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ สถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมขนาดใหญ่บรรเทาความเสี่ยงด้วยการมุ่งเพิ่มสัดส่วนรายได้จากการรับบริหารโรงแรมมากขึ้น โดยธุรกิจโรงแรมในปี พ.ศ. 2565 น่าจะยังได้รับอานิสงส์จากภาคการท่องเที่ยวที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นหลังการระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 (Royal Thai Consulate-General in Chengdu, 2022) ทั้งนี้หัวใจสำคัญของธุรกิจโรงแรมคือคุณภาพการให้บริการ เพราะนักท่องเที่ยวต่างมีความคาดหวังจากโรงแรมคือ ความสะอาดสบาย การต้อนรับที่อบอุ่น และการบริการที่ตรงกับความต้องการ โรงแรมหลายแห่งจึงมีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการมากมายเพื่อคอยให้บริการกับผู้มาเยือนนอกเหนือจากห้องพัก ทั้งนี้บริการทั้งหลายเหล่านั้นนอกจากจะสร้างความแตกต่างที่พิกทั่วไปแล้ว ยังมีขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของแขกที่แตกต่างกันออกไปตามความชอบของลูกค้าแต่ละกลุ่มอีกด้วย หากแต่ว่าการให้บริการเสริมต่าง ๆ ไม่สามารถสร้างความแตกต่างอย่างยั่งยืนได้ เนื่องจากโรงแรมแต่ละแห่งสามารถจัดหาบริการต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วนไม่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารโรงแรมจึงต่างพยายามที่จะคิดค้นการสื่อสารการตลาดออกมาเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเหล่านั้นเข้ามาใช้บริการให้มากที่สุด (Chinissarayot and Kiatruangkamala, 2013)

จากเหตุผลที่กล่าวมาจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเฉาซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์และนำไปพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมในเมืองเฉาซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีนให้สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาด คุณภาพบริการ และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาด และคุณภาพบริการ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณที่มุ่งศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน ซึ่งวิธีการดำเนินงานศึกษาประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้บริการชาวจีนของโรงแรม 3 ดาว ในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน จำนวน 385 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบไปด้วยเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิภาค โรงแรมที่เข้าพัก จำนวนวันที่เข้าพัก วัตถุประสงค์ในการใช้บริการการเดินทางมาท่องเที่ยว ยานพาหนะที่ใช้ในการท่องเที่ยว ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาด คุณภาพบริการ และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน เพื่อวัดระดับความคิดเห็นลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1970)
3. การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้ใช้บริการชาวจีนของโรงแรม 3 ดาว ในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน
4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้
 - 4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
 - 4.2 การวิเคราะห์การสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน ซึ่งผู้ศึกษาใช้สถิติอนุมาน (inferential statistic) เพื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยเทคนิค Enter Selection เพื่อนำเสนอข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาด คุณภาพบริการ และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน และ 2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาด และคุณภาพบริการ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน ผลการวิจัยพบว่า

ข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 385 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 67.50 มีอายุ 21–30 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.80 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 49.10 มีอาชีพอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 29.60 มีรายได้ 3,001–6,000 หยวน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.40 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 24.40 เคยเข้าพัก Leshan Mud Song Hotel มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.10 ส่วนใหญ่มีจำนวนวันเข้าพัก 3-4 วัน คิดเป็นร้อยละ 46.00 มีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการเพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 50.10 โดยเดินทางมาคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 36.40 และใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 44.70

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการสื่อสารการตลาด คุณภาพบริการ และความพึงพอใจ

ด้านการสื่อสารการตลาด	$\bar{x}$	SD.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
1. โรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน มีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ป้ายโฆษณาและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างน่าสนใจและสามารถเข้าถึงผู้ใช้บริการ	4.15	1.100	มาก	1
2. การประชาสัมพันธ์ทำให้ผู้ใช้บริการรับรู้และรู้จักโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน มากขึ้น	4.07	1.085	มาก	2
3. การเพิ่มความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีของโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน จำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์และอาศัยการบอกต่อจากผู้ใช้บริการ	4.05	1.077	มาก	4
4. หากโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน มีการดูแลระบบสมาชิกที่ดีจะทำให้ผู้ใช้บริการมากขึ้น	4.06	1.091	มาก	3
5. การจัดโปรโมชั่นของโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน จะทำให้มีผู้ใช้บริการเพิ่มมากขึ้น	4.03	1.056	มาก	5
6. พนักงานโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ให้บริการดี รวดเร็ว พุดจาสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส	4.03	1.105	มาก	5
7. พนักงานโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน มีความรู้ความสามารถให้คำแนะนำและตอบคำถามเกี่ยวกับการให้บริการได้	4.03	1.062	มาก	5

8. โรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวนมีการจัดกิจกรรมพิเศษในเทศกาลต่างๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ใช้บริการ	4.03	1.107	มาก	4
เฉลี่ย	4.06	0.943	มาก	

(n=384)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของด้านการสื่อสารการตลาด โดยรวม

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ด้านการสื่อสารการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ โรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน มีการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ป้ายโฆษณาและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างน่าสนใจ และสามารถเข้าถึงผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.15$) รองลงมา คือ การประชาสัมพันธ์ทำให้ผู้ให้บริการรับรู้และรู้จักโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน มากขึ้น ($\bar{x}=4.07$) หากโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวนมีการดูแลระบบสมาชิกที่ดีจะทำให้ผู้ให้บริการมากขึ้น ($\bar{x}=4.06$) การเพิ่มความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดีของโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวนจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์และอาศัยการบอกต่อจากผู้ให้บริการ และโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวนมีการจัดกิจกรรมพิเศษในเทศกาลต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ให้บริการ ($\bar{x}=4.05$) การจัดโปรโมชั่นของโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวนจะทำให้มีผู้ให้บริการเพิ่มมากขึ้น พนักงานโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ให้บริการดี รวดเร็ว พุดจาสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส และพนักงานโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน มีความรู้ความสามารถให้คำแนะนำ และตอบคำถามเกี่ยวกับการให้บริการได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}=4.03$) ตามลำดับ

ด้านคุณภาพบริการ	$\bar{x}$	SD.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
1. การบริการของโรงแรมครบถ้วนถูกต้องไม่มีผิดพลาด	4.03	1.135	มาก	5
2. โรงแรมมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกครบครัน และมีอินเทอร์เน็ตไร้สายไว้ให้บริการ	4.00	1.114	มาก	6
3. ความน่าเชื่อถือของโรงแรมในการเก็บความลับของข้อมูลลูกค้า	3.98	1.114	มาก	7
4. พนักงานของโรงแรมมีการตอบสนองต่อการให้บริการทันทีอย่างรวดเร็ว	4.04	1.091	มาก	4
5. พนักงานของโรงแรมมีความชำนาญสามารถชี้แจงหรือตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน	4.12	1.050	มาก	1
6. โรงแรมมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน เช่น กล้องวงจรปิดและยามรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง	4.06	1.065	มาก	3
7. พนักงานของโรงแรมให้บริการด้วยความเสมอภาค				

ไม่เลือกปฏิบัติ	4.06	1.076	มาก	3
8. โรงแรมมีความตั้งใจที่จะส่งมอบประสบการณ์ที่ดีที่สุดให้แก่ลูกค้า	4.09	1.096	มาก	2
เฉลี่ย	4.05	0.967	มาก	

(n=385)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของด้านคุณภาพบริการ โดยรวม

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ด้านคุณภาพบริการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ พนักงานของโรงแรมมีความชำนาญสามารถชี้แจงหรือตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.12$) รองลงมา คือ โรงแรมมีความตั้งใจที่จะส่งมอบประสบการณ์ที่ดีที่สุดให้แก่ลูกค้า ($\bar{x}=4.09$) มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน เช่น กล้องวงจรปิดและยามรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมงและพนักงานของโรงแรมให้บริการด้วยความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ ($\bar{x}=4.06$) พนักงานของโรงแรมมีการตอบสนองต่อการให้บริการทันทีอย่างรวดเร็ว ($\bar{x}=4.04$) การบริการของโรงแรมครบถ้วนถูกต้องไม่มีผิดพลาด ($\bar{x}=4.03$) โรงแรมมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกครบครันและมีอินเทอร์เน็ตไร้สายไว้ให้บริการ ($\bar{x}=4.00$) และความน่าเชื่อถือของโรงแรมในการเก็บความลับของข้อมูลลูกค้า ($\bar{x}=3.98$) ตามลำดับ

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน	$\bar{x}$	SD.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
1. ด้านห้องพักและพื้นที่ส่วนกลางต่าง ๆ ของโรงแรม	4.10	1.099	มาก	2
2. โรงแรมในเมืองเล่อซานมีราคาห้องพักที่เหมาะสม	4.01	1.080	มาก	6
3. การส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ของ โรงแรม	4.01	1.103	มาก	6
4. ความสะดวกด้านการติดต่อกับโรงแรมเพื่อจองห้องพัก หรือด้านข้อมูลอื่นๆ	4.09	1.084	มาก	3
5. พนักงานของโรงแรมในเมืองเล่อซาน มีหัวใจ ในการให้บริการ	4.09	1.057	มาก	3
6. พนักงานมีกิริยามารยาทและบุคลิกภาพที่ดี	4.03	1.075	มาก	5
7. สถานที่ตั้งของโรงแรมมีความสะดวกในการเดินทาง				
8. การรักษาความปลอดภัยและทรัพย์สินในระหว่าง การเข้าพักที่โรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน	4.05	1.069	มาก	4
	4.13	1.043	มาก	1
เฉลี่ย	4.06	0.955	มาก	

(n=384)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน โดยรวม

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ การรักษาความปลอดภัยและทรัพย์สินในระหว่างการเข้าพักที่โรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.13$) รองลงมา คือ ด้านห้องพักและพื้นที่ส่วนกลางต่าง ๆ ของโรงแรม ($\bar{x}=4.10$) ความสะดวกด้านการติดต่อกับโรงแรมเพื่อจองห้องพักหรือด้านข้อมูลอื่นๆ และพนักงานของโรงแรมในเมืองเล่อซาน มีหัวใจในการให้บริการ ($\bar{x}= 4.09$) สถานที่ตั้งของโรงแรมมีความสะดวกในการเดินทาง ($\bar{x}=4.05$) มีพนักงานมีกิจกรรมายาและบุคลิกภาพที่ดี ($\bar{x}= 4.03$) และโรงแรมในเมืองเล่อซานมีราคาห้องพักที่เหมาะสมและการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ของโรงแรม ($\bar{x}= 4.01$) ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษาได้ว่า ปัจจัยทางด้านการสื่อสารการตลาด และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน มีความสำคัญเท่ากันอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.06 และลำดับสุดท้าย คือ ด้านด้านคุณภาพบริการ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ตามลำดับ

การทดสอบปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาด และคุณภาพบริการ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน

ตัวแปรอิสระ	ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรม ในเมืองเล่อซาน			t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	0.233	0.074		3.125	0.002*
1. การสื่อสารการตลาด	0.149	0.039	0.148	3.854	0.000*
2. คุณภาพบริการ	0.797	0.038	0.807	21.059	0.000*

R = 0.941, $R^2 = 0.885$, Adjusted R Square = 0.884, F = 1466.271, Sig. = 0.000

* = P < .05

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรตามเป็นความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธี Enter

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ R ระหว่างตัวแปรอิสระ “ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการ” และตัวแปรตาม “ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน” ซึ่งเท่ากับ 0.941 ดังนั้น อิทธิพลของปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการ กับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีนมีความสัมพันธ์กัน

โดยมีค่า R Square เท่ากับ 0.885 หรือ ร้อยละ 88.50 การทดสอบค่าสถิติทดสอบ F ปรากฏว่าค่า Sig. = 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ .05 แสดงว่ามีตัวแปรต้นคือ ปัจจัย อย่างน้อย 1 ตัว ที่สามารถทำนายผลการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามคือ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีนสามารถอธิบายผลการทดสอบสมมุติฐานได้ดังนี้

การสื่อสารการตลาดส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน โดยมีค่า t เท่ากับ 3.854 ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คุณภาพบริการส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน โดยมีค่า t เท่ากับ 21.059 ซึ่งสนับสนุนสมมุติฐานที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

องค์ความรู้ใหม่

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน จะเกิดจากความต้องการของแต่ละบุคคลและประสบการณ์ในการใช้บริการ การนำเสนอการบริการให้ตรงตามความคาดหวังของผู้ใช้บริการอาจเกิดจากช่องว่างที่เป็นข้อบกพร่องของการสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการที่ไม่ตรงกัน จึงทำให้เกิดความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ เนื่องจากผู้ให้บริการจะมีความคาดหวังต่างกัน ดังนั้นผู้ให้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซานจึงควรทำการสื่อสารการตลาดที่ตรงกลุ่มเป้าหมายและประเมินคุณภาพการบริการที่สามารถจับต้องได้ เชื่อถือได้ โดยมีความรับผิดชอบและความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้ให้บริการเพื่อให้เกิดความไว้วางใจและความรู้สึกถึงพฤติกรรมการดูแลเอาใจใส่ที่โรงแรมมีต่อผู้ให้บริการ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาด คุณภาพบริการ และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน พบว่า ผู้ใช้บริการชาวจีนของโรงแรม 3 ดาวในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำคัญของด้านการสื่อสารการตลาด คุณภาพบริการ และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงแรมระดับ 3 ดาวต้องมีคุณภาพการบริการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้รับบริการได้สัมผัส ตั้งแต่เริ่มต้นการต้อนรับการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกสบายที่ดีมีมาตรฐาน ความสะอาดของห้องพัก จนถึงระยะเวลาสิ้นสุดการพักเพื่อให้ตอบสนองความต้องการลูกค้าให้ได้มากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดความพึงพอใจของ Kotler, Keller and Chernev (2021) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นระดับความรู้สึกของบุคคลที่มีผลมาจากการเปรียบเทียบระหว่างประสบการณ์หรือความรู้สึกเมื่อได้ใช้สินค้าหรือบริการกับความคาดหวังของบุคคล ซึ่งระดับความพึงพอใจที่จะเกิดขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันไป ระดับความพึงพอใจของบุคคลจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของสิ่งนั้นๆถ้ามีการตอบสนองน้อยก็จะรู้สึกในด้านลบ แต่ถ้าได้รับการตอบสนองมากก็จะเกิดความรู้สึกในด้านบวก จนเกิดเป็นความพึงพอใจ ระดับความพึงพอใจแบ่งเป็น 3 ระดับได้แก่ ความรู้สึกไม่พึงพอใจ ความรู้สึกพึงพอใจ

และความรู้สึกพึงพอใจมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tammarugee (2021) เรื่องการสื่อสารการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำเขียวจังหวัดตราด พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการสื่อสารการตลาดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำเขียวจังหวัดตราดโดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ Kladlum (2020) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมกับคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการที่พักแรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเข้าพักแรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในอำเภอหัวหินโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาด และคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน พบว่าการสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน

ด้านการสื่อสารการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารการตลาดของ Teepapaan (2010) กล่าวไว้ว่า การสื่อสารทางการตลาด เป็นกระบวนการนำเสนอสิ่งเร้าหลายๆ อย่างบูรณาการประสานกันเป็นแผนชุด เพื่อสื่อความหมายถ่ายทอดไปยังตลาดเป้าหมาย โดยมีความมุ่งหวังเพื่อกระตุ้นให้ตลาดเป้าหมาย เกิดการรับรู้ แปลความหมาย เพื่อตอบสนองตามที่ต้องการ และความพึงพอใจในการได้รับข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย โดยส่งผ่านช่องทางต่างๆ ที่เกิดขึ้น การสื่อสารการตลาดยังรวมถึงจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุง และเสริมสร้างข่าวสารของบริษัทในปัจจุบันให้ มีความชัดเจนมากขึ้น และเพื่อกำหนดโอกาสที่จะทำการสื่อสารใหม่ๆ ในอนาคตอีกด้วย และสอดคล้องกับ Serirat (2017) ได้กล่าวว่า การสื่อสารทางการตลาดเป็นกิจกรรมในการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจ โดยมุ่งหวังให้เกิดพฤติกรรมตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของแผนการตลาดของธุรกิจ ในการสื่อสารทางการตลาดนั้น อาจจะสื่อสารผ่านภาพ ถ้อยคำ หรือสัญลักษณ์ก็ได้ แต่ทั้งนี้การสื่อสารการตลาดนั้นนักการตลาดจะต้องสื่อสารให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค โดยอาจใช้วิธีการโน้มน้าวจิตใจ กระตุ้นความต้องการเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในที่สุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rodplang and Pathomsirikul (2017) ได้ศึกษารูปแบบการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการตลาดของโรงแรมสำหรับผู้บริโภคชาวไทยและชาวต่างชาติ ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่การสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการ ภาพลักษณ์ของโรงแรม และความพึงพอใจของโรงแรม เมื่อวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการของธุรกิจโรงแรมสำหรับผู้บริโภคชาวไทย พบว่า องค์ประกอบของการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธุรกิจโรงแรม และสอดคล้องกับ Benharoon (2020) การศึกษาการสื่อสารการตลาดของโรงแรม เน้น ภาวะปี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารการตลาดของโรงแรม เน้น ภาวะปี และความพึงพอใจของลูกค้าในบริการ ผลการวิจัยพบว่า เครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่โรงแรมนำมาใช้นั้น มิได้จำกัดเฉพาะการสื่อสารรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง แต่เป็นการสื่อสารที่ผสมผสานหลากหลายรูปแบบใน

หลายกิจกรรม เพื่อให้การสื่อสารการตลาดมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อความพึงพอใจและสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป้าหมายได้มากที่สุด

ด้านคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับแนวคิดคุณภาพบริการของ Serirat, Laksitanonda and Serirat (2013) ได้กล่าวว่าคุณภาพการให้บริการเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการสร้างความแตกต่างของธุรกิจ การที่จะดำเนินธุรกิจทางด้านบริการให้ชนะคู่แข่งได้นั้นจะต้องมีการส่งมอบบริการที่มีคุณภาพสูงอย่างต่อเนื่อง มากกว่าคู่แข่งและเกินกว่าที่ลูกค้าคาดหวังไว้โดยสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังนั้นจะได้จากประสบการณ์ต่างๆ ของลูกค้า ในอดีตการบอกต่อปากต่อปากและการโฆษณาของธุรกิจให้บริการภายหลังจากที่ลูกค้าได้รับบริการลูกค้า โดยจะเปรียบเทียบการบริการที่ลูกค้าได้รับกับการบริการที่ลูกค้าคาดหวังถ้าการบริการลูกค้าได้รับต่ำกว่า การบริการที่ลูกค้าคาดหวังลูกค้าจะขาดความสนใจในตัวผู้ให้บริการแต่ถ้าการบริการที่ลูกค้าได้รับเท่ากับหรือ เกินกว่าที่ลูกค้าคาดหวังลูกค้าก็จะเกิดความพึงพอใจในการใช้บริการและมักจะใช้บริการจากผู้ให้บริการอีกครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Toh-it, Thamphauk, Janduang and Kongrode (2022) ได้ศึกษาคุณภาพ การให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมที่ได้รับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย ของนักท่องเที่ยว (SHA) ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คุณภาพ การให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรม ในโครงการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (SHA) ในเขต อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ระดับนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ Boonpluk (2020) ได้ศึกษา คุณภาพบริการ คุณภาพห้องพัก ชื่อเสียงและความคุ้มค่าด้านราคา ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความภักดีต่อโรงแรมของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า ความคุ้มค่าด้านราคา และด้านคุณภาพบริการ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อโรงแรม สอดคล้อง กับ Choi and Chu (2000) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยสำคัญต่อระดับความพึงพอใจในการเข้าพักโรงแรม โดยได้ศึกษาปัจจัย 7 ประการได้แก่ คุณภาพการบริการของพนักงาน คุณภาพห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวก ภายในห้องพักการให้บริการทางธุรกิจความคุ้มค่าเงินความปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ภายใน โรงแรม ซึ่งผลการศึกษาพบว่าปัจจัยสำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ คุณภาพการบริการของพนักงาน คุณภาพ ห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพักมีผลต่อความพึงพอใจของแขกผู้เข้าพัก และสอดคล้องกับ Wantong (2019) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคของลูกค้าโรงแรมฟองเตนบลานซ์ ในเขตฉงชิ่ง เมืองคุนหมิง ประเทศจีน ผู้วิจัยพบว่าคุณภาพการบริการ ด้านการตอบสนอง ($\beta=0.645$) และด้านความน่าเชื่อถือ ($\beta=0.254$) คิดเป็น ร้อยละ 72.8 ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้า ในการใช้บริการที่ Fontaine Blanche Hotel ในฉงชิ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

สรุป

จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดและคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน สามารถสรุปได้คือ ความคิดเห็นด้านการสื่อสารการตลาดอยู่ในระดับมาก คุณภาพบริการอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน

มณฑลเสฉวน ประเทศจีนอยู่ในระดับมาก และคุณภาพบริการส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผลจากการศึกษาพบว่า โรงแรมมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน เช่น กล้องวงจรปิด และยามรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจมาเป็นลำดับแรก ดังนั้นโรงแรมในเมืองเล่อซาน ต้องรักษามาตรฐานด้านคุณภาพการบริการเกี่ยวกับระบบรักษาความปลอดภัย เพื่อสร้างความไว้วางใจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและการกลับมาใช้บริการซ้ำอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านการสื่อสารการตลาดของโรงแรม ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างขีดความสามารถของการแข่งขันด้านธุรกิจโรงแรม ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของด้านการสื่อสารการตลาดพบว่าโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ ได้อย่างน่าสนใจและสามารถเข้าถึงผู้ใช้บริการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมาเป็นลำดับแรก ดังนั้นโรงแรมในเมืองเล่อซาน มณฑลเสฉวน ประเทศจีนควรมีการพัฒนาการสื่อสารการตลาดผ่านสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์โรงแรมและสื่อออนไลน์อย่างต่อเนื่อง เพราะจะทำให้นักท่องเที่ยวที่กำลังหาที่พักสามารถค้นพบโรงแรมในจุดหมายปลายทางที่ต้องการได้ง่าย และทำให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในวงกว้าง อีกทั้งยังเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้โดยตรง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. ควรทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวต่างชาติ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการโรงแรม 3 ดาว ในเมืองเล่อซาน เฉพาะผู้ใช้บริการชาวจีนเท่านั้น เนื่องจากประเทศจีนมีนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปยังประเทศต่างๆ ภายหลังสถานการณ์ COVID-19 ได้คลี่คลายลงไป เพื่อจะทำให้ได้ทราบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในเมืองเล่อซาน ได้อย่างรอบด้านและครบถ้วน

2.2. ควรทำศึกษาในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ทักษะคติของลูกค้า หรือแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการสื่อสารการตลาดด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศจีนให้มีความเหมาะสมต่อความต้องการของผู้ใช้บริการมากยิ่งขึ้น

References

Benharoon, S. Y. (2020). *Marketing Communication of Nap Krabi Hotel*. (Master's Thesis).

Prince of Songkla University. Pattani.

- Boonpluk, A. (2020). *Service Quality, Room Quality, Reputation, Value for Money and Satisfaction Influencing Hotel Loyalty of Consumers in Bangkok*. (Master's Thesis). Bangkok University. Pathum Thani.
- China Central Radio and Television. (2022). *Tourism drives growth in Chinese hotel business*. Retrieved October 18, 2022, from <https://www.topnews.co.th/news/653513>
- Choi, T.Y. & Chu, R. (2000). Levels of satisfaction among Asian and Western travelers. *International Journal of Quality & Reliability Management*, 17(2), 116-132.
- Kladlum, P. (2020). Behaviors and service quality that affect the satisfaction of Thai elderly tourists in Hua Hin, Prachuap Khiri Khan. *Proceedings of the Conference on 15th Graduate Research* (pp. 1003-1016). Rangsit University: Nonthaburi.
- Kotler, P., Keller, K. L. & Chernev, A. (2021). *Marketing Management*. (16th ed.). Pearson Education.
- Likert, R. (1970). *New patterns of management*. New York: McGraw-Hill.
- Rodplang, P. & Pathomsirikul, Y. (2017). Integrated Marketing Communication Model of Hotel Business in Thailand. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 10(1), 1804-1822.
- Teepapaan, D. (2010). *Marketing Communication*. Bangkok: Amorn Printing.
- Tammarugee, K. (2021). *Marketing Communication for Community Tourism at Ban Nam Chiao, Trat Province*. (Master's Thesis). Rambhai Barni Rajabhat University. Chanthaburi.
- Toh-it, M., Thamphauk, W., Janduang, S. & Kongrode, J. (2022). The Effects of Service Quality on Customer Satisfaction of the Amazing Thailand Safety and Health Administration (SHA) Hotel in Hat Yai District, Songkhla Province. *Research and Development Journal Loei Rajabhat University*, 17(61), 46-55.
- Serirat, S. (2017). *Modern Marketing Management*. Bangkok: Diamond in Business World.
- Serirat, S., Laksitanonda, P. & Serirat, S. (2013). *Consumer behavior*. Bangkok: Dhammasan.
- Wantong, Z. (2019). *Factors Affecting Consumer Satisfaction of Fontaine Blanche Hotel's Customers in Chengong District of Kun Ming City in China*. (Master's Thesis). Bangkok University. Pathum Thani.
- XinhuaThai. (2024). *China reveals GDP expansion in 2023*. Retrieved January 18, 2024, from https://www.xinhuaithai.com/other/411973_20240117

แนวทางการคุ้มครองและสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชน
ในจังหวัดปัตตานี

GUIDELINES FOR LABOR PROTECTION AND WELFARE OF PRIVATE TRANSPORT
EMPLOYEES IN PATTANI PROVINCE

¹อติตยา จันทรแสง และ ²วันพิชิต ศรีสุข

¹Atitaya Jansang and ²Wanpichit Srisuk

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

¹Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: fern10.ptn@gmail.com

Received:2024-01-24

Revised:2024-04-19

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ สร้างข้อเสนอในการคุ้มครองและสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับการคุ้มครองและสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 42 คน ซึ่งได้มาด้วยการเลือกโดยวิธีการแบบเจาะจง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา ซึ่งสามารถวิเคราะห์และจำแนกผลของการศึกษาวิจัย ผลการวิจัย พบว่า พนักงานบริษัทขนส่งเอกชนจังหวัดชายแดนใต้ส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการที่เหมาะสม และสถานประกอบการส่วนใหญ่จัดสวัสดิการแรงงานตามที่กฎหมายกำหนดให้เพียงบางรายการ เช่น สวัสดิการประกันสังคม และสวัสดิการทำงานล่วงเวลา เป็นต้น และมีข้อเสนอแนวทางการคุ้มครองและสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี คือจัดสวัสดิการเหนือกฎหมายให้แก่พนักงาน เพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงานให้พนักงานปฏิบัติงานให้ตรงตามเป้าหมายของบริษัท เช่น การจัดโบนัสประจำปี เบี้ยขยันประจำปี รวมถึงการอำนวยความสะดวกให้แก่พนักงาน เพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: สวัสดิการแรงงาน; การคุ้มครองแรงงาน; พนักงานขนส่งเอกชน

Abstract

The goal of this study is to develop recommendations for the welfare and protection of private goods logisticians in the province of Pattani. In-depth interviews and focus groups were used to collect information about the welfare and protection of private goods logistic

workers in Pattani Province. 42 people made up the main data group, which was chosen by purposeful sampling. The study findings were then examined and categorized using a qualitative approach of data analysis.

According to study findings, the majority of workers in the southern border provinces who work for private transport businesses have reasonable welfare needs. The majority of businesses merely offer the legal minimum labor benefits, such as social security and overtime compensation. In order to motivate workers to meet the company's goals, a proposal for labor protection and welfare management for private transport employees in Pattani Province calls for providing welfare above and beyond the law. Examples of this include monthly bonuses and total monthly diligence allowances that help employees stay motivated at work.

Keywords: Labor Welfare; Labor Protection; Private Transport Employees

บทนำ

การขนส่ง (Transportation) ในประเทศไทยมีความสำคัญมากในปัจจุบัน เนื่องจากแหล่งผู้ผลิตสินค้าและแหล่งผู้บริโภคมักไม่ได้อยู่ในพื้นที่เดียวกัน ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ผู้ผลิตจะต้องขนส่งสินค้าจากแหล่งผลิตไปยังแหล่งที่มีความต้องการสินค้านั้นๆ ซึ่งผู้รับสินค้าก็ต้องการสินค้าที่มีคุณภาพดีและรวดเร็วส่งผลให้ผู้ประกอบการต่างพัฒนาคุณภาพสินค้า และระบบจัดส่งสินค้าให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ได้อย่างทันท่วงที ด้วยเหตุนี้การจัดส่งสินค้าจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะการบริการที่มาพร้อมกับตัวสินค้า การจัดการส่งสินค้าที่ดีจะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้ใช้บริการในฐานะผู้จัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการขนส่ง การจัดการขนส่งสินค้าต้องมีคุณภาพในการบริการที่ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ การจัดส่งสินค้าจะต้องทำให้เกิดค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดกับผู้ให้บริการ (Tanachodrungsatis, 2014)

การเติบโตของธุรกิจขนส่งแพร่หลายมากยิ่งขึ้นไปพร้อมกับการเกิดขึ้นของธุรกิจการค้าออนไลน์ ที่ผ่านมายุทธศาสตร์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของไทยได้เติบโตขึ้น เป็นช่องทางการขายหลักในการเข้าถึงผู้บริโภค (Ministry of Digital Economy and Society, 2018) รวมถึงความน่าเชื่อถือในการขนส่งสินค้าและมีการพัฒนาขนส่งสินค้าที่รวดเร็ว ธุรกิจการขนส่งสินค้าจำเป็นต้องมีพนักงานขนส่งสินค้าที่จะทำให้การส่งมอบสินค้าหรือบริการได้ทันเวลา แต่อย่างไรก็ตามปัญหาหลักของพนักงานขนส่งสินค้า คือ รายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพของครอบครัว การเร่งเวลาทำงาน จนไม่มีเวลาพักผ่อน และไม่มีการปรับทักษะฝีมือให้สูงขึ้น (Songphon and Suttasart, 2019) สำหรับในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จากรายงานสถานการณ์แรงงานในไตรมาส 1 ปี 2565 (เดือนมกราคม – มีนาคม 2565) พบว่า มีอุตสาหกรรมประเภทการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า 94 แห่ง มีลูกจ้างจำนวน 976 คน ซึ่งพบว่ามีจำนวนสถานประกอบการเพิ่มขึ้นร้อยละ 6 จากไตรมาส 4

ของปี 2564 และเมื่อพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดปัตตานี ในด้านสาขาการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2560 (Pattani Provincial Labor Office, 2022) ทำให้มีจำนวนแรงงานเข้าสู่ภาคธุรกิจการขนส่งเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงลักษณะการทำงานและการให้บริการของผู้ประกอบการ จะพบว่า บริษัทขนส่งเอกชนมีการเรียกเก็บค่าบริการพิเศษจากผู้ใช้บริการที่ส่งสินค้ามายังพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเนื่องมาจากความเป็นพื้นที่เสี่ยงภัยขณะเดียวกันพนักงานที่ทำหน้าที่นำส่งสินค้าก็ต้องเดินทางเข้าไปในทุกพื้นที่ของจังหวัดปัตตานีเพื่อนำสินค้าไปส่งให้ลูกค้า ซึ่งยังจัดว่าเป็นพื้นที่เสี่ยงภัยตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ในขณะที่การจัดสวัสดิการแก่พนักงานประจำมีเพียงสวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งไม่แตกต่างจากแรงงานในภูมิภาคอื่น ๆ ส่วนพนักงานชั่วคราวไม่ได้รับสวัสดิการดังกล่าวนอกเหนือไปจากค่าจ้างที่ได้ตกลงไว้กับนายจ้าง

ดังนั้น จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าการคุ้มครองและจัดสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชนเป็นอย่างไร ภายใต้บริบทของการเจริญเติบโตทางธุรกิจ ขณะเดียวกันบนเงื่อนไขของสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานของพนักงานขนส่งเอกชน ตลอดจนเพื่อแสวงหาแนวทางในการปกป้องคุ้มครองแรงงานให้มีความเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการคุ้มครองแรงงานกลุ่มพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาความต้องการด้านสวัสดิการของพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี
3. เพื่อสร้างข้อเสนอในการคุ้มครองและจัดสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชนใน

จังหวัดปัตตานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการคุ้มครองและจัดสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ได้แก่ พนักงานที่ปฏิบัติงานเป็นพนักงานขนส่งพัสดุเอกชนในจังหวัดปัตตานีที่เป็นพนักงานประจำ จำนวน 38 คน ผู้บริหารหรือหัวหน้าของพนักงาน จำนวน 3 คน และเจ้าหน้าที่แรงงานจังหวัด จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 42 คน ทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เฉพาะพนักงานประจำที่ยินยอมให้ข้อมูล ในส่วนผู้บริหารหรือหัวหน้าพนักงานบริษัทและเจ้าหน้าที่แรงงานจังหวัดเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่ให้ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยการศึกษา

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการและการคุ้มครองแรงงาน และแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นการสัมภาษณ์ปลายเปิด โดยมีประเด็นสำคัญคือ

- 1) ข้อมูลเกี่ยวกับการคุ้มครองและการส่งเสริมการปฏิบัติงาน
- 2) ความต้องการด้านสวัสดิการของพนักงาน ทั้งสวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนด และสวัสดิการเหนือกว่าที่กฎหมายกำหนด
- 3) ข้อเสนอในการคุ้มครองและจัดสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี เพื่อกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมต่อแรงงานทั้งในส่วนของผู้ประกอบการและการกำกับ ติดตาม การสนับสนุน และการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักโดยตรง ข้อมูลที่ได้ ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการคุ้มครองแรงงานกลุ่มพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า

1.1 หลักการคุ้มครองแรงงานตามที่กฎหมายกำหนด

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายครั้งได้กำหนดให้ “นายจ้าง” คือ ผู้ที่ตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้ และหมายความถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง ส่วนกรณีนายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคล และยังหมายรวมถึงผู้ประกอบการที่มอบให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดรับช่วงไปควบคุมดูแลการทำงานและรับผิดชอบค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างอีกทอดหนึ่ง หรือมอบหมายให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นผู้จัดหาลูกจ้างมาทำงานในกิจการของผู้ประกอบการ สำหรับ “ลูกจ้าง” ตามพระราชบัญญัตินี้ คือ ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม

การคุ้มครองแรงงานตามพระราชบัญญัตินี้ กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ นายจ้าง และลูกจ้าง ประกอบด้วย การกำหนดเวลาการปฏิบัติงานปกติที่ต้องไม่เกิน 8 ชั่วโมง และห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลา เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง กำหนดให้มีวันหยุดสัปดาห์ละ 1 วัน ให้มีวันหยุดตามประเพณี และมีวันหยุดพักผ่อนสำหรับลูกจ้างที่ทำงานติดต่อกันมาครบ 1 ปี การกำหนดสิทธิการลาให้แก่ลูกจ้างประเภทต่าง ๆ รวมไปถึงหลักปฏิบัติสำหรับการจ้างแรงงานหญิงและแรงงานเด็กด้วย

นอกจากนี้ยังกำหนดหลักปฏิบัติในด้านค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด การจ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้างซึ่งเลิกจ้างที่ทำงานติดต่อกันนับตั้งแต่ขั้นต่ำสุด คือ ครบ 120 วัน แต่ไม่

เกิน 1 ปี จนถึงลูกจ้างที่ทำงานติดต่อกันครบ 20 ปีขึ้นไป และยังมีการจัดตั้ง “กองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง” ซึ่งกำหนดให้อำนาจคณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้างอกระเปียบการจ่ายเงินสงเคราะห์ลูกจ้าง และไล่เบี้ยคืนจากผู้ซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องจ่ายให้ลูกจ้าง

1.2 การคุ้มครองแรงงานกลุ่มพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี

กลุ่มลูกจ้างที่เป็นพนักงานขนส่งเอกชนจังหวัดปัตตานี จำแนกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มพนักงานประจำ และกลุ่มพนักงานชั่วคราว ซึ่งสถานประกอบการจะมีแนวปฏิบัติในการคุ้มครองแรงงานที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ซึ่งกลุ่มพนักงานประจำจะได้รับการคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนดทุกประการ ในขณะที่กลุ่มพนักงานชั่วคราวซึ่งเป็นแรงงานนอกระบบจะได้รับการคุ้มครองที่แตกต่าง เช่น การไม่ได้รับค่าชดเชยสำหรับลูกจ้างในกรณีเลิกจ้าง เป็นต้น

จากวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความต้องการของพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานีที่มีต่อสวัสดิการแรงงาน ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ความต้องการด้านสวัสดิการแรงงาน

สถานประกอบกิจการส่วนใหญ่เป็นฝ่ายจัดสวัสดิการตาม กฎหมาย และสวัสดิการนอกเหนือกฎหมายให้แก่พนักงานมากกว่ามาจากการยื่นข้อเสนอแนะหรือคำสั่งตามกฎหมายของพนักงานตรวจแรงงาน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสาขากิจการ พบว่า ปัจจัยที่ส่งการจัดสวัสดิการในสถานประกอบกิจการไม่ว่าจะเป็นการบังคับใช้กฎหมายของภาครัฐ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสวัสดิการแรงงาน ผลกำไรของธุรกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง และสถานการณ์ความไม่สงบของพื้นที่ล้วนแล้วแต่มีผลด้วยกันทั้งสิ้น แต่ประเด็นหลักที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ ผลกำไรของธุรกิจ รองลงมาคือ การปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนสถานการณ์ความไม่สงบของพื้นที่ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบ เชื่อมโยงกับระบบการพัฒนาเศรษฐกิจหลักของพื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และมีผลต่อการจัดสวัสดิการของแรงงานในพื้นที่ ผู้ประกอบการบางรายให้ข้อมูลว่าขาดแคลนแรงงานในพื้นที่ซึ่งมีการเลิกงานจึงต้องหาแรงงานต่างถิ่นมาทำงานและต้องจัดสวัสดิการให้มากกว่าปกติ ทั้งนี้ความต้องการด้านสวัสดิการแรงงานจำแนกได้ดังนี้

1) สวัสดิการแรงงานตามกฎหมาย

พนักงานที่อยู่ในสถานประกอบการบริษัทขนส่งเอกชนจังหวัดชายแดนใต้ส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการแรงงาน สำหรับพนักงานประจำสถานประกอบการส่วนใหญ่จะจัดสวัสดิการแรงงานตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ในขณะที่พนักงานชั่วคราวจะขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของสถานประกอบการ ซึ่งจะมีรายละเอียดแตกต่างกันไป ซึ่งจากการสัมภาษณ์นายจ้างและฝ่ายลูกจ้างต่างให้ข้อมูลว่าไม่ทราบสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายสวัสดิการเท่าที่ควร ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมความรู้แก่นายจ้างและลูกจ้างในพื้นที่ ตลอดจนควบคุม กำกับ ดูแลให้ผู้ประกอบการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของลูกจ้าง

2) สวัสดิการแรงงานเหนือกฎหมาย

พนักงานขนส่งเอกชนส่วนใหญ่ในจังหวัดปัตตานี มีความต้องการสวัสดิการแรงงานเหนือ

กฎหมายกำหนด เพื่อเป็นสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่พนักงานที่ปฏิบัติงาน เช่น เงินโบนัสพนักงาน เงินช่วยเหลือค่าครองชีพ เงินช่วยเหลือกรณีได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบหรือเงินเสี่ยงภัย จัดงานเลี้ยงประจำปี เงินจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เงินช่วยเหลือค่าเล่าเรียนบุตร นอกจากนี้ยังมีความต้องการสวัสดิการด้านการอำนวยความสะดวก ได้แก่ การจัดทำประกันอุบัติเหตุให้พนักงาน การตรวจสุขภาพประจำปี การจัดรางวัลพนักงานดีเด่น การจ่ายค่าอาหารให้พนักงาน การจัดสถานที่พักผ่อนให้แก่พนักงาน เป็นต้น

ส่วนสวัสดิการด้านการพัฒนาลูกจ้าง ต้องการได้รับการส่งเสริมการศึกษาในเวลางาน ทุนการศึกษาให้แก่พนักงาน การศึกษาดูงาน การอบรมพัฒนาศักยภาพ และ สวัสดิการด้านนันทนาการ และสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย มีการจัดกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เพื่อให้พนักงานมีกิจกรรมร่วมกัน และเป็นแรงจูงใจในการทำงานตลอดจนการจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี และได้รับการคุ้มครองจากอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงาน

จากวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อสร้างข้อเสนอในการคุ้มครองและจัดสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า

3.1 ด้านการคุ้มครองแรงงาน มีประเด็นต้องพิจารณา 2 ส่วนคือ การรับรู้สิทธิของแรงงาน และการได้รับการคุ้มครองแรงงานอย่างทั่วถึง ซึ่งผลการวิจัยมีข้อเสนอ ดังนี้

1) การรับรู้สิทธิแรงงาน ผลการวิจัยพบว่า สถานประกอบการกิจการและพนักงานขนส่งที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ ไม่ทราบสิทธิและบทบาทของตนที่มีต่อการคุ้มครองแรงงานตามกฎหมายเท่าที่ควร ดังนั้น ภาครัฐจึงควรเร่งรัดในการส่งเสริมให้ความรู้ แก่ นายจ้างและลูกจ้างในพื้นที่ และควบคุม กำกับ ดูแลให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี

2) การได้รับการคุ้มครองแรงงานอย่างทั่วถึง ผลวิจัยพบว่า แม้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 จะกำหนดให้ “ลูกจ้าง” คือ ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม แต่ยังมีพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานีจำนวนมากที่เป็นแรงงานชั่วคราว และสถานประกอบการจัดให้เป็นแรงงานนอกระบบซึ่งจะไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ดังนั้นจึงเป็นบทบาทสำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะต้องกำกับ ติดตาม และใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อให้สถานประกอบการนำแรงงานทั้งหมดเข้าสู่ระบบ ซึ่งจะได้การคุ้มครองตามกฎหมายต่อไป

3.2 ด้านสวัสดิการแรงงาน ซึ่งในปัจจุบันกระทรวงแรงงานได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดสวัสดิการในสถานประกอบการ พ.ศ. 2548 ซึ่งกำหนดให้สถานประกอบการจัดสวัสดิการแก่แรงงาน ประกอบด้วย การจัดน้ำดื่ม ห้องน้ำ และสิ่งจำเป็นในการปฐมพยาบาลเท่านั้น ซึ่งให้จัดไว้ในสถานประกอบการ หากแต่พนักงานขนส่งนั้นต้องปฏิบัติงานนอกสถานประกอบการเป็นส่วนใหญ่ โอกาสที่จะได้ใช้ประโยชน์จากสวัสดิการดังกล่าวจึงมีน้อยมาก ในขณะที่สวัสดิการอื่น ๆ เป็นหน้าที่ของสถานประกอบการที่จะต้องจัดเพิ่มเติมเองตามศักยภาพหรือนโยบายของสถานประกอบการนั้น ๆ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการทำงานของพนักงานขนส่งเอกชนจังหวัดปัตตานี จึงมีข้อเสนอ ดังนี้

1) ปรับปรุงกฎกระทรวงให้ครอบคลุมลักษณะการทำงานในแต่ละประเภท โดยเฉพาะกลุ่ม

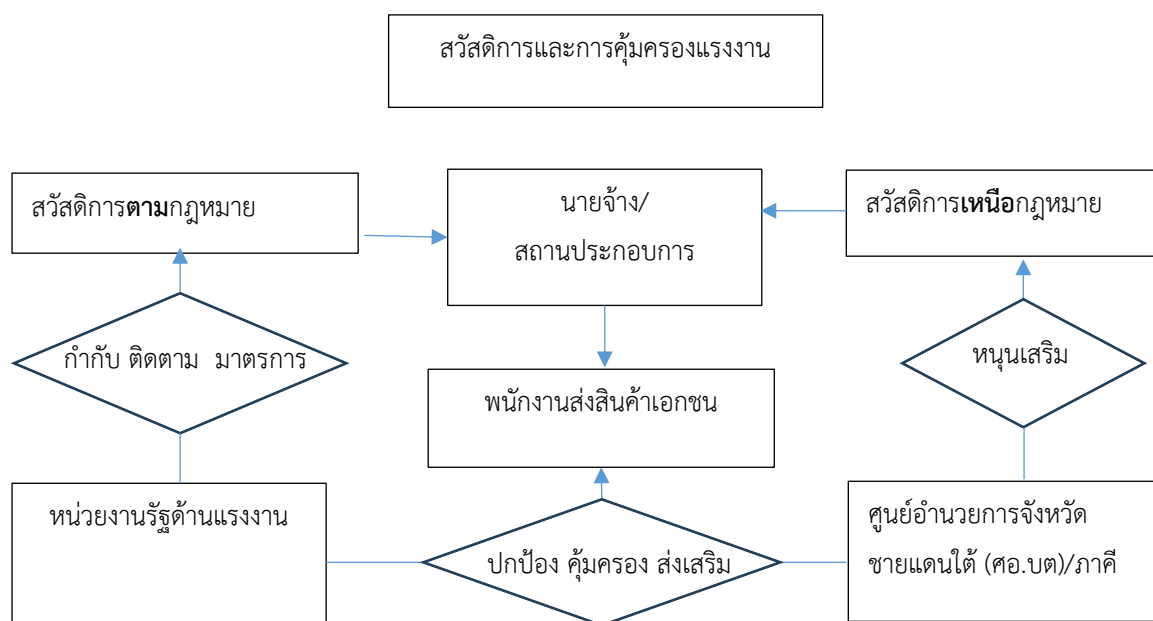
พนักงานขนส่งที่ต้องทำงานบนท้องถนนเป็นหลักจะต้องได้รับสวัสดิการที่เหมาะสมกับสภาพการทำงาน เช่น เบี้ยเลี้ยง การประกันอุบัติเหตุ เป็นต้น

2) ภาครัฐสามารถสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการจัดสวัสดิการเหนือกฎหมายแก่พนักงาน หรือสนับสนุนให้เกิดการสร้างร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนในพื้นที่ในการจัดสวัสดิการประเภทต่าง ๆ แก่พนักงานขนส่ง เช่น เงินกู้ยืม การรักษาพยาบาล การประกันอุบัติเหตุ การพัฒนาศักยภาพพนักงาน การนันทนาการ เป็นต้น

3) จังหวัดปัตตานีจัดอยู่ในพื้นที่ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพนักงานขนส่งเอกชนต้องปฏิบัติงานในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัด จึงมีโอกาสที่จะเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบได้ ดังนั้นจึงต้องมีการจัดสวัสดิการเพื่อคุ้มครองแรงงานในสถานการณ์พิเศษนี้ด้วย เช่น เบี้ยเลี้ยงภัย เงินชดเชยผู้ได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากการทำงาน ซึ่งนอกเหนือไปจากการเงินชดเชยปกติที่รัฐมอบให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบเป็นการทั่วไป

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยพบว่า พนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ที่ยังคงมีสถานการณ์ความไม่สงบของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการปฏิบัติงานต้องเดินทางอยู่ตลอดเวลาเพื่อส่งสินค้าเข้าไปในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดจึงมีความเสี่ยงจากการปฏิบัติงาน ในขณะที่มีพนักงานขนส่งส่วนหนึ่งที่เป็นแรงงานนอกระบบ ซึ่งไม่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 นอกจากการจัดสวัสดิการตามกฎหมายกระทรวงของกระทรวงแรงงานซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขนส่งสินค้า ในขณะที่พนักงานขนส่งเอกชนมีความต้องการการคุ้มครองและมีสวัสดิการแรงงานที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์การทำงานและบริบทของพื้นที่ จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้มีความเหมาะสม โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ให้ความคุ้มครองสิทธิสวัสดิการแรงงานในสถานประกอบการ และกำหนดนโยบายการบริหารจัดการด้านสวัสดิการแล้วมอบหมายให้หน่วยงานในระดับพื้นที่ คือ สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด นำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม โดยมีกลไกการขับเคลื่อนด้านสวัสดิการแรงงานสำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ มีศูนย์อำนวยการจังหวัดชายแดนใต้ (ศอ.บต) เป็นหน่วยงานกลไกพิเศษที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้มีการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานตามนโยบายที่สอดคล้องกับด้านแรงงานเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การขนส่ง ซึ่งการดำเนินงานระดับพื้นที่ต้องบูรณาการร่วมกันทั้งสถานประกอบการ ภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง องค์ความรู้ที่ได้รับแสดงดังภาพต่อไปนี้



แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากวัตถุประสงค์ที่ 1 ซึ่งเป็นการศึกษาการคุ้มครองแรงงานกลุ่มพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มลูกจ้างที่เป็นพนักงานขนส่งเอกชนจังหวัดปัตตานี ที่เป็นกลุ่มพนักงานประจำจะได้รับการคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนดทุกประการ ในขณะที่กลุ่มพนักงานชั่วคราวซึ่งเป็นแรงงานนอกระบบจะได้รับการคุ้มครองที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งจากการศึกษาของ Thosuwanchinda (2018) มีข้อเสนอแนะให้มีการออกมาตรการทางกฎหมายคุ้มครองแรงงานนอกระบบ ที่ต้องเน้นที่ปัญหาความไม่มั่นคงในการจ้างงาน การขาดความมั่นคงของรายได้ การขาดโอกาสในการพัฒนาอาชีพ การขาดความปลอดภัย การขาดโอกาสได้รับการฝึกอบรมเพื่อได้ความรู้ใหม่ และการขาดโอกาสจัดตั้งองค์กรที่ได้รับการรับรองตามกฎหมายของแรงงานนอกระบบ ซึ่งรัฐบาลจึงต้องเข้ามาให้การคุ้มครองแรงงานนอกระบบโดยการออกกฎหมายคุ้มครองแรงงานให้สอดคล้องกับปัญหาของแรงงานนอกระบบ รวมทั้งการให้โอกาสแรงงานนอกระบบได้เข้าสู่การคุ้มครองของระบบประกันสังคมโดยได้สิทธิประโยชน์เช่นเดียวกับแรงงานในระบบ

ผลจากวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความต้องการของพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานีที่มีต่อสวัสดิการแรงงาน ผลการวิจัยพบว่า พนักงานขนส่งเอกชนส่วนใหญ่ในจังหวัดปัตตานี มีความต้องการสวัสดิการแรงงานเหนือกฎหมายกำหนด เพื่อเป็นสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่พนักงานที่ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ของ Chaisri, Jansriboot and Rattanawong (2021) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสวัสดิการแรงงานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่พบว่า แรงงานในพื้นที่ที่มีระดับความต้องการสวัสดิการแรงงาน รูปแบบในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการสวัสดิการด้านเศรษฐกิจสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ สวัสดิการด้านความมั่นคง สวัสดิการแรงงานตามที่กฎหมายกำหนด สวัสดิการ

ด้านสุขภาพ และสวัสดิการด้านการพัฒนาตนเองและสังคมตามลำดับ ซึ่งการศึกษาของ Sukwattananukit (2020) ได้อธิบายว่า สวัสดิการถือเป็นผลประโยชน์และบริการต่าง ๆ ที่หน่วยงานจัดให้แก่บุคลากรสวัสดิการของหน่วยงาน เพื่อเป็นการให้กำลังใจและบำรุงขวัญบุคลากรให้ตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถ บุคลากรได้ทำงานอย่างสบายใจ มีความพอใจในการทำงาน มีความมั่นคงในอาชีพ มีหลักประกันที่แน่นอนในการดำเนินชีวิต รวมทั้งความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ผลจากวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อสร้างข้อเสนอในการคุ้มครองและจัดสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี พบว่า สถานประกอบกิจการและพนักงานขนส่งที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ ไม่ทราบสิทธิและบทบาทของตนที่มีต่อการคุ้มครองแรงงานตามกฎหมายเท่าที่ควร สอดคล้องกับการศึกษาของ Peaukdet, Vichaidit and Jaiyen (2015) ที่พบว่า ผู้จัดการ หัวหน้า พนักงาน และแรงงานไทยที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูป มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ อยู่ระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านอัตราค่าจ้างและรายได้ ด้านสวัสดิการ ด้านการคุ้มครองแรงงาน ด้านประกันสังคม ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมการทำงาน ในขณะที่ Phonyiam (2015) ได้มีข้อค้นพบเกี่ยวกับการรับรู้และความเข้าใจของประชาชนกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนต่อการบริหารสิทธิประโยชน์ประกันสังคมอยู่ในระดับปานกลาง

พนักงานรับขนส่งเอกชนจังหวัดปัตตานีจำนวนหนึ่งยังเป็นแรงงานนอกระบบ ซึ่งจะไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้อง จึงขาดโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการแรงงานต่าง ๆ ที่เหมาะสม ซึ่ง Thosuwanchinda (2018) อธิบายว่า แรงงานนอกระบบเป็นแรงงานที่มีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา เพราะมีกลไกทำให้เกิดการจ้างงานจำนวนมาก แต่แรงงานในระบบส่วนใหญ่จะได้ค่าจ้างต่ำ และไม่มีความมั่นคงทำให้แรงงานดังกล่าวอยู่ในสภาพที่ยากจน ซึ่งรัฐต้องเข้ามาคุ้มครองแรงงานนอกระบบด้วยการใช้มาตรการทางกฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ

ด้านสวัสดิการแรงงาน สถานประกอบการจัดสวัสดิการแก่แรงงาน ตามกฎกระทรวงประกอบด้วยการจัดน้ำดื่ม ห้องน้ำ และสิ่งจำเป็นในการปฐมพยาบาลเท่านั้น ทั้งนี้ให้จัดไว้ในสถานประกอบการ หากแต่พนักงานขนส่งนั้นต้องปฏิบัติงานนอกสถานประกอบการเป็นส่วนใหญ่ โอกาสที่จะได้ใช้ประโยชน์จากสวัสดิการดังกล่าวจึงมีน้อยมาก ส่วนที่สวัสดิการอื่น ๆ ขึ้นอยู่สถานประกอบการที่จะต้องจัดเพิ่มเติมเองตามศักยภาพหรือนโยบายของสถานประกอบการนั้น ๆ ดังนั้นจึงสมควรปรับปรุงกฎกระทรวงให้ครอบคลุมลักษณะการทำงานในแต่ละประเภท โดยเฉพาะกลุ่มพนักงานขนส่งที่ต้องทำงานบนท้องถนนเป็นหลัก จะต้องได้รับสวัสดิการที่เหมาะสมกับสภาพการทำงาน เช่น เบี้ยเลี้ยง การประกันอุบัติเหตุ เป็นต้น ซึ่งการศึกษาของ Dhiratanuttdiok and Siriwong (2020) พบว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีของพนักงานขับรถบรรทุกในประเทศไทยมี 6 องค์ประกอบ คือ ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ความก้าวหน้าในการทำงาน ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน ความภาคภูมิใจในอาชีพ ความปลอดภัยในการทำงาน และการสื่อสารข้อมูล

จังหวัดปัตตานีจัดอยู่ในพื้นที่ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพนักงานขนส่งเอกชนต้องปฏิบัติงานในพื้นที่

ต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัด จึงมีโอกาที่จะเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ได้ ดังนั้นจึงต้องมีการจัดสวัสดิการเพื่อคุ้มครองแรงงานในสถานการณ์พิเศษนี้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ Chaisri, Jansriboot and Rattanawong (2021) ด้านสวัสดิการแรงงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำหรับนายจ้างหรือสถานประกอบการ การจัดสวัสดิการนอกเหนือกฎหมายเพิ่มเติมให้พิจารณาถึงความสามารถในการจ่าย และพิจารณาจากระดับความต้องการสวัสดิการสูงสุดเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของแรงงานในพื้นที่อย่างแท้จริง สำหรับภาครัฐควรสนับสนุนการจัดสวัสดิการแรงงานแก่สถานประกอบการในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยควรจัดให้เป็นพื้นที่ที่ต้องดูแลเป็นพิเศษเพื่อจูงใจสถานประกอบการและแรงงานให้คงอยู่ในพื้นที่ ด้วยการลดหย่อนภาษีหรือช่วยค่าใช้จ่ายบางส่วน สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสวัสดิการ และควรกำหนดมาตรการที่เข้มแข็งเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจในพื้นที่ต่อไป

สรุป

การคุ้มครองแรงงานพนักงานขนส่งเอกชนจังหวัดปัตตานี ในกลุ่มพนักงานประจำจะได้รับการคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนดทุกประการ ในขณะที่กลุ่มพนักงานชั่วคราวซึ่งเป็นแรงงานนอกระบบจะได้รับการคุ้มครองที่แตกต่างกันออกไป ด้านความต้องการด้านสวัสดิการ มีความต้องการสวัสดิการแรงงานเหนือกฎหมายกำหนด เพื่อเป็นสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่พนักงานที่ปฏิบัติงาน สำหรับข้อเสนอในการคุ้มครองและจัดสวัสดิการแรงงานของพนักงานขนส่งเอกชนในจังหวัดปัตตานี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิแรงงาน และรัฐต้องเข้ามาคุ้มครองแรงงานนอกระบบด้วยการใช้มาตรการทางกฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ การจัดสวัสดิการต้องคำนึงถึงสภาพการปฏิบัติงานของพนักงานขนส่งนั้นต้องปฏิบัติงานนอกสถานประกอบการเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ด้วยที่จังหวัดปัตตานีจัดอยู่ในพื้นที่ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งพนักงานขนส่งเอกชนต้องปฏิบัติงานในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัด จึงมีโอกาที่จะเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ได้ ภาครัฐจึงควรสนับสนุนการจัดสวัสดิการแรงงานแก่สถานประกอบการในพื้นที่เป็นพิเศษเพื่อจูงใจสถานประกอบการและแรงงานให้คงอยู่ในพื้นที่และการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 การคุ้มครองแรงงานพนักงานขนส่งเอกชนจังหวัดปัตตานี ในกลุ่มพนักงานประจำจะได้รับการคุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนดทุกประการ รัฐจึงต้องเข้ามาให้การคุ้มครองแรงงานนอกระบบโดยการออกกฎหมายคุ้มครองแรงงานให้สอดคล้องกับปัญหาของแรงงานนอกระบบ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า สถานประกอบการจัดสวัสดิการแก่แรงงาน ตามกฎกระทรวงไว้ในสถานประกอบการ หากแต่พนักงานขนส่งนั้นต้องปฏิบัติงานนอกสถานประกอบการเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงสมควรปรับปรุงกฎกระทรวงให้ครอบคลุมลักษณะการทำงานในแต่ละประเภท

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า จังหวัดปัตตานีเป็นพื้นที่ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งพนักงานขนส่งเอกชนต้องปฏิบัติงานในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัดจึงมีความเสี่ยงกว่าพนักงานขนส่งเอกชนในพื้นที่อื่น ๆ ดังนั้นจึงต้องมีการจัดสวัสดิการเพื่อคุ้มครองแรงงานในสถานการณ์พิเศษนี้ด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. ควรศึกษาสวัสดิการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของแรงงานจังหวัดชายแดนใต้

2.2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของนายจ้างและลูกจ้างต่อการจัดสวัสดิการแรงงานนอกเหนือกฎหมายในสถานประกอบกิจการจังหวัดชายแดนใต้

References

- Chaisri, S., Jansriboot, P. and Rattanawong, W. (2021). Factors affecting labor welfare needs in three southern border provinces. *Rhuket Rajabhat University Academic Journal*, 18(1), 119-137.
- Dhiratanuttdiok, T. and Siriwong, P. (2020). The Components of Good Quality of Work Life from Thai Truck Drivers' Perspective: A Study for Grounded Theory. *Electronic Journal of Open and Distance Innovative Learning (e-JODIL)*, 10(2), 175-188.
- Ministry of Digital Economy and Society. (2018). *Problems of the Digital Technology Strategy for Public Administration*. Bangkok: Ministry of Digital Economy and Society.
- Pattani Provincial Labor Office. (2022). *Report on the labor situation in the first quarter of 2022 (January - March 2022)*. Pattani: Strategy and Information Division.
- Peaukdet, W., Vichaidit, P. and Jaiyen, S. (2015). The Cognition About the Relations Act B.E. 2518 (1975) of Thai Labors in Seafood Processing Industry Sector: A Case Study of SuratThani Province. *SuratthaniRajabhat Journal*, 2(1), 1-15.
- Phonyiam, P. (2015). Knowledge Management Model on Benefits Service for Informal Sector of Social Security Office in Northeast Cluster 1. *Journal Phranakhon Rajabhat University*, 6(2), 223-234.

- Songphon, N and Suttasart, A. (2019). The Quality-of-Life Development of Cargo Workers in Pathumthani Province. *Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology Academic*. 5(2), 135-154.
- Sukwattananukit, K. (2020). Incentives for labor welfare factors relating to Job characteristics in the workplace that has an influence on organizational commitment: a case study of Amata city industrial estate, Rayong province. *Journal of Eastern University of Management and Technology*, 17(1), 520-528.
- Tanachodrungsatis, K. (2014). Efficiency and Effectiveness of Thai Rice Transportation Logistic: A Case Study Transportation Route from Nakornsawan Province to Foreign Countries. *Suthiparithat*, 28(88), 309-342.
- Thosuwanchinda, W. (2018). Legle Criteria to Safeguard Labor Outside the System. *Law and Local Society Journal*, 2(1), 125-149.

การอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษา

ประเพณีฟังธรรมขอฝน จังหวัดเชียงราย

THE PRESERVATION AND INHERITANCE OF THE NATIONAL INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE: CASE STUDY OF THE RAIN PRAYING RITUAL IN CHIANG RAI PROVINCE

¹ สหัทธยา วิเศษ, ² ชูชาติ สุทธะ และ ³ สมจันท์ ศรีปรัชยานนท์

¹ Sahathaya Wises, ² Chuchat Sutta and ³ Somchan Sriprachayanon

^{1,2} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา, ³ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

^{1,2} Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phayao Campus,

³ Nakorn Lampang Buddhist College, Thailand

Received:2024-02-11

Revised:2024-04-16

Accepted:2024-04-27

¹Corresponding Author's Email: sahathaya.wis@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและคุณค่าของประเพณีฟังธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และพัฒนากิจกรรมการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยปฏิบัติการในชุมชนห้วยไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ โดยเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีฟังธรรมขอฝน จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม โดยได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาเอกสารทุติยภูมิ และศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม รวมทั้งปฏิบัติการพัฒนากิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา โดยจำแนกข้อมูลอย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆที่รวบรวมไว้

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทและคุณค่าของประเพณีฟังธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พบว่าชุมชนห้วยไคร้ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวน หรือคนพื้นเมืองที่อพยพมาจากจังหวัดน่าน และอีกส่วนหนึ่งเป็นคนอีสานที่อพยพหนีภัยแล้งมาจากภาคอีสาน ชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธควบคู่กับการนับถือผี จึงมีประเพณีความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา และความเชื่อเรื่องผีที่ดูแลรักษาป่า รักษาป่า มีการทำพิธีกรรมเลี้ยงผีขุนห้วยตามความเชื่อดั้งเดิม ต่อมาพระสงฆ์ได้นำประเพณีฟังธรรมขอฝนซึ่งเป็นความเชื่อทางพุทธศาสนาเข้ามาร่วมกับการเลี้ยงผีขุนห้วย ซึ่งทำเป็นประจำทุกปีก่อนฤดูทำนา จนเป็นแนวปฏิบัติทางสังคม โดยด้านบทบาทพบว่า มีบทบาทในการเชื่อมโยงสถาบันของสังคมให้อยู่อย่างสันติสุข บทบาทในการหล่อหลอมความรักความสามัคคี

ของคนในชุมชนและบทบาทในการสร้างขวัญกำลังใจ ส่วนคุณค่าพบว่ามียุคค่าด้านความสัมพันธ์ของคนในชุมชน และคุณค่าด้านคุณธรรมและจริยธรรม

2. การพัฒนากิจกรรมในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งจะมียุคประกอบทุกภาคส่วนทั้งชุมชน วัด โรงเรียน สภาวัฒนธรรม ท้องที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มาทำกิจกรรมร่วมกัน ในรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ในวัดห้วยไคร้ แผนการจัดการเรียนรู้ และพื้นที่การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนห้วยไคร้ รวมทั้งการพัฒนาธรรมณูชุมชนในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝนของชุมชนห้วยไคร้ ซึ่งถือเป็นต้นแบบของการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

คำสำคัญ: การอนุรักษ์; การสืบสาน; มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม; ประเพณีฟังธรรมขอฝน

Abstract

The goal of this research article is to create community-based initiatives that uphold and preserve the rain praying ritual, which entails listening to the Dharma, and to examine its role and relevance as a cultural inheritance. The action research is being conducted in conjunction with qualitative research in the Huai Krai community in the Wiang Subdistrict, Thoeng District, Chiang Rai Province. Among those who were able provide information, 32 individuals who participated part in the rain-requesting ritual were particularly selected to serve as key informants. Experts evaluated the study instruments, which included questions from focus groups and interviews. Data were gathered through the examination of secondary sources, field research involving interviews, focus groups, and activity development. Qualitative data analysis employed content analysis principles by methodically categorizing data in order to establish linkages between different data sets and draw conclusions from data.

The findings demonstrated that:

1. The significance and role of the ritual of praying for rain as an intangible cultural inheritance It was discovered that the Huai Khrai community is comprised up of ethnic Thai Yuan who migrated from Nan province, while another group is made up of Isaan people who moved from the northeast to avoid the drought. The villagers have traditions and views relating to Buddhism and thoughts about spirits that look after the forest, preserve water, and carry out rituals to raise Khun Huai spirits since they worship both Buddhism and

animism. Following that, the monks incorporated the annual practice of raising Khun Huai spirits before the rice-farming season with the Buddhist notion of listening to the Dhamma in order to pray for rain. This tradition eventually became socially accepted. This was discovered that its roles include establishing love and solidarity among the community, bridging the gaps between the institutions of society to enable peaceful coexistence, and boosting morale. Regarding values, it was discovered that morality and ethics were valuable, as were the ties among members of the society.

2. Creating community-based programmes to preserve and carry on the traditional practice of listening to the Dhamma in order to pray for rain as a cultural heritage will involve people from various backgrounds, such as local cultural councils, communities, temples, schools, and administrative organizations that collaborate to host events in the form of a learning center in Wat Huai Krai. The lesson plan and innovative learning environment at Huai Krai School, along with the creation of a community constitution to preserve and carry on the Huai Krai community's tradition of listening to the Dhamma and praying for rain, are regarded as models for maintaining and advancing regional cultural traditions.

Keywords: Preservation; Inheritance; Intangible Cultural Heritage; Rain Praying Ritual

บทนำ

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรือมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) โดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก ได้ให้ความหมายของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ หมายถึง การปฏิบัติ การเป็นตัวแทน การแสดงออก ความรู้ ทักษะ ตลอดจนเครื่องมือ วัตถุ สิ่งประดิษฐ์ และพื้นที่ทางวัฒนธรรมอันเป็นผลจากสิ่งเหล่านั้น ซึ่งชุมชน กลุ่มชนและในบางกรณีปัจเจกบุคคลยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมของตน (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2003) ในอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้กำหนดขอบเขตของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ 5 สาขา คือ 1) ประเพณี และการแสดงออกที่เป็นมุขปาฐะรวมถึงภาษา 2) ศิลปะการแสดง 3) แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมและเทศกาล 4) ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล และ 5) งานช่างฝีมือดั้งเดิม

ปัจจุบันมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ในทางที่บิดเบือนไม่เหมาะสม เป็นสาเหตุ

ให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต้องเสื่อมสูญไป อย่างไรก็ตามหลายชุมชนในประเทศไทยยังคงมีการสืบสานรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตนเองไว้ ความเชื่อ พิธีกรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นจากการสั่งสมความรู้ที่เกิดจากการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ หลายชุมชนในเขตภาคเหนือตอนบน มีระบบนิเวศที่หลากหลายไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน วิถีชีวิตของคนในชุมชนตั้งแต่โบราณกาลมีความสัมพันธ์กับดินน้ำป่าแบบไม่สามารถแยกออกจากกันได้ (Soontornwong, 2018) นอกจากนี้ ป่ายังเป็นแหล่งที่มาของความเชื่อและประเพณีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน จะพบว่าชุมชนท้องถิ่นแทบทุกแห่งมีวัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติในการจัดการดูแลป่า เช่น ความเชื่อเรื่องผีที่ดูแลป่า รักษาต้นน้ำ กำหนดแบบแผนการใช้ทรัพยากรจากป่า กุศโลบายในการรักษาความสมบูรณ์ของป่าผ่านพิธีกรรม ซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมินิเวศและวัฒนธรรมแต่ละแห่ง

ดังนั้น ภูมิปัญญาทางความเชื่อและการประกอบพิธีกรรมของชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งของชุมชนที่จะทำให้พื้นที่ป่าได้รับการคุ้มครองด้วยอำนาจของผีหรือสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ (Sungkhasorn, 2002) รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับกระแสการพัฒนา เช่น การเลี้ยงผีขุนน้ำเพื่อต่อสู้กับการสัมปทานไม้ การสร้างอ่างเก็บน้ำ หรือการฟื้นป่าธรรมชาติโดยไม่ต้องปลูกป่า เป็นต้น และด้วยสังคมล้านนาในภาคเหนือตอนบนมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับพระพุทธศาสนาอย่างยาวนาน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนท้องถิ่นจึงไม่เพียงแต่นำความเชื่อเรื่องผีหรือสิ่งเหนือธรรมชาติมาควบคุมพฤติกรรมในการทำกิจกรรมกับทรัพยากรธรรมชาติเท่านั้น แต่ยังได้ประยุกต์หรือนำแนวทางพระพุทธศาสนาเป็นกุศโลบาย เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการหรือการดูแลทรัพยากรของคนในท้องถิ่น

ประเพณีฟังธรรมขอฝน เป็นประเพณีท้องถิ่นเพื่อขอน้ำฝนในสังคมเกษตรกรรม เป็นพิธีกรรมเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของชุมชน การทำพิธีกรรมขอฝนนั้นมีอยู่ในทุกภาคของประเทศไทย เพียงแต่อาจจะเรียกชื่อและมีรูปแบบพิธีกรรมที่แตกต่างกัน เช่น พิธีแห่นางแมว พิธีสวดมนต์ปลาช่อน ประเพณีบุญบังไฟ เป็นต้น แต่มีความเกี่ยวข้องกับการขอฝน ในช่วงที่ปัญหาภัยแล้ง ฝนไม่ตกตามฤดูกาล คนในชุมชนขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ ส่วนคนในชุมชนก็พ้นจากสรรพภัยอันตรายต่างๆ และมีชีวิตที่อยู่เย็นเป็นสุขตลอดไป ดังนั้นประเพณีขอฝนจึงเป็นพิธีกรรมหนึ่งที่สร้างขวัญกำลังใจให้คนในชุมชน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติที่แสดงออกมาในรูปแบบของพิธีกรรม (Sujachaya, 2015)

ประเพณีฟังธรรมขอฝน มีการสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นตั้งแต่ครั้งโบราณกาล ชาวบ้านทางภาคเหนือในบางชุมชนได้ร่วมกันจัดขึ้นทุกปี ในวันแรม 9 ค่ำ เดือน 9 เหนือ โดยพระสงฆ์จะสวดมนต์เพื่อขอฝนให้ตกลงมาก่อนถึงฤดูกาลทำนา ซึ่งเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของประเพณีทางพระพุทธศาสนาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการประกอบพิธีกรรม จะมีการสวดพระปริตร คาถาขอฝนและคาถาหมาเมฆ ตามด้วยการแสดงพระธรรมเทศนาเรื่อง “พญาปลาช่อน” หรือ “มัจฉาพญาปลาช่อน” พระธรรมเทศนาดังกล่าวเป็นคัมภีร์ประเภทชาดก เนื้อเรื่องผูกขึ้นโดยมีพญาปลาช่อนเป็นตัวละครเอกบำเพ็ญสังกัหวัดอุ

ธรรมจนสามารถช่วยเหลือบริวารให้รอดพ้นจากภัยแล้งได้สำเร็จ บางแห่งมีการเชิญพระอุปคุต บูชาพระปชุน เทวบุตรหรือสร่งน้ำพระพุทธรูปฝนแสนห่า เป็นต้น คัมภีร์พญาปลาซ่อนเป็นคัมภีร์โบราณ จารด้วยอักษรธรรม ล้านนา ปกติเก็บรักษาไว้ในหีบพระธรรม เมื่อจะประกอบพิธีขอฝน คัมภีร์ดังกล่าวจะถูกนำมาอ่านในพิธีเสมอ (Sridarat, 2020)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเพณีขอฝนของชุมชนต่างๆ โดยเฉพาะในภาคเหนือตอนบนพบว่า แต่ละชุมชนได้ทำพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขอฝน ไม่ว่าจะเป็นการฟังธรรมปลาซ่อน การแห่นางแมว การจุดบั้งไฟ การเซ่นไหว้ผีบ้าน ผีเมือง ผีขุนน้ำซึ่งเป็นพิธีกรรมที่มีคุณค่า และสร้างขวัญและกำลังใจให้คนในชุมชน เพียงช่วงระยะเวลาที่ทำพิธีกรรมเท่านั้น ทั้งนี้ยังไม่มีการจัดการองค์ความรู้ของพิธีกรรมที่มีอยู่ และไม่มีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมอันแสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ คุณค่าของประเพณีขอฝนที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น อย่างไรก็ตามบางชุมชนอาจจะปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม หรือลดทอนลง หรืออาจเลือนหายไปในที่สุด ซึ่งปรากฏในหลายชุมชนภาคเหนือตอนบนได้มีการลดทอนการปฏิบัติบางอย่าง เช่น การแห่พระอุปคุต การแห่นางแมว การปล่อยปลาซ่อน การจุดบั้งไฟ ฯลฯ อีกทั้งไม่ได้มีกิจกรรมการสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝน อาจส่งผลให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีแนวโน้มที่จะสูญหายเนื่องจากขาดผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม ในอนาคตการทำพิธีขอฝนอาจไม่ตอบสนองต่อความต้องการและบริบทของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ประกอบกับกระแสในยุคโลกาภิวัตน์ไหลบ่าเข้ามาแทนที่

จากความเป็นมาของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาคุณค่าและศักยภาพของประเพณีฟังธรรมขอฝนที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและเพื่อพัฒนากิจกรรมการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเยาวชนและคนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยในการสงวนรักษาองค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์ สืบสานคุณค่า และศักยภาพของประเพณีฟังธรรมขอฝนที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนให้อยู่คู่กับสังคมเกษตรกรรมของประเทศไทย นอกจากนี้ยังจะทำให้เกิดแนวทางในการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านอื่นๆ ของชุมชน ภายใต้แนวปฏิบัติตามประเพณีพิธีกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทและคุณค่าของประเพณีฟังธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีการพัฒนากิจกรรมการอนุรักษ์และสืบสาน ประเพณีพิธีกรรมขอฝน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน มีขั้นตอนดังนี้

- 1) สสำรวจชุมชนห้วยไคร้ร่วมกับแกนนำชุมชน
- 2) สรूपข้อมูลและกำหนดแผนงานกิจกรรมการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีพิธีกรรมขอฝน
- 3) เข้าร่วมในกิจกรรมประเพณีพิธีกรรมขอฝนของชุมชน
- 4) ปฏิบัติการจัดทำกิจกรรมอนุรักษ์และสืบสานประเพณีพิธีกรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และภาคีที่เกี่ยวข้อง
- 5) สรूपบทเรียนและองค์ความรู้
- 6) สื่อสารสาธารณะ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้และแหล่งเรียนรู้ในการอนุรักษ์และ สืบสานประเพณีพิธีกรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

2. พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุมชนห้วยไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 7 หมู่บ้านที่ได้ใช้ประโยชน์จากป่าต้นน้ำ ได้แก่ บ้านห้วยไคร้ หมู่ 3 บ้านห้วยไคร้ใหม่ หมู่ 6 บ้านห้วยไคร้เก่า หมู่ 8 บ้านห้วยไคร้สันตสุข หมู่ 17 บ้านห้วยไคร้เหนือ หมู่ 21 บ้านห้วยไคร้ใต้ หมู่ 24 และบ้านห้วยไคร้ลานทอง หมู่ 25

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากผู้ที่สามารถจะให้ข้อมูลได้ โดยเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณีพิธีกรรมขอฝน 3 กลุ่ม จำนวน 32 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ จำนวน 7 คน กลุ่มแกนนำและสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชน ได้แก่ พระสงฆ์ กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มทางวัฒนธรรม จำนวน 19 รูป/คน และกลุ่มภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม จำนวน 6 คน รวมทั้งการสนทนากลุ่มเฉพาะจาก ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม จำนวน 8 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม โดยได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารทุติยภูมิ จากหนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลออนไลน์ และการศึกษาภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มผู้ให้ ข้อมูลหลัก รวมทั้งปฏิบัติการพัฒนากิจกรรมการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีพิธีกรรมขอฝนในฐานะที่เป็น มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

6. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการจำแนก ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆที่รวบรวมไว้

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาบทบาทและคุณค่าของประเพณีฟังธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยนำเสนอให้เห็นภาพของบริบทชุมชน และประเพณีฟังธรรมขอฝนก่อนที่จะนำเสนอบทบาทและคุณค่าของประเพณีฟังธรรมขอฝน ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ชุมชนห้วยไคร้ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวน หรือคนพื้นเมืองที่อพยพมาจากจังหวัดน่าน จำนวน 6 หมู่บ้าน ต่อมามีคนอีสานอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ตั้งเป็นอีก 1 หมู่บ้าน ชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธควบคู่กับการนับถือผี จึงมีประเพณีความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา และความเชื่อเรื่องผีที่ดูแลรักษาป่า โดยเฉพาะบริเวณป่าชุมชนห้วยไคร้ จะมีการเลี้ยงผีขุนห้วยเป็นประจำทุกปีก่อนฤดูทำนาตั้งแต่สมัยแรกตั้งชุมชน เพื่อขอน้ำฟ้าให้น้ำฝนในการทำนาและขอให้ปกป้องรักษาคนในชุมชนให้พ้นจากภัยอันตราย (Khuenchiangsa, n.d.)

ต่อมาประมาณปีพ.ศ. 2530 มีการนำความเชื่อทางพุทธศาสนาเข้ามาร่วมกับการเลี้ยงผีขุนห้วย จากการริเริ่มของเจ้าอาวาสวัดพระธาตุขุนทองในขณะนั้น ได้จัดให้มีประเพณีฟังธรรมขอฝนหรืออ่านธรรมปลาซ่อน ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคมของทุกปี หรือบางปีเกิดภาวะภัยแล้งเร็วก็จะมีการจัดเร็วขึ้น

ก่อนการทำพิธีทางศาสนา ชาวบ้านจะมีการขึ้นท้าวท่งสี่ โดยฝ่ายคนเฒ่าคนแก่จะนำไม้มาปักเป็นแท่นสี่มุม ทำการขึ้นท้าวท่งสี่ โดยนำอาหาร น้ำ ผลไม้ใส่กรวยวางไว้บนแท่นไม้ และจุดธูปเพื่ออัญเชิญเทวดา เจ้าป่า เจ้าเขาให้รับรู้ และมาเข้าร่วมในพิธีฟังธรรมขอฝน ส่วนพระสงฆ์จะทำพิธีฝ่ายสงฆ์ เจริญพระพุทธมนต์อ่านธรรมมังจลาปลาซ่อนเพื่อขอฝน พระสงฆ์ประพรมน้ำมนต์แล้วปล่อยปลาซ่อนที่เตรียมมาลงปล่อยในสระน้ำ หลังจากนั้นสวดมนต์ให้พรแก่ชาวบ้านที่มาร่วมงานเป็นอันเสร็จพิธี (Pangkam, 2023) บทสวดธรรมมังจลาปลาซ่อนเป็นเนื้อเรื่องที่เล่าสืบกันมาใช้เค้าโครงเรื่องเดิมเฉพาะในส่วนของปลาที่ช่วยเหลือบริวารจากภัยแล้ง ชาวบ้านจึงนำธรรมเรื่องนี้มาใช้เทศน์เมื่อเกิดฝนแล้ง (Mitrprapan, n.d.) การเลี้ยงผีขุนห้วยและการฟังธรรมขุนห้วยของชุมชนห้วยไคร้ เป็นประเพณีที่ทำต่อเนื่องกันทุกปี หลังจากเสร็จพิธีกรรม จะมีการร้องรำทำเพลง หรือจ้อย ซอ ค่าว เล่นดนตรี สะล้อ ซอ ซึง สร้างความสนุกสนาน อีกไม่นานก็จะมีฝนตกลงมาทำให้เกิดความชาวบ้านจะมีความอิ่มเอิบ มีความโล่งใจ สบายใจที่ได้ทำประเพณี

1.2 บทบาทและคุณค่าของประเพณีฟังธรรมขอฝน ในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งพบว่าประเพณีฟังธรรมขอฝนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ที่คนในชุมชนถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นแนวปฏิบัติทางสังคม จากการศึกษาบทบาทและคุณค่าของประเพณีฟังธรรมขอฝน พบว่า

1) บทบาทของประเพณีฟังธรรมขอฝน

(1) บทบาทในการเชื่อมโยงสถาบันของสังคมให้อยู่อย่างสันติสุข ประเพณีฟังธรรมขอฝนทำให้ผู้คนทุกกลุ่มในชุมชนเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเฉพาะผู้นำชุมชนที่ประกอบด้วย พระสงฆ์ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้อาวุโส จะเป็นแกนนำหลักในการทำกิจกรรม เป็นการรวมกลุ่มตามความสมัครใจของชุมชนบ้านห้วยไคร้ทั้ง 7 ชุมชน เพื่อมาร่วมกิจกรรมด้วยกัน มีการบริจาคอาหาร น้ำดื่ม และเงินเพื่อนำมาร่วมสมทบในพิธีกรรม เสร็จพิธีจะทานข้าวเที่ยงร่วมกัน และพูดคุยกันถึงการเพาะปลูก ผลผลิต สภาพดินฟ้าอากาศ และเรื่องอื่นๆ

(2) บทบาทในการหล่อหลอมความรักความสามัคคีของคนในชุมชน ประเพณีฟังธรรมขอฝนเป็นกิจกรรมที่แสดงออกซึ่งความกตัญญูต่อบุคคล สถานที่ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพราะนำความเชื่อ ความศรัทธาทางพุทธศาสนาเป็นกุศโลบายในการสร้างความรักความสามัคคีของคนในกลุ่ม การจัดกิจกรรมเป็นการบอกกล่าวแสดงถึงความเคารพนอบน้อม ผ่านคาถา บทสวด และพิธีกรรมเพื่อขอน้ำจากฟ้าจากผีที่ดูแลรักษาขุนห้วยมาใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค ชุมชนจึงมีความเชื่อว่าจะต้องจัดเป็นประเพณีทุกปี เพื่อความอุดมสมบูรณ์ของชุมชน ให้ฝนตกตามฤดูกาล ไม่ให้ขาดแคลนน้ำกิน น้ำใช้ ส่วนคนในชุมชนจะพ้นจากสรรพภัยอันตรายต่างๆ และมีชีวิตที่อยู่เย็นเป็นสุข

(3) บทบาทในการสร้างขวัญกำลังใจ ประเพณีขอฝนเป็นพิธีกรรมการสร้างขวัญกำลังใจให้ชุมชนก่อนฤดูเพาะปลูก ให้กำลังใจให้คนในชุมชน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติ ตามด้วยการแสดงพระธรรมเทศนาพญาปลาซ่อน เนื้อหาพระธรรมเทศนาเป็นการให้ความหวังความสำเร็จตามเนื้อเรื่องเสริมสร้างความเชื่อให้กับชุมชนก่อนฤดูกาลทำการเกษตร

ผู้สูงอายุในชุมชนที่มีความเชื่อและศรัทธาในประเพณีฟังธรรมขอฝนและการเลี้ยงผีขุนห้วย เมื่อใกล้ช่วงเวลาจัด หากจัดกิจกรรมล่าช้าจะทำให้ฝนฟ้าจะไม่ตกต้องตามฤดูกาล จึงเข้าไปพูดคุยกับผู้นำชุมชนให้รีบจัด เพราะมีความกลัวว่าสิ่งที่ไม่ดีจะเกิดขึ้นในชุมชน แต่เมื่อจัดกิจกรรมแล้วเสร็จก็จะคลายกังวล (Prissana, 2023)

2) คุณค่าของประเพณีฟังธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(1) คุณค่าด้านขวัญกำลังใจ ประเพณีฟังธรรมขอฝน เป็นการสืบสานภูมิปัญญาของชุมชนที่เกิดจากการสั่งสมจากประสบการณ์ที่มีคุณค่าของชุมชนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือดำเนินชีวิต เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนทั่วไป โดยได้รับการถ่ายทอดส่งสืบทอดมา เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีการแสดงออก การประพฤติปฏิบัติทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านกลุ่มชุมชนยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง โดยปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน

การฟังธรรมขอฝนของชุมชนเป็นการสร้างกำลังใจ และคุณค่าทางจิตใจตามความเชื่อชุมชนที่มีต่อพุทธศาสนา และผีขุนห้วย ผ่านพิธีกรรมที่ได้ทำร่วมกันของคนในชุมชน โดยชุมชนเชื่อว่าถ้าทำพิธีกรรมแล้วจะเกิดความอุดมสมบูรณ์มีน้ำกิน น้ำใช้ตลอดทั้งปี ปลอดภัยจากสรรพภัยอันตรายต่างๆ คนในชุมชนมีชีวิตอยู่เย็นเป็นสุข สร้างพลังบวกสร้างขวัญกำลังใจให้ชุมชน เมื่อทำกิจกรรมเสร็จทุกคนจะมีความสุข ไม่มีความกังวล (Morpa, 2023)

(2) คุณค่าด้านความสัมพันธ์ของชุมชน ในการจัดการประเพณีฟังธรรมขอฝน จะหมุนเวียนให้แต่ละหมู่บ้านเป็นเจ้าภาพหลัก โดยมีกองทุนกลางของประเพณี และมีบุคคลหลายกลุ่มที่เข้ามาในการประกอบพิธีกรรมทั้งผู้นำชุมชน ข้าราชการ พ่ออาจารย์ พระสงฆ์ กลุ่มแม่บ้าน บุคคลเหล่านี้มีบทบาทหน้าที่ แตกต่างกันไป เช่น ผู้นำชุมชน มีบทบาทในการจัดเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในการทำพิธีกรรม ผู้นำชุมชนจะปรึกษาร่วมกับพ่ออาจารย์ และพระสงฆ์ในการกำหนดวัน เมื่อได้วันทำพิธีกรรมจะประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เพื่อรับบริจาค

เงินจากคนในชุมชน แล้วนำมารวบรวมให้กับหมู่บ้านที่รับเป็นผดขอบในปีนั้นๆ เพื่อเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ในตอนเช้าวันทำพิธีกรรมฟังธรรมขอฝน ส่วนข้าวจ้ำ คือคนนำพิธีกรรมเลี้ยงผีขุนห้วย ทำหน้าที่สื่อสารกับผีขุนห้วย พ่ออาจารย์ หรือคนนำพิธีกรรมทางศาสนา พระสงฆ์ มีบทบาทในการนำพิธีกรรมและการอ่านธรรมขอฝน ร่วมกับผู้นำชุมชนในการกำหนดนัดหมายวันเวลา ส่วนผู้เฒ่าผู้แก่ผู้รู้ จะทำหน้าที่จัดเตรียม ชันดอกไม้ ธูปเทียน ของประกอบในพิธีกรรม ช่วยจัดเตรียมสถานที่ เตรียมอุปกรณ์ของ เครื่องใช้ ประกอบอาหาร ทั้งนี้ คนในชุมชนจะมาร่วมกันบริจาคเงิน และสิ่งของไปร่วมกิจกรรมได้แก่ ธูป เทียน ดอกไม้ ข้าวสาร สำหรับใส่ ชันดอกไม้ในพิธีกรรม ข้าวเหนียว อาหาร สำหรับนำไปรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน

(3) คุณค่าด้านคุณธรรมและจริยธรรม ประเพณีฟังธรรมขอฝนเป็นความเชื่อของชุมชนที่ศรัทธา ในพระพุทธศาสนา และความเชื่อเรื่องผีขุนห้วย ชุมชนเชื่อว่าพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจสามารถดลบันดาลให้ผู้ที่มีบุญมีกุศล การนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์เพื่อเป็นสิริมงคล ส่วนความเชื่อเรื่องผีชุมชนเชื่อว่าทุกสรรพสิ่งล้วนมีเจ้าของ ถ้าห้วยมีผีขุนห้วยเป็นเจ้าของลำน้ำ การทำพิธีกรรม จึงเป็นการแสดงความเคารพต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ ให้ช่วยดูแลรักษาต้นน้ำ ให้น้ำทำอุดมสมบูรณ์ ไม่มีเภทภัยต่างๆ ดังนั้น ประเพณีนี้จึงมีคุณค่าทางคุณธรรมและจริยธรรมในเรื่องการเคารพธรรมชาติ สิ่งเหนือธรรมชาติ ได้ดลบันดาลให้เกิดความอุดมสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อพัฒนากิจกรรมการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้มีการปฏิบัติการพัฒนากิจกรรมการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝน 3 ด้านโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า

2.1 การพัฒนาศูนย์เรียนรู้อนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทชุมชน วิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชน ประเพณีฟังธรรมขอฝน และเลี้ยงผีขุนห้วยไคร้ ได้นำมาสู่การออกแบบศูนย์การเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝนโดยประสานงานกับกลุ่มศิลปินสายน้ำกก สมาคมชวีศิลป์ จังหวัดเชียงรายมาวาดภาพ และจัดทำชุดนิทรรศการเคลื่อนที่เกี่ยวกับประวัติชุมชน และประเพณีฟังธรรมขอฝน จากการประชุมแกนนำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้คัดเลือกสถานที่ในการทำศูนย์เรียนรู้การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝนชุมชนห้วยไคร้ จำนวน 2 แห่งคือ อาคารบริเวณหน้าวัดห้วยไคร้ บ้านห้วยไคร้เก่า หมู่ 8 อาคารดังกล่าวเคยใช้เป็นศูนย์สำหรับการประสานงานของการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอเทิง อีกแห่งคือ โรงเรียนห้วยไคร้ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตบ้านห้วยไคร้เก่า หมู่ 8 โดยผู้อำนวยการโรงเรียนได้เห็นความสำคัญและอนุญาตให้ใช้อาคารบริเวณแผนกมัธยมศึกษาเพื่อเป็นพื้นที่การเรียนรู้ ในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทั้งสองแห่งคนในชุมชนและนักเรียนโรงเรียนห้วยไคร้ ได้มีส่วนร่วมออกแบบและวาดภาพ ระบายสี ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติชุมชน และประเพณีฟังธรรมขอฝนผ่านการทำกิจกรรมศิลปะชุมชนร่วมกับกลุ่มศิลปินสายน้ำกก

2.2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คณะวิจัยได้ประชุมหารือกับ

ผู้อำนวยการโรงเรียนห้วยไคร้ และครูในสาระวิชาสังคมศึกษา ประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งคณะครูได้เห็นความสำคัญ และมีความสนใจในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติชุมชน และประเพณีพิธีกรรมของชนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามในการจัดทำหลักสูตร ต้องเป็นกระบวนการที่ใช้ระยะเวลา องค์กรความรู้ และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นข้อจำกัดของคณะวิจัยเรื่องระยะเวลา และคณะครูที่เป็นเพียงผู้ใช้หลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำให้เพื่อเป็นหลักสูตรแกนกลาง

ดังนั้นคณะวิจัยจึงได้ปรับวิธีการ โดยประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ประเพณีพิธีกรรมของชน บ้านห้วยไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นรายวิชาเพิ่มเติม แบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็น 3 รายวิชาต่อเนื่อง ดังนี้ วิชาประวัติชุมชนห้วยไคร้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 ชั่วโมง วิชาประเพณีพิธีกรรมของชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 10 ชั่วโมง และวิชาคุณค่าของประเพณีพิธีกรรมของชนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 ชั่วโมง

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้มีการจัดตั้งคณะที่ปรึกษา และคณะทำงานเพื่อให้เป็นการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยได้ประสานงานด้านวิชาการกับภาควิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งคณะครูโรงเรียนห้วยไคร้จะได้ทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดนำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1/2567

2.3 การพัฒนาธรรมนูญชุมชนในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีพิธีกรรมของชนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จากการประชุมร่วมกับแกนนำฝ่ายท้องที่ และฝ่ายท้องถื่น ได้ร่วมกันให้ข้อคิดเห็นต่อร่างธรรมนูญที่คณะวิจัยได้ยกร่างขึ้น โดยธรรมนูญชุมชนฉบับนี้ ให้ใช้ปฏิบัติภายในอาณาเขตของชุมชนห้วยไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย จำนวน 7 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านห้วยไคร้ หมู่ 3 บ้านห้วยไคร้ใหม่ หมู่ 6 บ้านห้วยไคร้เก่า หมู่ 8 บ้านห้วยไคร้สันตสุข หมู่ 17 บ้านห้วยไคร้เหนือ หมู่ 21 บ้านห้วยไคร้ใต้ หมู่ 24 และบ้านห้วยไคร้ลานทอง หมู่ 25

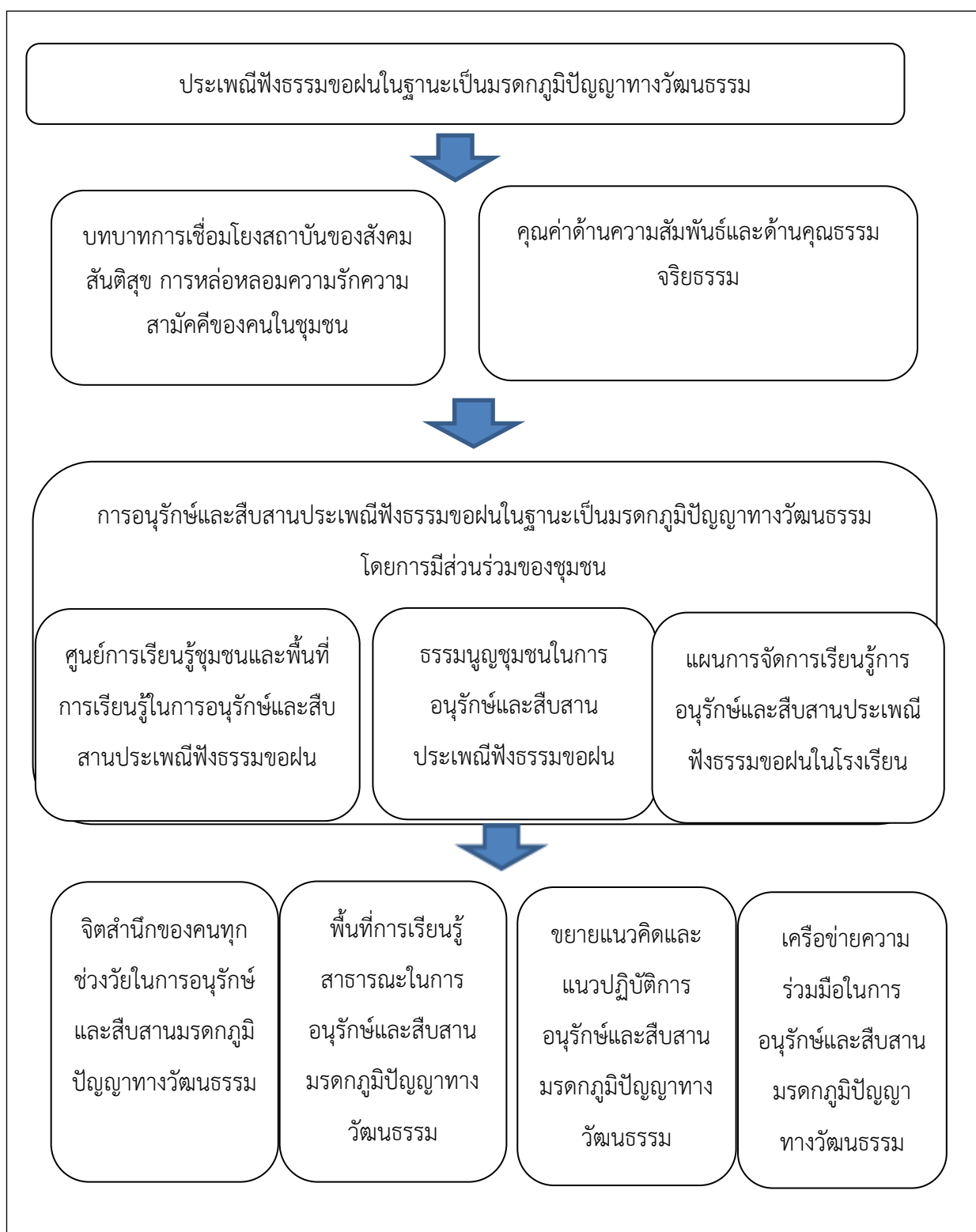
ภายใต้ธรรมนูญชุมชนในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีพิธีกรรมของชน ได้กำหนดเป้าหมายการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีพิธีกรรมของชน 8 ด้าน ดังนี้ 1) เป็นหมู่บ้านที่มีการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีพิธีกรรมของชน 2) ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการค้นคว้า ศึกษา วิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลประเพณีพิธีกรรมของชน 3) กิจกรรมในประเพณีพิธีกรรมของชนที่กำลังจะสูญหาย หรือที่สูญหายเกิดการฟื้นฟูให้มีคุณค่า 4) ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการพัฒนา สร้างสรรค์ประเพณีพิธีกรรมของชนให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน 5) ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดประเพณีพิธีกรรมของชนให้คนในสังคมได้เรียนรู้ร่วมกัน 6) เกิดเครือข่ายการสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในการส่งเสริมกิจกรรมประเพณีพิธี

ธรรมขอฝน และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่น ๆ 7) ประเพณีฟังธรรมขอฝนของหมู่บ้านได้ถูกเผยแพร่ด้วยสื่อและวิธีการต่างๆ อย่างกว้างขวาง และ 8) เป็นหมู่บ้านที่มีการเสริมสร้างปราชญ์ท้องถิ่นด้านประเพณีฟังธรรมขอฝน และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่น ๆ

กระบวนการพัฒนาธรรมานุชุมชนในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ได้มีการจัดตั้งคณะที่ปรึกษาและคณะทำงานเพื่อให้เป็นการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยการประชุมยกร่างธรรมนูญ ฝ่ายท้องถิ่นคือ กำนันตำบลเวียงเทิง ผู้ใหญ่บ้าน ทั้งเจ็ดหมู่บ้าน และฝ่ายท้องถิ่นคือ ฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอเทิง ประกอบด้วย นายก รองนายก และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเวียง เพื่อให้รับรองในธรรมนูญดังกล่าว หลังจากนั้นได้มีเวทีการลงนามในธรรมนูญชุมชน ในวันเปิดศูนย์การเรียนรู้ประเพณีฟังธรรมขอฝน ภายในวัดห้วยไคร้ ซึ่งได้จัดทำเป็นแผ่นนิทรรศการประกาศข้อตกลงความร่วมมือติดไว้ภายในศูนย์เรียนรู้อีกด้วย

องค์ความรู้ใหม่

การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝนในฐานะเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ในรูปแบบของการพัฒนากิจกรรมการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เกิดจากการรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ท้องถิ่น มาพัฒนาเป็นกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ในลักษณะของศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน และพื้นที่การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียน รวมทั้งแผนการจัดการเรียนรู้สาระวิชาสังคมศึกษาที่ใช้สอนในโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนในชุมชน และนอกชุมชนได้เรียนรู้ประเพณีฟังธรรมขอฝน นอกจากนี้ยังได้เกิดธรรมานุชุมชนในการอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ถือเป็นต้นแบบของการทำข้อกำหนดและมาตรการในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีท้องถิ่นในระดับตำบล ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวได้กระตุ้นจิตสำนึกของคนทุกช่วงวัยในการอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดพื้นที่การเรียนรู้สาธารณะในการอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในโรงเรียนและในชุมชน และเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์และสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สามารถขยายผลไปสู่พื้นที่ในตำบลใกล้เคียงและหน่วยงานที่สนใจสามารถมาเรียนรู้ได้อีกด้วย ดังแสดงในแผนภาพที่ 1



แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้การอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝน
ในฐานะเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า บทบาทและคุณค่าของประเพณีฟังธรรมของฝน ในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะ ประเพณีฟังธรรมของฝนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ที่คนในชุมชนถือปฏิบัติสืบต่อกันมา จนเป็นแนวปฏิบัติทางสังคม ด้านบทบาทพบว่า มีบทบาทในการเชื่อมโยงสถาบันของสังคมให้อยู่อย่างสันติสุข บทบาทในการหล่อหลอมความรักความสามัคคีของคนในชุมชนและบทบาทในการสร้างขวัญกำลังใจ ส่วนคุณค่าพบว่า มีคุณค่าด้านความสัมพันธ์ และคุณค่าด้านคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประเพณีฟังธรรมของฝนถือเป็นประเพณีเพื่อความอุดมสมบูรณ์ในสังคมเกษตรกรรม เพื่อขอน้ำฟ้า น้ำฝนจากเทวดาและพระสงฆ์สวดธรรมคาถาปลาช่อนเพื่อขอฝนสำหรับใช้ในการเพาะปลูก ดังนั้นในสังคมเกษตรกรรมจึงมีการจัดประเพณีนี้เป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะในช่วงฝนแล้ง ประเพณีนี้จะสร้างขวัญและกำลังใจให้คนในชุมชนเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับ (Sujchaya, 2015) กล่าวว่า การทำนาเป็นวิถีชีวิตที่สำคัญของคนไทย ในสมัยโบราณการทำนาขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศเป็นหลัก แต่เมื่อประสบกับภาวะฝนทิ้งช่วง คนไทยทั้งในจีนและอุษาคเนย์มีพิธีกรรมร่วมกันคือ พิธีขอฝน ถือเป็นพิธีกรรมเพื่อความอุดมสมบูรณ์ที่สำคัญของชนชาติไทย อาจทำพิธีร่วมกับพิธีอื่น หรือจัดเฉพาะเมื่อฝนแล้งก็ได้ พิธีนี้มีที่มาจากความเชื่อทั้งพุทธและผี และยังสอดคล้องกับ (Phrakru Pipitsutathorn et al., 2013) พบว่าคาถาธรรมปลาช่อนนี้เป็นเรื่องราวในครั้ง พุทธกาลที่เกิดภาวะฝนแล้ง ประชาชนเดือดร้อน จึงมีคณาจารย์ให้พระพุทเจ้าทำพิธีขอฝน อาณิสสส์นี้ช่วยให้ฝนตกและก็เกิดฝนตก จนเป็นเรื่องราวที่ถูกจารึกในคัมภีร์พุทธศาสนาและชาวบ้าน ได้นำมาปรับใช้เพื่อการบูชาขอฝนจากอำนาจศักดิ์สิทธิ์ โดยมีพระสงฆ์เป็นสื่อกลางระหว่างอำนาจศักดิ์สิทธิ์กับคนในชุมชน รวมทั้งสอดคล้องกับ (Phrakru Nandachetiyabhibal, 2017) กล่าวว่า คุณค่าของพิธีเทศนาคัมภีร์ธรรมมัจฉาพญาปลาช่อนในล้านนา เป็นเหตุให้เกิดคุณค่าด้านความกตัญญูตเวทีต่อธรรมชาติ คุณค่าด้านการพัฒนาสังคม คุณค่าด้านความสามัคคีของชุมชน คุณค่าด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และคุณค่าด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การพัฒนากิจกรรมในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมของฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้เป็นเพราะ ซึ่งจะมีองค์ประกอบทุกภาคส่วนทั้งชุมชน วัด โรงเรียน สภาวัฒนธรรม ท้องที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มาทำกิจกรรมร่วมกัน ในรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน แผนการจัดการเรียนรู้ และพื้นที่การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียน รวมทั้งธรรมนูญชุมชนในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมของฝนของชุมชน ทั้งนี้เป็นเพราะว่ากิจกรรมดังกล่าวมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะต้องมีกิจกรรมและพื้นที่การเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมของฝนที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Boonjit and Meesombat, 2011) พบว่า แนวทางอนุรักษ์และสืบสานประเพณีแห่งพระแข่งเรือยาวขึ้นโขงชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ได้แก่ การอนุรักษ์รูปแบบกิจกรรม คือ การทำบุญตักบาตรเทโว การทอดผ้าป่าตามบ้าน

การแห่เรือพระบก และการแข่งเรือยาวขึ้นโขนชิงธง ซึ่งเทศบาลเมืองหลังสวนและองค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบ และร่วมกับหน่วยงานทางการศึกษาสร้างหลักสูตรการเรียนรู้เกี่ยวกับงานประเพณี โดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงวัฒนธรรม โรงเรียน และประชาชน และสอดคล้องกับ (Namburi and Manmee, 2021) พบว่าแนวทางการอนุรักษ์ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย การส่งเสริมความรู้และถ่ายทอด ความรู้ การสร้างความสัมพันธ์ของคนแต่ละรุ่น (ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม) การปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ การสร้างเครือข่ายด้านภูมิปัญญา การบรรจุประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้งยังสอดคล้องกับ (Wongrob and Bunyasurat, 2021) พบว่า การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมในเขตอำเภอเด่นชัย ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งมีมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ ด้านวิชาการและการศึกษา และด้านศิลปะและสุนทรียภาพ สามารถจัดการเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้ ในรูปแบบเส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยยึดหลักการจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ด้วยวิธีการจัดการแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐ

สรุป

ประเพณีฟังธรรมขอฝนเป็นรูปแบบของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์และมีคุณค่าซึ่งเกิดขึ้นในอดีตและได้รับการสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง กลายเป็นแบบแผนทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญและเป็นความภาคภูมิใจของคนในสังคมสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งมีบทบาทและคุณค่าทางจิตใจต่อคนในชุมชน สร้างขวัญกำลังใจ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของคนในชุมชน ดังนั้น ในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ให้ดำรงคุณค่าและบทบาทต่อชุมชนและสังคมนั้น จึงมีการพัฒนากิจกรรมในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมีองค์ประกอบจากทุกภาคส่วนทั้ง 7 หมู่บ้าน วัดห้วยไคร้ วัดพระธาตุขุนทอง สภาวัฒนธรรมอำเภอเทิง โรงเรียนห้วยไคร้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงที่มาทำกิจกรรมร่วมกัน ในรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนห้วยไคร้ แผนการจัดการเรียนรู้ และพื้นที่การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนห้วยไคร้ รวมทั้งธรรมเนียมชุมชนในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมขอฝนของชุมชนห้วยไคร้ ซึ่งถือเป็นต้นแบบของการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ประเพณีฟังธรรมของฝนเป็นพิธีกรรมท้องถิ่นที่สร้างขวัญกำลังใจให้คนในชุมชน โดยเฉพาะสังคมเกษตรกรรมที่พึ่งพาในการทำเกษตร แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติที่แสดงออกมาในรูปแบบของพิธีกรรม เพื่อแสดงความเคารพและกตัญญูต่อสิ่งเหนือธรรมชาติที่บันดาลให้ฝนตกลงมา

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย สภาวัฒนธรรมอำเภอเทิง โรงเรียนบ้านห้วยไคร้ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเทิง และองค์การบริหารส่วนตำบลเวียง ควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ควรกำหนดเป็นนโยบายและแผนงานในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมของฝนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการสนับสนุนงบประมาณในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีอย่างต่อเนื่อง และควรมีการพัฒนาทศวรรษในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมของฝนที่มาจาก การบูรณาการของหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงานการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีท้องถิ่นในด้านอื่นๆ ต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การพัฒนากิจกรรมในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมของฝนในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ในวัดห้วยไคร้ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และพื้นที่การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนห้วยไคร้ รวมทั้งการพัฒนาธรรมเนียมชุมชนในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมของฝนของชุมชนห้วยไคร้

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นำชุมชน สำนักงานวัฒนธรรม สภาวัฒนธรรม สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ การทำกิจกรรมที่ต่อยอดจากประเพณีฟังธรรมของฝน การประยุกต์กิจกรรมใหม่ๆ รวมทั้งการฟื้นฟูการทำเครื่องประกอบพิธีกรรมแบบดั้งเดิม เพื่อสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในองค์ความรู้ประเพณีฟังธรรมของฝนซึ่งถือเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการทำวิจัยเรื่องการพัฒนากลไกความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมของฝนและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอื่นๆ

2.2 ควรมีการทำวิจัยเรื่องการพัฒนาพื้นที่และกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนห้วยไคร้ในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีฟังธรรมของฝนและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอื่นๆ

2.3 ควรมีการทำวิจัยเรื่องแนวทางการสื่อสารองค์ความรู้ประเพณีพิธีกรรมขอฝนซึ่งถือเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

References

- Boonjit, Y. & Meesombat, S. (2011). *The conservation and the preservation of the traditional parade and long-boat race climbing bows toward snatching a flag at Langsuan District in Chumphon Province*. (Research Report). Bangkok: Department of Cultural Promotion Ministry of Culture.
- Khuenchiangsa, S. (2022). *Huay Krai Village in History: Muang Thoeng, Muang Nan, Lanna*. . (Unpublished manuscript).
- Mitrprapan, V. (n.d.). *Macchadok: The origin of the ceremony of listening to the Dharma Paya Plachorn*. Literary and Historical Bureau: Department of Fine Arts.
- Morpa, K. (2023). Villager Moo 25 HouyKrai. *Interview*. May, 22.
- Namburi, S. & Manmee, T. (2021). Public Participation in the Preservation and Revitalization of Local Cultural Traditions in Chaiyaphum Province. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*, 7(6), 125 -136.
- Pangkam, P. (2023). Village chief Moo 17 HouyKrai. *Interview*. May, 22.
- Phrakru Nandhajediyaphiban. (2017). *An Analytical Study of the Rites and Values of Payamaccha-plachorn Preaching Ceremony in Lanna, Ayutthaya* (Master' Thesis) Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Phrakru Pipitsutathorn, et al. (2013). *Knowledge Management of Local Wisdom for Community Forest Conservation Based on Sufficiency Economy*. (Research Report). Ayutthaya: Mahachulalongkorn rajavidyalaya University.
- Prissana, A. (2023). Village chief Moo 8 HouyKrai. *Interview*. November, 3.
- Soontornwong, S. (2018). *Community Forest and Thai society*. Retrieved September 6, from http://www.recoftc.org/sites/default/files/uploaded_files
- Sridarat, A. (2020). "Rain Praying Rituals". Retrieved March 1, from <https://www.gotoknow.org/Posts/491513>.
- Sujachaya, S. (2015). Rain Praying Rituals of the Tai Peoples. *Humanities Journal*, 22(2), 27- 63.

Sungkhasorn, S. (2002). *Human Forest 4 Ritual and Belief with local wisdom*. Chiang Mai: Tarnneung.

The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2003). *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. Sixth session of the Intergovernmental Committee for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage 22-29 November 2011. Bali: Indonesia.

Wongrob, S. & Bunyasurat, W. (2021). "*Cultural Heritage Management in Denchai District: A learning center and cultural attraction*". Report from the 7th National Academic Conference February 28, at Lamphun Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 293-304.

การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
THE LEARNING MANAGEMENT OF GRADUATE DIPLOMA
PROGRAM IN TEACHING PROFESSION NORTH BANGKOK UNIVERSITY

¹วิโรจน์ หมั่นเทพ และ ²สมนึก การ์เวิ

¹Wirote Muenthep and ²Somnuk Kareevate

¹มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹North Bangkok University, Thailand

Received:2024-02-12

Revised:2024-04-17

Accepted:2024-04-27

¹Corresponding Author's Email: wirote.mu@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 2) ศึกษาปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ประชากรเป้าหมายคือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งหมด 112 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านวิธีการจัดเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้และด้านหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ 2) ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ ได้แก่ ลักษณะตามบริบทของผู้เรียน สื่อในการจัดกิจกรรม ภาระหน้าที่ของครูผู้สอน เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม และการสนับสนุนของผู้บริหาร

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้; หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต; วิชาชีพครู

Abstract

The goals of this study include: 1) examine the learning management circumstances faced by students enrolled in North Bangkok University's graduate diploma programme for

teaching. 2) Research the elements that enable learning management for students enrolled in North Bangkok University's Graduate Diploma in Teaching Profession programme. A questionnaire will be used to gather data from 112 second-year students enrolled in North Bangkok University's Graduate Diploma in Teaching Profession programme for the academic year 2022. Standard deviation and mean are two statistics that are employed.

The study's findings showed that:

1) Overall, student learning management conditions in North Bangkok University graduate diploma programme for teaching professions were at a high level. After taking into account every factor, the analysis revealed that the learning media component had the highest average, which was followed by instructors, learning techniques, learning measurement and evaluation, and school curriculum, in that sequence.

2) the elements that assist students in the Graduate Diploma Programme in Teaching Profession at North Bangkok University manage their learning are the learners' contextual features, the use of media to plan activities, the roles of teachers, the use of current, appropriate technology, and the assistance of administrators.

Keywords: Learning Management; Graduate Diploma Program; Teaching Profession

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ถือเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหา ทักษะ และเจตคติที่ดีในการนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและนับเป็นวิถีการพัฒนาที่สำคัญเพราะการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนในระยะยาวให้เกิดความยั่งยืน โดยการจัดการเรียนรู้ควรเน้นที่การนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต ซึ่งผู้สอนต้องบูรณาการความรู้สหวิทยาการ (Multidisciplinary) ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นและเพียงพอเพื่อนำมาสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ (CBE Thailand, 2021)

ในปัจจุบันรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ถูกนำมาใช้ในสถานศึกษามากขึ้นเนื่องจากเป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนและยาวนานเพราะกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สอดคล้องกับการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับความจำ โดยสามารถเก็บและจำสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ที่ได้ผ่านการปฏิบัติจริงจะสามารถเก็บจำในระบบความจำระยะยาว (Long Term

Memory) ทำให้ผลการเรียนรู้อย่างคงอยู่ได้ในปริมาณที่มากกว่าและระยะยาวนาน (Kamphaeng Phet Provincial Education Office, 2021), (Svinicki, 2023)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้กลยุทธ์และวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งด้วยตนเอง โดยครูมีบทบาทในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้แก่ การใช้กิจกรรมที่น่าสนใจและมีความหมาย เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การระดมสมอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การทำกรณีศึกษา และการสร้างเกมหรือการศึกษานอกห้องเรียน เป็นต้น เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและกระตุ้นความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ โดยการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่มีส่วนรวมระหว่างครูกับผู้เรียนในการวางแผนและดำเนินกระบวนการเรียนรู้ เช่น การจัดกิจกรรมกลุ่ม การทำโครงการหรืองานวิจัยและการใช้เทคโนโลยีในการสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (Puntillo, 2023) ผ่านการใช้วิธีการสอนหลากหลายในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนทุกคน เช่น การใช้การสอนที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีในการสอน การใช้กิจกรรมที่สะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีหลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิด การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบบทพทวนโดยผู้เรียน การเรียนรู้แบบใช้เกม การเรียนรู้แบบวิเคราะห์วิดีโอ การเรียนรู้แบบโต้ว่าที่ การเรียนรู้แบบผู้เรียนสร้างแบบทดสอบ การเรียนรู้แบบกระบวนการวิจัย การเรียนรู้แบบกรณีศึกษา การเรียนรู้แบบการเขียนบันทึก การเรียนรู้แบบการเขียนจดหมายข่าว และการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด เป็นต้น (Code Genius Academy, 2022), (KruachieveDotCom, 2022) โดยผ่าน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ 2. ขั้นสำรวจและค้นหา 3. ขั้นอภิปรายและลงข้อสรุป 4. ขั้นสร้างผลผลิตของความเข้าใจ 5. ขั้นสะท้อนผลผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Code Genius Academy, 2022, Equitable Education Fund (EEF), 2022, Bell, 2020 and DdL Mom, 2023)

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและเป็นการร่วมพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู โดยเน้นการพัฒนานักศึกษาให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) หลักการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ทั้งในและต่างประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาภาคสนาม (Field Study)

การศึกษาภาคสนามผู้วิจัยศึกษาในพื้นที่มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

ขั้นตอนที่ 3 ประชากรเป้าหมาย (Target Population)

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ นักศึกษาที่เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวนทั้งหมด 112 คน ปีการศึกษา 2565

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ได้การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert, 1967) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเขียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นหรือข้อคำถามที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

โดยแบบสอบถามมีการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง (Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และนำไป Try-out กับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ชั้นปีที่ 1 เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .965 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .516-.724

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเพื่อส่งไปยังประชากรเป้าหมาย โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลงานวิจัยพร้อมกับแบบสอบถามที่ลงรหัสเรียบร้อยแล้วไปยังนักศึกษาที่เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2565 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวนทั้งหมด 112 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามให้เรียบร้อย โดยให้เวลาทำแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ แล้วผู้วิจัยรับกลับคืนมา

2. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนทั้งข้อมูลในแบบสอบถามและจำนวนของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาจัดหมวดหมู่

3. นำข้อมูลของแบบสอบถาม ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สำหรับการแปลผลค่าเฉลี่ย (Mean) โดยบรรยายข้อมูลและนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ดังนี้ (Siljaru, 2012)

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง อยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง อยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง อยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง อยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยบรรยายเป็นความเรียง

3. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (index of item-objective congruence : IOC) และการหาค่าความเที่ยงตรง (reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990)

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ข้อ และนำเสนอ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มาอภิปรายร่วมกับผลการวิจัยเพื่อประกอบการนำเสนอ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.45$,

$\sigma=4.65$) เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.65$, $\sigma =.578$) รองลงมาได้แก่ ด้านวิธีการจัดเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.52$, $\sigma = .516$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ($\mu =4.38$, $\sigma = .606$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1. ลักษณะตามบริบทของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียน ได้แก่ เป็นคนชอบคิดและจินตนาการในเรื่องต่างๆ ชอบซักถาม ชอบแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรม หากผู้เรียนมีลักษณะดังกล่าว การใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่หากผู้เรียนยังไม่มีลักษณะดังกล่าวควรพัฒนาให้เกิดขึ้นพร้อมกับการจัดกิจกรรมในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

2. สื่อในการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ครูจึงต้องใช้วัสดุและอุปกรณ์เพื่อพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีมาช่วยอย่างมากในการจัดกิจกรรม ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างสนุก และอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้และการทำกิจกรรมในการจัดกิจกรรมที่มากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบเดิม

3. ภาระหน้าที่ของครูผู้สอน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนควรกำหนดเป้าประสงค์(Purposive) ให้สัมพันธ์กับกิจกรรมหรืองานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะผู้เรียนมากกว่าเนื้อหา เน้นการสร้าง แรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนั้นครูผู้สอนต้องเตรียมพร้อมทั้งในส่วนของเนื้อหาและกิจกรรมที่หลากหลาย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ครูต้องใช้เวลาในการเตรียมตัวในการสอนทั้งรูปแบบกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ตลอดจนการใช้คำถามที่กระตุ้นการคิด รวมถึงการพัฒนาตนเองของครู ในด้านองค์ความรู้และการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่ผู้เรียนชื่นชอบและไม่ชอบ รวมทั้งวิจารณ์เกี่ยวกับเนื้อหาในการเรียนรู้ ผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างของผู้เรียน แต่ละคน แต่ละกิจกรรมที่จัดทำต้องมีความหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง

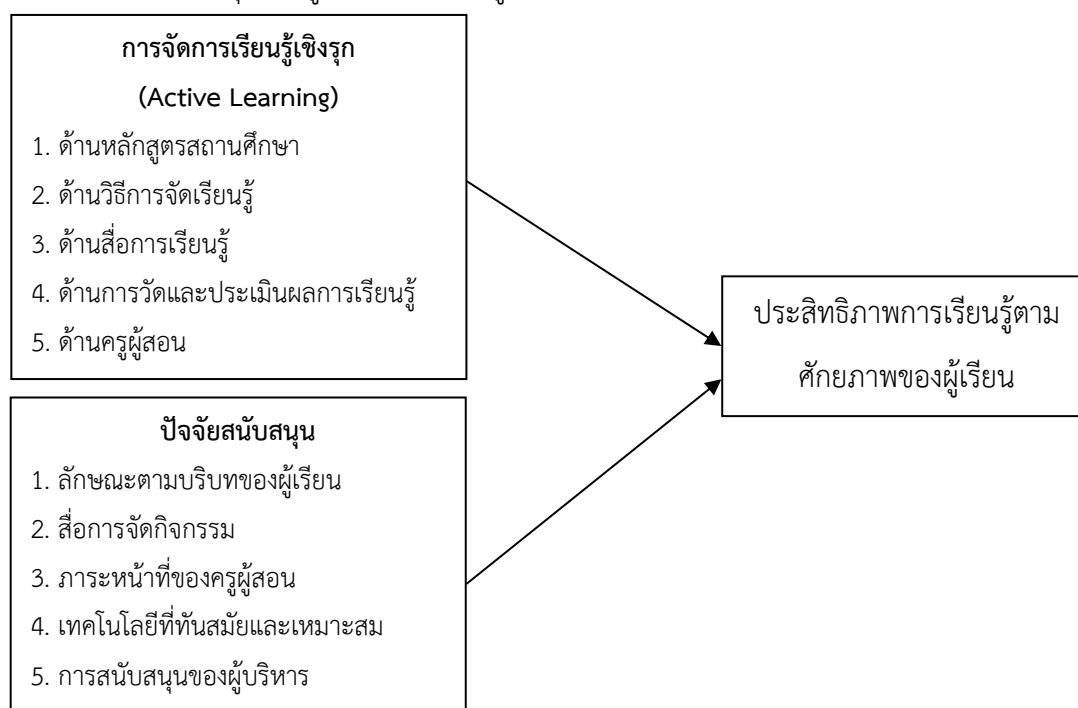
4. เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หลากหลายและเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสนใจของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมกับเนื้อหาจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายและมีความสนใจในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5. การสนับสนุนของผู้บริหาร การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารตั้งแต่ต้นนโยบายและแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active

Learning) สื่อในการจัดกิจกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม ภาระหน้าที่ของครูผู้สอน ตลอดจนขนาดห้องเรียนสอดคล้องกับลักษณะของกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมของผู้เรียน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากผลการวิจัย คือ การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่นักศึกษาสามารถนำความรู้จากหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูไปประยุกต์ในสถานศึกษาที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านหลักสูตรสถานศึกษา ด้านวิธีการจัดเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านครูผู้สอน ส่งผลให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านวิธีการจัดเรียนรู้ และด้านสื่อการเรียนรู้ที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) นอกจากนั้นยังพบว่าปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้แก่ ลักษณะตามบริบทของผู้เรียน สื่อในการจัดกิจกรรม ภาระหน้าที่ของครูผู้สอน เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม และการสนับสนุนของผู้บริหาร ดังแผนภูมิที่ 1



แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านวิธีการจัดเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะในระหว่างการเรียนรู้ในหลักสูตรมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทั้งในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน โดยการกำกับ ติดตาม ประเมินผลทั้งให้คำแนะนำกับนักศึกษาอย่างต่อเนื่องและใกล้ชิดตลอดระยะเวลาการศึกษาส่งผลให้นักศึกษามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสื่อสารกับผู้เรียนและด้านวิธีการจัดเรียนรู้ที่หลากหลายตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในแต่ละระดับอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ditsiri (2020) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า การสื่อสารที่ดีทำให้เนื้อหาการเรียนดูง่ายขึ้นและผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาการเรียนได้ดีขึ้น นอกจากนั้นกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ทั้งการเรียนการสอนในห้องเรียนและการเรียนการสอนแบบออนไลน์ทำให้ ผู้เรียนมีความรู้สึกตื่นตัวกับการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา ลดความน่าเบื่อหน่ายเมื่อเทียบการเรียนการสอนในแบบบรรยายทั่วไป ผู้เรียนมีความรู้สึกชอบที่ได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเอง รู้สึกเป็นอิสระในการเรียน ชอบในการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกันและผู้เรียนพึงพอใจในการนำเอาเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันใกล้ตัวมาใช้ในการเรียนได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับ Phonthadawit (2016) ที่กล่าวว่า วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สามารถสะท้อนสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ได้จากกิจกรรมและความสามารถของผู้เรียน โดยผู้สอนควรออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกิจกรรมที่ต้องมีความหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงแก้ปัญหาได้ตามสภาพจริง (Authentic Situation) ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเรียนเหมือนไม่เรียน สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น ใช้กระบวนการกลุ่มและมีการประเมินผลที่หลากหลายทั้งตัวผู้เรียน เพื่อนและผู้สอน

ปัจจัยที่สนับสนุนให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย ลักษณะตามบริบทของผู้เรียน สื่อในการจัดกิจกรรม ภาระหน้าที่ของครูผู้สอน เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม และการสนับสนุนของผู้บริหาร ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครูและผู้เรียนผ่านกิจกรรมที่มีความหลากหลายและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ditsiri (2020) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า กิจกรรมที่มีความหลากหลาย ทั้งการเรียนการสอนในห้องเรียนและ

การเรียนการสอนแบบออนไลน์ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกตื่นตัวกับการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา ลดความน่าเบื่อหน่าย เมื่อเทียบการเรียนการสอนในแบบบรรยายทั่วไป ครูจึงจำเป็นต้องปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะตามบริบทของผู้เรียนที่มีความแตกต่างในแต่ละช่วงวัย โดยใช้สื่อในการจัดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้มากที่สุด ซึ่งการวางแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จึงจำเป็นต้องใช้เวลาในการเตรียมความพร้อมของครูในหลายองค์ประกอบ เช่น กิจกรรม สื่อ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ดังนั้นจึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อให้เกิดพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับ Phonthadawit (2016) ที่กล่าวว่า ผู้สอนควรมีออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกิจกรรมที่ต้องมีความหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงแก้ปัญหาได้ตามสภาพจริง (Authentic Situation) เชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริงหรือสถานการณ์จริง รวมถึงการบูรณาการวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phoempuncharoenyot (2018) ที่ศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านห้องเรียนอัจฉริยะสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลไทรโยค พบว่า ปัจจัยด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านห้องเรียนอัจฉริยะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลไทรโยค

สรุป

การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านวิธีการจัดเรียนรู้แบบเชิงรุกอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ โดยปัจจัยที่สนับสนุนให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ลักษณะตามบริบทของผู้เรียน สื่อในการจัดกิจกรรม ภาระหน้าที่ของครูผู้สอน เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม และการสนับสนุนของผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพควรเพิ่มเติมเนื้อหา และทักษะการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นภายใต้รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

1.2 โรงเรียนที่เป็นสถานที่ปฏิบัติงานของนักศึกษาควรจัดอบรมหรือใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของครู เพิ่มขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ครูมีทักษะการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ลักษณะตามบริบทของผู้เรียน สื่อในการจัดกิจกรรม ภาระหน้าที่ของครูผู้สอน เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม และการสนับสนุนของผู้บริหาร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์การสอนควรเปิดโอกาสให้ครูได้เสนอแนวทางการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนทรัพยากร เวลาเตรียมกิจกรรมในการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้กับครู

2.3 ครูควรศึกษาเพื่อเติมเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมในรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

2.4 ผู้บริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูในสถาบันอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในหลักสูตรได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

2.2 ควรประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

2.3 ควรศึกษาผลการส่งเสริมปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้แก่ ทรัพยากร เวลาเตรียมกิจกรรมในการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู เป็นต้น

References

- Bell, M. (2020). *A five-step cycle to improve learning in your classroom*. Retrieved November 18, 2023, from <https://www.routledge.com/blog/article/the-5-steps-of-the-learning-cycle#>
- CBE Thailand. (2021). *Competency - based Education*. Retrieved November 23, 2023, from <https://shorturl.asia/lsz01>
- Code Genius Academy. (2022). *Active Learning, a new form of learning Extracurricular courses 2022*. Retrieved November 23, 2023, from <https://codegeniusacademy.com/active-learning/>
- DdL Mom. (2023). *Active Learning Unveiled : 5 Genius Strategies for an Enriching Home Learning Environment*. Retrieved November 23, 2023, from <https://shorturl.asia/Pe6kp>.
- Ditsiri, T. (2020). *Development of a Blended Learning Model by Using Active Learning Method to Enhance Pre-service Teacher Students' Information and Communication Technology Competencies*. (Doctoral Dissertation). Kasetsart University. Bangkok.
- Equitable Education Fund (EEF). (2022). *5 STEPS Active Learning develops to its full potential to achieve excellence in its own way*. Retrieved July 24, 2023, from <https://www.eef.or.th/article-5-steps-active-learning/>.
- Kamphaeng Phet Provincial Education Office. (2021). *Guidelines for organizing active learning to develop student skills in the 21st century*, Kamphaeng Phet Province. Kamphaeng Phet Province: Kamphaeng Phet Provincial Education Office.
- KruachieveDotCom. (2022). *What is Active Learning?*. Retrieved July 24, 2023, from <https://shorturl.asia/IWiXj>
- Phoempuncharoenyot, J. (2018). *Developing Learning Management Using Active Learning with Smart Classroom for Grade 6 Students Anubansaiyok School*. (Master Thesis). Sripatum University. Bangkok.
- Phonthadawit, N. (2016). *Active learning management*. (2rd ed.). Bangkok: Triple Education Co., Ltd.
- Puntillo, P. (2023). *Why is Gamification increasing in events and student learning?*. Retrieved July 30, 2023, from <https://shorturl.asia/PGegC>

Siljaru, T. (2012). *Research and statistical analysis with SPSS and AMOS*. (13th ed.).

Nonthaburi : S. R. PRINTING MASSPRODUCTS COMPANY LIMITED.

Svinicki, M. (2023). *Teaching for Effective Learning*. Retrieved November 23, 2023, from https://www.queensu.ca/teachingandlearning/modules/students/22_active_learning_strategies.html

ยุทธศาสตร์และกลไกภาครัฐในระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการ
ป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ กรณีศึกษา จังหวัดพิษณุโลก

STRATEGIES AND STATE MECHANISMS AT REGIONAL AND LOCAL
GOVERNMENT ORGANIZATION LEVELS FOR PREVENTING YOUTH
ONLINE GAMBLING: A CASE STUDY OF PHITSANULOK PROVINCE

วสันต์ ปวนปันวงศ์

Wasan Pounpunwong

คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Faculty of Social Sciences and Local Development, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: wasan.po@psru.ac.th

Received:2024-02-22

Revised:2024-04-17

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกในการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ (2) เพื่อนำเสนอถึงยุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยนำไปสู่การบูรณาการความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ และ (3) เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในประเด็นการป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ วิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งประกอบ 2 ส่วนคือ 1)การวิจัยเอกสาร และ 2)การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ได้แก่ 1. เจ้าหน้าที่และพนักงานของรัฐบาลระดับจังหวัด และ 2.เจ้าหน้าที่และพนักงานของรัฐบาลท้องถิ่น ผลการวิจัย คือ (1) จังหวัดพิษณุโลกยังไม่มียุทธศาสตร์และนโยบาย หรือมาตรการที่เป็นกรณีเฉพาะต่อปัญหาเรื่องการพนันออนไลน์ และยังมีแผนหรือนโยบายที่มีการแก้ไขปัญหาเยาวชนกับการพนันออนไลน์อย่างเป็นรูปธรรม 2) จังหวัดพิษณุโลกให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชน และสถาบันครอบครัว ในการเป็นกลไกการทำงานในเรื่องของการแก้ไขปัญหาในเรื่องการพนันออนไลน์กับเยาวชนทั้งในเชิงรุกและรับโดยจะเห็นจากให้ความสำคัญในเรื่องการบูรณาการการลงพื้นที่เพื่อประเมินความเสี่ยง การแจ้งเบาะแส การดำเนินคดี การจับกุม (3) ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยโดยครอบคลุมกับการพนันออนไลน์ ข้อเสนอแนะ คือ ต้องพัฒนาการปฏิบัติงาน ระบบคิด วิสัยทัศน์ แรงจูงใจ และวัฒนธรรมองค์กร ของหน่วยงานภาครัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเรื่องการพนันออนไลน์ในเยาวชนในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

คำสำคัญ: การพนัน; การพนันออนไลน์; เยาวชน; ปัญหาการพนัน; จังหวัดพิษณุโลก

Abstract

This article's goals are to: (1) examine the strategies and processes used by local and regional government organizations in the province of Phitsanulok to prevent youth problems associated with online gambling; (2) outline the strategies and procedures used by these entities to encourage cooperation in the prevention of youth issues associated with online gambling; and (3) offer policy recommendations on youth prevention issues associated with online gambling. The qualitative research is divided into two components: 1) document research and 2) in-depth interviews with provincial and municipal government officials and employees. The following are the research findings: (1) There are no plans or policies that particularly address the issues related to youth difficulties linked with online gambling, nor are there any strategies, policies, or actions in Phitsanulok province that directly address the issue of online gambling. (2) In order to address youth issues associated to internet gambling both proactively and reactively, Phitsanulok province emphasises the engagement of educational institutions, religious institutions, communities, and family institutions. This is demonstrated by the value put on community engagement in risk assessment, public awareness campaigns, court cases, and arrests. (3) New laws pertaining to internet gambling have to be revised to be thorough and modern. In order to address youth issues linked to online gambling in the province of Phitsanulok, recommendations include the development of operational procedures, thinking systems, vision, motivation, and organizational culture of public sector institutions.

Keywords: Gambling; Online Gambling; Youth; Gambling Issues; Phitsanulok Province

บทนำ

ว่าด้วยเรื่อง “การพนันออนไลน์” ในงานวิจัยฉบับนี้เล็งเห็นความสัมพันธ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้ องค์ประกอบ 2 แบบ ได้แก่ 1. การพนันออนไลน์ 2.เยาวชน (ในฐานะผู้เล่นและผู้ได้รับผลกระทบ) องค์ประกอบทั้ง 2 แบบนี้มีความเชื่อมโยงกันใน 2 ลักษณะคือ 1. การพนันออนไลน์ทำหน้าที่เป็นพื้นที่และเครื่องมือในการแสวงหรือเสี่ยงโชค กับ 2. เยาวชนผู้ซึ่งเป็นทั้งผู้เล่นและผู้ได้รับผลกระทบโดยที่ตัวเยาวชนเองมีความเป็นพลวัตที่ตอบสนองต่อการพนันในรูปแบบออนไลน์ที่แตกต่างกันออกไป อาทิ การเข้าถึง วิธีการเล่น ความเข้าใจ และรูปแบบการเสี่ยงโชค และชนิดของการพนัน ทั้งนี้ รวมถึงกลยุทธ์และทักษะต่อรูปแบบและ

ประเภทของการพนันต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งรางวัล และในขณะเดียวกันก็พัฒนาทักษะควบคู่ไปกับการเล่นการพนันออนไลน์ จากการศึกษาที่ผ่านมากรณีปัญหาเรื่องเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ พบว่า พฤติกรรมของเยาวชนในการเล่นการพนันได้มีการปรับเปลี่ยนเข้าสู่วงจรของการพนันออนไลน์มากขึ้น เนื่องจากอิทธิพลของความทันสมัยในเทคโนโลยีการสื่อสารและความสามารถของเยาวชนในการเข้าถึงพื้นที่ของการพนันในรูปแบบสังคมออนไลน์ ซึ่งในประเด็นนี้ไม่ได้ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ในเร็ว ๆ นี้ แต่หากว่า พฤติกรรมของเยาวชนที่เข้าสู่วิถีการพนันออนไลน์ถูกกระตุ้นด้วยหลาย ๆ ปัจจัย เช่น ความสามารถของเทคโนโลยีและค่านิยมของสังคม รวมถึงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid 19) ที่ส่งผลต่อจำนวนสัดส่วนของเยาวชนที่เล่นและข้องเกี่ยวกับการพนันออนไลน์มากขึ้น โดยที่ผ่านมามีงานวิจัยที่ศึกษาเยาวชนกับการเล่นการพนันของศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งให้เห็นว่าการเล่นการพนันออนไลน์ในเยาวชนมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากปี 2562 และปี 2563 ซึ่งข้อค้นพบในงานวิจัยสะท้อนให้เห็นมูลค่าของเม็ดเงินที่สูงขึ้นในการเล่นการพนันออนไลน์เมื่อเปรียบเทียบกับการเล่นการพนันในพื้นที่จริงประมาณร้อยละ 10 และที่สำคัญพบว่าจำนวนคนที่เล่นการพนันผ่านสมาร์ทโฟนและแอปพลิเคชันอยู่ที่ร้อยละ 7.7 ซึ่งเท่ากับร้อยละ 3.19 ล้านคน โดยส่วนใหญ่พบว่าเยาวชนจำนวนมากอยู่ในวงจรดังกล่าว การพนันที่เยาวชนนิยม ได้แก่ บาคาร่า ไพ่โป๊กเกอร์ เกมสล็อตออนไลน์ ๆ สล็อตมาซิน (ตู้เกมสล็อต) หว่ยต่าง ๆ การพนันประเภททายผลการแข่งขันกีฬา เช่น ฟุตบอล มวย รวมทั้งการพนันเกมสล็อตคอมพิวเตอร์ (อีสปอร์ต) (Bangkokbiznews, 2022) จากตัวอย่างสภาพปัญหานี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการพนันออนไลน์กับเยาวชนที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นที่ส่งผลกระทบในวงกว้าง เนื่องจากเยาวชนถือว่าเป็นเมล็ดพันธุ์ของประชากรที่จะต้องได้รับการพัฒนาขีดความสามารถเพื่อเติบโตก้าวไปสู่การเป็นผู้พัฒนาประเทศในภายภาคหน้า แต่เมื่อมีปัญหาที่ก่อให้เกิดการมอมเมาเยาวชนโดยเฉพาะเรื่องการติดการพนันในทุก ๆ รูปแบบ จึงนำมาสู่การถกเถียงถึงการป้องกันและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยที่ผ่านมามีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักถึงปัญหาและพยายามหามาตรการและนโยบายการแก้ไขและป้องกันปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ รวมถึงการบูรณาการความร่วมมือจากภาคประชาชน ท้องถิ่น สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว และองค์กรศาสนา เป็นต้น สิ่งที่เป็นคำถามที่สำคัญตามมา คือ ในเมื่อกิจกรรมการพนันมีความเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมออนไลน์ รัฐจะมีการควบคุมดูแลอย่างไรต่อสถานการณ์นี้โดยเฉพาะประเด็นเรื่องเยาวชน ซึ่งก็เชื่อมโยงไปถึงหน่วยงานของรัฐทั้งระบบราชการระดับส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น (Panyakaew and Chaiwan, 2019)

สำหรับพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างในหลาย ๆ พื้นที่พบว่ามีการแพร่ระบาดของการเล่นการพนันออนไลน์ ได้แก่ ตาก พิชณุโลก สุโขทัย เพชรบูรณ์ พิจิตร กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี โดยจากรายงานสถานการณ์ปี 2563 – 2564 ที่ผ่านมามีการจับกุมการลักลอบเปิดการพนันออนไลน์ในหลาย ๆ พื้นที่ โดยเฉพาะเครือข่ายของพิชญ์โลกและนครสวรรค์ เช่น การบุกทำลายเครือข่ายพนันออนไลน์รายใหญ่โดยเป็นเครือข่ายเว็บไซต์พนันออนไลน์ ชื่อเว็บ ZDC789 ซึ่งมีเซิร์ฟเวอร์ตั้งอยู่ที่ต่างประเทศมารับโอนเงินเข้า-ออก มีข้อมูลลูกค้าที่เข้ามาเล่นการพนันกว่า 5 แสนราย ยอดเงินหมุนเวียนกว่า 1,000 ล้านบาท (Matichon Online, 2023) ประเภทการพนัน ประกอบด้วย บ่อนการพนันออนไลน์ เช่น บาคาร่า ไฮโล โป๊กเกอร์ เสือมังกร เกมสล็อต

สล็อต แทงบอลลอนไลน์ เกมสียิงปลาบนมือถือ เกมสไฟฟ์ และห่วยออนไลน์ การจับกุมดังกล่าวเชื่อมโยงไปถึงปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาเรื่องการฟอกเงิน ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้าประเวณี เป็นต้น ทั้งนี้ จากการรายงานของอำนวยการศูนย์ปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศปอส.ตร.) หรือ PCT ชี้ให้เห็นว่าในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างเป็นพื้นที่ที่น่ากังวลในการก่อตัวของกลุ่มนายทุนที่ลงทุนทำการพนันออนไลน์ รวมถึงสถานการณ์ของเยาวชนที่มีพฤติกรรมต่อการเข้าสู่การเล่นการพนันออนไลน์ในระดับมัธยมซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในพื้นที่ (Thairath Online, 2023)

จากการนำเสนอบริบทสภาพปัญหาเรื่องการพนันออนไลน์กับเยาวชนจนนำมาสู่การกล่าวถึงพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกซึ่งเป็นศูนย์กลางของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ในงานวิจัยฉบับนี้ที่มุ่งศึกษายุทธศาสตร์และกลไกภาครัฐในระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ กรณีศึกษา จังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาและสถานการณ์ของรูปแบบการพนันที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกของอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ ดังนั้น ฐานคิดในการอธิบายและแสวงหาคำตอบในการอธิบายปรากฏการณ์นี้มุ่งไปที่หน่วยงานภาครัฐในระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ผ่านนโยบาย กลไกระบบราชการ และกลยุทธ์ เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ในการการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์
2. เพื่อนำเสนอถึงยุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกนำไปสู่การบูรณาการความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์
3. เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในประเด็นการป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ผ่านการบูรณาการความร่วมมือในภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม แบบเร่งรัด (Expedited) โครงการวิจัยรหัส PSRU-EC 2023/026 เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2566 ซึ่งวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูล จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม โดยพิจารณาจากผู้ที่มีบทบาทหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันปัญหาการพนันออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ 1. เจ้าหน้าที่และพนักงานของรัฐบาลระดับจังหวัด ใช้วิธีการ

คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 คน คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจังหวัดพิษณุโลก นายอำเภอพิษณุโลก เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองพิษณุโลก เจ้าหน้าที่ศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก 2.เจ้าหน้าที่และพนักงานของรัฐระดับท้องถิ่น ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 2 คน คือ นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก (อบจ.) รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 8 คน (Pounpunwong, 2024)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ออกแบบแนวคำถามการสัมภาษณ์ (Interview form) ตามประเด็นที่ศึกษาโดยจำแนกออกเป็นแนวคำถามการสัมภาษณ์ในแต่ละประเภทของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดไว้ การตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ ทั้งนี้ ยังศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย รายงานการวิจัย หนังสือ ตำรา บทความวิจัยและวารสารทางวิชาการที่ได้รับการนำเสนอและตีพิมพ์เผยแพร่ เอกสารของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลในเชิงนโยบายและกฎหมาย อาทิ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ ราชกิจจานุเบกษา ประกาศกระทรวง แผนยุทธศาสตร์ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น เป็นต้น นอกจากนี้ ยังใช้การจดบันทึกและบันทึกเทปในการสัมภาษณ์ (Pounpunwong, 2024)

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1.สร้างเครื่องมือการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยออกแบบเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง 2.กำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกำหนดบุคคลที่ต้องการจะสัมภาษณ์ จัดทำหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์หน่วยงานโดยทำหนังสืออย่างเป็นทางการ หรืออาจติดต่อประสานทางโทรศัพท์เพื่อชี้แจงและขออนัดสัมภาษณ์ 3.ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล และ 4.ประมวลผลจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทั้งนี้รวมถึงกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร (Pounpunwong, 2024)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบร่วมกันเพื่อที่จะจัดหมวดหมู่ข้อมูลและคัดเลือกข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้น นำสู่การนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive) (Pounpunwong, 2024)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษายุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกต่อการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น กล่าวคือ

ประเด็นที่หนึ่ง สำหรับจังหวัดพิษณุโลกทั้งหน่วยงานระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นยังไม่มียุทธศาสตร์และนโยบาย หรือมาตรการที่เป็นกรณีเฉพาะต่อปัญหาเรื่องการพนันออนไลน์ แต่การดำเนินการที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันดำเนินการภายใต้หลักกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องการพนัน เช่น พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.

2542 ทั้งนี้ อาจมีข้อจำกัดเนื่องจากการที่กลไกการทำงานในเรื่องการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ ยังต้องอาศัยกระบวนการในการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยสอดคล้องกับรูปแบบการพนันที่เป็นออนไลน์โดยเฉพาะการแก้ไขและปรับปรุงพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ให้ชัดเจนและครอบคลุมต่อสถานการณ์การพนันออนไลน์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและท้องถิ่นต่อการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์จังหวัดพิษณุโลก ยังคงให้ความสำคัญต่อปัญหาเรื่องการพนันออนไลน์น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาอื่น ๆ ในจังหวัด เนื่องจากความยากในการสืบและจับกุม ส่วนใหญ่กรณีปัญหาการพนันออนไลน์จะมาพร้อมกับการถูกล่อลวงในการโอนเงิน และปัญหาการกู้เงินนอกระบบจากการติดการพนันออนไลน์มากกว่าที่จะเป็นปัญหาเฉพาะหรือมีการดำเนินงานด้านยุทธศาสตร์การป้องกัน

ประเด็นที่สอง ในกรณีของการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก จากการสัมภาษณ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสะท้อนให้เห็นว่าจังหวัดพิษณุโลกทั้งส่วนงานภาครัฐที่เป็นระดับภูมิภาคและท้องถิ่นยังไม่มีแผนหรือนโยบายที่มีการแก้ไขปัญหาเยาวชนกับการพนันออนไลน์อย่างเป็นรูปธรรม เมื่อเทียบกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติด การดำเนินการที่ผ่านมาส่วนใหญ่บูรณาการผ่านโครงการของยาเสพติดในการทำกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้และการสร้างความตระหนักของปัญหาการพนันออนไลน์ สร้างการรับรู้และทำความเข้าใจ แต่อย่างไรนั้น หากพิจารณาในประเด็นบทบาทและกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและท้องถิ่นต่อการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ ถือว่ายังไม่เพียงพอต่อการรับมือต่อสถานการณ์ของการพนันออนไลน์ที่อยู่ในโลกอินเทอร์เน็ตที่ไร้พรมแดนซึ่งเยาวชนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงได้

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษายุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกนำไปสู่การบูรณาการความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า จังหวัด อำเภอก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบูรณาการความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลัก ๆ คือ สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชน และสถาบันครอบครัว ทั้งนี้ จากข้อมูลที่ได้สังเคราะห์บทสัมภาษณ์จากการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกนำไปสู่การบูรณาการความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ ประกอบไปด้วยชุดความคิด 2 ชุดหลัก ๆ คือ

1. การที่ภาครัฐทั้งในส่วนจังหวัด อำเภอก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังคงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเป็นกลไกการทำงานในเรื่องของการแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะปัญหามิติเชิงสังคม ซึ่งเท่ากับว่าสถาบันทางสังคมที่เป็นพื้นฐานยังคงทำหน้าที่เป็นเกราะป้องกันปัญหาด้านแรกที่รัฐใช้เป็นกลไกในการปฏิบัติการในเรื่องการพนันออนไลน์กับเยาวชนดังกล่าว นอกจากนี้ รัฐเลือกที่ปฏิบัติการเรื่องการพนันออนไลน์ทั้งในเชิงรุกและรับ โดยจะเห็นจากให้ความสำคัญในเรื่องการบูรณาการการลงพื้นที่เพื่อประเมินความเสี่ยง การแจ้งเบาะแส การดำเนินคดี การจับกุม แต่ในขณะเดียวกันรัฐก็ใช้วิธีการให้ความรู้และสร้าง

ความเข้าใจเกี่ยวกับการพนันออนไลน์ร่วมด้วยผ่านการบูรณาการผ่านโครงการของจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. การที่รัฐให้ความสำคัญต่อการจัดเก็บข้อมูลเชิงสถิติในการสำรวจปัญหาและรวบรวมปัญหาจนนำไปสู่การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับการพนันออนไลน์ นอกจากภาครัฐให้ความสำคัญในเรื่องของมาตรการที่บังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามและจับกุมแล้ว ในกรณีนี้รัฐยังให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะโครงการของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลกที่มีการอบรมแนวทางการให้คำปรึกษานักเรียนที่มีความเสี่ยงกับปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ รวมถึงปัญหาเรื่องการพนันออนไลน์ นอกจากนี้ ในกรณีของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใช้เครือข่ายภาคประชาชนและชุมชนเป็นแหล่งข้อมูลและร่วมกับตรวจสอบพื้นที่ในการป้องกันปัญหาเรื่องการพนันออนไลน์ ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่ารัฐมีการแสวงหาการบูรณาการความร่วมมือจากทุก ๆ ภาคส่วนในการการป้องกันปัญหาการพนันออนไลน์ จากบริบทนี้ รัฐตระหนักดีว่าปัญหาเรื่องการพนันออนไลน์มีความเกี่ยวข้องกับทุก ๆ ภาคส่วนในสังคมโดยเฉพาะเรื่องเยาวชนกับการพนันออนไลน์

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในประเด็นการป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ผ่านการบูรณาการความร่วมมือในภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ข้อเสนอแนะในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยโดยครอบคลุมกับการพนันออนไลน์ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่เป็นกฎหมายสำหรับการพนันออนไลน์โดยตรง แต่จะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมายตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ซึ่งการพนันออนไลน์ยังไม่สอดคล้องกับรูปแบบการพนันที่บัญญัติไว้ ดังนั้น ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มีข้อจำกัดในเรื่องความชัดเจนและความครอบคลุมของกฎหมายนำมาซึ่งการปฏิบัติการที่ยากลำบากทั้งในเชิงยุทธศาสตร์การป้องกันและมาตรการการแก้ไขปัญหาการพนันออนไลน์

ประเด็นที่สอง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อแผนพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกในประเด็นเรื่องยุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลกในการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ กล่าวคือ จังหวัดพิษณุโลกควรมีการจัดทำแผนและโครงการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการพนันออนไลน์กับเยาวชนโดยตรง โดยมีการดำเนินการบูรณาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนภาครัฐทั้งภูมิภาคและท้องถิ่น ภาคประชาชน สถานศึกษา องค์กรศาสนา เป็นต้น

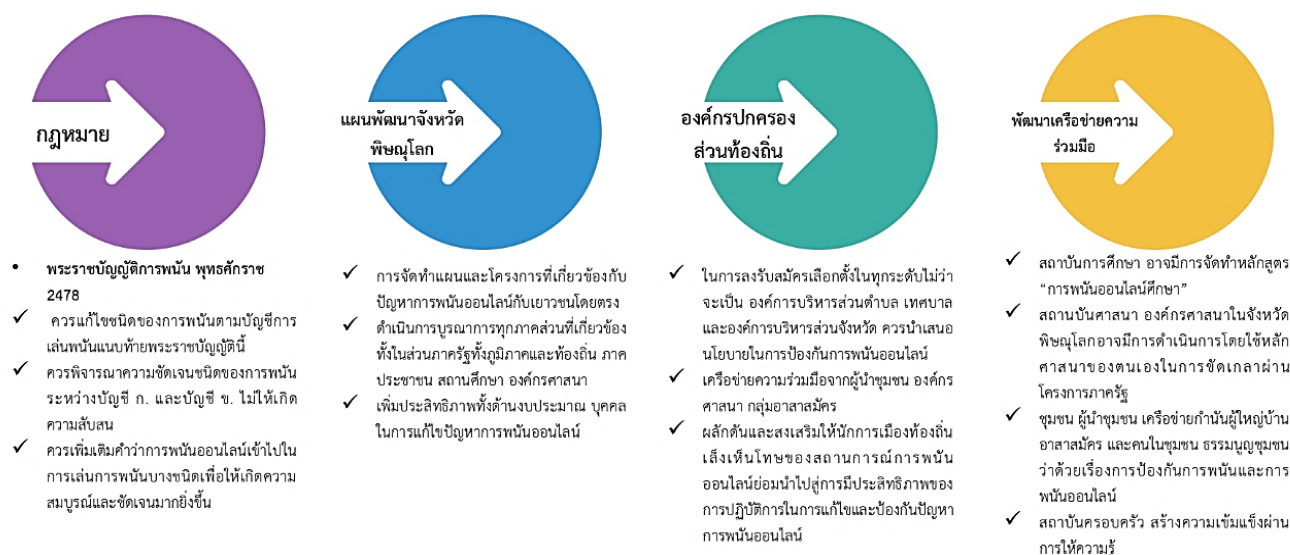
ประเด็นที่สาม ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการลงรับสมัครเลือกตั้งในทุกระดับไม่ว่าจะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรนำเสนอแนะนโยบายในการป้องกันการพนันออนไลน์ เนื่องจากการขับเคลื่อนประเด็นปัญหาสาธารณะโดยเฉพาะเรื่องการพนันออนไลน์ ถ้าหากนักการเมืองท้องถิ่นและองค์กรปกครองท้องถิ่นให้ความสำคัญย่อมนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่รวดเร็วกว่าการทำงานในระดับจังหวัด จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายนี้ควรผลักดันและส่งเสริมให้นักการเมืองท้องถิ่นเล็งเห็นโทษของสถานการณ์การพนันออนไลน์ ย่อมนำไปสู่การมีประสิทธิภาพของการ

ปฏิบัติการในการแก้ไขและป้องกันปัญหาการพนันออนไลน์ผ่านการบูรณาการความร่วมมือในภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากงานวิจัย คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการนำไปสู่ประเด็นการป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ผ่านการบูรณาการความร่วมมือในภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ดังภาพต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการนำไปสู่ประเด็นการป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ผ่านการบูรณาการความร่วมมือในภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ยุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกต่อการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ ผู้วิจัยใช้แนวคิดระบบราชการ (Bureaucracy Theory) เข้ามาอภิปรายผลในภาพรวม ในทรรศนะของผู้วิจัยให้ข้อสังเกตว่าภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการพนันออนไลน์ในภาพรวมจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 อย่างเร่งด่วนให้ทันสมัยต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของปัญหาการพนันออนไลน์ การให้ข้อสังเกตดังกล่าว ระบบราชการที่ควรเป็น คือ ระบบราชการที่มีการปฏิรูปทั้งโครงสร้างและตัวปัจเจกบุคคล ซึ่งแนวคิดดังกล่าวจะเป็นกลไกของรัฐกับการแก้ไขปัญหาการพนันในเยาวชนโดยมุ่งให้เห็นภาพสะท้อนของการปฏิบัติงาน ระบบคิด วิสัยทัศน์ แรงจูงใจ และวัฒนธรรมองค์กร ของหน่วยงานภาครัฐทั้งในส่วนของภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาระเบิดการ

พนันออนไลน์ในเยาวชนในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก (Santhitiwanich, 2017) หากพิจารณาผลการวิจัยในประเด็นนี้ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่ได้ศึกษามาก่อนหน้านี้พบว่า ผลการวิจัยในประเด็นการพนันออนไลน์ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ในจังหวัดพิษณุโลกการพนันและการพนันออนไลน์ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกมีการดำรงอยู่จริง และการดำเนินการจับกุมปราบปรามของเจ้าหน้าที่รัฐก็มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ หากพิจารณาข่าวการจับกุมตั้งแต่ปี 2561 จนถึง ปี 2566 จะเห็นได้ว่าการพนันที่ถูกดำเนินการจับกุมมีทั้งออนไลน์และไม่ออนไลน์ มีทั้งจำนวนเงินที่น้อยไปถึงหลักหลายล้าน นอกจากนี้ ยังมีการการเชื่อมกันทั้งเทคโนโลยีและสินค้าผิดกฎหมาย สารเสพติด เครือข่ายเงินกู้ยืมระบบ และการค้าประเวณี ทั้งหมดนี้ คือ ภาพสะท้อนให้เห็นว่าเรื่องของการเล่นพนันออนไลน์มีความซับซ้อนและมีพลวัตการปรับตัว ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นวงจรของอบายมุขทั้งปวง ทั้งนี้ ยังไม่รวมถึงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นจากวงจรการพนันเหล่านี้ ผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับกับคำนิยามของการพนันออนไลน์ของ Chiangkul (2023)

ในทฤษฎีของผู้นิยามปัญหาสำหรับยุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกที่สอดคล้องและมีประสิทธิภาพต่อการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ เกิดจากมาตรการและกฎหมายการกำกับควบคุมเรื่องการพนันออนไลน์ของประเทศไทยนั้นยังคงมีช่องว่างจำนวนมาก เช่น ไม่มีกฎหมายที่กล่าวถึงการพนันออนไลน์โดยตรง บทกำหนดโทษไม่สอดคล้องกับผลกระทบอันเกิดจากการกระทำความผิดด้านการพนัน และการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงการพนันออนไลน์ยังไม่เข้มงวดเท่าที่ควร ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรมีมาตรการใหม่ขึ้นมา เพื่อคุ้มครองเยาวชนมิให้เสี่ยงต่อการเป็นเหยื่อการพนันออนไลน์ ซึ่งต้องทำในระดับรัฐ เช่น การปิดกั้นสื่อโฆษณาที่เกี่ยวข้องกับการพนันออนไลน์ การชักจูง หรือการล่อลวง การเพิ่มมาตรการลงโทษที่เหมาะสม เป็นต้น นอกจากนี้ การนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยข้างต้นทำให้เห็นภาพของรัฐบาลกับการป้องกันปัญหาการพนันออนไลน์ของเยาวชน ซึ่งส่วนใหญ่พบว่างานที่ศึกษาในประเด็นนี้ที่ผ่านมาอธิบายเฉพาะกลไกของรัฐที่เป็นในข้อกฎหมายในการบังคับใช้ ซึ่งอาจมีงานจำนวนหนึ่งกล่าวถึงการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐกับชุมชน แต่ในขณะเดียวกันหากพิจารณาถึงพบว่าเรื่องการพนันออนไลน์ในเยาวชนยังคงเป็นปัญหาที่ถูกแยกส่วนจากหน่วยงานของรัฐในการแก้ไขปัญหา ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้จึงได้นำข้อสังเกตดังกล่าวมาอธิบายถึงยุทธศาสตร์หรือกลไกของหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนของภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ในเรื่องยุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกนำไปสู่การบูรณาการความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าผลการวิจัยในประเด็นยุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกนำไปสู่การบูรณาการความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่มีการศึกษาก่อนหน้านี้

กล่าวคือ ในงาน Lanka et al., (2019) ในเรื่อง พฤติกรรมการติดพนันออนไลน์: ปัจจัยเชิงสาเหตุ กระบวนการ ผลกระทบทางพฤติกรรมศาสตร์และแนวทางการช่วยเหลือผู้เรียนที่ติดพนันออนไลน์ สำหรับครูแนะแนวในสถานศึกษา ได้อธิบายให้เห็นภาพของสถานศึกษาในการป้องกันและเยียวยาเยาวชนที่ติดการพนันออนไลน์ โดยผลการศึกษาพบว่าสาเหตุของการเล่นพนันออนไลน์ มีสาเหตุทั้งที่เป็นสาเหตุจากภายในตัวบุคคลของนักเรียน ในงานดังกล่าวอธิบายถึงบทบาทของสถานศึกษาต่อการช่วยเหลือผู้เรียนที่ติดพนันออนไลน์ (Lanka et al., 2019) แต่ในงาน Thammasat University Center for Criminal Law and Criminology (2020) อธิบายแตกต่างออกไปจากผลการวิจัยในประเด็นเรื่องยุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกนำไปสู่การบูรณาการความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ กล่าวคือ ในงานวิจัยเรื่องการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ ชี้ให้เห็นว่าก็ต่างคนต่างดำเนินการ แต่พอกฎหมายสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีความเข้มข้น มีการกำหนดความผิดมูลฐาน ในมุมของหน่วยงานสอบสวนกลางซึ่งรับผิดชอบคดีใหญ่ ๆ ทุกประเภท ก็มักจะพ่วงสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปด้วย ทุกวันนี้มีการบูรณาการกันในลักษณะที่ตำรวจเข้าไปสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพยายามที่จะเอาทุกข้อกฎหมายของทุกหน่วยงานเข้าไปจับ แต่อย่างนั้น ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณและกำลังคนในการจัดการปัญหาดังกล่าวโดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพนันออนไลน์ในเยาวชน (Thammasat University Center for Criminal Law and Criminology, 2020) แต่ในงานของ Wanpen et al. (2019) กลับสะท้อนให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีบทบาทอย่างสำคัญในการป้องกันปัญหาการพนันโดยเฉพาะการพนันออนไลน์ของเยาวชน ในงานศึกษาเรื่อง การพัฒนาต้นแบบของระบบจัดการปัญหาเกมและพนันในชุมชนอย่างบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า การสร้างชุมชนต้นแบบการจัดการปัญหาเกมและพนัน จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผู้ที่มีส่วนในการดำเนินกิจกรรมมากที่สุด คือ แกนนำจะเป็นผู้วางแผนในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้การเล็งเห็นประโยชน์ของกิจกรรมต่อลูกหลานตนเองเป็นสิ่งสำคัญ การจัดกิจกรรมต้องมีความเหมาะสมกับคนในชุมชน ซึ่งความเหมาะสมนั้นมาจากการที่คนในชุมชนจัดกิจกรรมด้วยตนเอง การได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ซึ่งก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ (Wanpen et al., 2019) ในความเห็นของ Khankhaen (2012) ได้ศึกษาการพนันชนไก่ในภาคเหนือตอนบน ซึ่งอธิบายบทบาทของท้องถิ่น กล่าวคือ กฎหมายระเบียบกระทรวงมหาดไทยในการควบคุมการพนันชนไก่อย่างเข้มงวด แต่ไม่มีผลทำให้การเล่นการพนันชนไก่ลดลง แต่กลับไปเกื้อหนุนต่อระบบอุปถัมภ์เพิ่มอำนาจต่อรองในการเรียกส่วยจากเจ้าของบ่อนมากขึ้น จากผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความเข้มแข็งของบริบทของชุมชนผ่านผู้นำท้องถิ่นจนทำให้กฎหมายอ่อนแอ ดังนั้นในงานวิจัยดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงการแก้ไขปัญหการพนันจะต้องให้ความสำคัญกับการเจรจาและความร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาในทุกภาคส่วน (Khankhaen, 2012) นอกจากนี้ Tanawong (2023) อธิบายประเด็นความร่วมมือกันในหน่วยงานภาครัฐผ่านการศึกษาเรื่อง มาตรการในการป้องกันและควบคุมการเล่นการพนันบนอินเทอร์เน็ต ผลการศึกษาพบว่า การพนันบนอินเทอร์เน็ตถ้าจะปราบปรามให้ได้ผลต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐหลาย

หน่วยงาน เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท.) สำนักงานตรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบและทำการจับกุมภายใต้นโยบายและแผนปฏิบัติงานเดียวกัน ซึ่งจะทำให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือตั้งแต่พื้นที่จนถึงระดับประเทศ (Tanawong, 2023)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายในการนำไปสู่ประเด็นการป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ผ่านการบูรณาการความร่วมมือในภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จากการทบทวนวรรณกรรมในงานวิจัยฉบับนี้พบว่า ผลการวิจัยมีความสอดคล้องและแตกต่างจากงานวิจัยที่ได้ดำเนินการการมาก่อนหน้านี้อยู่บ้าง กล่าวคือ ในกรณีผลการวิจัยที่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา คือ ประเด็นของข้อเสนอแนะในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยโดยครอบคลุมกับการพนันออนไลน์ ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่เป็นกฎหมายสำหรับการพนันออนไลน์โดยตรง ดังนั้น การป้องกันปัญหาเรื่องการพนันออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นควรแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 คือ 1.ควรแก้ไขชนิดของการพนันตามบัญชีการเล่นพนันแนบท้ายพระราชบัญญัตินี้ให้มีความทันสมัยโดยระบุชื่อการพนันที่เป็นการพนันออนไลน์เข้าไปอย่างชัดเจน 2. ควรพิจารณาความชัดเจนชนิดของการพนันระหว่างบัญชี ก. และบัญชี ข. ไม่ให้เกิดความสับสน และห้ามอนุญาตเล่นการพนันทุกประเภทโดยเด็ดขาดที่เป็นการทนายผลช่วงเทศกาลต่าง ๆ และ 3.ปัญหาการบัญญัตินิยามศัพท์ “การพนัน” ควรเพิ่มเติมคำว่าการเล่นพนันออนไลน์เข้าไปในการเล่นการพนันบางชนิดเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Editorial Department Law Office (2022) ที่นำเสนอผลการวิจัยผ่านข้อมูลกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการพนันออนไลน์ของประเทศไทย พบว่าปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการพนันออนไลน์ไว้โดยตรง และกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันมีความล้าสมัยอย่างมาก ไม่สอดคล้องกับโลกาภิวัตน์และพลวัตทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับรูปแบบการเล่นการพนันมีความซับซ้อนขึ้น ทำให้กฎหมายที่มีในปัจจุบันไม่ครอบคลุมการกระทำผิดที่เกิดขึ้น ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงตัวบทกฎหมายทั้งเรื่องมาตรการควบคุม การตรวจสอบ การอนุญาต การโฆษณา อัตราโทษ ภาษี และค่าธรรมเนียม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ที่สำคัญควรมีการกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องกับการพนันออนไลน์โดยตรงเพื่อให้่ายต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (Editorial Department Law Office, 2022) ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับ Tanawong (2023) ในงานวิจัยเรื่อง มาตรการในการป้องกันและควบคุมการเล่นการพนันบนอินเทอร์เน็ต (Tanawong, 2023) และ Wititanon et al. (2019) ในโครงสร้างมาตรการควบคุมด้านการพนันออนไลน์ ที่เสนอให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ.2478 เพื่อให้ตามทันสถานการณ์การพนันในปัจจุบัน เช่น การนิยามการพนันบนอินเทอร์เน็ตให้เข้ากับบริบทและความเป็นจริง กำหนดประเภทความผิดของการพนันบนอินเทอร์เน็ต กำหนดผู้กระทำผิดและบทลงโทษความผิดของการพนันบนอินเทอร์เน็ต เป็นต้น (Wititanon, 2016)

สำหรับงานงานศึกษาของ Srisuwan (2018) ในเรื่องมาตรการและกลไกในการควบคุมการพนันออนไลน์ของต่างประเทศและแนวทางในการสร้างกลไกการควบคุมการพนันออนไลน์ของประเทศไทยได้จัดกลุ่มลักษณะของกฎหมายการพนันออนไลน์ของประเทศไทยเอาไว้ 2 ประเภท ได้แก่ หนึ่ง กฎหมายที่ว่าด้วยการพนันโดยตรง เช่น พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 และสอง กฎหมายอื่นที่ใช้ในการประกอบพิจารณาโทษที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการพนัน เช่น พระราชบัญญัติการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ 2550 เป็นต้น ซึ่งแตกต่างกับผลการวิจัยข้างต้นที่ไม่ได้กล่าวถึงการปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (Srisuwan, 2018) อีกทั้ง Rueangdetkhajorn (2020) กล่าวถึง ปรีทธรศน์กฎหมายการพนันประเทศสิงคโปร์โดยสังเขปได้นำเสนอประเด็นเพิ่มเติมโดยให้เห็นว่าประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีอิสระในการเล่นการพนัน อย่างไรก็ตามกิจกรรมดังกล่าวนี้เป็นไปตามการควบคุมของรัฐ โดยประเทศสิงคโปร์มีหน่วยงานพิเศษที่กำกับดูแลเรื่องนี้โดยตรง โดยเฉพาะ The Gambling Regulatory Unit (GRU) ที่ควบคุมเกี่ยวกับการพนันทางไกล และการพนันออนไลน์ ซึ่งมามาตรการที่เข้มงวด คือ การปิดกั้นมิให้ทำธุรกรรมการชำระเงินที่เกี่ยวข้องกับการพนันออนไลน์ และยังมีมาตรการในการเพิกถอนใบอนุญาตต่าง ๆ ซึ่งเมื่อ พ.ศ. 2565 รัฐสภาสิงคโปร์ได้อนุมัติร่างกฎหมายควบคุมการพนันปี 2022 โดยได้กำหนดให้สามารถเล่นการพนันได้บางชนิด ห้ามให้มีการโฆษณาการพนันผิด ลดความเสี่ยงในการเกี่ยวข้องกับการพนัน และจำกัดโอกาสการก่ออาชญากรรมหรือคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับการพนัน และได้บัญญัติคำว่า “Social Gambling” เพื่อให้กำกับควบคุมการดำเนินกิจกรรมทางการพนันในประเทศสิงคโปร์อีกด้วย (Rueangdetkhajorn, 2020)

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อแผนพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกในประเด็นเรื่องยุทธศาสตร์และกลไกการทำงานของหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลกในการป้องกันปัญหาเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดพิษณุโลกทั้งหน่วยงานระดับภูมิภาค จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดทำแผนและโครงการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการพนันออนไลน์กับเยาวชนโดยตรงโดยมีการดำเนินการบูรณาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนภาครัฐทั้งภูมิภาคและท้องถิ่น ภาคประชาชน สถานศึกษา องค์กรศาสนา เป็นต้น การดำเนินการควรเริ่มตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานดังต่อไปนี้ คือ Jai-aree (2022) เรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหการเล่นพนันในเด็กและเยาวชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย เสนอว่า ชุมชนเป็นทุนทางสังคมที่ช่วยให้เยาวชนนั้นหลุดพ้นจากความเสี่ยงในการเข้าถึงการพนัน โดยชุมชนที่มีศักยภาพ หรือคนในชุมชนมีประสบการณ์ในการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชน วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความสัมพันธ์ในเครือญาติ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เยาวชนห่างไกลจากการพนันออนไลน์ (Jai-aree, 2022), Srisuwan, Manorom and Srikham (2022) ในงานวิจัยโครงการนำร่องการพัฒนาการละครถกแถลงเชิงสร้างสรรค์เพื่อรณรงค์และป้องกันปัญหาการพนันในเยาวชนและชุมชนในภาคอีสาน ได้นำเสนอเครื่องมือในการป้องกันปัญหาการพนันในเด็กและเยาวชน ซึ่งมีเงื่อนไขที่ชุมชนมีส่วนร่วม โดยได้นำเสนอ “ละครถกแถลง” มาเป็น

เครื่องมือให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มีปฏิสัมพันธ์และมีการพูดคุยกัน เพื่อกระตุ้นให้รู้เท่าทันปัญหาการพนันให้มากขึ้น (Srisupan, Manorom and Srikham 2022) และสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการนำร่องในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐที่เป็นส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการปัญหาและป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนัน กล่าวคือ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง จังหวัดเชียงใหม่ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการในการเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์เด็กและเยาวชนโดยมีคณะกรรมการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส อุทิศสภา (Chiang mai news, 2023) ร่วมด้วย Wanpen et al. (2019) อธิบายถึงการปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีบทบาทอย่างสำคัญในการป้องกันปัญหาการพนันโดยเฉพาะการพนันออนไลน์ของเยาวชน (Wanpen et al., 2019)

สรุป

ผลการวิจัยประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ (1) สำหรับจังหวัดพิษณุโลกทั้งหน่วยงานระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นยังไม่มียุทธศาสตร์และนโยบาย หรือมาตรการที่เป็นกรณีเฉพาะต่อปัญหาเรื่องการพนันออนไลน์ แต่การดำเนินการที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันดำเนินการภายใต้หลักกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องการพนัน เช่น พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ จังหวัดพิษณุโลกทั้งส่วนงานภาครัฐที่เป็นระดับภูมิภาคและท้องถิ่นยังไม่มีแผนหรือนโยบายที่มีการแก้ไขปัญหายาเสพติดกับการพนันออนไลน์อย่างเป็นรูปธรรมเมื่อเทียบกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติด การดำเนินการที่ผ่านมาส่วนใหญ่บูรณาการผ่านโครงการของยาเสพติดในการทำกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้และการสร้างความตระหนักของปัญหาการพนันออนไลน์ สร้างการรับรู้และทำความเข้าใจ (2) จังหวัดพิษณุโลกทั้งส่วนงานภาครัฐที่เป็นระดับภูมิภาคและท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียน และวัด ในการเป็นกลไกการทำงานในเรื่องของการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเรื่องการพนันออนไลน์กับเยาวชน ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ โดยจะเห็นจากให้ความสำคัญในเรื่องการบูรณาการการลงพื้นที่เพื่อประเมินความเสี่ยง การแจ้งเบาะแส การดำเนินคดี การจับกุม แต่ในขณะเดียวกันรัฐก็ใช้วิธีการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพนันออนไลน์ร่วมด้วยผ่านการบูรณาการผ่านโครงการของจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการนำไปสู่ประเด็นการป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ผ่านการบูรณาการความร่วมมือในภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยโดยครอบคลุมกับการพนันออนไลน์ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายโดยพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และธรรมนูญชุมชนว่าด้วยเรื่องการป้องกันการพนันและการพนันออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ 1) จังหวัดพิษณุโลกทั้งหน่วยงานระดับภูมิภาค จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดทำแผนและโครงการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการพนันออนไลน์กับเยาวชนโดยตรง โดยมีการดำเนินการบูรณาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนภาครัฐทั้งภูมิภาคและท้องถิ่น ภาคประชาชน สถานศึกษา องค์กรศาสนา เป็นต้น 2) ควรดำเนินการการพัฒนาและยกระดับงบประมาณ บุคคล ในการแก้ไขปัญหาการพนันออนไลน์ต่อเยาวชนในพื้นที่อย่างจริงจังผ่านตัวชี้วัดและเป้าหมายการแก้ไขปัญหาที่มียุทธศาสตร์และนโยบายอย่างชัดเจน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ คือ หน่วยงานทั้งจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรปฏิบัติการเรื่องการพนันออนไลน์ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ โดยให้ความสำคัญในเรื่องการบูรณาการ การลงพื้นที่ให้ครอบคลุมทั้งจังหวัด ทั้งนี้ รวมถึงการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพนันออนไลน์ร่วมด้วยผ่านการบูรณาการผ่านโครงการของรัฐและภาคประชาชนอย่างต่อเนื่อง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ 1) ควรแก้ไขชนิดของการพนันตามบัญชีการเล่นพนันแนบท้ายพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ให้มีความทันสมัย โดยระบุชื่อการพนันที่เป็นการพนันออนไลน์เข้าไปอย่างชัดเจน 2) ควรพิจารณาความชัดเจนชนิดของการพนันระหว่างบัญชี ก. และบัญชี ข. ไม่ให้เกิดความสับสน และห้ามอนุญาตเล่นการพนันทุกประเภทโดยเด็ดขาดที่เป็นการทลายผลช่วงเทศกาลต่าง ๆ 3) ควรเพิ่มเติมคำว่าการเล่นพนันออนไลน์เข้าไปในการเล่นการพนันบางชนิดเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และชัดเจนมากยิ่งขึ้น 4) ควรปรับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 กับกรณีการพนันออนไลน์หรือวิธีการเล่นการพนันออนไลน์ และปัญหาบทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการพนันออนไลน์ 5) ควรบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อย่างเข้มงวดเพื่อตัดวงจรของเครือข่ายการพนันออนไลน์ และ 6) กระทรวงศึกษาธิการควรมีหลักสูตรการพนันออนไลน์ศึกษาเพื่อให้เยาวชนตระหนักถึงโทษและภัยของการพนันออนไลน์เช่นเดียวกับปัญหายาเสพติด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

2.1 อาจมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องการป้องกันเยาวชนในการเล่นการพนันออนไลน์ผ่านการบูรณาการความร่วมมือในภาครัฐระดับภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง โดยเปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนและความต่างของปัญหาและการดำเนินการแก้ไขป้องกันเกี่ยวกับการพนันออนไลน์กับเยาวชน

References

- Bangkokbiznews. (2022). *Online gambling in Thailand*. Retrieved January 5, 2024, from <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/127433>
- Chiang mai news. (2023). *Strictly control online gambling Study in Chiang Mai asks for local cooperation to be strict*. Retrieved January 5, 2024, from <https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/1672598/>
- Chiangkul, V. (2023). *Online gambling, situation, policy and control*. Center for Gambling Studies Chulalongkorn University.
- Editorial Department Law Office. (2022). *Thailand's legal measures to control online gambling*. Retrieved January 5, 2024, from <https://www.senate.go.th/>. (in Thai)
- Jai-aree, A. (2022). A Preventing and Solving Problems on Children's and Youth Gambling By Participation Process in Western Region Community, Thailand. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 5(4), 1546-1570.
- Khankhaen, S. (2012). *Cockfighting gambling in the upper northern region*. Retrieved January 5, 2024, from http://www.gamblingstudy-th.org/imgadmins/research_file/2555-Wisate-CockfightingNorth.pdf
- Lanka, W., et al. (2019). *Online gambling behavior: causal factors, processes, behavioral effects and guidelines for helping students who are addicted to online gambling For guidance teachers in educational institutions*. Retrieved January 5, 2024, from <https://cads.in.th/cads/media/upload/1621918686-%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%> (in Thai)
- Matichon Online. (2023). *Raiding the online casino website 'ZDC789' in 5 locations in 3 provinces, ready to open a network of 500,000 customers, shocked! Money circulating 1,000 million*. Retrieved January 5, 2024, from https://www.matichon.co.th/local/crime/news_3144995
- Panyakaew, W. & Chaiwan, S. (2019). *Online sports betting and e-sports games in Thai society in the digital age*. Retrieved January 5, 2024, from http://www.gamblingstudy-th.org/document_research/201/1/4/online-sport-betting-and-esport/#!/prettyPhoto
- Pounpunwong, W. (2024). *Strategies and State Mechanisms at Regional and Local Government Levels for Preventing Youth Online Gambling A Case Study of Phitsanulok Province*. Phitsanulok: Pibulsongkram Rajabhat University.

- Rueangdetkhajorn, P. (2020). *A brief review of gambling laws in Singapore*. Center for Gambling Studies Chulalongkorn University.
- Santhitiwanich, A. (2017). The philosophical foundation of ideal-type bureaucracy. *Kasetsart Journal : Social Sciences*, 38(2), 679-688.
- Srisupan, P., Manorom, K. & Srikham, W. (2022). Pilot Project of Dialogue Theatre Creativity: A Campaign for Gambling Problem Protection in Isan Youth and Communities. *Journal of Communication and Integrated Media*, 8(1), 34-74.
- Srisuwan, P. (2018). Measure and Mechanism for Online Gambling Restrictions in Foreign Countries and Guidelines on Building Thailand Online Gambling Restrictions Mechanism. *Humanities and Social Sciences : Nakhon Sawan Rajabhat University Academic Journal*, 6(1), 439-465.
- Tanawong, W. (2023). Measures for the prevention and control of gambling on the internet. *Naresuan University Law Journal*, 6(2), 30-55.
- Thairath Online. (2023). *Raided a large online gambling network, ZDC789, in 3 provinces, found billions in circulating money*. Retrieved January 5, 2024, from <https://www.thairath.co.th/news/crime/2294470>
- Thammasat University Center for Criminal Law and Criminology. (2020). *Summary of the main points of the academic seminar on "Online gambling, a danger nearby*. Retrieved January 5, 2024, from <https://www.law.tu.ac.th/seminar-summary-online-gambling/>
- Wanpen, W., et al. (2019). *The Integrated Community Management for Game and Anti-gambling Program*. Retrieved January 15, 2019, from <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JPMAT/article/download/190705/133368/>
- Wititanon, W., et a. (2019). *The Integrated Community Management for Game and Anti-gambling Program*. Retrieved January 5, 2024, from <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JPMAT/article/download/190705/133368/>
- Wititanon, N. (2016). *Chapter 20 Online gambling at the crossroads (end)*. Retrieved January 5, 2024, from https://www.gamblingstudy-th.org/issues_topic_1/362/1/1/online-casino-20/

การพัฒนาศักยภาพผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดสู่การประกอบอาชีพและ
การจ้างงานโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น
POTENTIALITY DEVELOPMENT OF DRUG ADDICTS FOR CAREER EMPLOYMENT:
THANYARAK HOSPITAL KHONKAEN PROVINCE

¹ลธิพร เกษจ้อย, ²วรชัต ทะสา,
³สัจจารักษ์ ไร่สงวน และ ⁴วันชพร ดีคัง
¹Sitthiporn Khetjoi, ²Worachat Thasa,
³Saccarak Raisa-nguan and ⁴Wanatchaporn Deekung

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
¹Mahamakut Buddhist University Isan Campus, Thailand
¹Corresponding Author: piakealexander@yahoo.com

Received:2024-02-22

Revised:2024-04-05

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้งานของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพสู่การจ้างงานและ 3) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ภูมิหลัง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดในการพัฒนากระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่มีความเหมาะสมและนำไปสู่การจ้างงาน ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methodologies) โดยการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด จำนวน 85 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า

ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดส่วนมากเป็นเพศชาย ร้อยละ 70.60 มีอายุระหว่าง 20 – 29 ปี ร้อยละ 50.60 มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 37.60 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 65.90 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 47.10 สาเหตุที่ทำให้ติดยาเสพติดเกิดจากความอยากรู้อยากลอง ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้งานของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.85$) ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพทางร่างกาย ($\mu = 3.46$) การพัฒนาศักยภาพทางอารมณ์ ($\mu = 3.70$) การพัฒนาศักยภาพทางความสามารถ ($\mu = 4.16$) และการพัฒนาศักยภาพทางการยอมรับ ($\mu = 4.08$) จากการศึกษาได้พบข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพของผู้บำบัดยาเสพติดดังนี้ คือ 1)การพัฒนาศักยภาพด้านร่างกาย ควรต่อเติม

ห้องทำกิจกรรมและทำกิจกรรมนันทนาการมากขึ้น เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดมีสภาพร่างกายที่ฟื้นตัวเร็ว ผ่อนคลายจากความเครียดและการคิดถึงบ้าน 2) การพัฒนาศักยภาพด้านอารมณ์ ทักษะวิชาชีพนำการให้คำปรึกษาและการทำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการบำบัดรักษา ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดเกิดการยอมรับ เห็นคุณค่าในตนเอง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พร้อมทั้งจะให้โอกาสตนเองได้เริ่มต้นใหม่ 3) การพัฒนาศักยภาพด้านความสามารถ อาชีพที่นำมาใช้ในกระบวนการยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดมีความหลากหลายทางด้านความสามารถ 4) การพัฒนาศักยภาพด้านการยอมรับ ควรมีการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมพลังหรือการให้กำลังใจกับผู้เข้ารับการบำบัดเพื่อเป็นกำลังใจการกลับสู่สังคม

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ; ผู้ติดยาเสพติด; การจ้างงาน

Abstract

The research has the objectives to study; 1) personal factors of the drug addicts participating in Drug Addict Rehabilitation program Thanyarak Khonkaen Hospital, 2) the potentiality to work and learning of drug addicts participating of Drug Addict Rehabilitation program for career employment, and 3) backgrounds, problems, opinion and suggestion to develop the proper process of Drug Addict Rehabilitation program for career employment. The researchers used Mixed- methodologies research by using statistics to analyze from the questionnaires and interviewed from 85 drug addicts. The statistics used in this study were percentage, mean, and standard deviation, and analyzed the data from interview by data analysis.

The findings were as follows;

Most of the drug addicts, 70.60 percent, were male. 50.60 percent were 20- 29 years old, and 37.60 percent were graduated primary school. 65.90 percent were single, and 47.10 percent earned lower than 5,000 bath/month. For the cause of addiction, it was from their desires to test. The overall of potentiality and learning to work of the drug addicts participating in rehabilitation program was at high mean level ($\mu = 3.85$), It could be divided as follows; Physical Potentiality ($\mu = 3.46$), Emotional Potentiality ($\mu = 3.70$), Competency ($\mu = 4.16$), and Acceptance ($\mu = 4.08$).

From this study there were suggestions as follows:

1) Physical Potentiality Rehabilitation: The hospital should extend the activity room and recreational activities for the drug addict to recover from addicted condition and relieve stress and homesick condition, 2) Emotional Potentiality: Interdisciplinary team consult and use group activities to treat the drug addicts that are the ways to motivate them to accept and encourage self-awareness to change their behavior to set their lifeway again, 3) Competency: the occupations used in the process are not sufficient for the needs of drug addicts participating due to their diversity in competence and 4) Acceptance: empowerment is one of the methods to support the drug addicts to live in the society by counseling with group activity.

Keywords: Potentiality Development; Drug Addicts; Career Employment

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งการสื่อสารไร้พรมแดน และวิวัฒนาการของเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด ซึ่งเป็นคุณประโยชน์และโทษ ก่อให้เกิดอาชญากรรม ความรุนแรง ปัญหาสังคมมากมายในวงกว้าง ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกคนในสังคม อีกทั้งต้องเรียนรู้การปรับตัวที่จะอยู่รอด และพัฒนาตนเองให้เติบโตได้ในสังคม ผู้เข้ารับการรักษาเสพติดในประเทศไทย เป็นประชากรที่ต้องเผชิญกับปัญหาสังคม ไม่ต่างกับประชากรทั่วไป แต่เป็นผู้เข้ารับการรักษาเสพติดที่มีความเปราะบางทางจิตใจ อารมณ์ และการมีประสบการณ์ชีวิตในเชิงลบ จึงได้รับผลกระทบสูงกว่าบุคคลทั่วไป เช่น ปัญหาการว่างงาน ความยากจน ความเครียด การกีดกันทางสังคม การช่วยเหลือตนเองไม่ได้ การสื่อสารกับบุคคลอื่น การเข้าถึงการรักษาต่อเนื่อง ค่าใช้จ่ายการรักษา ปัญหาการยอมรับในสังคม การตีตรา ฯลฯ ซึ่งจากข้อมูลผู้เข้ารับการรักษาเสพติดของสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี (สบยช.) ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2561 พบผู้เข้ารับการรักษาเสพติดทั้งหมด 5,603 คน เป็นเพศชาย 4,831 คน คิดเป็นร้อยละ 86.22 และเพศหญิง 772 คน คิดเป็นร้อยละ 13.78 ประเภทของยาเสพติดที่ใช้มากที่สุดคือยาบ้า รองลงมา ได้แก่ สุรา และกัญชา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ว่างงาน และนักเรียน นักศึกษา ตามลำดับ ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเด็กและเยาวชน อายุไม่เกิน 19 ปี จำนวน 773 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 ของผู้เข้ารับการรักษาเสพติดทั้งหมด (Wangein, 2018) จากสถานการณ์ดังกล่าว รัฐบาลจึงให้มีนโยบายการพัฒนากระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด ภายใต้ทิศทางนโยบายยาเสพติดโลก และการเปลี่ยนแปลงในระดับสากล ไปสู่การใช้หลักการสาธารณสุขและสิทธิมนุษยชน เน้นการดูแลสุขภาพและสังคม เป็นแนวปฏิบัติในการลดผลกระทบจากปัญหายาเสพติด ปรับมุมมองผู้เสพผู้ติดยาเสพติด คือ “ผู้ป่วย” ที่ต้องได้รับการรักษา ภายใต้หลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พึ่งได้” ประกอบกับนโยบายการถ่ายโอนภารกิจด้านการบำบัดฟื้นฟู ผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดในระบบต่าง ๆ ให้กับ

กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งส่งผลให้ผู้เสพ/ผู้ติดสารเสพติดสามารถเข้าถึงบริการบำบัดฟื้นฟู การให้บริการลดอันตรายจากการเสพสารเสพติด (Harm Reduction) ครอบคลุมทั่วถึงและมีคุณภาพ ช่วยลดความแออัดในเรือนจำ ลดการเกิดและแพร่กระจายของโรคติดต่อ ลดปริมาณผู้เสพและผู้ติดสารเสพติด ลดความเสียหายทางเศรษฐกิจจากการเสพและติดสารเสพติด ลดอาชญากรรมรูปแบบต่าง ๆ จากการเสพและติดสารเสพติด ส่งผลให้ประเทศไทย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” (Ministry of Public Health, 2016)

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่นร่วมกับโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น และทีมสหวิชาชีพ มีนโยบายและกระบวนการในการดูแลช่วยเหลือผู้ใช้บริการยาเสพติดทั้งในระยะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และระยะของการจำหน่าย กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยยาเสพติด สามารถฟื้นฟูได้ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจโดยใช้กระบวนการชุมชนบำบัด และการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพเข้มข้นทางสายใหม่ (FAST Model) สอดคล้องกับวิถีชุมชน เพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรม ให้ผู้ใช้บริการสามารถดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีคุณค่า ระยะเวลา 120 วันตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้ติดยาและสารเสพติดทุกชนิด เพื่อให้ผู้รับบริการพึงพอใจและเกิดการปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมจนนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ กระบวนการชุมชนบำบัด และการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพเข้มข้นทางสายใหม่ (FAST Model) มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพ การดูงาน การสอนงาน ตามความถนัดและความสนใจของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด เช่น การทำขนม การตัดเย็บ การทำอาหาร การเกษตร เพาะช่าง ฯลฯ เพื่อให้เกิดแรงผลักดันในการพัฒนาศักยภาพของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดที่มีอยู่ ได้นำไปต่อยอดในการประกอบอาชีพสุจริตการมีรายได้และการมีงานทำ มีคุณภาพชีวิตที่ดี หลังการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล นำครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดและดูแลผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด เพื่อให้เกิดผลการรักษาในระยะยาว ป้องกันการกลับมาเสพซ้ำของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด อีกทั้งมีการจัดหางานให้กับผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด โดยการประสานงานและให้ความช่วยเหลือจากนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้ ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดสามารถกลับไปประกอบอาชีพและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข (Khonkaen Provincial Public Health, 2021)

จากข้อมูลผู้ป่วยยาเสพติดในปีงบประมาณ พ.ศ.2563-2565 ภายใต้การดำเนินงานของโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานตามแบบบำบัดรักษา จังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2562 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2563 พบผู้ป่วยทั้งหมด 7,649 คน เป็นเพศชาย 6,901 คน เพศหญิง 747 คน และไม่ระบุ 1 คน ประเภทของยาเสพติดที่ใช้มากที่สุดคือยาบ้า กัญชา และยาไอซ์ ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นผู้ว่างงาน ประกอบอาชีพผู้ใช้แรงงาน รับจ้าง เกษตรกร และนักเรียน นักศึกษา ตามลำดับ ซึ่งในจำนวนนี้เป็นผู้ใช้บริการที่เข้ารับการบำบัดรักษาส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 18-24 ปี จำนวน 2,361 คน อายุ 25-29 ปี จำนวน 1,530 คน ช่วงอายุ 30-34 ปี จำนวน 1,016 คน ซึ่งอัตราการใช้จ่ายยาเสพติดของผู้ใช้บริการจะเป็นช่วงวัยรุ่นและวัยทำงาน (Thanyarak Khonkaen Hospital, 2021)

ด้วยเหตุผลและสถานการณ์ดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดสู่การประกอบอาชีพและการจ้างงาน โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างที่เข้ารับการบำบัดรักษาตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 เป็นระยะเวลา 120 วัน เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด กระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ความสามารถในการปฏิบัติงาน การเรียนรู้งาน การฝึกอาชีพ รวมถึงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา การบริการของเจ้าหน้าที่จากผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด ซึ่งเป็นผู้ใช้บริการของโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พัฒนาคุณภาพชีวิต และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด ให้ดีกว่าเดิม อีกทั้งเป็นการกระตุ้นกระบวนการคิด เกิดการตระหนักรู้ในตนเองว่ามีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความคิด ได้รับการบำบัดตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการ สามารถใช้ศักยภาพของตนเองในการจัดการกับปัญหาได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น
- 2 เพื่อศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้งานของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพสู่การจ้างงาน
- 3 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ภูมิหลัง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดในการพัฒนากระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่มีความเหมาะสมและนำไปสู่การจ้างงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methodologies) โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ (Interview) โดยมีขั้นตอนในการศึกษาดังต่อไปนี้ คือ

- 1) ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็นและการปฏิบัติงาน จากเอกสารตำราต่าง ๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) การศึกษาในภาคสนามกับกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดที่กำลังรับการบำบัดรักษา และผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดที่สิ้นสุดกระบวนการบำบัดรักษาตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 รวมทั้งสิ้น จำนวน 85 คน โดยการใช้แบบสอบถาม สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) จากผู้ที่กำลังเข้ารับการบำบัดและสิ้นสุดการบำบัดแล้ว จำนวน 10 คน (Key Informants)

จำนวนประชากรของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดที่กำลังรับการบำบัดรักษา และผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดที่สิ้นสุดกระบวนการบำบัดรักษา ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

ลำดับ	อาคาร/ตึกผู้ป่วย	จำนวน	
		เก็บข้อมูลภายใน โรงพยาบาล	เก็บข้อมูลผ่านการแพทย์ ทางไกล(Telemedicine)
1	ตึกตะวันฉาย (หญิง)	12	13
2	ตึกแสงอรุณ (ชาย)	42	18
รวม	2 อาคาร/ตึกผู้ป่วย	54	31
รวมทั้งหมด		85	

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดที่กำลังรับการบำบัดรักษา และผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดที่สิ้นสุดกระบวนการบำบัดรักษา ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 (Thanyarak Khonkaen Hospital, 2021)

3) เครื่องมือการวิจัย ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้งานกระบวนการฟื้นฟูผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดสู่การประกอบอาชีพและการจ้างงาน โรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น ด้านต่าง ๆ 4 ด้าน

2.1 พัฒนาศักยภาพด้านร่างกาย

2.2 พัฒนาศักยภาพด้านอารมณ์

2.3 พัฒนาศักยภาพด้านความสามารถ

2.4 พัฒนาศักยภาพด้านการยอมรับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ(Open-ended Questions) ของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อศึกษาถึงรูปแบบกระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติดที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เข้ารับการบำบัด โรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น

4) การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามจากผู้เข้ารับการบำบัดจำนวน 85 คน และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การแบบสัมภาษณ์(In-depth interview) คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง(Semi-structured interview guideline) โดยเน้นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ภูมิหลัง การดำเนินชีวิตกระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

ของผู้ติดยาเสพติดที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เข้ารับการรักษาบำบัดสู่การจ้างงานจากผู้เข้ารับการรักษาบำบัด จำนวน 10 คน

5) การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย สถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์(Content Analysis)

6)การสรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย (Presentation of the -Research Results) คณะผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลที่ครอบคลุมปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 85 คน เป็นเพศชาย จำนวน 60 คน ร้อยละ 70.60 และเป็นเพศหญิง จำนวน 25 คน ร้อยละ 29.40 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 7 คน ร้อยละ 8.20 อายุระหว่าง 20 - 29 ปี จำนวน 43 คน ร้อยละ 50.60 อายุระหว่าง 30 - 39 ปี จำนวน 21 คน ร้อยละ 24.70 อายุระหว่าง 40 - 49 ปี จำนวน 13 คน ร้อยละ 15.30 อายุระหว่าง 50 - 59 ปี จำนวน 1 คน ร้อยละ 1.20 ส่วนมากอยู่ในสถานภาพโสด จำนวน 56 คน (ร้อยละ 65.90) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 32 คน ร้อยละ 37.60 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 30 คน ร้อยละ 35.30 มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. จำนวน 22 คน ร้อยละ 25.90 ปริญญาตรี จำนวน 1 คน ร้อยละ 1.20 ปัจจุบันว่างงาน จำนวน 32 คน ร้อยละ 37.60 เป็นนักเรียน / นักศึกษา จำนวน 4 คน ร้อยละ 4.70 เกษตรกร จำนวน 13 คน ร้อยละ 15.30 รับจ้าง จำนวน 29 คน (ร้อยละ 34.10) ข้าราชการ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 1.20) ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 4 คน ร้อยละ 4.70 อาชีพอื่น ๆ จำนวน 2 คน ร้อยละ 2.40 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 40 คน (ร้อยละ 47.10) รายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 30 คน ร้อยละ 35.30 รายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 10 คน ร้อยละ 11.80 รายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท ตามลำดับ ส่วนใหญ่อยู่ในการบำบัดรักษาระยะเวลา 91 - 120 วัน จำนวน 79 คน ร้อยละ 92.90 เข้ารับการรักษาสารเสพติดประเภทสุรา จำนวน 6 คน ร้อยละ 7.10 ยาบ้า จำนวน 75 คน ร้อยละ 88.20 กัญชา จำนวน 1 คน ร้อยละ 1.20 และสารเสพติดอื่น ๆ จำนวน 3 คน ร้อยละ 3.50 อยู่ในระบบการบำบัดรักษาแบบสมัครใจ จำนวน 6 คน ร้อยละ 7.10 และระบบบังคับตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 จำนวน 78 คน ร้อยละ 91.80

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้งานของผู้เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติดเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพสู่การจ้างงาน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้งานของผู้เข้ารับการรักษาบำบัดยาเสพติด โดยแบ่งเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาศักยภาพทางร่างกาย ด้านการพัฒนาศักยภาพทางอารมณ์ ด้านการพัฒนาศักยภาพทางความสามารถ ด้านการพัฒนาศักยภาพทาง

การยอมรับโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.85$) ดังนี้ 1) ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้
งานของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด ด้านการพัฒนาศักยภาพทางร่างกาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
($\mu = 3.46$) 2) ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้งานของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดด้าน
การพัฒนาศักยภาพทางอารมณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.70$) 3) ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน
และการเรียนรู้งานของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดด้านการพัฒนาศักยภาพทางความสามารถ โดยภาพรวมอยู่
ในระดับมาก ($\mu = 4.16$) 4) ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้งานของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพ
ติดด้านการพัฒนาศักยภาพทางการยอมรับ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.08$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ภูมิหลัง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการ
บำบัดยาเสพติดในการพัฒนากระบวนการบำบัดฟื้นฟูที่มีความเหมาะสมและนำไปสู่การจ้างงาน ผลการวิจัยพบว่า
จากข้อมูลและการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ พบว่า การใช้ยาเสพติดในเพศชาย เนื่องจากเพศชายเริ่มจากการ
อยากรู้อยากลอง เพื่อความรู้สึกลึกซึ้ง คึกคะนอง เพื่อเข้ากลุ่มเพื่อนว่ามีความกล้า ความเก่ง การยอมรับ หรือเพื่อ
เพิ่มความทนทานในการทำงาน การลืมปัญหา ซึ่งเป็นเหตุผลเบื้องต้นที่ส่งผลให้เพศชายมีค่ามากที่สุด แต่ในเพศ
หญิงก็มีความอยากรู้อยากลองคล้ายคลึงเพื่อความสุข ตอบสนองความต้องการทางเพศ ใช้ยาเสพติดจากกลุ่ม
เพื่อน การสังสรรค์ ประชดครอบครั้ว บางคนก็ใช้เพราะว่า แฟน พร้อมกับเหตุผลอื่น ๆ เช่น เหงา ทุกข์ใจ อยากร
ผอม ถูกบังคับ ทำให้การเข้าสู่เส้นทางการใช้สารเสพติดเป็นเสมือนการปลดปล่อยเข้ามา ผู้หญิงและผู้ชายมี
ประสบการณ์ต่างกันตั้งแต่การเริ่มต้นจนถึง ออกจากเส้นทางการใช้สารเสพติด การใช้ยาเสพติดในช่วงอายุ 20-
29 ปี มากที่สุด เป็นช่วงวัยการทำงาน ซึ่งการทำงานที่ใช้แรงงานหนัก การใช้ยาเสพติดจะช่วยเพิ่มความทนทาน
ความอดทน ความเหนื่อยล้าในการทำงาน อาชีพที่ต้องใช้แรงงานกลุ่มผู้ใช้แรงงาน การทำงานล่วงเวลาที่ส่งผลให้
ต้องใช้ยาเสพติดเพื่อให้รู้สึกทำงานได้นานขึ้น สดชื่น มีพลังล้นเหลือและเริ่มใช้เรื่อยมา กลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดยา
เสพติดประเภทยาบ้า เป็นกลุ่มที่เข้ารับการบำบัดรักษามากที่สุด เนื่องจากสารเสพติดประเภทยาบ้า มีราคาถูก
และสามารถหาซื้อได้ง่ายและส่วนใหญ่ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดกำลังจะได้รับจำหน่าย ในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพ
จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้อยู่ในสังคมได้ตามปกติ โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมกลุ่ม การฝึก
อาชีพ เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดนำความรู้ไปประกอบอาชีพหลังสิ้นสุดกระบวนการบำบัดรักษา

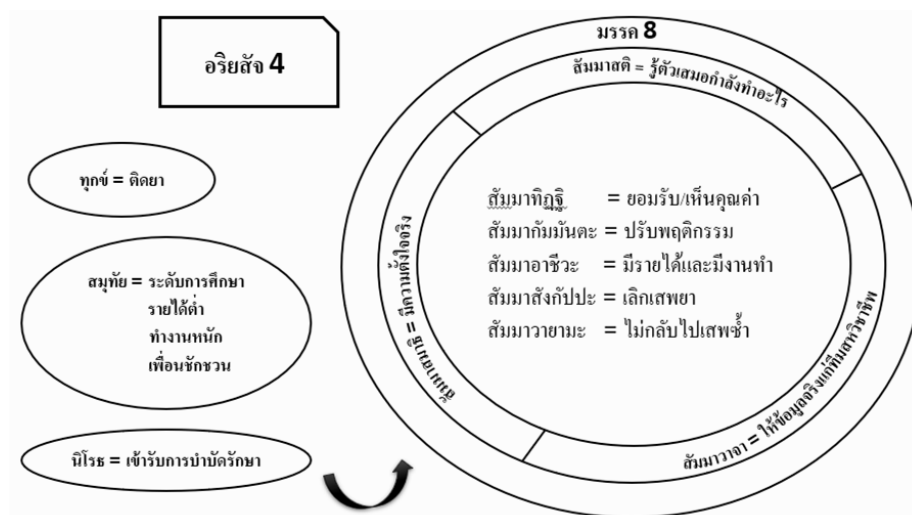
องค์ความรู้ใหม่

ในทางการแพทย์ ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดถือเป็นบุคคลที่มีปัญหาทางบุคลิกภาพและการปฏิบัติ
หน้าที่ทางสังคม เช่น การทำงาน การดำรงชีวิตในแต่ละวัน ฯลฯ การบำบัดรักษาจึงต้องแก้ไขปัญหาด้าน
ร่างกายและพฤติกรรม ผ่านกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพ
ผู้ป่วยยาเสพติด พ.ศ. 2545 ซึ่งในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพของโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น ประกอบด้วย
ทีมสหวิชาชีพปฏิบัติหน้าที่ ต่าง ๆ ดังนี้

1. แพทย์ พยาบาล ปฏิบัติหน้าที่ในการประเมินวินิจฉัยโรค ตรวจร่างกายก่อนเข้ารับการบำบัด ในทาง การแพทย์จะใช้การถอนพิษยา (Detoxification) ซึ่งเป็นการบำบัดอาการทางกาย มีการให้ยาทดแทน เพื่อขับ สารพิษที่มาจากสารเสพติดออกจากร่างกาย รวมถึงรักษาพยาบาลกรณีที่มีอาการเจ็บป่วยระหว่างการบำบัดรักษา
2. นักโภชนาการ ปฏิบัติหน้าที่ดูแลทางด้านโภชนาการ อาหาร เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดได้ รับประทานอาหารครบ 5 หมู่
3. นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด ปฏิบัติหน้าที่ในการทำกายภาพ กิจกรรมนันทนาการ ออก กำลังกาย เพื่อเสริมสร้างให้สภาพร่างกายมีการฟื้นตัวที่เร็วขึ้น
4. ผู้ช่วยเหลือคนไข้ และพนักงานรักษาความปลอดภัย ปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัย และมี เทคโนโลยีผ่านการใช้กล้องวงจรปิด เพื่อสังเกตพฤติกรรม ป้องกันการทะเลาะวิวาท และการทำร้ายร่างกาย ระหว่างผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด (Deekung, 2021)

กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในทางสังคมสงเคราะห์ที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในการเสริมแรงให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดเห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้มีแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนตนเอง (Motivation) มองเห็นศักยภาพเพื่อนำไปสู่ความสามารถในการแก้ไขปัญหา (Capacity) พร้อมทั้งมีโอกาสเข้าถึง ทรัพยากรทางสังคมได้อย่างเหมาะสม (Opportunity) เช่น การมีรายได้และการมีงานทำที่สุจริต โดยอาศัย หลักการแก้ไขปัญหา 4 P คือ ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด (Person) ได้ทราบถึงปัญหาของตนเอง ซึ่งทีม สหวิชาชีพจะทำหน้าที่ในการประเมินสภาพปัญหาเบื้องต้นวิเคราะห์และแยกแยะความซับซ้อนของปัญหาที่เกิด ขึ้นกับผู้เข้ารับการบำบัดรักษา (Problem) และดำเนินการให้ได้รับการบำบัดรักษาในสถานบำบัดผู้ติดยาเสพติดตามสิทธิและสวัสดิการของแต่ละบุคคล (Place) ภายใต้กระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (Process) เน้นการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองร่วมกับครอบครัว เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด เกิดกระบวนการตอบสนองและต่อสู้กับปัญหาจนสามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ได้ สอดคล้องกับกระบวนการ แก้ไขปัญหาในทางพระพุทธศาสนาตามหลักอริยสัจ 4 คือ การแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ โดยสาเหตุที่ทำให้ติดยาเสพติดจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า มีสาเหตุมาจากการมีรายได้ต่ำ เนื่องจากมีระดับการศึกษาส่วนมากอยู่ในระดับ ประถมศึกษา และต้องทำงานหนัก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายยาเสพติด ทั้งนี้เกิดจากการชักชวนจากเพื่อนร่วม ด้วย เมื่อเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทักษะ และ ความรู้สึก ทำให้เกิดการยอมรับในตัวเอง มองเห็นถึงศักยภาพและความสามารถของตนเอง ผ่านการ ทำกิจกรรมบำบัดจากทีมสหวิชาชีพ (สัมมาทิฐิ) ส่งผลให้พฤติกรรมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ ความสามารถ และการยอมรับ (สัมมากรรมันตะ) ทำให้เมื่อสิ้นสุดกระบวนการบำบัดรักษาผู้เข้ารับ การบำบัดยาเสพติดสามารถกลับไปประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเองได้ (สัมมาอาชีวะ) และนักสังคมสงเคราะห์จะทำ หน้าที่ในการติดตามผลการรักษาว่าผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด เสริมกำลังใจให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดมี ความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถเลิกยาเสพติดได้ (สัมมาสังกัปปะ) และให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล ครอบครัว

เพื่อป้องกันการกลับไปเสพซ้ำ (Relapse) และไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด (สัมมาวายามะ) ทั้งนี้จะต้องมีความตระหนัก (สัมมาสติ) ความตั้งใจ (สัมมาสมาธิ) และพูดคุย ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตามความเป็นจริง เพื่อที่จะนำมาวางแผนในการช่วยเหลือต่อไป (สัมมาวาจา) ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างปกติสุข สามารถสรุปเป็นแผนภาพ ดังนี้



แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 85 คน เป็นเพศชาย จำนวน 60 คน ร้อยละ 70.60 และเป็นเพศหญิง จำนวน 25 คน ร้อยละ 29.40 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 7 คน ร้อยละ 8.20 อายุระหว่าง 20 - 29 ปี จำนวน 43 คน ร้อยละ 50.60 อายุระหว่าง 30 - 39 ปี จำนวน 21 คน ร้อยละ 24.70 อายุระหว่าง 40 - 49 ปี จำนวน 13 คน ร้อยละ 15.30 อายุระหว่าง 50 - 59 ปี จำนวน 1 คน ร้อยละ 1.20 ส่วนมากอยู่ในสถานภาพโสด จำนวน 56 คน ร้อยละ 65.90 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 32 คน ร้อยละ 37.60 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 30 คน ร้อยละ 35.30 มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. จำนวน 22 คน ร้อยละ 25.90 ปริญญาตรี จำนวน 1 คน ร้อยละ 1.20 ปัจจุบันว่างงาน จำนวน 32 คน ร้อยละ 37.60 เป็นนักเรียน / นักศึกษา จำนวน 4 คน ร้อยละ 4.70 เกษตรกร จำนวน 13 คน ร้อยละ 15.30 รับจ้าง จำนวน 29 คน (ร้อยละ 34.10) ข้าราชการ จำนวน 1 คน ร้อยละ 1.20 ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 4 คน ร้อยละ 4.70 อาชีพอื่น ๆ จำนวน 2 คน ร้อยละ 2.40 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 40 คน (ร้อยละ 47.10) รายได้ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 30 คน ร้อยละ 35.30 รายได้ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 10 คน ร้อยละ 11.80 รายได้ระหว่าง 15,001 - 20,000 บาท ตามลำดับ ส่วนใหญ่อยู่ในการบำบัดรักษาระยะเวลา 91 - 120 วัน

จำนวน 79 คน ร้อยละ 92.90 เข้ารับการรักษาสารเสพติดประเภทสุรา จำนวน 6 คน ร้อยละ 7.10 ยาบ้า จำนวน 75 คน ร้อยละ 88.20 กัญชา จำนวน 1 คน ร้อยละ 1.20 และสารเสพติดอื่น ๆ จำนวน 3 คน ร้อยละ 3.50 อยู่ในระบบการบำบัดรักษาแบบสมัครใจ จำนวน 6 คน ร้อยละ 7.10 และระบบบังคับตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 จำนวน 78 คน ร้อยละ 91.80 จากข้อมูลและการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ พบว่า การใช้ยาเสพติดในเพศชาย เนื่องจากเพศชายเริ่มจากการอยากรู้ อยากลอง เพื่อความรู้สึกสนุก คึกคะนอง เพื่อเข้ากลุ่มเพื่อนว่ามีความกล้า ความเก่ง การยอมรับ หรือเพื่อเพิ่มความทนทานในการทำงาน การลืมปัญหา ซึ่งเป็นเหตุผลเบื้องต้นที่ส่งผลให้เพศชายมีค่ามากที่สุด แต่ในเพศหญิงก็มีความอยากรู้ อยากลอง คลายเครียดเพื่อความสนุก ตอบสนองความต้องการทางเพศ ใช้ยาเสพติดจากกลุ่มเพื่อน การสังสรรค์ ประชด ครอบครัว บางคนก็ใช้เพราะว่า แฟน พร้อมกับเหตุผลอื่น ๆ เช่น เหนงา ทุกข์ใจ อยากผอม ถูกบังคับ ทำให้การเข้าสู่เส้นทางการใช้สารเสพติดเป็นเสมือนการพลัดหลงเข้ามา ผู้หญิงและผู้ชายมีประสบการณ์ต่างกันตั้งแต่การเริ่มต้น จนถึง ออกจากเส้นทางการใช้สารเสพติด การใช้ยาเสพติดในช่วงอายุ 20- 29 ปี มากที่สุด เป็นช่วงวัยการทำงาน ซึ่งการทำงานที่ใช้แรงกายหนัก การใช้ยาเสพติดจะช่วยเพิ่มความทนทานความอดทน ความเหนื่อยล้าในการทำงาน อาชีพที่ต้องใช้แรงงานกลุ่มผู้ใช้แรงงาน การทำงานล่วงเวลาที่ส่งผลให้ต้องใช้ยาเสพติดเพื่อให้รู้สึกทำงานได้นานขึ้น สดชื่น มีพลังล้นเหลือและเริ่มใช้เรื่อยมา กลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดประเภทยาบ้า เป็นกลุ่มที่เข้ารับการบำบัดรักษามากที่สุด เนื่องจากสารเสพติดประเภทยาบ้า มีราคาถูก และสามารถหาซื้อได้ง่ายและส่วนใหญ่ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดกำลังจะได้รับจำหน่าย ในระยะฟื้นฟูสมรรถภาพจะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้อยู่ในสังคมได้ตามปกติ โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมกลุ่ม การฝึกอาชีพ เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดนำความรู้ไปประกอบอาชีพหลังสิ้นสุดกระบวนการบำบัดรักษา

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้งานของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด 1) ด้านการพัฒนาศักยภาพทางร่างกาย โดยภาพรวมพบว่ามีความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้งานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.46$) เนื่องจากผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาในโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น ได้รับการดูแลเกี่ยวกับอาหาร การรับประทานอาหารครบ 5 หมู่ ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดได้รับการพักผ่อนที่เพียงพอ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ สภาพร่างกายมีสุขภาพดี แข็งแรง มีกำลังกายเพียงพอในการทำงานและเรียนรู้งานในแต่ละวันได้ปกติ ทั้งในระหว่างการบำบัดและสิ้นสุดกระบวนการบำบัด ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดเกิดความพึงพอใจในสภาพร่างกาย พอใจในการทำงานของตนเอง การเจ็บป่วยตามร่างกายจึงไม่มีผลต่อการทำงานของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด ยกเว้นกรณีที่มีอาการเจ็บป่วยตามร่างกายอย่างหนัก แพทย์หรือพยาบาลจึงจะให้พักการทำงานและรักษาอาการบาดเจ็บสอดคล้องกับงานวิจัย Sareerae, Joopremprai and Munloan, (2018) ได้ทำการศึกษาเรื่องกระบวนการพัฒนาและการดูแลผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาที่ใช้ในการวิจัยนี้ ช่วยให้กลุ่มเป้าหมายลดการตีตราตนเอง และเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะการมีสมรรถนะด้านร่างกายที่ดีขึ้น มีการพัฒนากระบวนการดูแลผู้ป่วยสุราที่เข้ารับ

การรักษาโดยวิธีการให้คำปรึกษารายบุคคล ร่วมกับครอบครัว มีพัฒนาการด้านสมรรถภาพด้านร่างกายที่ดีขึ้นและสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้

2) ด้านการพัฒนาศักยภาพทางอารมณ์ โดยภาพรวมพบว่ามีความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้งานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.70$) เนื่องจากอารมณ์และความรู้สึกของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดมีความสำคัญต่อการบำบัดรักษา สภาพแวดล้อม สถานที่ จึงต้องมีความปลอดภัย ปลอดภัย โปร่ง แอื้ออำนวยต่อความมั่นคงทางจิตใจ ส่งผลให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดมีสมาธิในการฝึกอาชีพ และการทำกิจกรรมภายในบ้านสามารถควบคุมตนเองจากสถานะความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ความกดดัน กังวล เครียด ความคิดถึงบ้าน ทำให้การรับประทานยาในช่วงแรกของการบำบัดรักษามีผลต่ออารมณ์น้อย ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัย Chainakin, Prachapipat, and Phumprawai, (2016) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ไม่เสพยาบ้าซ้ำ และกระบวนการไม่เสพยาบ้าซ้ำของผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด ค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยวิธีชุมชนบำบัด ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 8 คน ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกต ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในที่สำคัญที่สุดคือ ตัวของผู้เข้ารับการบำบัดเองที่มีความต้องการยุติการเสพยาบ้า ความกลัวที่จะต้องกลับมาเข้ารับการบำบัดซ้ำอีก การรับรู้ว่าเป็นความคาดหวังของครอบครัว รับรู้ถึงผลดีที่เกิดขึ้นจากการเลิกเสพยาบ้าซ้ำ ความต้องการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก การควบคุมความคิดและพฤติกรรมของตนเอง สภาพแวดล้อมภายนอกที่สนับสนุนให้เลิกเสพยาบ้าซ้ำ เช่น การให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขการช่วยเหลือขัดขวางการหวนกลับไปเสพยาบ้าซ้ำ การยกโทษและให้โอกาสแก้ตัวใหม่จากบุคคลในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิด

3) ด้านการพัฒนาศักยภาพทางความสามารถ โดยภาพรวมพบว่ามีความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้งานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16$) เนื่องจากการประกอบอาชีพจะต้องอาศัยทักษะ ฝีมือ ความรู้และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดเกิดการเรียนรู้ในการปรับตัวเข้าหาผู้อื่น การทำงานร่วมกัน สร้างสัมพันธภาพในกลุ่มอาชีพเดียวกันหรือกลุ่มที่มีความสนใจในอาชีพเดียวกัน ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดสามารถมองเห็นช่องทางและความหวังในการประกอบอาชีพใหม่ ๆ หรืออาชีพตามความถนัดของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัย Pochanakorn, (2020) ได้ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจผู้ป่วยยาเสพติด และครอบครัวเพื่อป้องกันการกลับไปเสพยาซ้ำ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาระดับพลังอำนาจของผู้ป่วยยาเสพติดและครอบครัวเพื่อป้องกันการกลับไป เสพยาซ้ำ 2) ศึกษารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจผู้ป่วยยาเสพติดและครอบครัวเพื่อป้องกันการกลับไปเสพยาซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับพลังอำนาจของผู้ป่วยยาเสพติดและครอบครัวเพื่อป้องกันการกลับไปเสพยาซ้ำคือคุณลักษณะระดับบุคคลที่เกิดจากการเสริมสร้างพลังอำนาจมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพในการป้องกันการกลับไปเสพยาซ้ำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4) ด้านการพัฒนาศักยภาพทางการยอมรับ โดยภาพรวมพบว่ามีความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.08$) เนื่องจากอดีตถึงปัจจุบันสังคมมีการตีตราผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดว่าเป็น “ขี้ยา” เกิดการเลือกปฏิบัติ ซึ่งเป็นการลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ป่วย เมื่อคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษา พบว่า ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดมีความพึงพอใจต่อความเป็นอยู่ขณะบำบัด สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ยอมรับและรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมงานหรือนายจ้างในที่ทำงาน แม้ว่าความคิดเห็นเหล่านั้นจะมีผลต่อการทำงานหรือเป็นข้อตำหนิจากสังคม แต่ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดสามารถนำมาเป็นแรงผลักดันให้กับตนเองในการสร้างโอกาสเพื่อเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sareerae, Jooprempri, and Munloan, (2018) ได้ทำการศึกษาเรื่องกระบวนการพัฒนาและการดูแลผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาที่ใช้ในการวิจัยนี้ ช่วยให้กลุ่มเป้าหมายลดการตีตราตนเอง และเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น มีการพัฒนากระบวนการดูแลผู้ป่วยสุราที่เข้ารับการรักษาโดยวิธีการให้คำปรึกษารายบุคคล ร่วมกับครอบครัวมีพัฒนาการด้านสมรรถภาพด้านร่างกายที่ดีขึ้น ส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายลดการตีตราตนเอง และเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น ส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง

สรุป

ในทางการแพทย์ถือว่าผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดเป็นบุคคลที่มีปัญหาทางสุขภาพจิต บกพร่องทางอารมณ์ บุคลิกภาพ และการปฏิบัติหน้าที่ทางสังคม จนเป็นเหตุให้ไม่สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข การบำบัดรักษาผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดจึงต้องแก้ไข้ปัญหาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม เศรษฐกิจ และสังคมแวดล้อม ตั้งแต่ระดับบุคคล กลุ่ม ชุมชน ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพของโรงพยาบาลเฉพาะทางด้านยาเสพติด โดยมีทีมสหวิชาชีพทั้งภายในและภายนอก เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด ตามระบบการบำบัดทั้งระบบสมัครใจ และระบบบังคับบำบัดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยยาเสพติด พ.ศ. 2545 กระบวนการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนพิษ ขั้นตอนฟื้นฟูสมรรถภาพ และขั้นตอนติดตามการรักษา ซึ่งการให้การบำบัดรักษานั้นต้องดำเนินการเป็นทีมสหวิชาชีพ (Team Work / Interdisciplinary) เช่น แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา ฯลฯ โดยนักสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์นั้นจะเข้ามามีบทบาทตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของผู้ติดยาเสพติดในการจะเข้ามาบำบัดรักษา ตลอดจนศึกษา ประเมิน วินิจฉัย วิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมที่เป็นสาเหตุสำคัญของการติดยาและการเจ็บป่วย เพื่อประกอบการวินิจฉัยและวางแผนการบำบัดของสหวิชาชีพ รวมทั้งมีหน้าที่ให้การบำบัดรักษา แก้ไขปัญหา ฟื้นฟูสมรรถภาพ และพัฒนาทักษะทางสังคมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพกายและจิต ให้คำแนะนำรายบุคคล กลุ่ม และชุมชน ทั้งในภาวะปกติและฉุกเฉิน นักสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์จะนำวิชาการ หลักการ กระบวนการ เทคนิค ทฤษฎี และวิธีการทางสังคมสงเคราะห์มาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ และดำเนินการด้านการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิให้กับผู้เข้ารับ

การบำบัดยาเสพติดที่มีปัญหาทางสังคม ดำเนินการให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดได้รับรู้สิทธิที่พึงมีพึงได้ เข้าถึงสิทธิทางสวัสดิการสังคมและหลักประกันสุขภาพ ดังที่ปรากฏตามกฎหมายต่าง ๆ เช่น สิทธิสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล การคุ้มครองสิทธิทางด้านการประกอบอาชีพและการถูกเลือกปฏิบัติแก่ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติด เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการสาธารณสุข ตามสิทธิอย่างเสมอภาคและเหมาะสม สามารถทำงานหรือประกอบอาชีพร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ประสานงานเพื่อจัดหาทรัพยากรทางสังคม รวมทั้งพัฒนาเครือข่าย สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยการสร้างการมีส่วนร่วมให้ชุมชนมีความรู้และมีทัศนคติที่ดีต่อผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดตลอดจนสามารถดูแลเฝ้าระวังปัญหาการติดยาเสพติด ป้องกันการกลับไปเสพซ้ำได้ หลังสิ้นสุดกระบวนการบำบัดรักษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำไปปฏิบัติ

1.1 ผลจากการศึกษาจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ผลการพัฒนาศักยภาพด้านการยอมรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างแรงจูงใจในการเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ความคิดความรู้สึก มีการพิทักษ์สิทธิด้านการประกอบอาชีพ การรักษาพยาบาล การให้ความช่วยเหลือโดยคำนึงถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ภายใต้การควบคุมของพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องคำนึงถึง การทำกิจกรรมกลุ่ม ชุมชนบำบัด อาชีวบำบัด มาใช้ในกระบวนการบำบัด เสริมสร้างให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การประกอบอาชีพและเข้าใจความคิดเห็นที่แตกต่างผู้อื่นในกลุ่ม ชุมชน สังคม สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น มีการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพในยุคที่เกิดโรคอุบัติใหม่ปัจจุบัน

1.2 ผลจากการศึกษาจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงการประกอบอาชีพจะต้องอาศัยทักษะ ฝีมือ ความรู้และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดเกิดการเรียนรู้ในการปรับตัวเข้าหาผู้อื่น การทำงานร่วมกัน สร้างสัมพันธภาพในกลุ่มอาชีพเดียวกันหรือกลุ่มที่มีความสนใจในอาชีพเดียวกัน ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดสามารถมองเห็นช่องทางและความหวังในการประกอบอาชีพใหม่ ๆ หรืออาชีพตามความถนัดของตนเอง

1.3 ผลจากการศึกษาจากผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงกลุ่มที่มีปัญหาทางสังคมคล้ายคลึงกัน การเข้ากลุ่มบำบัดส่วนมากจึงใช้วิธีการให้คำปรึกษาเป็นรายกลุ่ม (Group work) ซึ่งเป็นการจำลองเหตุการณ์คล้ายการดำเนินชีวิตของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ สังคม

และปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดที่มีความแตกต่างด้านอายุ ความสนใจ พื้นฐานที่แตกต่างกัน ผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดจะมีมุมมองและแนวคิดที่หลากหลายจากผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดคนอื่น ๆ ในกลุ่ม โดยมีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่ที่ให้ความช่วยเหลือ การสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระหว่างการบำบัด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ และการว่างงานของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดหลังสิ้นสุดกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพ

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลควรศึกษาการตอบสนองต่อกระบวนการของผู้เข้ารับการบำบัดยาเสพติดระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้งานและอัตราการมีงานทำหลังสิ้นสุดกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพ

References

- Chainakin, C., Prachapipat, C., & Phumprawai, A. (2016). Cessation of Repeated Amphetamine Addiction: A Case Study of Rehabilitated Persons in Behavior Modification Camp by the Therapeutic Community Method. *Kaurarun Journal of Nursing*, 23(2), 248-262.
- Deekung, W. (2021). *Social Work Practicm 2, Social Work Department*. Khonkaen: Mahamakut Buddhist University Isan Campus.
- Khonkaen Provincial Public Health. (2021). *Rehabilitation for Drug Addict*. Khonkaen: Khonkaen Provincial Public Heath Annual Report.
- Ministry of Public Health. (2016). *The Guideline for Drug Addict Rehabilitation of Ministry of Public Health*. Samut Sakhon: Born to Be Publishing Inc.
- Pochanakorn, S. (2020). The Empowerment Model for Addicted Patient and Family to Prevent Relapse. *Journal of Buddhist Antropology*, 5(2), 305-323.
- Sareerae, N, Jooprempri, K, & Munloan, G. (2018). *Drug Addict's Stigmatization, Discrimination and Community Right*. (Research Report). Khonkaen: Faculty of Humanities and Social Sciences, Khonkaen University.
- Thanyarak Khonkaen Hospital. (2021). *Potential Rehabilitation Report of Drug Addicts*. Khonkaen: Thanyarak Khonkaen Hospital Annual Report.

Wangein, C. (2018). Drug Addict Rehabilitation. Retrieved July, 9, 2021, from www.thaihealty.or.th/content/45088

การพัฒนาหลักสูตรการสร้างแบบจำลอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้
ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

A DEVELOPMENT OF MODELING SKILL CURRICULUM USING STEAM EDUCATION
APPROACH FOR GRADE 5 STUDENTS

¹นาฏอนงค์ วงศ์สิงห์แก้ว และ ²ปริญญภาษ สีทอง

¹Nadanong Wongsingkaew and ²Parinyapast Seethong

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Received:2024-02-22

¹Lampang Rajabhat University, Thailand.

Revised:2024-04-17

Accepted:2024-04-27

¹Corresponding Author's Email: Framewongsingkeaw@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 2) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น แบบแผนที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-หลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนชุมชนบ้านจัววิทยา อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร แบบทดสอบวัดทักษะการสร้างแบบจำลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วย 2 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 HUNGER FOOD และหน่วยที่ 2 ท้องโลกอวกาศ 5) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร 6) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตร และ 7) การวัดและประเมินผลของหลักสูตร ในภาพรวมหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และคู่มือการใช้หลักสูตรในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. นักเรียนที่เข้าร่วมการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยทักษะในการสร้างแบบจำลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร; การสร้างแบบจำลอง; สะเต็มศึกษา

Abstract

The goals of this study were to: 1) develop and assess the model construction curriculum effectiveness index using learning management based on STEAM education for fifth grade students; and 2) investigate the effects of using this curriculum. One group pretest-posttest was the design employed in the pre-experiment study. The sample group included of 22 pupils enrolled in Grade 5, Semester 2, Academic Year 2023, from Ban Chua Wittaya School located in Sop Prap District, Lampang Province, Lampang Primary Educational Service Area Office 2. Cluster random sampling was used to choose the sample group. The curriculum, curriculum handbook, and Modelling Skills Test were among the research instruments utilized. The average ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and t-test dependent were the statistical analyses performed on the data.

The study's conclusions illustrate that:

1. The modelling curriculum for Grade 5 students, which incorporates STEAM education, has seven components: 1) The curriculum's origins and significance 2) Curriculum tenets 3. The curriculum's goals 4) The curriculum's two units, or content structure: HUNGER FOOD in Unit 1 and SPACE Travel in Unit 2 5) Method of planning educational activities inside the curriculum 6) Curriculum-related media and learning materials; and 7) Curriculum measurement and assessment. Both the curriculum and the curriculum handbook were considered to be quite acceptable overall.

2. In comparison to before studying, the students who took part in the study and were given learning management through the modelling curriculum, which was based on the STEAM education concept for Grade 5 students, demonstrated a significant improvement in their modelling skills at a significance level of .05.

บทนำ

วิทยาศาสตร์เป็นการเรียนรู้ถึงธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นการศึกษาเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คือการเรียนรู้ การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ (Schweingruber al., 2012) แต่อย่างไรก็ตาม บางปรากฏการณ์ทางธรรมชาติไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง หรือมีความซับซ้อน ซึ่งยากต่อการทำความเข้าใจ การอธิบายปรากฏการณ์จึงต้องอาศัยแบบจำลองเข้ามาช่วยในการอธิบายการศึกษา หรือข้อค้นพบที่

นักวิทยาศาสตร์ได้จากการทดลอง ศึกษาสิ่งต่าง ๆ และแบบจำลองเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนของปรากฏการณ์

แบบจำลองในรูปแบบต่าง ๆ มีจุดประสงค์ในการใช้ที่แตกต่างกัน ทั้งในการสื่อสารความคิดของตนเอง เพื่อบรรยายและอธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เพื่อพยากรณ์ปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือเป็นกรอบในการสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งการสร้างและใช้แบบจำลองเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสืบเสาะเพื่อพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Gilbert, 2000) ทั้งนี้เพราะแบบจำลองไม่เพียงแต่ช่วยให้นักวิทยาศาสตร์สื่อสารความคิดของตนเองเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นามธรรม เช่น แรงสนามแม่เหล็กและรังสีของแสง ให้เป็นรูปธรรมแล้ว แบบจำลองยังช่วยให้นักวิทยาศาสตร์อธิบายและพยากรณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติได้อีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้นแบบจำลองยังช่วยให้นักวิทยาศาสตร์สร้างสมมติฐานใหม่ ๆ ทั้งนี้เพื่อนำไปทดสอบกับหลักฐานเชิงประจักษ์ อันจะนำไปสู่การยืนยันหรือหักล้างสมมติฐานนั้นต่อไป

นอกจากนี้สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างแบบจำลองคือการเพิ่มเป็นทักษะที่ 14 ของทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ซึ่งบูรณาการอยู่ในหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ที่ส่งเสริมให้นักเรียนให้มีทักษะการสร้างแบบจำลองเพื่อสื่อสารแบบจำลองรูปแบบต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจ เช่น กราฟ รูปภาพ สิ่งประดิษฐ์ เป็นต้น (The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2018)

สำหรับแนวทางในการจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมาย คือ การจัดทำหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้กำกับทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์และมีคุณภาพทั้งความรู้ มีทักษะการใช้ชีวิต และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีความพร้อมที่จะพัฒนาสังคมให้เกิดสันติสุข หลักสูตรต้องสนองต่อความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาและการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครองและสังคมของประเทศ การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่มีระบบเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบ 7 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวินิจฉัยความต้องการ ขั้นที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหา ขั้นที่ 4 การจัดองค์ประกอบของเนื้อหา ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 6 การจัดองค์ประกอบการเรียนรู้ และขั้นที่ 7 การวินิจฉัยสิ่งที่ประเมินการเลือกวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน (Taba, 1962) สอดคล้องกับวาริรัตน์ แก้วอุไร (Kaewurai, 2021) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการที่มีระบบเป็นเหตุเป็นผลในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้นหรือกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม รวมทั้งมีการนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรควรดำเนินการแบบมีส่วนร่วมรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องคำนึงถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกันตามลำดับ โดยผลที่ได้ในแต่ละขั้นตอนด้วยกระบวนการวิจัยนำไปดำเนินงานในขั้นตอนต่อไป เริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร การยกร่างสร้างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตรและการประเมินหลักสูตร รวมไปถึงการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพที่ดี

ที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน การที่จะพัฒนาหลักสูตรได้ควรมีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาแนวคิดทฤษฎีการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ ประวัติความเป็นมาและระบบการจัดการศึกษาไทย วิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการศึกษาไทย ทฤษฎีหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานและมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งควรเป็นผู้มีสมรรถนะเกี่ยวกับความสามารถวิเคราะห์หลักสูตร สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างหลากหลาย สามารถประเมินหลักสูตรได้ทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร และสามารถจัดทำหลักสูตรได้

นอกจากมีหลักสูตรที่ดี วิธีการสอนหรือแนวคิดก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรที่จะให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการสร้างแบบจำลองได้ดีขึ้น ได้แก่ แนวคิด STEAM พัฒนาจาก สะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนในวิชาวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรม (Engineer) และคณิตศาสตร์ (Mathematic) โดยสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (The National Science Foundation: NSF) เป็นผู้ริเริ่มใช้คำดังกล่าว ซึ่งทั้งสี่สาขาวิชาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น แต่ก่อนโดยทั่วไปแล้วนั้นจะจัดการเรียนการสอนแยกตามสาระวิชา ซึ่งต่างจากหลักการของสะเต็ม (STEM Education) นั้นจะนำสาระหรือสาขาวิชาทั้ง 4 สาขาวิชามารวมกันเป็นส่วนหนึ่ง ในการจัดเรียนการสอนโดยการใช้เทคโนโลยี หรือผสมผสานเทคโนโลยีในบางส่วน โดยส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และหาวิธีใหม่ในการแก้ปัญหา และนำไปประยุกต์ต่อสิ่งที่เรียนรู้ต่อไปได้ การจัดการศึกษาสะเต็มศึกษา (STEM Education) มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีบูรณาการในระดับหลักสูตร หรือรายวิชา ซึ่งเนื้อหาสาระในแต่ละเรื่องไม่จำเป็นต้องมีสัดส่วนที่เท่ากัน อาจจะเน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งและบูรณาการวิชาอื่น ๆ ไปพร้อมกัน จากแนวคิด STEM ได้มีผู้ศึกษาและพัฒนาต่อยอดแนวคิดดังกล่าว ได้แก่ Georgette Yakman นักวิชาการชาวอเมริกา ได้ทำการพัฒนาแนวการจัดการศึกษาจาก STEM เป็น STEAM โดยเพิ่มตัวอักษร "A" เข้ามา โดยที่ตัวอักษร "A" หมายถึง Arts หรือศิลปศาสตร์ ไม่ใช่เฉพาะทางด้านศิลปกรรมเท่านั้น ยังรวมถึงเรื่องของภาษาวรรณกรรม ปรัชญาจิตวิทยา สังคมและมนุษย์อีกด้วย การนำการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามาใช้ในการพัฒนาการสร้างแบบจำลองจะช่วยทำให้นักเรียนเกิดทักษะการสร้างแบบจำลองมากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในการแก้ไขปัญหาที่ส่งเสริมการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และสร้างสรรค์ โดยมีความรู้ความเข้าใจกับสิ่งที่เกี่ยวข้องผ่านการเรียนรู้ตามแนวคิด STEM เพื่อค้นหาคำตอบ แนวทางการแก้ไขปัญหา หรือผลงานสร้างสรรค์ที่เป็นกระบวนการออกแบบ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่บูรณาการสอดประสานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม คณิตศาสตร์ โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางในการสร้างสรรค์จากความคิดมาเป็นของจริงในรูปแบบงานศิลปะ สะท้อนถึงสิ่งที่ผู้เรียนคิดและสร้างสรรค์ออกมาเป็นรูปธรรมและอาจจะสามารถแก้ไขปัญหาได้จริง ซึ่งสร้างความภูมิใจให้กับผู้เรียนได้เห็นถึงความสำคัญของความรู้ทางวิทยาศาสตร์กับชีวิตจริง สร้างแรงจูงใจ และแรงบันดาลใจในการอยากเรียนวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน จากตัวอย่างผลงานตารางธาตุสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน คือ ความรู้ความเข้าใจในตัวธาตุและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงผนวกจินตนาการถ่ายทอดออกมาเป็นรูปแบบงานออกแบบธาตุที่มีคาแรคเตอร์ (Character) บนฐานความรู้ และสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ง่าย และสนุกกับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (Pongern, 2017)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะช่วยพัฒนาความรู้และทักษะการสร้างแบบจำลองของนักเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรของทาบา (Taba, 1962) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแบบจำลองของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2018) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสะเต็มศึกษาของแยคแมน (Yakman and Lee, 2012) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การสร้างแบบจำลอง และสะเต็มศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาภาคสนาม (Field Study)

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการทดลองแบบแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-หลังการทดลอง One -Group Pretest-Posttest Design ซึ่งเป็นการทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Designs)

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยทำการสุ่มโรงเรียนจากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 จำนวน 6 อำเภอ 33 โรงเรียน ได้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางอำเภอสบปราบ จากนั้นสุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางในอำเภอสบปราบ ซึ่งมี 4 โรงเรียน ได้โรงเรียนชุมชนบ้านจัววิทยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตความยินยอมจากผู้ปกครอง รวมถึงโครงร่างงานวิจัยได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเรียบร้อยแล้ว

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการท้าวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยหลักสูตรการสร้างแบบจำลอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และคู่มือการใช้หลักสูตรการสร้างแบบจำลอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของทาบา (Taba, 1962) และผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 5 ท่าน ซึ่งคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 ท่าน เป็นอาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน เป็นอาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยสาขาวิชาการวัดและประเมินผล มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี และผู้เชี่ยวชาญด้านกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 2 ท่าน เป็นครูวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษหรือครูเชี่ยวชาญ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของหลักสูตร เท่ากับ 4.40 และระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตร เท่ากับ 4.34 และระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดทักษะการสร้างแบบจำลอง ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ การตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค (Scoring Rubrics) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) การออกแบบแบบจำลอง 2) การสร้างแบบจำลอง 3) การปรับปรุงแบบจำลอง คะแนนรวมทั้งหมด 20 คะแนน นักเรียนต้องผ่านระดับ ดี ในทุกประเด็น โดยใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

1. ชี้แจงการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้กับกลุ่มตัวอย่าง
2. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดทักษะการสร้างแบบจำลอง โดยใช้แบบวัดทักษะการสร้างแบบจำลอง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) การออกแบบแบบจำลอง 2) การสร้างแบบจำลอง 3) การปรับปรุงแบบจำลอง และ คะแนนรวมทั้งหมด 20 คะแนน โดยนักเรียนต้องผ่านระดับ ดี ในทุกประเด็น ดังตาราง

ประเด็น การประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน				น้ำหนัก คะแนน
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
การออกแบบ แบบจำลอง	มีการระบุ เขียน แสดง และอธิบาย ส่วนประกอบ ของ แบบจำลองที่ สอดคล้องกับ หลักฐาน ทฤษฎี ที่ เกี่ยวข้องกับ	มีการระบุ เขียน แสดง และอธิบาย ส่วนประกอบ ของ แบบจำลอง สอดคล้องกับ หลักฐาน ทฤษฎี ที่ เกี่ยวข้องกับ	มีการระบุ เขียน แสดง และอธิบาย ส่วนประกอบ ของ แบบจำลอง สอดคล้องกับ หลักฐาน ทฤษฎี ที่ เกี่ยวข้องกับ	มีการระบุ เขียน แสดง และอธิบาย ส่วนประกอบ ของ แบบจำลอง สอดคล้องกับ หลักฐาน ทฤษฎี ที่ เกี่ยวข้องกับ	1

ประเด็น การประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน				น้ำหนัก คะแนน
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
	ปรากฏการณ์ ได้อย่าง ถูกต้อง ครบถ้วนทุก องค์ประกอบ ครบถ้วนทุก องค์ประกอบ	ปรากฏการณ์ ได้ไม่ถูกต้อง 1- 2 องค์ประกอบ	ปรากฏการณ์ ได้ไม่ถูกต้อง 3-4 องค์ประกอบ	ปรากฏการณ์ ได้ไม่ถูกต้อง 5 องค์ประกอบ ขึ้นไป	
การสร้าง แบบจำลอง	สร้าง แบบจำลองที่ สอดคล้องกับ หลักฐาน ทฤษฎี ที่ เกี่ยวข้องกับ ปรากฏการณ์ ได้ครอบคลุม และระบุ องค์ประกอบ ของ ปรากฏการณ์ ได้ครบทุก องค์ประกอบ	สร้าง แบบจำลองที่ สอดคล้องกับ หลักฐาน ทฤษฎี ที่ เกี่ยวข้องกับ ปรากฏการณ์ ได้ไม่ครบทุก องค์ประกอบ ขาด 1-2 องค์ประกอบ	สร้าง แบบจำลองที่ สอดคล้องกับ หลักฐาน ทฤษฎี ที่ เกี่ยวข้องกับ ปรากฏการณ์ ได้ไม่ครบทุก องค์ประกอบ ขาด 3-4 องค์ประกอบ	สร้าง แบบจำลองที่ สอดคล้องกับ หลักฐาน ทฤษฎี ที่ เกี่ยวข้องกับ ปรากฏการณ์ ได้ไม่ครบทุก องค์ประกอบ ขาด 5 องค์ประกอบ ขึ้นไป	3
การปรับปรุง แบบจำลอง	นักเรียนมีการ ปรับปรุง แบบจำลอง ให้มีความ ถูกต้อง ครบถ้วนใน ทุก องค์ประกอบ โดย	นักเรียนมีการ ปรับปรุง แบบจำลองให้ มีความถูกต้อง แต่ยังขาด องค์ประกอบ 1-2 องค์ประกอบ โดย	นักเรียนมีการ ปรับปรุง แบบจำลองให้ มีความถูกต้อง แต่ยังขาด องค์ประกอบ 3-4 องค์ประกอบ โดย	นักเรียนมีการ ปรับปรุง แบบจำลองให้ มีความถูกต้อง แต่ยังขาด องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ขึ้นไป โดย	1

ประเด็น การประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน				น้ำหนัก คะแนน
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)	
	เปรียบเทียบ จากการ ออกแบบ แบบจำลอง	เปรียบเทียบ จากการ ออกแบบ แบบจำลอง	เปรียบเทียบ จากการ ออกแบบ แบบจำลอง	เปรียบเทียบ จากการ ออกแบบ แบบจำลอง	

ตารางที่ 1 แบบทดสอบวัดทักษะการสร้างแบบจำลอง โดยใช้แบบวัดทักษะการสร้างแบบจำลอง

3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือการใช้หลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เวลารวม 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

4. หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สิ้นสุดลง ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการสร้างแบบจำลอง จำนวน 1 ข้อ ใช้เวลา 2 ชั่วโมง

5. รวบรวมผลการทดสอบการวัดทักษะการสร้างแบบจำลอง เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำกระดาษคำตอบของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. รวบรวมคะแนน แล้วคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนประเมินก่อนเรียนและหลังเรียน

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการประเมินทักษะการสร้างแบบจำลองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent samples)

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาวิจัยที่ครอบคลุมตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยอธิบายข้อเท็จจริงตามลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ผลและอภิปรายผล ซึ่งได้รับการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ และนำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อความถูกต้องก่อนจัดทำเป็นรูปเล่มฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้น คือ หลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วย 2 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 HUNGER FOOD และหน่วยที่ 2 ท้องโลกอวกาศ 5) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร 6) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ของหลักสูตร 7) การวัดและประเมินผลของหลักสูตร ในภาพรวมหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.52) และคู่มือการใช้หลักสูตรในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.50)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยทักษะในการสร้างแบบจำลองหลังเรียน ($\bar{X} = 18.09$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 10.23$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ จะได้สังเคราะห์ออกมาเป็นแผนภาพการพัฒนาหลักสูตรการสร้างแบบจำลอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ดังนี้



แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่าในการพัฒนาหลักสูตรที่ดีนั้นจะต้องศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และอยู่ในความสนใจของผู้เรียน โดยนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของแยกแมน (Yakman and Lee, 2012) มาวิเคราะห์ และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรทั้ง 7 ขั้นตอนเพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างแบบจำลองให้ดีขึ้นหลังจากเรียนด้วยหลักสูตรนี้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าหลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วย 2 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 HUNGER FOOD และหน่วยที่ 2 ท้องโลกอวกาศ 5) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร 6) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ของหลักสูตร 7) การวัดและประเมินผลของหลักสูตร ทั้งนี้เป็นผลมาจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรจากนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ ไทเลอร์ (Tyler, 1971) ทาบา (Taba, 1962) สัจจ อุทรานันท์ (Uttrantant, 1989), อารัง บัวศรี (Buasri, 1999), ปราโมทย์ จันทร์เรือง (Chanruang, 2007), เกศกาญจน์ ทันประภัสสร และวาริรัตน์ แก้วอุไร (Tunprapussorn and Kaewurai, 2018), อิชยา กองไชย, วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ และพจมาน ชำนาญกิจ (Kongchai, Vonganusith and Chomnankit, 2021), ฐิติพร ไชแสง, จักรกฤษณ์ จันทะคุณ และวิเชียร อารังโสติสสกุล (Khaisaeng, Jantakoon and Thamrongsottisakul, 2022) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรของทาบา (Taba, 1962) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การวินิจฉัยความต้องการ ขั้นที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหา ขั้นที่ 4 การจัดองค์ประกอบของเนื้อหา ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นที่ 6 การจัดองค์ประกอบการเรียนรู้ ขั้นที่ 7 การวินิจฉัยสิ่งที่ประเมิน การเลือกวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน ซึ่งผู้วิจัยให้ความสำคัญกับขั้นตอนที่ 1 คือ การวินิจฉัยความต้องการ และอีกขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 3 การเลือกเนื้อหา ซึ่งเนื้อหาและกิจกรรมของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ และยังช่วยกระตุ้นความสนใจใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย เพราะการเรียนรู้ของนักเรียนจะสามารถเรียนรู้ได้ดี ก็เนื่องมาจากความพึงพอใจและความต้องการสนใจที่จะเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับสุชาติา กันธิพันธ์ และปริณฎาษ สีทอง (Kantiphan and Seethong, 2022) ที่ทำการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องภูมิศาสตร์ โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร 5) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และ 7) การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับ พงษ์ประพันธ์ ตุ่นแจ้ และ ปริณฎาษ

สีทอง (Toonja and Seethong, 2021) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติดินโคลนถล่ม ตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ใกล้เคียงกัน ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างเนื้อหา 5) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และ 7) การวัดและประเมินผล และสอดคล้องกับ วรินยา เนืองศิลป์ และเกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์ (Neangsin and Sirichaisin, 2023) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมการอ่านภาษาจีนโดยใช้เกมเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ใกล้เคียงกัน ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างเนื้อหา 5) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล และ 8) เงื่อนไขการนำหลักสูตรไปใช้

ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาพรวมหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรมาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหลายแหล่ง มีการนำปัญหาที่พบและเกิดขึ้นจริงกับนักเรียนรวมถึงได้ศึกษาบริบทการจัดการเรียนรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แล้วนำมาวิเคราะห์และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร จากนั้นสร้างหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร จากนั้นซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร และดำเนินการปรับปรุง แก้ไขหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จนได้หลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรมีคุณภาพก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับแนวคิดของมารุต พัฒนา (2561) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรคือการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรในลักษณะการตัดสินคุณค่าในประเด็นต่าง ๆ ว่ามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่เพียงใดโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์และนำผลการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับ พัชรียา ตะยะพงศ์ และปริญญญา สีสทอง (Tayapong and Seethong, 2022) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนแบบทดลอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่าผลการประเมินหลักสูตรมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และคู่มือหลักสูตรมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สลิสนา ภูมิพาณิชย์, วาริรัตน์ แก้วอุไร, ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ และภูฟ้า เสวกพันธ์ (Poompanich, Keawurai, Suttirat and Savagpun, 2017) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง สำหรับครูในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก และเมื่อนำไปศึกษานำร่อง พบว่าหลักสูตรมีความเป็นไปได้อ่อนการนำไปใช้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผลการใช้หลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยคะแนนทักษะการสร้างแบบจำลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าวิธีการสร้างหลักสูตร วิธีการคัดเลือกเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสร้างแบบจำลองของนักเรียน โดยผู้วิจัยได้จัดหน่วยการเรียนรู้ในความต้องการและความสนใจของนักเรียน ให้ได้ลงมือปฏิบัติจริง รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร ในแต่ละขั้นตอนเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมจากง่ายไปยาก มีเนื้อหาที่แตกต่างกัน จึงทำให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อ เกิดความสนุกสนาน อีกทั้งยังได้ท้าทายความสามารถของตนเองในแต่ละครั้งด้วย ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ โดยหลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 HUNGER FOOD และหน่วยที่ 2 ท้องโลกอวกาศ โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 2 แผน จำนวน 15 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังได้จัดทำหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตร และได้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน และได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างตามลำดับ ทำให้นักเรียนมีทักษะการสร้างแบบจำลองที่ดีขึ้น ซึ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีทั้งหมด 5 ขั้นตอน และขั้นที่สำคัญที่สุดที่นักเรียนเกิดทักษะการสร้างแบบจำลอง ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรการสร้างแบบจำลอง คือขั้นที่ 3 ขั้นตอนออกแบบ วางแผนและพัฒนา เนื่องจากนักเรียนต้องมีการออกแบบแบบจำลองและสร้างแบบจำลองอาหารกลางวัน 1 มื้อและระบบสุริยะ ซึ่งต้องใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ในขั้นนี้มากที่สุดเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการคิดเชิงออกแบบอย่างเต็มศักยภาพ และขั้นตอนนี้นักเรียนสามารถวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยต้องอาศัยข้อมูลและแนวคิดในการออกแบบและสร้างแบบจำลองจากขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนักเรียนได้รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่น่าเชื่อถือจากการให้คำแนะนำของครูผู้สอนในการเลือกแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและถูกต้อง โดยข้อมูลและแนวคิดนั้นสอดคล้องกับสถานการณ์หรือปัญหาที่ได้จากขั้นที่ 1 ขั้นนำเสนอปัญหา ที่ต้องการทำให้นักเรียนทราบถึงความต้องการของปัญหา และขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงผลงาน เป็นขั้นที่นักเรียนพบว่าชิ้นงานของนักเรียนเกิดปัญหาและข้อผิดพลาดตรงไหน โดยนักเรียนได้ทำการแก้ไขปรับปรุงผลงานของตนเองจากคำแนะนำของครูและเพื่อนที่สะท้อนความคิดเห็นออกมา หลังจากนักเรียนปรับปรุงผลงานจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้วจึงให้นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองในขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน สอดคล้องกับ มัสยา บัวผัน,สิรารวรรณ จรัสวิวัฒน์, และอาพันธ์ชนิดเจนจิต (Buaphan, Jaradrawiwat and Jenjit, 2020) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็ม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคิดสร้างสรรค์ และเจตคติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ อวิศยา สันคม และ รุ่งทิวกองสอน (Sankhom and Kongson, 2023) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และ

นวัตกรรมและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่าทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลังได้ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป

จากการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการสร้างแบบจำลอง โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งพบว่าผลการสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรมีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรมีทักษะการสร้างแบบจำลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ครูไม่ควรชี้แนะ และกีดกันหรือจำกัดความคิดของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีอิสระในการคิดอย่างเต็มที่ หากนักเรียนยังคิดไม่ออกควรใช้การกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด และพยายามให้นักเรียนทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ และที่สำคัญในแต่ละกลุ่มควรมีนักเรียนที่ทำหน้าที่จดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่แต่ละคนนำเสนอเพื่อจะได้ใช้ประเด็นที่จดบันทึกมาวิเคราะห์และลงข้อสรุปโดยที่ไม่หลงลืมประเด็นบางประเด็นไป และในขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงผลงาน เป็นขั้นที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งเพราะเป็นขั้นที่จะทำให้ให้นักเรียนปรับปรุงชิ้นงานของกลุ่มให้ครบองค์ประกอบและสมบูรณ์มากที่สุด ดังนั้นครูควรกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทบทวนในสิ่งที่เพื่อนกลุ่มอื่น ๆ และครูได้ให้การสะท้อนคิดเกี่ยวกับผลงาน เพื่อที่จะได้ปรับปรุงชิ้นงานที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ควรมีการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ในระดับชั้นอื่น เพื่อพัฒนาทักษะการสร้างแบบจำลองอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. ควรมีการศึกษาและวิจัยเพื่อเปรียบเทียบทักษะการสร้างแบบจำลองของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษากับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรการสร้างแบบจำลองที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนอื่น ๆ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการสร้างแบบจำลอง

2.2. ควรมีการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการสร้างแบบจำลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

References

- Buasri, T. (1999). *Curriculum Theory: Design and Development*. (2nd ed.). Bangkok: The Teachers'council of Thailand.
- Buaphan, M., Jaradrawiwat, S., & Jenjit, A. (2020). Effects of Learning Management by Using STEAM on Learning Achievement, Creative Thinking and Attitude of Prathomsuksa 4 Students. *Journal of Education Studies, Chulalongkorn University*, 48(2), 203-224.
- Chanruang, P. (2007). *Curriculum Development Principles and Guidelines*. LopBuri: Thepsatri Rajabhat University.
- Gilbert, J.K. et al. (2000). Science and Education: Notions of Reality, Theory and Model. In Gilbert, J.K. Boulter, C.J., *Developing Models in Science Education*, pp.20-40. Netherlands: Kluwer Academic Publishers.
- Kaewurai, W. (2021). *The curriculum development*. Phitsanulok: Naresuan University.
- Kongchai, I., Vonganusith, V., & Chomnankit, P. (2021). A Training Program Development to Enhance Guide Scouts' Cultural Tourism English Listening and Speaking Skills Based on Context-Based Learning, Collaborative Learning and Scaffolding. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*, 7(6), 270-282.
- Khaisaeng, T., Jantakoon, J., & Thamrongsottisakul, W. (2022). The Development of Training Curriculum to Enhance the Ability of Thai Language Teaching Based on Translanguaging Theory for the Teachers of Ethnic Group. *Social Sciences Research and Academic Journal*, 18(2), 169-183.
- Kantiphan, S., & Seethong, P. (2022). The Development of a Curriculum to Enhance Geo-Literacy-Based Geography for Grade 2. *SikkhaJournal of Education*, 10(2), 177-188.
- Neangsin, W., & Sirichaisin, K. (2023). The Development of Curriculum to Promote Chinese Reading using Game Based Learning for Grade 2 Students. *EDUCATION JOURNAL Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University*, 6(3), 259-270.
- Pongern, W. (2017). STEAM, Arts for STEM Education: Improvement in Perception, Capacity and Inspiration for Children. *Journal of Education Studies, Chulalongkorn University*, 45(1), 320-334.

- Poompanich, S., Keawurai, W., Suttirat, C., & Savagpun, P. (2017). The Development of Curriculum to Enhance Learning Design Competence on Coaching and Mentoring for Municipalities Teachers. *Journal of Education Naresuan University*, 21(1), 261-275.
- Patphol, M. (2019). *Core Concepts for Curriculum Development*. Bangkok: Innovative Leaders Centre of Curriculum and Learning.
- Schweingruber, H. A., Keller, T. E., & Quinn, H. R. (2012). *A Framework for K-12 science education: practices, crosscutting concepts, and core Ideas K-12*. Washington: The National academies Press.
- Sankhom, A., & Kongson, R. (2023). The Development of Creativity and Innovation Skills and Attitude Towards Learning Management Based on STEAM Education of High School Students. *WESTERN UNIVERSITY RESEARCH JOURNAL of HUMANITIES and SOCIAL SCIENCE*, 9(2), 237-250.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace & World, INC.
- Tyler, R.W. (1971). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. (31st ed.). Chicago: The University of Chicago Press.
- The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2018). *Handbook for Using the Fundamental Science Curriculum for Elementary School Science Learning Group (Revised Edition BE 2560) According to the Basic Education Core Curriculum BE 2551*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand., Limited.
- Tunprapussorn, K., & Kaewurai, W. (2018). The Development of Curriculum Promoting Quality of Life Aging: Case Study of Muncipal City, Phitsanulok. *Journal of Education Naresuan University*, 22(2), 74-83.
- Toonja, P., & Seethong, P. (2021). The Development of Disaster Preparedness Training Coursed for Mudslidesby Using Dave's Theory of Practice for JuniorHigh School Studentsin Tak. *WESTERN UNIVERSITY RESEARCH JOURNAL of HUMANITIES and SOCIAL SCIENCE*, 7(1), 143-153.
- Tayapong, P., & Seethong, P. (2022). The Development of Curriculum to Enhacescience Process by Using the Expermental Teaching Method for Fifth-Grade Students. *Journal of Graduate Studies Review Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus*, 8(1), 68-82

- Uttranant, S. (1989). *Fundament and the curriculum development*. (3rd ed.). Bangkok: Mitrsiam Printery.
- Yakman, G., & Lee, H. (2012). Exploring the exemplary STEAM education in the U.S. as a practical educational framework for Korea. *Journal of the Korean Association for Science Education*, 32(6), 1072-1087.

แนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม
ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน
THE GUIDELINES FOR RELATIONSHIP MANAGEMENT WITH COMMUNITY
PARTICIPATORY OF BANNONGSOON SCHOOL, BANHONG DISTRICT,
LAMPHUN PROVINCE

¹กฤติยา ปาตีคำ และ ²สำเนา หมื่นแจ่ม

¹Kridtiya Pateekham and ²Samnao Muenjaem

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Received:2024-02-23

¹Faculty of Education Chiang Mai Rajabhat University, Thailand

Revised:2024-04-17

¹Corresponding Author's Email: Kridtiya.patee@gmail.com

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

การเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษา โดยได้ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร การเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบและแนวทางการบริหารแบบเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบระดับบุคคล องค์ประกอบระดับทีมงาน และองค์ประกอบระดับองค์กร โดยมีเงื่อนไขการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหาร 6 ประการ 1) คุณลักษณะ 2) ทักษะ 3) สัญญาแห่งความสำเร็จ 4) การนิเทศตนเอง 5) โครงสร้างและระบบที่ช่วยเหลือเกื้อกูล 6) ภาระหน้าที่การประเมินตนเอง และดำเนินการตามกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ 5 ขั้นตอน 1) การกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการ 2) การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน 3) การระบุทรัพยากร 4) การกำหนดภาระหน้าที่ 5) การกำหนดผลที่ตามมา โดยการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารต้องดำเนินการตามแนวทางต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาทักษะวิชาการการพัฒนาทักษะผู้นำ การสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่ง การสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างสรรค์และสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตามและประเมินผลการเสริมสร้าง การสนับสนุนการอำนวยความสะดวก การให้คำปรึกษา การเป็นพี่เลี้ยง การให้ความร่วมมือ ซึ่งเมื่อดำเนินการตามที่กล่าวมาแล้ว การเสริมสร้างพลังอำนาจจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร ซึ่งผู้ที่ได้รับการเสริมพลังอำนาจโดยตรงคือ ครูและบุคลากร และเมื่อครูและบุคลากรเกิดการพัฒนาให้สามารถทำงานอย่างเต็มศักยภาพก็จะส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพตามไปด้วย

คำสำคัญ: การเสริมสร้างพลังอำนาจ; การบริหารแบบเสริมพลังอำนาจ; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The goal of the empowerment of educational institution administrators is to improve the administration of educational institutions through the analysis and synthesis of documents on the subject. These documents comprise three main components and guidelines for the management of educational institutions by those in charge: elements at the individual, team, and organizational levels. Six prerequisites must be accomplished for executives to be empowered: 1) traits, 2) abilities, 3) assurances of success, 4) self-control, 5) systems and structures that offer assistance, and 6) accountability for doing self-evaluations and putting extra procedures in place. Five stages to empowerment: 1) Establishing the intended outcomes; 2) Establishing the operational rules; 3) Determining the resources; 4) Establishing the duties; 5) Establishing the penalties. The process of empowering executives involves a number of steps, such as improving academic performance, gaining leadership experience, forging strong connections, assembling a cohesive team through effective communication, and establishing an environment within the company that fosters knowledge sharing. Other steps include monitoring and assessment, fortifying support, and encouraging, advising, and mentoring collaboration. Empowerment will lead to successful growth at the individual, team, and organizational levels when the aforementioned is put into practice. Teachers and staff will be the ones who directly benefit from empowerment. Student development will be more effective when staff members and instructors are prepared to work to the best of their abilities.

Keywords: Empowerment; Empowerment Management; School Administrators

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 กำหนดบทบาทบัญญัติการจัดการศึกษาของสถานศึกษากับชุมชนไว้ในมาตรา 8(2) การจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9(5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา มาตรา 9(6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม

มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน มาตรา 58(2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น (Ministry of Education, 2010) แสดงให้เห็นถึงหน้าที่ของโรงเรียน ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนและชุมชน ตามแนวคิดหลักในการจัดการศึกษาเพื่อทุกคนทุกฝ่าย (Education for All) และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก

การจัดการศึกษาในโรงเรียนแม้จะผ่านการปฏิรูปมาหลายครั้ง ปรับหลักสูตรมามากมาย พัฒนาครูทุกรูปแบบ ก็ยังไม่ตอบสนองความต้องการการพัฒนาบุคคล ชุมชน และประเทศได้ดีเท่าที่ควร การปฏิรูปการศึกษาด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สังคมขาดความเชื่อมั่นในสถานศึกษา และสถานศึกษาไม่ตอบสนองความต้องการของสังคม ชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทิศทางการจัดการศึกษา ชุมชนมักจะมีแนวคิดและเข้าใจว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเป็นหน้าที่ของโรงเรียน ผู้ปกครองเมื่อส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนแล้วก็ถือว่าหมดภาระในเรื่องการเล่าเรียนของบุตรหลาน ทำให้โรงเรียนและชุมชนเกิดความห่างเหินกัน การพัฒนาผู้เรียนจึงไม่เป็นไปตามที่ควรจะเป็น ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วนั้นโรงเรียนกับชุมชนมีความจำเป็นจะต้องส่งเสริมความสัมพันธ์กัน เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อดำรงชีวิตที่ดีในชุมชน และการศึกษาในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันกับบุคคลในชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ทำให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนในชุมชน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงหลักสูตรการสอนตามความต้องการของชุมชนได้อย่างเหมาะสม (Phumo, 2019)

ในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญงานด้านความสัมพันธ์ชุมชน โรงเรียนควรมีการให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ ควรมีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนให้มากขึ้นโดยมีนักเรียนเป็นสื่อกลาง ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การให้การสนับสนุนและความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ผู้บริหารต้องรู้แนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่หลักของทางโรงเรียนซึ่งเป็นองค์กรสำคัญที่มีอยู่ใกล้ชุมชนมากที่สุด ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ชุมชนต้องการและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ตลอดจนสนับสนุนให้องค์กรท้องถิ่น ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา โดยให้โรงเรียนมีองค์คณะบุคคลที่เรียกว่า “คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” (Kanhan, 2016) การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนต้องใช้หลักการมีส่วนร่วม เพื่อให้ทุกฝ่ายได้มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน ตรวจสอบ ติดตาม ปรับปรุงแก้ไข เมื่อชุมชนได้ร่วมลงมือทุกชั้นตอนก็จะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน ดังนั้นกิจกรรมที่จัดต้องมีความหลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยผู้บริหารเป็นผู้นำและที่สำคัญ คือ โรงเรียน และชุมชนต้องมีการพัฒนาไปพร้อมกัน (Chusaeng, 2014)

การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมจะสำเร็จได้ ต้องอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต่าง ๆ และมีการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง นั่นคือ วงจรเดมมิง (PDCA) ประกอบด้วย 1.การวางแผน (Plan) 2.การทำงานตามแผนที่วางไว้ (Do) 3.การตรวจสอบ ติดตามการทำงาน (Check) 4.การปรับปรุงแก้ไข (Act) นำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งวงจรเดมมิงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลาย นับตั้งแต่การบริหารกิจการต่าง ๆ การดำเนินชีวิตของบุคคลให้ประสบความสำเร็จ การทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการบริหารงานในองค์กรของรัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ จึงถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการในสถานศึกษาที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เชื่อถือได้และเป็นที่ยอมรับ (Ontam, 2019)

โรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 2 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 43 คน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีหมู่บ้านในเขตบริการ 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านหนองสูง และหมู่ที่ 6 บ้านหนองเจริญ จากการตรวจสอบข้อมูลสถิติประชากรจากทะเบียนบ้านทั้งสองหมู่บ้านมีประชากรประมาณ 780 คน มีสภาพชุมชนเป็นชนบท ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง และออกไปประกอบอาชีพต่างถิ่น ชุมชนส่วนใหญ่คิดว่าการพัฒนาผู้เรียนเป็นหน้าที่ของครูในโรงเรียนเพียงอย่างเดียว ทำให้ชุมชนส่วนใหญ่ยังให้ความร่วมมือน้อย และยังให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อย เกิดปัญหาทั้งทางด้านการให้บริการชุมชน, ด้านการรับความช่วยเหลือจากชุมชน และด้านการประชาสัมพันธ์ เช่น การออกไปให้ความรู้กับชุมชนยังทำได้น้อย การออกเยี่ยมบ้านได้รับการต้อนรับจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี แต่อีกส่วนหนึ่งนั้นผู้ปกครองไม่สามารถอยู่ให้ข้อมูลได้เนื่องจากติดภารกิจประกอบอาชีพ จึงทำให้การเก็บข้อมูล พร้อมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลนักเรียนไม่ครบ ในการประชุมผู้ปกครองบางคนขาดการเข้าประชุม ผกัญติไกล้ชิดเข้าร่วมประชุมแทน จึงขาดการสื่อสารกันโดยตรงระหว่างครูกับผู้ปกครอง ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องจึงทำให้คนในชุมชนบางส่วนไม่ทราบความเคลื่อนไหวในโรงเรียน และที่สำคัญเลยคือ การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนค่อนข้างน้อย ไม่มีแนวทางที่ชัดเจน ชุมชนมีความเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐ และโรงเรียนเท่านั้น ชุมชนจึงยังไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน บางส่วนนำบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนเอกชนไกลบ้าน ทำให้อัตรากำลังที่ได้รับจัดสรรในสถานศึกษาน้อย โรงเรียนบ้านหนองสูงขาดตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2563 จนถึงปัจจุบัน และมีอัตรากำลังข้าราชการครูจำนวน 2 อัตรา ซึ่งไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน จึงจำเป็นต้องระดมทรัพยากรในการจัดจ้างครูอัตราจ้างเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพโดยการขอความร่วมมือจากชุมชนในทุก ๆ ปี

หากโรงเรียนมีกระบวนการบริหารงานเป็นอย่างดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนย่อมส่งผลดีต่อผู้เรียนโดยตรง การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ก็จะตามมา เมื่อมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานของโรงเรียนที่มีความโดดเด่น ชุมชนก็จะมีความเชื่อมั่นในโรงเรียนมากยิ่งขึ้นและมีการนำบุตรหลานมาับการศึกษาที่โรงเรียนเพิ่มขึ้น เกิดความภาคภูมิใจในการช่วยเหลือโรงเรียน การประชาสัมพันธ์การระดมทรัพยากรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งโรงเรียนขนาดเล็กจะคงอยู่ได้ก็ต้องมีชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อลดปัญหา

การควรวรรณสถานศึกษา โรงเรียนบ้านหนองสูงจึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา กำหนดกลยุทธ์ ในข้อที่ 3 พัฒนาการบริหารจัดการ ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนขึ้น แต่ก็ยังไม่มีแนวทางในการบริหารความสัมพันธ์ชุมชนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาเท่าที่ควร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการวิจัย ดำเนินการแก้ไขปัญหาร่วมกันกำหนดแนวทางที่เหมาะสมกับสถานศึกษาอย่างเป็นขั้นตอน จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน และสร้างแนวทางในการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูงโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ในการวางแผน สร้างแนวทางในการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง โดยนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน

ขั้นตอนที่2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน

ขั้นตอนที่3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน

ขั้นที่ 3.1. ขั้นพัฒนาแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม

ขั้นที่ 3.2. ขั้นประเมินแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม

2. พื้นที่การวิจัย

โรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3.1

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน คัดเลือกโดยวิธีเจาะจง แบ่งเป็น

1. ผู้อำนวยการโรงเรียน, ครู และบุคลากรในโรงเรียนบ้านหนองสูง จำนวน 9 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 7 คน โดยคัดเลือกจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน จำนวน 7 คน

ขั้นตอนที่ 3.2

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน, อาจารย์มหาวิทยาลัยสาขาการบริหารการศึกษา 1 คน, อาจารย์มหาวิทยาลัยสาขาการพัฒนาชุมชน 1 คน, ตัวแทนองค์กรในชุมชน 1 คน, ผู้นำองค์กรศาสนา 1 คน, นักประชาสัมพันธ์ 1 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

- เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานกับชุมชนมากกว่า 5 ปี
- ประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกับชุมชนเป็นอย่างดี

4. เครื่องมือการวิจัย

ขั้นตอนที่1

- แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน

ขั้นตอนที่2

- แบบบันทึกประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน

ขั้นตอนที่3.1

- แบบบันทึกประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง แนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง

ขั้นตอนที่3.2

- แบบประเมินแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1

- เก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์สภาพ ปัญหา และความต้องการการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน

ขั้นตอนที่ 2

- เก็บข้อมูลจากแบบบันทึกประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน

ขั้นตอนที่ 3

- เก็บข้อมูลจากแบบบันทึกประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง แนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง

- เก็บข้อมูลจากแบบประเมินแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1

นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์โดยจัดเป็นหมวดหมู่ ตรวจสอบข้อมูล และหาข้อสรุป โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 2

นำแบบบันทึกประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง มาวิเคราะห์โดยจัดเป็นหมวดหมู่ ตรวจสอบข้อมูล และหาข้อสรุป โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 3

- นำแบบบันทึกประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง แนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง มาวิเคราะห์โดยจัดเป็นหมวดหมู่ ตรวจสอบข้อมูล และหาข้อสรุป โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปเป็นความเรียง

- นำแบบประเมินแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (μ), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการแปลผลความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง ทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านการให้บริการชุมชน, ด้านการรับความช่วยเหลือจากชุมชน, และด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) สรุปได้ว่า สภาพปัญหาในขั้นตอนการวางแผนนั้น ยังขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ ขาดการนำเอาชุมชนเข้ามาร่วมวางแผน ไม่มีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ขาดการจัดประชุมชี้แจงนโยบายต่าง ๆ ให้บุคลากรหรือคณะกรรมการสถานศึกษารับทราบและถือปฏิบัติ ขาดการจัดทำแนวทางที่ชัดเจน

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (Do) สรุปได้ว่า ยังขาดขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นระบบ ขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำสม่ำเสมอ ขาดผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ปฏิบัติไม่ครอบคลุมขอบข่ายงาน

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบ ติดตามการทำงาน (Check) สรุปได้ว่า ยังขาดการจัดตั้งคณะดำเนินงาน ตรวจสอบ ติดตามการดำเนินกิจกรรม ไม่มีช่องทางการนิเทศที่หลากหลาย ขาดการนำชุมชนเข้าร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน ขาดการวางแผนการนิเทศติดตาม

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข (Act) สรุปได้ว่า ยังขาดการนำผลการตรวจสอบติดตามของแต่ละขั้นตอนมาปรับปรุงแก้ไข เมื่อการวางแผน ขาดแนวทางที่ชัดเจนจึงทำให้ขาดการตรวจสอบติดตาม จึงไม่สามารถนำผลมาปรับปรุงแก้ไขได้อย่างตรงจุดความต้องการการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง ทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านการให้บริการชุมชน, ด้านการรับความช่วยเหลือจากชุมชน, และด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) สรุปได้ว่า ความต้องการในขั้นตอนการวางแผนนั้น ต้องการให้มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยนำเอาชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน จัดประชุมชี้แจงนโยบายต่าง ๆ ให้บุคลากรหรือคณะกรรมการสถานศึกษารับทราบและถือปฏิบัติ รวมทั้งจัดทำแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (Do) สรุปได้ว่า ควรจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นระบบ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำสม่ำเสมอ มอบหมายหน้าที่ผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ปฏิบัติให้ครอบคลุมขอบข่ายงาน ควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบ ติดตามการทำงาน (Check) สรุปได้ว่า ควรที่จะมีการจัดตั้งคณะดำเนินงาน ตรวจสอบ ติดตามการดำเนินกิจกรรม จัดให้มีช่องทางการนิเทศที่หลากหลายโดยการนำเอาชุมชนเข้าร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน และต้องมีการวางแผนการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข (Act) สรุปได้ว่า ควรนำผลการตรวจสอบติดตามของแต่ละขั้นตอนมาปรับปรุงแก้ไข ควรมีแนวทางที่ชัดเจนจึงจะทำให้การตรวจสอบติดตามนั้นนำไปสู่การแก้ไขปัญหได้ตรงจุด หรือตรงตามความต้องการของชุมชน นำผลมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง ได้แก่ ด้านทรัพยากร, การร่วมมือกันหรือการมีส่วนร่วม, ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน และการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ดังตาราง

กลุ่มเป้าหมาย	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียน บ้านหนองสูง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน						
	ด้านทรัพยากร	การร่วมมือกันหรือการมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วมได้ส่วนเสีย	นโยบาย	ความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน	ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและ	การประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง
คนที่1	✓	✓		✓	✓	✓	✓
คนที่2	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
คนที่3	✓	✓		✓	✓	✓	✓
คนที่4	✓	✓		✓	✓	✓	✓
คนที่5	✓	✓	✓			✓	✓
คนที่6	✓	✓				✓	✓
คนที่7	✓	✓	✓		✓	✓	✓
คนที่8	✓	✓		✓	✓	✓	✓
คนที่9	✓	✓	✓			✓	✓
คนที่10	✓	✓				✓	✓
คนที่11	✓	✓	✓			✓	✓
คนที่12	✓	✓				✓	✓
คนที่13		✓				✓	✓
คนที่14	✓	✓				✓	✓
คนที่15	✓	✓				✓	
คนที่16	✓	✓			✓	✓	✓
สรุปความถี่	15*	16*	5	5	7	16*	15*

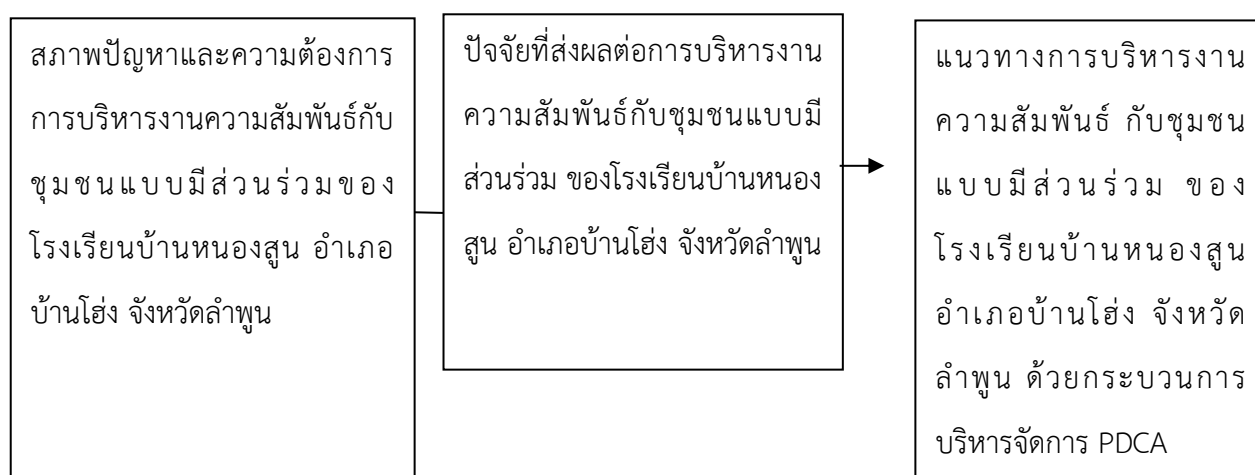
ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมด้านการให้บริการชุมชน, ด้านการรับความช่วยเหลือจากชุมชน, และด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกด้าน โดยด้านความถูกต้อง โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 19$, $\sigma=0.58$), ด้านความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 18.71$, $\sigma=1.50$), ด้านความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 18.86$, $\sigma=1.21$), ด้านความสะดวกในการนำไปปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 14$, $\sigma=1.41$)

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	แปลผล
ด้านความถูกต้อง	19	0.58	มากที่สุด
ด้านความเหมาะสม	18.71	1.50	มากที่สุด
ด้านความเป็นไปได้	18.86	1.21	มากที่สุด
ด้านความสะดวกในการนำไปปฏิบัติ	14	1.41	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลการตรวจสอบประเมินแนวทางการบริหารงาน
ความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน

องค์ความรู้ใหม่



แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมทำให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงและเห็นถึงปัญหาที่ชัดเจน รวมถึงการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำมาวางแผน กำหนดแนวทางที่เหมาะสมแก่หน่วยงาน และเมื่อนำกระบวนการบริหารจัดการ PDCA มาประยุกต์ใช้ โดยมีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ในทุกขั้นตอนการบริหารงาน ทำให้สามารถพัฒนาเป็นแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูนได้ เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูนทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านการให้บริการชุมชน, ด้านการรับความช่วยเหลือจากชุมชน, และด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) ยังขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ ขาดการนำเอาชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผน ไม่มีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ขาดการจัดประชุมชี้แจงนโยบายต่าง ๆ ให้บุคลากรหรือคณะกรรมการสถานศึกษารับทราบ และถือปฏิบัติ ขาดการจัดทำแนวทางที่ชัดเจน, ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (Do) ยังขาดขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นระบบ ขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำสม่ำเสมอ ขาดผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ปฏิบัติไม่ครอบคลุมขอบข่ายงาน, ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบ ติดตามการทำงาน (Check) ยังขาดการจัดตั้งคณะดำเนินงาน ตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงาน ไม่มีช่องทางการนิเทศที่หลากหลาย ขาดการนำชุมชนเข้าร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน ขาดการวางแผนการนิเทศติดตาม, ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข (Act) ยังขาดการนำผลการตรวจสอบติดตามของแต่ละขั้นตอนมาปรับปรุงแก้ไข เมื่อการวางแผน ขาดแนวทางที่ชัดเจนจึงทำให้ขาดการตรวจสอบติดตาม จึงไม่สามารถนำผลมาปรับปรุงแก้ไขได้อย่างตรงจุด

ความต้องการการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง ทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านการให้บริการชุมชน, ด้านการรับความช่วยเหลือจากชุมชน, และด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) ต้องการให้มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยนำเอาชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน จัดประชุมชี้แจงนโยบายต่าง ๆ ให้บุคลากรหรือคณะกรรมการสถานศึกษารับทราบและถือปฏิบัติ รวมทั้งจัดทำแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน, ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (Do) ต้องการให้จัดทำขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นระบบ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำสม่ำเสมอ มอบหมายหน้าที่ผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ปฏิบัติให้ครอบคลุมขอบข่ายงาน ครบมีกิจกรรมที่หลากหลาย, ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบ ติดตามการทำงาน (Check) ต้องการให้มีการจัดตั้งคณะดำเนินงานตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงาน จัดให้มีช่องทางการนิเทศที่หลากหลายโดยการนำเอาชุมชนเข้าร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน และต้องมีการวางแผนการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ, ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข (Act) ต้องการให้นำผลการตรวจสอบติดตามของแต่ละขั้นตอนมาปรับปรุงแก้ไข ครบมีแนวทางที่ชัดเจนจึงจะทำให้การตรวจสอบติดตามนั้นนำไปสู่การแก้ไขปัญหได้ตรงจุด หรือตรงตามความต้องการของชุมชน นำผลมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Chaopopra (2017) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามการรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพานทองสาธิตานุบาล จังหวัดชลบุรีพบว่า การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามการรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพานทองสาธิตานุบาล จำแนกตามรายด้าน ด้านการให้บริการชุมชนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ให้แก่ชุมชนน้อยที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phumo (2019) ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารงานเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยได้วิเคราะห์การสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อส่งเสริม

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการให้บริการแก่ชุมชน คือ โรงเรียนขาดการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ การให้บริการทางวิชาการและการเผยแพร่ความรู้วิทยาการใหม่ ๆ แก่ชุมชน นั้น มีงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงาน ข้อมูลความต้องการของชุมชน เอกสารเผยแพร่ กรอบระยะเวลาในการให้บริการ และหนังสือต่าง ๆ ในห้องสมุดไม่เพียงพอต่อการให้บริการและประชาสัมพันธ์ ครูและบุคลากรไม่ได้รับการส่งเสริมการเข้าอบรม สัมมนาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ไม่เข้าใจกระบวนการ ประเมินผลการดำเนินงาน และขาดการสำรวจปัญหาความต้องการรับบริการของชุมชน สอดคล้องกับ Chaopopra (2017) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามการรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน พานทองสหกรณ์ปทุม จังหวัดชลบุรี พบว่า การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามการรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพานทองสหกรณ์ปทุม ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การเชิญ ผู้นำทางศาสนาในท้องถิ่นมาเป็นที่ปรึกษา และเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนการให้ชุมชนเข้ามามี บทบาททำให้การร่วมงานโรงเรียนเช่น วันสำคัญต่าง ๆ และการเชิญผู้นำองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นมาเป็นที่ปรึกษา และเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่ การให้ชุมชนช่วยเหลือโรงเรียนในด้าน วัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนขาดแคลน และสอดคล้องกับ Phumo (2019) ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารงานเพื่อ ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยได้ วิเคราะห์การสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารงานเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน ด้านการรับความช่วยเหลือจากชุมชน คือ โรงเรียนขาดกระบวนการกำกับ ดูแล ติดตาม และ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการจัดประชุมครูและบุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้น และ ขาดการสร้างควมตระหนักให้บุคคล องค์กร ชุมชน เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการแสดงความ คิดเห็นและการวางแผนงาน เพื่อสร้างความรักสามัคคีระหว่างโรงเรียนและชุมชน จึงทำให้ขาดบุคลากรใน ท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อเป็นวิทยากรในโรงเรียนและส่วนมากคนในชุมชนมีอาชีพรับจ้าง ต้องใช้ เวลาไปประกอบอาชีพเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่สามารถร่วมวางแผนงานหรือร่วมดำเนินการ สอดคล้องกับ Atthanat (2015) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา จำแนกเป็นรายการ รายการที่มีปัญหาอยู่ในอันดับสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมจัดครูและเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน ไว้ คอยต้อนรับและบริการผู้ปกครองนักเรียน หรือประชาชนที่มาติดต่อ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมกับคณะครู ออกเยี่ยมนักเรียน ผู้ปกครองหรือชุมชนในชุมชน และการมีส่วนร่วมพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง ให้เห็น ความสำคัญของการจัดกิจกรรมพิเศษนอกเวลาเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับ Mongkolsap (2016) ได้ ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนบ้านหุบบอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ปัญหาการ ดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจาก

ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน และด้านการบริการชุมชน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่าอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ และอยู่ระดับปานกลาง 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดปฐมนิเทศผู้ปกครองนักเรียนก่อนเปิดภาคเรียน การเชิญวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียนด้านประวัติความเป็นมาของชุมชน และมีการประสานงานในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนอันดับสุดท้าย คือ การจัดปฐมนิเทศผู้ปกครองก่อนเปิดเรียนภาคต้นของทุกปีการศึกษา สอดคล้องกับ Khemthit (2016) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านแล้ว เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ 1) จัดทำวารสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่เสนอข้อมูลของโรงเรียน ให้ผู้ปกครองทราบและเข้าใจ 2) การออกข่าวสื่อสารมวลชน 3) เผยแพร่ความเคลื่อนไหวในการบริหารโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง ได้แก่ ด้านทรัพยากร, การร่วมมือกันหรือการมีส่วนร่วม, ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน, การประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูน สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Saksomkasem (2016) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนคือ 1) ปัจจัยผู้นำชุมชนอุทิศตนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2) ปัจจัยสมาชิกในชุมชนยอมรับบทบาทของกรรมการชุมชน 3) ปัจจัยชุมชนมีกระบวนการบริหารงานในชุมชนที่ชัดเจน 4) ปัจจัยชุมชนมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองสูง 5) ปัจจัยชุมชนได้รับการจัดสรรงบประมาณจากเทศบาล 6) ปัจจัยชุมชนมีลักษณะพื้นที่ทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการรวมกลุ่ม 7) ปัจจัยชุมชนกับเทศบาลมีความร่วมมือกัน และปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน คือ 1) ยังขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ในพื้นที่ และ 2) การกำหนดกรอบในการใช้งบประมาณสำหรับเงินอุดหนุนชุมชนยังมีจำกัด ควรที่จะ 1) การจัดสรรเงินอุดหนุนให้กับชุมชนของเทศบาลจะทำให้ชุมชนได้เรียนรู้การทำงานโดยการพึ่งพาตนเองของชุมชน 2) การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตำแหน่งคณะกรรมการชุมชน และอำนาจหน้าที่ของเทศบาล จะทำให้การทำงานของคณะกรรมการชุมชนมีบทบาทที่ชัดเจนมากขึ้น และทำให้กรรมการชุมชนสามารถทำหน้าที่ได้ตามที่ได้รับมอบหมายได้ดี ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในชุมชน เกิดความมั่นใจในการทำงานของคณะกรรมการชุมชนมากขึ้นซึ่งจะก่อให้เกิดความสุขแก่สมาชิกในชุมชนและคณะกรรมการชุมชน สอดคล้องกับ Daraphan (2017) ศึกษาปัจจัยทางการบริหารและองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ หาอำนาจพยากรณ์ และหาแนวทางพัฒนาปัจจัยทางการบริหารและองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2559

จำนวน 331 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยทางการบริหาร องค์การแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิผลของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยทางการบริหาร องค์การแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิผลของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน 3) ปัจจัยทางการบริหาร องค์การแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิผลของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน 4) ปัจจัยทางการบริหาร องค์การแห่งการเรียนรู้ และประสิทธิผลของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ ในตำแหน่งต่างกัน โดยรวมในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน 5) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหาร และองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน 6) ตัวแปรปัจจัยทางการบริหารและองค์การแห่งการเรียนรู้ จำนวน 7 ด้าน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า แนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน โดยใช้กระบวนการวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ รวมทั้งการสำรวจชุมชน จัดทำข้อมูล ประชาชนชาวบ้าน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน จัดประชุมเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย แนวทางการบริหารงาน ความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม จัดทำแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง แต่งตั้งคณะทำงาน มอบหมายหน้าที่ รวมทั้งประสานงานเครือข่าย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง องค์กร ชุมชน ประชาชนชาวบ้าน เอกชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจร่วมกัน ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (Do) สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของทั้งฝ่ายโรงเรียนและชุมชน ปรับวิธีการดำเนินงานให้ทั้งสองฝ่ายเอื้อต่อกัน ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ นโยบาย แนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการรับความช่วยเหลือจากชุมชน และด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ขั้นตรวจสอบ ติดตามการทำงาน (Check) จัดตั้งคณะดำเนินงานตรวจสอบ ติดตามการดำเนินกิจกรรม นำชุมชนเข้าร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน เพิ่มช่องทางให้ชุมชนสามารถตรวจสอบติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน ดำเนินการตรวจสอบ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ สรุปผลการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้ชุมชนทราบอย่างหลากหลายรูปแบบ ขั้นปรับปรุงแก้ไข (Act) นำผลการตรวจสอบติดตามของแต่ละขั้นตอนมาปรับปรุงแก้ไข จัดประชุมนำผลการตรวจสอบติดตาม การปรับปรุงรวมถึงข้อเสนอแนะมา ดำเนินการพัฒนาในรอบต่อไป การประเมินแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะมีการวางแผนการบริหารจัดการ โดยนำกระบวนการ PDCA เข้ามาวางแผน และมีการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ทำให้เกิดเป็นแนวทางในการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอ บ้านไธสง จังหวัดลำพูน ที่อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Atthanat (2015) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า แนวทางแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในภาพรวมมีความเป็นเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความเป็นไปได้มาก คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน ด้านการให้บริการแก่ชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น และด้านการให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phumo (2019) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 362 คน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 คน ขั้นที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารงานเพื่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และตรวจสอบคุณภาพของร่างรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน และขั้นที่ 3 ประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยใช้แบบประเมินกับกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงานเพื่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการบริหารงานเพื่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 คือ วิธีการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน องค์ประกอบที่ 2 คือ กระบวนการบริหารการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน มี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน, การปฏิบัติตามแผน, การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข องค์ประกอบที่ 3 คือ ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานตามองค์ประกอบที่ 1 ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครอง 3) ความเหมาะสมความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความครอบคลุม ในการนำรูปแบบการบริหารงานเพื่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 อยู่ในระดับมากที่สุด

จากนั้นนำไปตรวจสอบหาประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน, อาจารย์มหาวิทยาลัยสาขาการบริหารการศึกษา 1 คน, อาจารย์มหาวิทยาลัยสาขาการพัฒนาชุมชน 1 คน, ตัวแทนองค์กรในชุมชน 1 คน, ผู้นำองค์กรศาสนา 1 คน, นักประชาสัมพันธ์ 1 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานกับชุมชนมากกว่า 5 ปี, ประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกับชุมชนเป็นอย่างดี จากการตรวจสอบประเมินแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกด้าน โดยด้านความถูกต้อง โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด, ด้านความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด, ด้านความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด, ด้านความสะดวกในการนำไปปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

สรุป

จากการศึกษาแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมทำให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงและเห็นถึงปัญหาที่ชัดเจนของหน่วยงานนั้น ๆ

โดยเฉพาะ รวมถึงการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมก็มีส่วนสำคัญในการนำมาวางแผน เพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมแก่หน่วยงาน และเมื่อนำกระบวนการบริหารจัดการ PDCA มาประยุกต์ใช้ โดยมีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ในทุกขั้นตอนการบริหารงานแล้วนั้น ย่อมทำให้สามารถพัฒนาเป็นแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดลำพูนได้ เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน และมีผลการประเมินแนวทางด้านความถูกต้อง, ด้านความเหมาะสม, ด้านความเป็นไปได้, และด้านความสะดวกในการนำไปปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ในทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านหนองสูง ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการรับความช่วยเหลือจากชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ยังขาดการดำเนินการตามกระบวนการ PDCA ที่นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และขาดแนวทางที่ชัดเจน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการบริหารงานในหน่วยงานให้ครบในทุกกระบวนการ เพื่อที่จะได้ทราบปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของการบริหารงานในหน่วยงานนั้น ๆ จะได้นำไปสู่การดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ตรงตามสภาพ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง ได้แก่ ด้านทรัพยากร, การร่วมมือกันหรือการมีส่วนร่วม, ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน และการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อจะนำมากำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ ควรมีการร่วมกันสังเคราะห์ปัจจัยทั้งหน่วยงานและชุมชนเพื่อให้ได้ปัจจัยที่ครอบคลุม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านหนองสูง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกด้าน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ นำแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน หรือนำกระบวนการมาประยุกต์ใช้ร่วมกับหน่วยงาน และนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. การศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม

2.2. การศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการดำเนินงานตามแนวทางการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนแบบมีส่วนร่วม

References

- Atthanat, A. (2015). *A study of participation in the administration of relationships between schools and Community of the Basic Educational Institutions Committee under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office, Area 1*. (Master's Thesis). Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Ayutthaya.
- Chaophopra, N. (2017). *Community relations management according to the perception of students' parents Phanthongsaphachanupatham School Chonburi Province*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.
- Chusaeng, W. (2014). *Operations to build relationships between schools and communities of schools under the Ratburana District Office, Bangkok*. (Master's Thesis). Thonburi Rajabhat University. Bangkok.
- Daraphan, N. (2017). *Administrative factors and learning organizations that affect Effectiveness of schools under the Mukdahan Primary Educational Service Area Office*. (Master's Thesis). Sakon Nakhon Rajabhat University. Sakon Nakhon.
- Kanhan, W. (2016). *Development of community relations with Ban Lao Mi School under Mukdahan Primary Educational Service Area Office*. (Master's Thesis). Sakon Nakhon Rajabhat University. Sakon Nakhon.
- Khemthit, R. (2016). *Building relationships between schools and the community of the municipal school Laem Chabang 3, Si Racha District, Chonburi Province*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.
- Ministry of Education. (2010). *National Education Act, B.E. 2010 (No. 3)*. Bangkok: Siam Sport Syndicate Company Limited.
- Mongkolsap, S. (2016). *Problems and guidelines for developing the relationship between School and community of Ban Hub Bon School Under the jurisdiction of the Chonburi Primary Educational Service Area Office, Area 3*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.
- Ontam, N. (2019). *PDCA management technique (Deming Cycle)*. *Journal of the Development Association Educational Administration Profession of Thailand*, 1(3), 39-46.

- Phumo, K. (2019). *Administrative model to promote relationships between schools and communities. Under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office, Area 6.* (Doctoral Dissertation). North Bangkok University. Bangkok.
- Suksomkasem, R. (2016). *Factors affecting the promotion of community strength Case study of communities in the area Pak Kret Municipality Nonthaburi Province.* (Master's Thesis). Thammasat University. Pathum Thani.

ผลของการเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทย

จิกเส้นที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของเยาวชน

EFFECT OF PARTICIPATION IN THE EXERCISE PROGRAM OF THAI JIG SEN FOLK SPORT ON THE PHYSICAL FITNESS OF YOUTHS

¹เตชภณ ทองเต็ม, ²ชนิษฐา ฉิมพาลี, ³จิรนนท์ แก้วมา และ ⁴ธำรงค์ บุญพรหม

¹Tachapon Tongterm, ²Khanittha Chimphali, ³Jeeranan Kaewma and

⁴Thamrong Boonprom

^{1,2} คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

³วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

⁴คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

^{1,2} Faculty of Liberal Arts and Science, Sisaket Rajabhat University,

³ College of Innovation and Management, Songkhla Rajabhat University,

⁴ Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

Received:2024-03-26

Revised:2024-04-03

Accepted:2024-04-27

¹Corresponding Author's Email: spsc_network@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้นที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของเยาวชน กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนสุขภาพดี จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน (อายุเฉลี่ย 18.53 ± 0.63 ปี, Max=20 ปี, Min=18 ปี) และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน (อายุเฉลี่ย 18.60 ± 0.56 ปี, Max=20 ปี, Min=18 ปี) คัดเลือกตัวอย่างเพื่อเข้าร่วมโครงการวิจัยแบบเฉพาะเจาะจง และคัดเลือกตัวอย่างเพื่อเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยการจับคู่ซึ่งใช้ค่าดัชนีมวลกายเป็นเกณฑ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย โปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้น ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และแบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย ซึ่งประกอบด้วย 5 รายการทดสอบ ได้แก่ ดัชนีมวลกาย นั่งงอตัวไปข้างหน้า แรงบีบมือ ยืน-นั่ง บนเก้าอี้ 60 วินาที และยืนยกเข่าขึ้นลง 3 นาที โดยกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้น เป็นเวลา 60 นาที/วัน ทำการฝึกทั้งสิ้น 3 วัน/สัปดาห์ เป็นเวลาทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับคำแนะนำให้ดำเนินชีวิตตามปกติ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางกาย/โปรแกรมการออกกำลังกายใด ๆ ในระหว่างการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างของผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายโดยใช้ค่าที (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัยพบว่า

1. ไม่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนการทดลอง และหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่พบว่าผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายหลังทดลองสัปดาห์ที่ 8 ในกลุ่มทดลอง มีแนวโน้มที่ดีขึ้นในทุกการทดสอบ
2. พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการทดสอบดัชนีมวลกาย ระหว่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในตัวอย่างกลุ่มทดลอง

สรุปได้ว่าการเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้น สามารถช่วยลดดัชนีมวลกายในกลุ่มเยาวชน และสามารถใช้เป็นกิจกรรมทางเลือกเพื่อส่งเสริมการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอในกลุ่มเยาวชนได้

คำสำคัญ: การละเล่นพื้นบ้านไทย; กีฬาพื้นบ้าน; สมรรถภาพทางกาย; ออกกำลังกาย; เยาวชน

Abstract

This experimental study aimed to investigate the impact of teenagers' physical fitness on their participation in the Thai Jig Sen traditional sport exercise programmed. Sixty young, healthy individuals participated in the study. They were split into two groups: an experimental group (EG) consisting of thirty individuals (mean age 18.53 ± 0.63 years, Max = 20 years, Min = 18 years) and a control group (CG) consisting of thirty individuals (mean age 18.60 ± 0.56 years, Max = 20 years, Min = 18 years). Using BMI as the criterion for matching pairs, purposive sampling was employed to choose the individuals who were allocated to an experimental group and a control group. The physical fitness test, which had five testing items—body mass index (BMI), sit and reach, grip strength, 60-second chair stand, and 3-minute step up and down—and the researcher-developed Thai Jig Sen folk sport exercise programmed made comprised the study tools.

While the control group's participants were advised to lead everyday lives without engaging in any exercise activities or programme during the experimental period, the experiment's participants joined the Thai Jig Sen folk sport exercise programme for 60 minutes per day, three days per week, for a total of eight weeks. At the statistical significance level of 0.05, the t-test was utilized to examine differences in the physical fitness test results. The data were analyzed in terms of mean, arithmetic mean, and standard deviation.

The following conclusions were drawn from the study.

1. At the statistically significant level of 0.05, there was no change in the means of the physical fitness test between the experimental group and the control group at the 8-week mark, either before or after the experiment. Nevertheless, it was discovered that the experimental group's physical fitness outcomes after the eighth week generally tended to be superior across all assessment items.

2. At the statistically significant level of 0.05, a difference in the experimental group's body mass index test means was discovered both during and after the experiment, specifically at the eighth week.

In conclusion, taking part in the Thai Jig Sen traditional sport exercise programme helps lower young people's body mass index (BMI) and can serve as a substitute activity to adequately promote physical activity in youths.

Keywords: Thai Folk Games; Folk Sports; Physical Fitness; Exercise; Youth

บทนำ

“เด็กคืออนาคตของชาติ” คำกล่าวนี้น่าจะเป็นคำกล่าวที่เราจะได้ยินกันบ่อย ๆ ในแวดวงวิชาการ กล่าวคือ เด็กและเยาวชนถือเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนั้นเด็กจึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในทุกมิติที่เหมาะสม ตามความชอบและความต้องการของแต่ละบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้เด็กมีความพร้อมและเตรียมเข้าสู่การเป็นวัยแรงงานที่มีคุณภาพ ซึ่งในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564 ได้มีนโยบายส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเหมาะสมตามช่วงวัย กล่าวคือ มีการพัฒนาการทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 มีความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ที่สามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก มีความรับผิดชอบตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในฐานะภาคีที่มีพลังในกระบวนการพัฒนาสังคม ซึ่งคุณสมบัติที่กล่าวมานั้น ถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมยุคปัจจุบันนั่นเอง

จากการสำรวจด้านสุขอนามัยและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนไทย พบว่า ปัจจุบันเด็กและเยาวชนไทยมีภาวะโภชนาการ สุขอนามัย พัฒนาการ และมีมาตรการคุ้มครองสิทธิที่ดีขึ้นมากกว่าในอดีต (National Committee for the Promotion of Child and Youth Development, 2018) โดยการออกกำลังกาย ถือเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนมีสุขภาพและสมรรถภาพทางกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีผลกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีอารมณ์และจิตใจที่แจ่มใสเบิกบาน กระฉับกระเฉง ซึ่งการออกกำลังกายที่ดีมีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคเรื้อรังและการเสียชีวิต (García-Hermoso et al., 2022) ดังนั้นองค์การอนามัยโลก (World Health Organization :WHO) จึงได้แนะนำให้เด็กวัยเรียนและเยาวชนมีกิจกรรมทางกายระดับ

ปานกลางถึงหนัก (Moderate-to-vigorous physical activity: MVPA) ด้วยระยะเวลา 60 นาที/วัน ทั้งนี้เพื่อช่วยในด้านพัฒนาการและการเจริญเติบโตของร่างกายที่เหมาะสมตามวัย (Bull et al., 2020) แต่อย่างไรก็ตาม ในหลาย ๆ ประเทศก็ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อแนะนำดังกล่าวนี้ได้ ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า มีเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 11-17 ปี จำนวนสูงถึง ร้อยละ 81 ที่มีระดับกิจกรรมทางกายที่ไม่เพียงพอ (Guthold, Stevens, Riley, and Bull, 2020), (Aubert et al., 2021) และเมื่อพิจารณาในกลุ่มเด็กและเยาวชนไทย พบว่า ในปี พ.ศ. 2558 พ.ศ. 2561 และ พ.ศ. 2565 มีเด็กและเยาวชนไทยเพียงร้อยละ 24.3 ร้อยละ 26.2 และ ร้อยละ 27 ตามลำดับ ที่มีระดับกิจกรรมทางกายที่เพียงพอตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก (Amornsriwattanakul et al. (2023) และจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีกิจกรรมทางกายที่ลดน้อยลงอีกด้วย (Katewongsa et al., 2021), (Widyastari et al., 2021)

การละเล่นพื้นบ้าน (Folk games) ถือเป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทหนึ่ง มีรากฐานมาจากความเป็นจริงแห่งวิถีชีวิตของแต่ละชุมชน มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินในโอกาสต่าง ๆ (Office of Recreation, Department of Physical Education, 2017) ซึ่งการละเล่นพื้นบ้านบางประเภทได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบอย่างต่อเนื่องจนมีลักษณะเฉพาะถิ่น (Ribas et al., 2023) โดยจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า มีนักวิชาการไทยได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการละเล่นพื้นบ้านไทย ในประเด็นประโยชน์ คุณค่า และการนำไปประยุกต์ใช้สำหรับเด็กปฐมวัยและประถมศึกษาจำนวนมาก อาทิ ศึกษาเกี่ยวกับผลของโปรแกรมการละเล่นพื้นบ้านที่มีต่อความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ทักษะการคิดและคำนวณ ทักษะทางภาษา ความรัก ความสามัคคี รวมถึงประโยชน์ในแง่การออกกำลังกาย (Prasertsuk and Sivabaedya, 2014) (Singrungruang, 2021), (Paso and Chuwet, 2022), (Sasanasart, 2022), (Phonchan and Tanphanich, 2022) โดยการละเล่นพื้นบ้านไทยจิกเส้น (Jik sen) หรือทอยเส้น เป็นการละเล่นพื้นบ้านที่ได้รับความนิยมภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย โดยในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษก็พบการละเล่นดังกล่าวนี้ด้วยเช่นกัน การละเล่นนี้ถือเป็นการละเล่นประเภทการพนัน สามารถเล่นได้ทั้งเดี่ยวและทีม อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่นมีได้หลายประเภท อาทิ ยางยืด ฝาน้ำอัดลม (ตีขอบให้แบน) (ดังรูปภาพที่ 1) เหรียญบาท หรือหุ่นยาง เป็นต้น มีผู้เล่นจำนวนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป แต่ไม่ควรมากเกินไป เพราะจะทำให้ดูผลการแข่งขันยาก และอาจเกิดการทะเลาะวิวาทกันได้ นิยมเล่นในกลุ่มเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง (Thongterm, 2013) และจากศึกษาก่อนหน้าของคณะผู้วิจัยที่ผ่านมา คณะผู้วิจัยพบว่า การละเล่นจิกเส้นมีรูปแบบการเล่นที่สนุก สนุกสนาน และมีกติกาการเล่นที่สามารถพัฒนาให้เป็นกีฬาเพื่อนันทนาการและเพื่อการแข่งขันได้ คณะผู้วิจัยจึงได้นำการละเล่นพื้นบ้านไทยจิกเส้นมาออกแบบและพัฒนาเป็นกีฬาจิกเส้นเพื่อนันทนาการสำหรับเยาวชน อายุระหว่าง 15-24 ปี แต่อย่างไรก็ตาม การวิจัยที่ผ่านมาได้เพียงต้นแบบและผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมแข่งขันกีฬาและผู้ชมเท่านั้น



ภาพที่ 1 ตัวอย่างการเล่นจิงเส้นของเด็กไทยในสมัยอดีต

สรุปได้ว่าการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอมีความจำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชน โดยปัจจุบันเด็กและเยาวชนไทยมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางกายและการเล่นอย่างอิสระน้อยลง เนื่องจากมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับกีฬาแบบมีโครงสร้าง ดังนั้นการมีรูปแบบกิจกรรมนันทนาการ การออกกำลังกาย หรือกีฬาทางเลือกที่หลากหลายและสนุกสนาน อาจช่วยให้เด็กและเยาวชนไทยมีระดับกิจกรรมทางกายที่เพียงพอตามคำแนะนำของ WHO ได้ การศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อ ศึกษาผลของการเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิงเส้นที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของเยาวชน ทั้งนี้เพื่อให้ได้หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถทราบได้ถึงผลของการเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิงเส้นต้นแบบ ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และเพื่อนำผลการศึกษาไปพัฒนากีฬาจิงเส้นให้มีมาตรฐาน และสามารถส่งเสริมการมีกิจกรรมทางกายของเด็กและเยาวชนไทยต่อไปได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิงเส้นที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของเยาวชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) แบบ 2 กลุ่ม ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เลขที่โครงการวิจัย HE651012 มีแผนการทดลอง ดังนี้

กลุ่มทดลอง (30 คน)

กลุ่มควบคุม (30 คน)

M	O ₁	X	O ₂
M	O ₃		O ₄

M	หมายถึง	คัดเลือกเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการจับคู่ ซึ่งใช้ค่าดัชนีมวลกายเป็นเกณฑ์
X	หมายถึง	การทดลองโปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬา พื้นบ้านไทยจิกเส้น ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
O ₁ , O ₃	หมายถึง	การทดสอบสมรรถภาพทางกาย ก่อนการทดลอง
O ₂ , O ₄	หมายถึง	การทดสอบสมรรถภาพทางกาย หลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8

ประชากร

ประชากรเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ภาคปกติ ในปี พ.ศ. 2565 จำนวน 7,731 คน (Sisaket Rajabhat University, 2022)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม G*Power เวอร์ชัน 3.1.9.7 (Faul et al., 2009) โดยใช้ตัวแปรผลการทดสอบต้นพื้น 30 วินาที (Kawjaratwilai, 2016) เพื่อคำนวณค่าขนาดของผลกระทบ (Effect size) โดยได้ค่าผลกระทบจากการคำนวณ เท่ากับ 0.89 กำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 กำหนดอำนาจการทดสอบ (Power of the test) ที่ 95% ($1-\beta = 0.95$) ได้ขนาดที่เหมาะสม กลุ่มละ 29 คน แต่เพื่อป้องกันการสูญหาย (dropout) ระหว่างการเก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยจึงได้เพิ่มจำนวนตัวอย่าง กลุ่มละ 5% ดังนั้นได้กลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณ ทั้งสิ้น 62 คน โดยคณะผู้วิจัยมีเกณฑ์คัดกลุ่มตัวอย่างเข้าและออกจากโครงการวิจัยดังนี้

- เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย (Inclusion criteria)

- 1) เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. 2565 ที่มีอายุระหว่าง 18 - 25 ปี
- 2) เป็นผู้มีสุขภาพดี ไม่มีข้อห้ามในการออกกำลังกาย
- 3) ไม่มีการบาดเจ็บ การเจ็บป่วย และการผ่าตัด
- 4) ไม่ได้รับยา หรือทานอาหารเสริมที่มีผลต่อระดับสมรรถภาพทางกาย
- 5) ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย

- เกณฑ์การคัดผู้เข้าร่วมการวิจัยออก (Exclusion criteria)

- 1) มีการออกกำลังกาย/เล่นกีฬา เป็นประจำ มากกว่า 2 วัน/สัปดาห์ เป็นเวลาอย่างน้อย วันละ 30 นาที ต่อเนื่องกันอย่างน้อย 3 เดือนก่อนเข้าร่วมการวิจัย
- 2) เคยเข้ารับการทดลองโปรแกรมออกกำลังกาย/กิจกรรมทางกาย ในช่วง 3 เดือนก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย
- 3) พบว่าอาจมีภาวะแทรกซ้อนโรคหัวใจ หรือโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจในระหว่างเข้าร่วมโครงการวิจัย
- 4) มีอุบัติเหตุ ภาวะแทรกซ้อนโรคเกี่ยวกับกระดูกและข้อ ในช่วงระยะเวลาการทดลอง

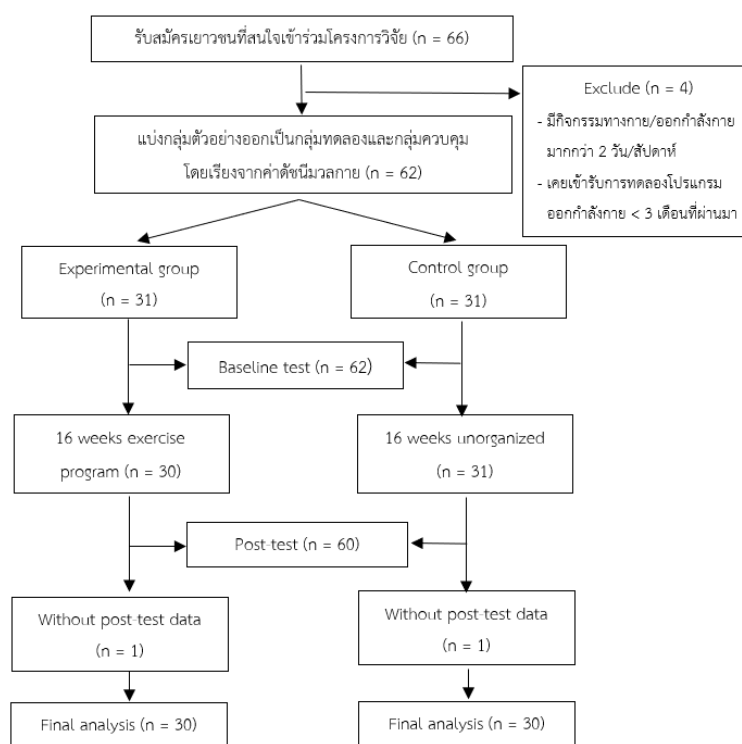
5) ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยจนเสร็จสิ้น

6) ประสงค์จะออกจากโครงการวิจัย

และมีวิธีการแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็นกลุ่มทดลอง 31 คน และกลุ่มควบคุม 31 คน โดยใช้ค่าดัชนีมวลกายเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้ทั้งสองกลุ่มมีลักษณะทางสรีรวิทยาที่มีความใกล้เคียงกันมากที่สุด ดังตารางที่ 1 และคณะผู้วิจัยสามารถแสดงแผนภูมิการเข้าร่วมโครงการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างได้ดังแผนภูมิที่ 1

กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
เพศชาย 21 คน	เพศชาย 21 คน
(มากที่สุด) ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2
ลำดับที่ 4 ...	ลำดับที่ 3
ลำดับที่ 41	(น้อยที่สุด) ลำดับที่ 42
เพศหญิง 10 คน	เพศหญิง 10 คน
(มากที่สุด) ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 2
ลำดับที่ 4 ...	ลำดับที่ 3
(น้อยที่สุด) ลำดับที่ 20	ลำดับที่ 19

ตารางที่ 1 วิธีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครที่สมัครเข้าร่วมโครงการออกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยเรียงค่าดัชนีมวลกาย ทั้งเพศชาย และเพศหญิง (n=62)



แผนภูมิที่ 1 จำนวนตัวอย่างที่เข้าร่วมในโครงการวิจัยในแต่ละขั้นตอนการวิจัย

แต่จากผลการดำเนินงาน มีตัวอย่างสูญหาย 2 คน (Dropout = 2) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการศึกษาค้างนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน

เครื่องมือวิจัย

1. โปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้น ที่พัฒนาขึ้นโดย เตชภณ ทองเต็ม และคณะ (Tongterm et al., 2023) ซึ่งมีความหนักของโปรแกรมในระดับเบา (Light intensity) มีค่าความตรงเฉพาะหน้า เท่ากับ 0.91 มีอุปกรณ์ประกอบการเล่นเป็นห่วงยางพาราวงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 14 เซนติเมตร หนา 3 เซนติเมตร หนัก 0.2 กรัม และสนามเป็นกระเบื้องยาง ขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 2 เมตร และหนา 1.5 มิลลิเมตร และมีเส้นกลางสนามกว้าง 5 เซนติเมตร (ดังรูปภาพที่ 2) โดยมีระยะในการเล่นกีฬาจิกเส้น เท่ากับ 5 เมตร (ดังรูปภาพที่ 3) ซึ่งมีหลักการเล่นกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้นพื้นฐาน คือ ผู้เล่นจะต้องพยายามโยนห่วงยางให้ใกล้เส้นกลางสนามมากที่สุด และมีกฎ และกติกา อื่น ๆ ซึ่งสามารถศึกษาได้จากบทความวิจัยเรื่อง “จิกเส้น: การพัฒนาการเล่นพื้นบ้านไทยสู่กีฬาเพื่อนันทนาการสำหรับเยาวชน” (Tongterm et al., 2023)



รูปภาพที่ 2 อุปกรณ์ และสนามกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้น



รูปภาพที่ 3 ตัวอย่างกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้น

2. แบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย สำหรับประชาชนทั่วไป อายุ 19-59 ปี ที่เสนอโดย กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (Department of Physical Education, 2019) จำนวน 5 รายการทดสอบ ได้แก่ ดัชนีมวลกาย นั่งงอตัวไปข้างหน้า แรงบีบมือ ยืน-นั่ง บนเก้าอี้ 60 วินาที และยืนยกเข่าขึ้นลง 3 นาที

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประชาสัมพันธ์ และเปิดรับสมัครนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่สนใจเข้าร่วมโครงการ
2. ฝึกอบรมผู้ช่วยวิจัย ด้านโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้น ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น รวมถึงวิธีการและขั้นตอนการทดสอบสมรรถภาพทางกาย
3. ประสานงาน และชี้แจงสิทธิประโยชน์หากผู้สมัครได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการวิจัย และนัดหมายเพื่อลงนามในเอกสารยินยอมเข้าร่วมโครงการ และชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง
4. ทำการคัดเลือกตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย และเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยออก และทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ดัชนีมวลกายเป็นเกณฑ์ในการจับคู่
5. ประสานงาน และชี้แจงกิจกรรม กำหนดการต่าง ๆ แก่ตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ทั้งสองกลุ่ม
6. ทำการทดสอบสมรรถภาพทางกาย ก่อนการทดลองทั้งสองกลุ่ม
7. ให้กลุ่มทดลอง ได้ฝึกซ้อมโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้น ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 1 ครั้ง (ระยะเวลา 60 นาที) ก่อนดำเนินการทดลอง
8. ดำเนินงานทดลองตามแผนงานที่วางไว้ โดยกลุ่มทดลอง ให้เข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้น ที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น รวมระยะเวลา 60 นาที/วัน ซึ่งแบ่งเป็นอบอุ่นร่างกาย (Warm up) ก่อนเริ่มกิจกรรม 10 นาที เข้าร่วมโปรแกรมฯ 40 นาที และคุลดาวน์ (Cool down) หลังเสร็จสิ้นกิจกรรม 10 นาที โดยทำการฝึกทั้งสิ้น จำนวน 3 วัน/สัปดาห์ เป็นเวลาทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ (โดยในการทดลอง แบ่งการฝึกออกเป็น 2 รอบ รอบละ 2 สนาม สนามละ 8 คน (ทีมละ 4 คน) กล่าวคือกลุ่มทดลองฝึกในช่วงเวลา 16.30-17.30 น. จำนวน 15 คน และช่วงเวลา 17.30-18.30 น. จำนวน 15 คน ณ อาคารศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ) ส่วนกลุ่มควบคุม ได้รับคำแนะนำให้ดำเนินชีวิตตามปกติ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางกาย/โปรแกรมการออกกำลังกายใด ๆ ในระหว่างการทดลอง
9. ทำการทดสอบสมรรถภาพทางกาย หลังการทดลองในสัปดาห์ที่ 8 โดยการทดสอบสมรรถภาพทางกายทุกครั้งดำเนินการโดยผู้ช่วยวิจัย ภายใต้การควบคุมของคณะผู้วิจัยอย่างใกล้ชิด
10. นำผลที่ได้จากการศึกษาไปวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าต่าง ๆ ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ของข้อมูลพื้นฐานและสมรรถภาพทางกาย ทดสอบการแจกแจงปกติของข้อมูลด้วยสถิติ Shapiro-Wilk Test ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (Statistical package for the social sciences: SPSS version 19)
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองภายในกลุ่ม โดยการทดสอบค่าทีรายคู่ (Paired t-test) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม ก่อน

การทดลอง และหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 โดยใช้การทดสอบค่าที่แบบอิสระ (Independent t-test) โดยมีการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการเข้าร่วมโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้นที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้น (Experimental group: EG) จำนวน 30 คน (18.53 ± 0.63 ปี, Max=20 ปี, Min=18 ปี) ซึ่งเป็นเพศชาย จำนวน 20 คน (ร้อยละ 66.67) และเพศหญิง จำนวน 10 คน (ร้อยละ 33.33) และกลุ่มควบคุม (Control group: CG) จำนวน 30 คน (18.60 ± 0.56 ปี, Max=20 ปี, Min=18 ปี) ซึ่งเป็นเพศชาย จำนวน 21 คน (ร้อยละ 70.00) และเพศหญิง จำนวน 9 คน (ร้อยละ 30.00) มีข้อมูลสุขภาพเบื้องต้น ดังตารางที่ 2

ตัวแปร	กลุ่ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
น้ำหนัก (กิโลกรัม)	กลุ่มทดลอง (n=30)	65.56	8.94	63.80	8.75
	กลุ่มควบคุม (n=30)	65.32	9.77	65.86	10.73
ส่วนสูง (เซนติเมตร)	กลุ่มทดลอง (n=30)	172.50	4.67	172.45	4.62
	กลุ่มควบคุม (n=30)	174.97	3.96	174.98	3.99
รอบเอว (เซนติเมตร)	กลุ่มทดลอง (n=30)	76.18	6.03	74.97	5.85
	กลุ่มควบคุม (n=30)	76.27	5.98	76.40	6.38
อัตราการเต้นของหัวใจ	กลุ่มทดลอง (n=30)	74.37	11.90	74.93	10.51
ขณะพัก (ครั้ง/นาที)	กลุ่มควบคุม (n=30)	72.67	11.87	76.77	11.74
ความดันโลหิต Systolic blood pressure (mm/Hg)					
	กลุ่มทดลอง (n=30)	128.70	14.41	120.53	21.68
	กลุ่มควบคุม (n=30)	129.47	14.31	125.77	15.96
ความดันโลหิต Diastolic blood pressure (mm/Hg)					
	กลุ่มทดลอง (n=30)	69.13	9.42	69.20	8.89
	กลุ่มควบคุม (n=30)	70.67	10.47	71.47	11.26

ตารางที่ 2 ข้อมูลสุขภาพเบื้องต้นของตัวอย่าง (n=60)

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายระหว่างกลุ่ม EG และกลุ่ม CG พบว่า ไม่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนทดลอง และหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในทุกรายการทดสอบ ดังตารางที่ 3

ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
--------------	--------------

รายการทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	t	P-value	$\bar{X}$	S.D.	t	P-value
ดัชนีมวลกาย (กิโลกรัมต่อตารางเมตร)								
กลุ่มทดลอง (n=30)	22.04	3.01	-0.93	0.36	21.45	2.96	0.57	0.95
กลุ่มควบคุม (n=30)	21.32	3.00			21.50	3.32		
นั่งอตัวไปข้างหน้า (เซนติเมตร)								
กลุ่มทดลอง (n=30)	13.56	8.67	0.06	0.96	14.12	6.37	-0.87	0.39
กลุ่มควบคุม (n=30)	13.66	5.40			12.81	5.32		
แรงบีบมือ (กิโลกรัม/น้ำหนักตัว)								
กลุ่มทดลอง (n=30)	0.61	0.09	0.54	0.60	0.64	0.10	-1.01	0.32
กลุ่มควบคุม (n=30)	0.62	0.09			0.61	0.10		
ยืน-นั่งบนเก้าอี้ 60 วินาที (ครั้ง)								
กลุ่มทดลอง (n=30)	62.73	13.53	0.50	0.96	63.57	7.22	-0.91	0.37
กลุ่มควบคุม (n=30)	62.90	12.01			60.97	13.88		
ยืนยกขาขึ้นลง 3 นาที (ครั้ง)								
กลุ่มทดลอง (n=30)	159.40	15.52	0.24	0.81	161.97	13.01	-1.09	0.28
กลุ่มควบคุม (n=30)	160.33	14.25			158.40	12.24		

*P < 0.05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายของกลุ่มทดลองกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเสี้ยน (EG) และกลุ่มควบคุม (CG) ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 (n=60)

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายของกลุ่ม EG และกลุ่ม CG ระหว่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ผลการศึกษา พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการทดสอบดัชนีมวลกาย ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในตัวอย่างกลุ่มทดลอง แต่ไม่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในทุกรายการทดสอบของตัวอย่างกลุ่มควบคุม ดังตารางที่ 4

รายการทดสอบ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	P-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ดัชนีมวลกาย (กิโลกรัมต่อตารางเมตร)						
กลุ่มทดลอง (n=30)	22.04	3.01	21.45	2.96	5.58	0.00*
กลุ่มควบคุม (n=30)	21.32	3.00	21.50	3.32	-1.17	0.25
นั่งอตัวไปข้างหน้า (เซนติเมตร)						
กลุ่มทดลอง (n=30)	13.56	8.67	14.12	6.37	-0.81	0.42
กลุ่มควบคุม (n=30)	13.66	5.40	12.81	5.32	1.67	0.11

แรงบีบมือ (กิโลกรัม/น้ำหนักตัว)

กลุ่มทดลอง (n=30)	0.61	0.09	0.64	0.10	-1.89	0.07
กลุ่มควบคุม (n=30)	0.62	0.09	0.61	0.10	0.69	0.49

ยืน-นั่งบนเก้าอี้ 60 วินาที (ครั้ง)

กลุ่มทดลอง (n=30)	62.73	13.53	63.57	7.22	-0.40	0.70
กลุ่มควบคุม (n=30)	62.90	12.01	60.97	13.88	1.17	0.25

ยืนยกขาขึ้นลง 3 นาที (ครั้ง)

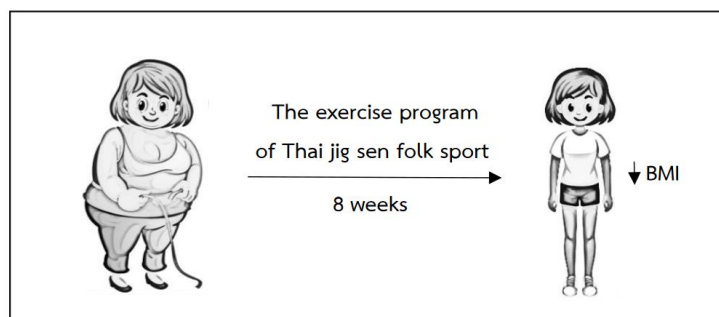
กลุ่มทดลอง (n=30)	159.40	15.52	161.97	13.01	-1.41	0.17
กลุ่มควบคุม (n=30)	160.33	14.25	158.40	12.24	1.10	0.28

*P < 0.05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายของกลุ่ม EG และ CG ระหว่างก่อนการทดลอง และหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 (n=60)

องค์ความรู้ใหม่

การเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้นสามารถช่วยลดดัชนีมวลกายในกลุ่มเยาวชนได้ อีกทั้งสามารถใช้เป็นกิจกรรมทางเลือกเพื่อส่งเสริมการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอในกลุ่มเยาวชนได้ ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังภาพที่ 4



ภาพที่ 4 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย พบว่า แม้จะไม่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายในด้านความอ่อนตัว (จากผลการทดสอบรายการทดสอบนั่งงอตัวไปข้างหน้า) ความแข็งแรงของแขน (จากผลการทดสอบรายการทดสอบวัดแรงบีบมือ) ความแข็งแรงของขา (จากผลการทดสอบรายการทดสอบยืน-นั่งบนเก้าอี้ 60 วินาที) และความอดทนของระบบหัวใจและปอด (จากผลการทดสอบรายการยืนยกขาขึ้นลง 3 นาที) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่ผลการศึกษาพบว่า ผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายหลังทดลองสัปดาห์ที่ 8 ในกลุ่มทดลอง มีแนวโน้มที่ดีขึ้นมากกว่าก่อนการทดลองในทุกรายการทดสอบ ซึ่งอาจเนื่องมาจากโปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้นสำหรับเยาวชน มีระดับความหน่วงอยู่ในระดับเบา

จึงไม่ส่งผลต่อการฝึกสมรรถภาพทางกายในกลุ่มเยาวชนมากนัก แต่อย่างไรก็ตามสำหรับในกลุ่มทดลอง พบความแตกต่างส่วนค่าเฉลี่ยผลการทดสอบดัชนีมวลกาย ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งอาจเนื่องมาจากการเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้น จะมีระดับความหนักของการออกกำลังกายอยู่ในระดับเบา แต่ผู้เล่นทุกคน จะมีการลุก-นั่ง ยืน เดิน ตลอดกระบวนการเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้น ซึ่งการเดินอย่างต่อเนื่องและเพียงพอนี้ อาจส่งผลให้ดัชนีมวลกายของเยาวชนกลุ่มทดลองลดลงมากกว่าก่อนทดลองก็เป็นได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลายการศึกษาที่พบว่าการออกกำลังกายด้วยการเดินช่วยลดดัชนีมวลกายได้ (Strath et al., 2007), (Park et al., 2014), (Paulo Dos Anjos Souza Barbosa et al., 2019)

สรุป

การเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้น ด้วยระยะเวลา 60 นาที/วัน จำนวน 3 วัน/สัปดาห์ เป็นเวลาทั้งสิ้น 12 สัปดาห์ สามารถช่วยลดดัชนีมวลกายในกลุ่มเยาวชน และโปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้น สามารถใช้เป็นกิจกรรมทางเลือกเพื่อส่งเสริมการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอในกลุ่มเยาวชนได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

หน่วยงานหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการออกกำลังกายและเล่นกีฬาสำหรับเยาวชน สามารถนำโปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้นไปใช้เพื่อลดดัชนีมวลกายของเยาวชน อีกทั้งสามารถใช้เป็นกิจกรรมทางเลือกเพื่อส่งเสริมการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอในกลุ่มเยาวชนไทยได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการศึกษาผลการเข้าร่วมโปรแกรมออกกำลังกายด้วยรูปแบบกีฬาพื้นบ้านไทยจิกเส้นในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เพิ่มเติม อาทิ เด็ก ประชาชน หรือผู้สูงอายุ และทำการทดลองในระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะเยาวชนอายุ 15-24 ปี และทำการทดลอง 8 สัปดาห์เท่านั้น

References

Amornsriwattanakul, A., et al. (2023). *Plan to promote physical activity for children and youth (2023 - 2030)*. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation.

- Aubert, S. et al. (2021). Global prevalence of physical activity for children and adolescents; inconsistencies, research gaps, and recommendations: a narrative review. *Int J Behav Nutr Phys Act*, 18(1), 81.
- Bull, F.C. et al. (2020). Document details - World Health Organization 2020 guidelines on physical activity and sedentary behaviour. *British Journal of Sports Medicine*, 54(24), 1451-1462.
- Department of Physical Education. (2019). *Manuals, tests, and physical fitness standards for children, youth, and Thai citizens*. Bangkok: Department of Physical Education.
- Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A., & Lang, A.G. (2009). Statistical power analyses using G*Power 3.1: Tests for correlation and regression analyses. *Behavior Research Methods*, 41, 1149-1160.
- Garcia-Hermoso, A. et al. (2022). Adherence to aerobic and muscle-strengthening activities guidelines: a systematic review and meta-analysis of 3.3 million participants across 32 countries. *Br J Sports Med*, 57(4), 225-229.
- Guthold, R., Stevens, G.A., Riley, L.M., & Bull, F.C. (2020). Global trends in insufficient physical activity among adolescents: a pooled analysis of 298 population-based surveys with 1.6 million participants. *Lancet Child Adolesc Health*, 4(1), 23-35.
- Katewongsa, P. et al. (2021). The effects of the COVID-19 pandemic on the physical activity of the Thai population: Evidence from Thailand's Surveillance on Physical Activity 2020. *Journal of Sport and Health Science*, 10(3), 341-348.
- Kawjaratwilai, T. (2016). Creation of ancient Muay Thai Exercises Model for Youth. *Journal of Education, Khon Kaen University (EDKKUJ)*, 39(2), 77-86.
- National Committee for the Promotion of Child and Youth Development. (2018). The 2nd National Child and Youth Development Plan, 2017–2021. Bangkok, Thailand: JS Publishing.
- Office of Recreation, Department of Physical Education. (2017). *Thai folk games*. Bangkok: Department of Physical Education, Ministry of Tourism and Sports.
- Park, J., et al. (2014). The relationship of body composition to daily physical activity in free-living Japanese adult men. *Br J Nutr.*, 111(1), 182-8.
- Paso, P. & Chuwet, P. (2022). The Effects of Isan Recreational Folk Game Program on Youths' Physical Fitness and Stress Level. *Journal of SaengKhomKham Buddhist Studies*, 7(1), 47-64.

- Paulo Dos Anjos Souza Barbosa, J., et al. (2019). Walkability, Overweight, and Obesity in Adults: A Systematic Review of Observational Studies. *Int J Environ Res Public Health*, 16(17), 3135.
- Phonchan, B., & Tanphanich, T. (2022). The Comparison of Effects between Folk Regional Program and Rhythmic Activities up on Health-Related Physical Fitness of Kasetsart University. *Silpakorn Educational Research Journal*, 14(2), 377-393.
- Prasertsuk, P. & Sivabaedya, S. (2014). The effect of thai folk plays on problems solving ability. *Journal of Education Khon Kaen University (Graduate Studies Research) (EDGKKUJ)*, 8(3), 244–254.
- Ribas, J.P., et al. (2023). How to understand sports and traditional games and how to apply it to physical education. On the “Goal of Game”. *Front Sports Act Living*, 5, 1123340. Doi: 10.3389/fspor.2023.1123340.
- Sasanasart, M. (2022). The effect of games and the lead-up games for physical fitness’s improvement at the private islam religious school in three southern border province. *NRRU Community Research Journal*, 16(1), 129-140.
- Singrungruang, P. (2021). The Effects of the Physical Educational Activity Management by Using Korat Folk Games to Develop Nakhon Ratchasima Rajabhat University Students’ Creative Thinking. *Journal of Research and Development Institute Rajabhat Maha Sarakham University*, 8(2), 61-74.
- Sisaket Rajabhat University. (2022). *Information on graduate production*. Retrieved November 3, 2022, from <http://www.oass.sskru.ac.th/oass5.html>
- Strath, S. et al. (2007). Walking and metabolic syndrome in older adults. *J Phys Act Health*, 4(4), 397-410.
- Thongterm, T. (2013). *Folk games to promote health and complete humanity in a multicultural society*. (Research Report). Sisaket Rajabhat University. Sisaket.
- Tongterm, T. et al. (2023). Jig Sen : The Development of Thai Folk Play to Recreational Sport for Youth. National Academic Conference Health Education, Physical Education and Recreation Association of Thailand (9 - 11 August 2023). 124-143.
- Widyastari, D. et al. (2022). Results from the Thailand 2022 report card on physical activity for children and youth. *J Exerc Sci Fit*, 20(4), 276–282.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

FACTORS AFFECTING STUDENTS' ENGLISH SPEAKING,
FACULTY OF EDUCATION, NORTH BANGKOK UNIVERSITY

¹พรณรงค์ สิงห์สำราญ, ²ยุวดี ชูจิตต์, ³ดารินี ภูทอง และ ⁴อมรรัตน์ ประวัตรุ่งเรือง

¹Pornnarong Singsamran, ²Yuwadee Chujit,

³Darinee Phuthong and ⁴Amornrat Prawatrungrueng

¹มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹North Bangkok University, Thailand

Received:2024-03-10

¹Corresponding Author's Email: pornnarong.si@nortbhkk.ac.th

Revised:2024-03-17

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 179 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธี Stepwise

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้แก่ ด้านทัศนคติในการเรียน (x_6) ด้านพื้นฐานความรู้เดิม (x_3) ด้านครอบครัว (x_7) โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถอธิบาย ความสามารถในการพูดได้ร้อยละ 58.11 และสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 4.342 + 2.174X_6 + 1.600X_3 + 0.819X_7$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.394X_6 + 0.318X_3 + 0.167X_7$$

คำสำคัญ: การพูดภาษาอังกฤษ; การพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา; มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Abstract

The goal of this research is to: 1) examine the degrees of variables that influence the English-speaking abilities of North Bangkok University faculty of education students; and 2) investigate the variables that influence the English-speaking abilities of North Bangkok University faculty of education students. The sample group comprised 179 undergraduate students from North Bangkok University's Faculty of Education. This study uses a simple random sampling technique with a questionnaire to gather data. Frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis with the Stepwise approach are implemented to analyze the data.

The study's findings indicated that: 1) Overall, the Faculty of Education at North Bangkok University determined that factors influencing students' English speaking were at a moderate level. 2) The hypothesis test results showed that study attitude (X_6), basic knowledge (X_3), and family (X_7), were factors affecting students' English speaking at North Bangkok University's Faculty of Education. These factors together could predict English speaking ability with a significant statistical level at 0.05 and could explain ability to speak was 58.11% 11. The results could be expressed as an equation as follows.

Raw score equation

$$\hat{Y} = 4.342 + 2.174X_6 + 1.600X_3 + 0.819X_7$$

Standard score equation

$$\hat{Z} = 0.394X_6 + 0.318X_3 + 0.167X_7$$

Keywords: English Speaking; Students' English Speaking; North Bangkok University

บทนำ

การพูดภาษาอังกฤษไม่เพียงแต่เป็นทักษะการสื่อสาร แต่เป็นภาษากลางที่ใช้ติดต่อกันระหว่างประชากรในประเทศต่าง ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การพูดภาษาอังกฤษเป็นทักษะสำคัญที่มีประโยชน์ในทางหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในชีวิตประจำวัน การทำงาน การศึกษา หรือทางธุรกิจ โดย Crystal, (2003) กล่าวว่า ในด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม การพูดภาษาอังกฤษเปิดโอกาสให้คนสื่อสารได้กับผู้คนจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างชาติ ทำให้เกิดโอกาสในการเชื่อมโยงกับคนทั่วโลกทั้งในด้านวัฒนธรรมและธุรกิจ และ Guffey and Loewy (2019) กล่าวว่า

สำหรับในการทำงานและธุรกิจแล้ว ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่โดดเด่นในทางธุรกิจ การสื่อสารในภาษาอังกฤษทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและโอกาสในทางธุรกิจที่กว้างขวาง ส่วนในด้านการศึกษาและวิชาการ Burns, and Joyce (1997) กล่าวว่า ในการศึกษา การพูดภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้และการสื่อสารทางวิชาการ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในการเขียนและอ่านบทความวิชาการ, การนำเสนอผลงานวิจัย, และการแลกเปลี่ยนความรู้ ในด้านการท่องเที่ยวและทำงานที่ต่างประเทศ McKay (2002) กล่าวว่า การพูดภาษาอังกฤษมีความสำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการท่องเที่ยวหรือทำงานในสถานที่ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สื่อสารหลัก และการเข้าถึงข้อมูลและการเรียนรู้ออนไลน์ (Warschauer, and Grimes, 2007) กล่าวว่า ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักที่ใช้ในการเข้าถึงข้อมูลและเรียนรู้ผ่านแหล่งออนไลน์ ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษทำให้เปิดโอกาสในการศึกษาออนไลน์ที่มีคุณภาพ

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น ภาษาอังกฤษได้ถูกเลือกให้เป็นภาษาหลักเพื่อการสื่อสารระหว่างประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทย โดยเฉพาะทักษะการพูดภาษาอังกฤษนั้นยังด้อยกว่าหลายประเทศสมาชิกอาเซียน แม้จะได้ศึกษาเล่าเรียนวิชาภาษาอังกฤษมาหลายปี แต่นักเรียนนักศึกษาไทยยังคงไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ได้แก่ นักศึกษามีความกังวลและความกลัวเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ มีปัญหาด้านคำศัพท์ ขาดการฝึกฝนกับอาจารย์และบุคคลอื่น ไม่ชอบเรียนรายวิชาที่เน้นทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และนักศึกษาต้องนึกเป็นภาษาไทยก่อนเสมอเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ (Pitakpongpan, 2021 and Rittirat, 2014) นอกจากนี้ Bhattacharya (2017) ยังกล่าวว่า ด้วยการใช้ภาษาอังกฤษอย่างแพร่หลาย การสื่อสารด้วยการพูดของผู้เรียนภาษาอังกฤษ มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นนักศึกษาจะต้องมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษอย่างสูง ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรียังคงน้อยกว่าที่ต้องการมาก และส่วนใหญ่แล้วยังไม่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและมั่นใจ คำพูดที่ผิดพลาดจำนวนมากที่ผู้เรียนภาษาอังกฤษสร้างขึ้นเป็นการบ่งชี้ว่าปัญหานั้นร้ายแรงเพียงใด มีความจำเป็นต้องค้นหาสาเหตุที่อยู่เบื้องหลังแนวโน้มที่น่ากังวลนี้

ปัจจัยที่มีผลส่งต่อการพูดภาษาอังกฤษมีหลายปัจจัย โดย Richard and Renanday (2002) กล่าวว่า ในการเรียนภาษาที่ 2 มีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางภาษาของนักศึกษาทั้งทัศนคติทางบวกและทางลบ ในขณะที่ปัจจัยภายนอกที่อาจจะส่งผลต่อการเรียน เช่น สภาพแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์การสอนและวิธีสอนของอาจารย์ ส่วนปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับทักษะของผู้เรียนได้แก่ สภาพจิตใจ, สภาพทางเจตคติ และสภาพทางวิญญาณ ปัจจัยภายในอาจมาจากอายุ ความรัก ปัจจัยทางจิตใจ เช่น ทัศนคติ ความถนัด และปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม เช่น ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐาน สอดคล้องกับ Budianto (2010) ที่กล่าวว่า ปัจจัยภายในที่ยึดติดอยู่กับตัวบุคคล ในแนวคิดของความเป็นปัจเจกบุคคลนั้น มีปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้อง เช่น ความกลัวความผิดพลาด ความวิตกกังวล ความอาย การขาดความมั่นใจ และการขาดแรงจูงใจ ซึ่งกลายเป็นปัจจัยหลักทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศของนักเรียนและอาจเป็นอุปสรรคต่อนักเรียนในการสร้างการสื่อสารด้วยวาจาที่มีประสิทธิภาพ

ปัจจัยด้านผู้เรียน Krashen (1988) กล่าวว่า ผู้เรียนภาษาที่ดีคือผู้เรียนที่มีความรู้อย่างเพียงพอในภาษาที่สองหรือภาษา ต่าง ประเทศ และมีบุคลิกภาพทางอารมณ์ที่ดีเพื่อให้ได้รับข้อมูลทางภาษา อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนที่ไม่มีการแสวงหาหรือไม่ได้รับการเรียนรู้เลย และเป็นผลมาจากปัจจัยด้านทัศนคติ โดยขาดความสนใจในภาษาเป้าหมายและผู้พูด ขาดความมั่นใจในตนเอง มีความวิตกกังวลสูง รวมทั้งมีความกดดันหรือสนใจไวยากรณน้อย นอกจากนี้ ทัศนคติและแรงจูงใจของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลิกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความมั่นใจในตนเอง การกล้าเสี่ยง และความวิตกกังวล มีความสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ภาษา และปัจจัยส่วนบุคคลก็มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านทัศนคติและแรงจูงใจ โดย Krashen (1998) ระบุว่าความมั่นใจในตนเองเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ และจะส่งผลให้มีการปิดกั้นน้อยลงด้วย การใช้เทคนิคง่าย ๆ ในตอนเริ่มกิจกรรมในชั้นเรียนจะช่วยเพิ่มความมั่นใจในตนเองของผู้เรียน เนื่องจากความรู้สึกถึงความสำเร็จจะช่วยผู้เรียนทำกิจกรรมถัดไปที่ยากขึ้นได้ กล่าวเสริมว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การกล้าเสี่ยง และไม่มี ความวิตกกังวลเป็นลักษณะของความมั่นใจในตนเองที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการเรียนรู้ เพราะมันสะท้อนถึงระดับที่ผู้เรียนคิดว่าตนเองสามารถรับมือและประสบความสำเร็จในสถานการณ์การเรียนรู้ได้ ในทางกลับกัน การรับรู้ความสามารถของตนเองที่เพิ่มขึ้นคือผู้เรียนคาดหวังผลลัพธ์ที่ดี มีแนวโน้มที่จะเพิ่มแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกและยังเพิ่มความเต็มใจที่จะรับความเสี่ยงในการเรียนรู้ Skehan (1989) ความยากลำบากในการเรียนรู้ภาษาอาจส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองในทางลบ ซึ่งจะส่งผลต่อทัศนคติของนักเรียนและความสำเร็จทางภาษาของนักเรียนด้วย

ปัจจัยด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะดังกล่าวผู้วิจัยได้สรุปมาจาก Richards and Renandya (2002), Nunan (2003), Harmer (2007) ดังนี้ 1) กิจกรรมการฟังและพูด เป็นกิจกรรมที่ให้โอกาสในการฟังและพูดภาษาอังกฤษจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติการในการพูดอย่างถูกต้อง โดยใช้กิจกรรมเช่น การฟังบทสนทนา การฟังเสียงพูดจากวิดีโอหรือเพลง หรือการฟังคำสั่งต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนการพูดภาษาอังกฤษและเพิ่มความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ 2) กิจกรรมการอ่านและพูด เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนอ่านข้อความภาษาอังกฤษและสื่อสารโดยการพูดจะช่วยให้การปรับปรุงทักษะการอ่านและการพูดภาษาอังกฤษ โดยการใช้กิจกรรมเช่น การอ่านนิยายหรือบทความ การเล่าเรื่องที่สนุกสนาน หรือการพูดเกี่ยวกับภาพประกอบ ทั้งหมดนี้จะช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการอ่านและพูดภาษาอังกฤษอย่างรวดเร็วและมีความมั่นใจ 3) กิจกรรมการเขียนและพูด เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องเขียนและพูดภาษาอังกฤษ เช่น การเขียนเรียงความ การแสดงความคิดเห็น หรือการพูดเกี่ยวกับภาพหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง การฝึกฝนในการเขียนและพูดจะช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะการเขียนและพูดภาษาอังกฤษ และเพิ่มความไวสำหรับการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ 4) กิจกรรมการสนทนา เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องมีการสนทนาภาษาอังกฤษ เช่น การเล่นเกม บทบาท การสนทนากับคู่สนทนา หรือการสนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวหรือประเด็นที่น่าสนใจ กิจกรรมนี้จะช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะการสนทนาภาษาอังกฤษ และสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นใจ 5) กิจกรรมการเล่าเรื่อง เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องเล่าเรื่อง

ภาษาอังกฤษ เช่น การเล่าเรื่องสั้น การเล่าเรื่องจากประสบการณ์ส่วนตัว หรือการเล่าเรื่องจากภาพหรือสื่อต่าง ๆ การเล่าเรื่องช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะการพูดภาษาอังกฤษ การสร้างความน่าสนใจในการเล่าเรื่อง และการใช้ภาษาในการสื่อสาร

ปัจจัยด้านผู้สอน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียน และมีอิทธิพลต่อการพูดอังกฤษในลักษณะต่าง ๆ โดยผู้วิจัยได้สรุปมาจาก Freeman (1998), Richards and Lockhart, (1994) ดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์ ครูผู้สอนสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม เช่น การใช้กิจกรรมที่น่าสนใจ การสร้างสื่อการสอนที่มีคุณภาพ และการให้ความสำคัญกับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนและปรับปรุงทักษะการพูดภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การสนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษา ครูผู้สอนมีบทบาทในการสนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาอังกฤษอย่างก้าวหน้า โดยให้โอกาสและสถานการณ์ที่ผู้เรียนต้องใช้ภาษาอังกฤษ ตัวอย่างเช่น การสนับสนุนให้ผู้เรียนพูดอังกฤษในชั้นเรียน การสร้างกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา และการให้คำแนะนำและติชมที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียน 3) การให้คำแนะนำและติชมที่สอดคล้องกับความต้องการ ครูผู้สอนสามารถให้คำแนะนำและติชมที่สอดคล้องกับความต้องการและความพยายามของผู้เรียนได้ โดยการจัดเตรียมบทเรียนที่เหมาะสมสำหรับระดับความรู้และทักษะของผู้เรียน และการให้การติชมที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

ปัจจัยด้านครอบครัว เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพูดภาษาอังกฤษและการเรียนรู้ภาษาต่าง ๆ ในหลายๆ ด้าน เช่น ด้านสภาพแวดล้อมทางดั้งเดิมของการเรียนรู้ภาษา, การส่งเสริมพัฒนาทักษะทางภาษาของลูก และอื่น ๆ โดยสรุปมาจาก Cummins (1981), Tabors (2008) และ Hoff (2013) ดังนี้ 1) การอิทธิพลของภาษาแม่ ครอบครัวเป็นสถานที่เดียวที่ลูกจะได้ยินและเรียนรู้ภาษาแม่อย่างสม่ำเสมอตั้งแต่เด็กเล็ก การพูดภาษาอังกฤษในบ้านที่มีภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักจะช่วยให้ลูกได้ยินและเรียนรู้เสียงและคำศัพท์ได้มากขึ้น 2) การสนับสนุนการอ่าน การอ่านเรื่องราวหรือหนังสือในช่วงเวลาเสรี และการสนับสนุนการอ่านในครอบครัวจะส่งผลให้ลูกพัฒนาทักษะการอ่านและคำศัพท์อังกฤษได้ดียิ่งขึ้น 3) การสนับสนุนการพูด: การสนับสนุนลูกให้พูดอย่างเปิดเผยและมีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ เช่น การสนับสนุนให้ลูกเข้าร่วมกิจกรรมที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษ เช่น การอธิบายสิ่งต่าง ๆ หรือการสนทนา 4) การให้ความสำคัญกับการฟัง: การสนับสนุนให้ลูกฟังภาษาอังกฤษอย่างรับผิดชอบ โดยการให้ลูกฟังเพลง, คำสอน, หรือสื่อการสอนภาษาอังกฤษที่เหมาะสม 5) การสนับสนุนการเรียนรู้ในทางที่น่าสนใจ: การสนับสนุนให้ลูกมีความสนใจในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ เช่น การให้ลูกเล่นเกมหรือดูภาพยนตร์ที่ใช้

ปัจจัยด้านความรู้เดิมมีผลต่อการเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญ หลายปัจจัยมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของภาษาที่ต่างกัน ดังนี้ 1) บทบาทของภาษาในชีวิตประจำวัน (Language Input in Daily Life) การได้รับการเปลี่ยนจากการฟังและใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันมีผลต่อการเรียนรู้ (Ellis, 2008) ความถี่ในการได้ยินและใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้ 2) การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (Study Abroad) การมีโอกาสที่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ให้โอกาสในการใช้

ภาษาอังกฤษในทางปฏิบัติ เช่น การศึกษาต่างประเทศ สามารถเสริมสร้างความคุ้นชินและทักษะการสื่อสารในภาษา (Coleman, 1996) 3) การมีพื้นฐานวัฒนธรรม (Cultural Background) ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษสามารถช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปได้อย่างมากขึ้น (Duff, 2007) 4) การทราบถึงประสบการณ์และความเชื่อทางวัฒนธรรมสามารถช่วยในการเข้าใจความหมายและการใช้ภาษา 5) ความมีเป้าหมาย (Motivation) ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน (Gardner, 1985) ความมีเป้าหมายที่แน่นอนและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการใช้ภาษาอังกฤษมีผลต่อการเรียนภาษาในหลายด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills): การใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง เช่น การสนทนา, การเขียน, และการพูด สามารถช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารในภาษานี้ได้ (Skehan, 1998) 2) การเข้าใจวัฒนธรรม (Cultural Understanding): การใช้ภาษาอังกฤษช่วยในการเข้าใจและประสบการณ์วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับประเพณี, ธรรมเนียม, และมุมมองทางวัฒนธรรมต่าง ๆ (Kramsch, 2009) 3) ความมั่นใจในการใช้ภาษา (Language Confidence): การใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง ๆ ช่วยเพิ่มความมั่นใจของผู้เรียนในการใช้ภาษา และช่วยลดความกังวลที่เกิดขึ้นในการสื่อสาร (MacIntyre and Gardner, 1991) 4) การท่องจำและการเรียนรู้ (Memory and Learning): การใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถช่วยกระตุ้นกระบวนการท่องจำและการเรียนรู้ ทำให้ความรู้และทักษะทางภาษาได้รับการจดจำไว้ดีขึ้น (Nation, 2001) 5) ความคุ้นเคยและความคล่องตัว (Familiarity and Flexibility): การใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ต่าง ๆ ช่วยสร้างความคุ้นเคยและความคล่องตัวในการใช้ภาษานี้ในสถานการณ์ที่แตกต่าง (Ellis, 2003)

ปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้มีผลต่อการพูดภาษาอังกฤษในมากมายด้าน และสามารถสรุปได้ดังนี้

1) การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning): การให้โอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง ๆ และการได้รับประสบการณ์ตรงจากการใช้ภาษาช่วยพัฒนาทักษะการพูด (Kolb, 1984) 2) การเรียนรู้ผ่านการจำลอง (Simulated Learning): การจำลองสถานการณ์ที่ต้องการใช้ภาษาอังกฤษ เช่น การแสดงละคร, การทำสื่อต่าง ๆ ช่วยในการฝึกทักษะการพูด (Hettiarachchi and Jayasinghe, 2018) 3) การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี (Technology-Enhanced Learning): การใช้เทคโนโลยี, เช่น แอปพลิเคชัน, วิดีโอ, และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ ช่วยสร้างสถานการณ์ที่สมจริงและเพิ่มความสนใจในการพูด (Warschauer and Healey, 1998) 4) การเรียนรู้ผ่านการสร้างสรรค์ (Creative Learning): การให้โอกาสในการสร้างเนื้อหา, การเขียนเรื่อง, หรือการสร้างสื่อการสอน เป็นตัวช่วยในการพัฒนาทักษะการพูด (Craft, 2005) 5) การเรียนรู้ผ่านกลุ่ม (Group Learning): การทำกิจกรรมหรือโปรเจกต์ในกลุ่มช่วยสร้างโอกาสในการสนทนาและแบ่งปันความคิดเห็นซึ่งส่งผลในการพัฒนาทักษะการพูด (Johnson and Johnson, 1999) 5) การเรียนรู้ผ่านการฟังและพูด (Listening and Speaking-Based Learning): การให้โอกาสในการฟังและพูดในสถานการณ์ที่ตรงข้ามการให้นักเรียนมีโอกาสดังกล่าวจะฟังและให้ความเห็น (Brown, 2007)

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้สอนภาษาอังกฤษพบว่า ในรายวิชาอังกฤษพื้นฐาน 1 – 4 ที่ผู้วิจัยสอนนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะการพูดภาษาอังกฤษน้อย โดยนักศึกษาให้

เหตุผลว่า ขาดทักษะในการพูด ไม่เคยได้ฝึกพูดภาษาอังกฤษมาก่อน มีคำศัพท์จำนวนไม่มากพอที่จะพูด อายไม่กล้าที่จะพูด กลัวการพูดผิดแล้วเพื่อล้อเลียน และผลการทดสอบเกี่ยวกับบทสนทนาภาษาอังกฤษในห้องเรียนยังพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ยังทำคะแนนสอบได้ไม่ถึง 50% จากสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการพูดของนักศึกษา โดยจะนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Document Study) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษ เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ Google Form

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ประชากรได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ที่ศึกษาอยู่ใน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพปีการศึกษา 2565 จำนวน 321 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่1-4 ที่ศึกษาอยู่ใน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพปีการศึกษา 2565 โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 179 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีที่ใช้ในการศึกษา

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้เป็นสอบถามในงานวิจัย มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน โดยตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ แผนการเรียนที่จบ เกรด ระดับชั้นปี เกรดเฉลี่ย อาชีพของผู้ปกครอง และประสบการณ์ในการสนทนากับชาวต่างชาติ ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน จำนวน 40 ข้อ ได้แก่ ด้านการสอน แบ่งออกเป็น (1) กิจกรรมการสอน (2) การสอนของครู ด้านผู้เรียน แบ่งเป็น (1) พื้นฐานความรู้เดิม (2) การใช้ภาษา (3) รูปแบบการเรียนรู้ และ ด้านครอบครัว ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย ได้ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงครายข้อ (IOC: Index of item objective congruence) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.846

4. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูล

5. วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ พบว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คือ ไม่เกิน 0.70

6. ตรวจสอบปัญหา multicollinearity ด้วย variance inflation factors (VIF) สามารถสรุปได้ว่าค่าสถิติ VIF ที่คำนวณได้มีค่าไม่เกิน 5 นั่นคือ สมการถดถอยพหุคูณที่ใช้ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในครั้งนี้ไม่มีปัญหา multicollinearity

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ตั้งแต่ปี 1 - 4 ที่เรียนอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2565 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้แบบสอบถามคืน 179 ฉบับ คิดเป็น 100%

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธี Stepwise เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษเพื่อค้นหาแบบจำลองปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลศึกษาและการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ พบว่า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
ด้านผู้สอน (X_2)	3.40	0.854	ปานกลาง	1
ด้านครอบครัว (X_7)	3.31	0.838	ปานกลาง	2
ด้านพื้นฐานความรู้เดิม (X_3)	3.29	0.815	ปานกลาง	3
ด้านการใช้ภาษา (X_4)	3.24	0.815	ปานกลาง	4
ด้านทัศนคติในการเรียน (X_6)	3.18	0.744	ปานกลาง	5
ด้านรูปแบบการเรียนรู้ (X_5)	3.15	0.807	ปานกลาง	6
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (X_1)	2.98	0.831	ปานกลาง	7
รวมเฉลี่ย	3.22	0.650	ปานกลาง	

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

จากตาราง 1 พบว่า ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.22$, S.D. = 0.650) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้สอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$, S.D. = 0.854) รองลงมา คือ ด้านครอบครัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.31$, S.D. = 0.838) ด้านพื้นฐานความรู้เดิม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.815) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.98$, S.D. = 0.831)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ พบว่า

	Unstandardized		Standardized	t	Sig.
Factors affecting	Coefficients		Coefficients		
English communication	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	4.342	0.977		4.442	0.000**
ด้านทัศนคติในการเรียน (X ₆)	2.174	0.379	0.394	5.729	0.000**
ด้านพื้นฐานความรู้เดิม (X ₃)	1.600	0.322	0.318	4.965	0.000**
ด้านครอบครัว (X ₇)	0.819	0.336	0.167	2.441	0.016*
R = 0.762 R ² = 0.5811 R Adjusted = 0.574 SEE = 2.676 Sig. = 0.000** F = 80.913					

ตาราง 2 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ
(Multiple Linear Regression Analysis)

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้แก่ ด้านทัศนคติในการเรียน (x_6) ด้านพื้นฐานความรู้เดิม (x_3) และด้านครอบครัว (x_7) โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษได้ร้อยละ 58.11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ พบว่า ด้านทัศนคติในการเรียน (x_6) ด้านพื้นฐานความรู้เดิม (x_3) ด้านครอบครัว (x_7) โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถอธิบาย ความสามารถในการเรียนพูดได้ร้อยละ 58.11 และสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 4.342 + 2.174X_6 + 1.600X_3 + 0.819X_7$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.394X_6 + 0.318X_3 + 0.167X_7$$

ตัวแปรต้น

ด้านทัศนคติในการเรียน (x_6)
ด้านพื้นฐานความรู้เดิม (x_3)
ด้านครอบครัว (x_7)

0.394

0.318

0.167

ตัวแปรตาม

การพูดภาษาอังกฤษของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ (Y)
--

ภาพประกอบ 1 ค่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้สอน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ครูผู้สอนสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์ โดยการใช้วิธีการที่เหมาะสม เช่น การใช้กิจกรรมที่น่าสนใจ การสร้างสื่อการสอนที่มีคุณภาพ และการให้ความสำคัญกับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

ที่สร้างสรรค์ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนและปรับปรุงทักษะการพูดภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านการสนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษา ครูผู้สอนมีบทบาทในการสนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาอังกฤษอย่างก้าวหน้า โดยให้โอกาสและสถานการณ์ที่ผู้เรียนต้องใช้ภาษาอังกฤษ ตัวอย่างเช่น การสนับสนุนให้ผู้เรียนพูดอังกฤษในชั้นเรียน การสร้างกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา และการให้คำแนะนำและติชมที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียน 3) ด้านการให้คำแนะนำและติชมที่สอดคล้องกับความต้องการ ครูผู้สอนสามารถให้คำแนะนำและติชมที่สอดคล้องกับความต้องการและความพยายามของผู้เรียนได้ โดยการจัดเตรียมบทเรียนที่เหมาะสมสำหรับระดับความรู้และทักษะของผู้เรียน และการให้การติชมที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ 4) ด้านการสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจ ครูผู้สอนมีบทบาทในการสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจกับผู้เรียน โดยการสนับสนุนและแนะนำผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ การฟังคำถามและความคิดเห็นของผู้เรียน การเข้าใจและตอบสนองต่อความต้องการและความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกได้รับการเข้าใจและการสนับสนุนจากครู สอดคล้องกับ Thitisupakul, et al. (2016) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนใน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดการเรียนการสอนของครู ส่งผลทางบวกต่อผลการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าปัจจัยส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ อันดับแรก ได้แก่ ด้านทัศนคติในการเรียน (x_6) รองลงมา ด้านพื้นฐานความรู้เดิม (x_3) และด้านครอบครัว (x_7) โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษได้ร้อยละ 58.11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยภายในที่ยึดติดอยู่กับตัวบุคคล ในแนวคิดของความเป็นปัจเจกบุคคลนั้น มีปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้อง เช่น ความกลัว ความผิดพลาด ความวิตกกังวล ความอาย การขาดความมั่นใจ และการขาดแรงจูงใจ ซึ่งกลายเป็นปัจจัยหลักทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศของนักเรียนและอาจเป็นอุปสรรคต่อนักเรียนในการสร้างการสื่อสารด้วยวาจาที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง Krashen (1988) กล่าวว่า ผู้เรียนภาษาที่ดีคือผู้เรียนที่มีความรู้เพียงพอสองภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดีเพื่อให้ได้รับข้อมูลทางภาษา อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนที่ไม่มีการแสวงหาหรือไม่ได้รับการเรียนรู้เลย และเป็นผลมาจากปัจจัยด้านทัศนคติ โดยขาดความสนใจในภาษาเป้าหมายและผู้พูด ขาดความมั่นใจในตนเอง มีความวิตกกังวลสูง รวมทั้งมีความถนัดหรือสนใจเรื่องไวยากรณ์น้อย นอกจากนี้ ทัศนคติและแรงจูงใจของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลิกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความมั่นใจในตนเอง การกล้าเสี่ยง และความวิตกกังวล มีความสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ภาษา และปัจจัยส่วนบุคคลก็มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านทัศนคติและแรงจูงใจ บุคลิกภาพเป็นการผสมผสานของลักษณะทางจิตวิทยาเพื่อจำแนกบุคคล ความมั่นใจในตนเอง ความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การกล้าเสี่ยง และไม่มี ความวิตกกังวลเป็นลักษณะของความมั่นใจในตนเองที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ การรับรู้ความสามารถของตนเองว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการเรียนรู้ เพราะมันสะท้อนถึงระดับที่ผู้เรียนคิดว่าตนเองสามารถรับมือและประสบความสำเร็จในสถานการณ์การเรียนรู้ได้ ในทางกลับกัน การรับรู้

ความสามารถของตนเองที่เพิ่มขึ้นคือผู้เรียนคาดหวังผลลัพธ์ที่ดี มีแนวโน้มที่จะเพิ่มแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวก และยังเพิ่มความเต็มใจที่จะรับความเสี่ยงในการเรียนรู้ Skehan (1989) ความยากลำบากในการเรียนรู้ภาษาอาจส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองในทางลบ ซึ่งจะส่งผลต่อทัศนคติของนักเรียนและความสำเร็จทางภาษาของนักเรียนด้วย สอดคล้องกับ Thitisupakul, et al. (2016) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนใน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า เจตคติต่อการเรียนรู้ และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนส่งผลทางบวกต่อผลการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านผู้สอน รองลงมาได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านพื้นฐานความรู้เดิม ด้านการใช้ภาษา ด้านทัศนคติในการเรียน ด้านรูปแบบการเรียนรู้ และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยส่งผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้แก่ ด้านทัศนคติในการเรียน (x_6) ด้านพื้นฐานความรู้เดิม (x_3) ด้านครอบครัว (x_7) โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถอธิบาย ความสามารถในการเรียนพูดได้ร้อยละ 58.11

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยระดับต่ำสุด จึงควรเพิ่มกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาทักษะการพูดและดึงดูดความสนใจให้นักศึกษาอยากเรียนรู้อีก สื่อสารภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น อาจมีการจัดประกวด speech contest ของแต่ละกลุ่ม เพื่อชิงรางวัล หรือจัดเป็นโครงการทั้งคณะ เพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะฝึกฝนภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น

1.2 ควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษของตนเอง ที่แตกต่างจากการเรียนการสอนในห้องเรียนและจัดให้มีกิจกรรมทางภาษาอังกฤษที่เหมาะสมเพื่อผลักดันและเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้ภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น เช่น จัดโครงการมัคคุเทศก์อาสา เนื่องจากมหาวิทยาลัยอยู่ใกล้สนามบินดอนเมือง มีชาวต่างชาติเดินทางเข้าออกเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่สนใจกับชาวต่างชาติ ได้แก่ วัดพระศรีมหาธาตุ พิพิธภัณฑ์กองทัพอากาศและการบินแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์กรุงเทพฯ ฯลฯ เพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์ตรงและเปิดโอกาสให้กับนักศึกษาได้ใช้ภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น

1.3 จัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างคณะต่าง ๆ เช่น ร่วมกับคณะนิเทศศาสตร์ จัดแสดงละครภาษาอังกฤษเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกการใช้ภาษาอังกฤษ โดยให้อาจารย์ชาวต่างชาติเป็นผู้ร่วมในการฝึกซ้อมและ

ให้คำชี้แนะเกี่ยวกับสำเนียงภาษาที่ถูกต้อง หรือร่วมกับคณะศิลปศาสตร์ สาขาธุรกิจการบิน เนื่องจากนักศึกษาสาขานี้มีความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษอยู่แล้ว อาจสร้างสถานการณ์สมมติเกี่ยวกับใช้ภาษาอังกฤษบนเครื่องบิน ก็จะช่วยให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการต่อการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนในบริบทที่หลากหลาย

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน พร้อมทั้งแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนการเจตคติของผู้เรียน

2.3 ควรศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการเพิ่มภาษาอังกฤษ เช่น การใช้เกมส์ หรือการทำกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา

References

- Brown, H. D. (2007). *Principles of language learning and teaching*. New York: Pearson Education.
- Budianto, L. (2010). Students' Psychological Factors in SLA: A Dillema for Teachers of English. *Journal of Lingua*, 5(1). 62-67.
- Burns, A., & Joyce, H. (1997). *Focus on Speaking*. Sydney: National Centre for English Language Teaching and Research.
- Bhattacharya, S. (2017). A study on the factors affecting ESL learners' English-speaking skills. *International Journal of English Researc*, 3(4), 31-37.
- Craft, A. (2005). *Creativity in Schools: Tensions and Dilemmas*. London: Routledge.
- Cummins, J. (1981). *The role of primary language development in promoting educational success for language minority students*. In *Schooling and language minority students: A theoretical framework* (pp. 3-49). Los Angeles: California State University.
- Crystal, D. (2003). *English as a Global Language*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Duff, P. (2007). Second Language Socialization as Sociocultural Theory: Insights and Issues. *Language Teaching*, 40(4), 309-319.
- Ellis, R. (2003). *Task-Based Language Learning and Teaching*. Oxford, UK: Oxford University Press.

- Ellis, R. (2008). *The Study of Second Language Acquisition*. London: Oxford University Press,
- Freeman, D. (1998). *Doing teacher research: From inquiry to understanding*. Boston: Heinle and Heinle.
- Falmer. Coleman, J. A. (1996). *Studying Abroad: The Experience of American Undergraduates*. Connecticut: Greenwood Publishing Group.
- Gardner, R. C. (1985). *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation*. London: Edward Arnold.
- Guffey, M., Loewry, D., & Griffin, E. (2019). *Business communication: Process and product*. Toronto. ON: Nelson Education.
- Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. (4th ed.). London : Pearson Longman.
- Hettiarachchi, G. S., & Jayasinghe, R. M. (2018). Simulation in Language Teaching and Learning: An Overview. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 8(11), 386-389.
- Hoff, E. (2013). *Interpreting the Early Language Trajectories of Children from Low-SES and Language Minority Homes: Implications for Closing Achievement Gaps. Developmental Psychology*, 49(1), 4–14. doi:10.1037/a0027238.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1999). *Learning Together and Alone: Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning*. (5th ed.). Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Kramsch, C. (2009). *The Multilingual Subject*. Oxford: Oxford University Press.
- Krashen, S. D. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. New York, NY: Pergamon Press.
- Krashen, S. (1988). *The Natural Approach: Language Acquisition in the Classroom*. New Jersey: Prentice Hall Europe.
- MacIntyre, P. D., & Gardner, R. C. (1991). Language Anxiety: Its Relationship to Other Anxieties and to Processing in Native and Second Languages. *Language Learning*, 41(4), 513-534.
- Mckay, S. L. (2002). *Teaching English as an International Language: Rethinking Goals and Approaches*. Oxford, UK: Oxford University Press.

- Nation, P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Nunan, D. (2003). Nine Steps to Learner Autonomy. In Nunan, D. [Ed.]. *Practical English Language Teaching*. New York: McGraw Hill.
- Phithakphongphan, T. (2021). Internal Factors Obstructing Thai Students' English Speaking Skill: The Influence of Thai Cultural Concepts. *Inthaninthesin Journal*, 16(2), 53-69.
- Ritthirat, N. (2014). *Thai University Students' English Oral Proficiency and Problems to Developing English Speaking Skill*. (Master's Thesis). Prince of Songkhla University. Songkhla.
- Richard, J. C. & Renanday, W. A. (2002). *Methodology in Language Teaching: An Anthropology of Current Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Richards, J.C. & Lockhart, C. (1994). *Reflective Teaching in Second Language Classrooms*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Skehan, P. (1998). *A cognitive approach to language learning*. Oxford: Oxford University Press.
- Thitisupakul, P. et al. (2016). A study of factors affecting the results of teaching and learning. English language of schools under Bangkok. *Peace Studies Review Journal*, 4(2). 245-259.
- Tabors, P. O. (2008). *One Child, Two Languages: A Guide for Early Childhood Educators of Children Learning English as a Second Language*. Baltimore, MD: Paul H Brookes Publishing.
- Warschauer, M., & Healey, D. (1998). Computers and Language Learning: An Overview. *Language Teaching*, 31(2), 57-71.
- Warschauer, M., & Grimes, D. (2007). Audience, Authorship, and Artifact: The Emergent Semiotics of Web 2.0. *Annual Review of Applied Linguistics*, 27, 1-23.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

ศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพของนักศึกษาสาขารศึกษาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

A STUDY OF LEARNING AND CLASSROOM MANAGEMENT FOR TEACHING
PRACTICE EXPERIENCE OF THE UNDERGRADUATE STUDENTS IN EARLY
CHILDHOOD EDUCATION AT NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปริญดา ศรีมูณี

Parinda Srimunee

สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Bachelor of Education Program in Early Childhood Education, North Bangkok University, Thailand

Corresponding Author's Email: parinda.sr@northbkk.ac.th

Received:2024-02-23

Revised:2024-04-17

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของนักศึกษาสาขารศึกษาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษานักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 20 คน ครูพี่เลี้ยงทางโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 44 คน นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำนวน 37 คน และอาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 5 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง Purpose Sampling จำนวน 106 คน

ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขารศึกษาศึกษา ปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพรายด้านพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32, SD=0.16$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านจิตวิทยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46, SD=0.13$) รองลงมา ด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36, SD=0.15$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสังคมและด้านกายภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20, SD=0.20$)

คำสำคัญ: การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ; ความเป็นครู; การบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียน

Abstract

The goal of this study was to investigate learning management systems and professional experience training courses for students enrolled in North Bangkok University's

Early Childhood Education Programmed. Administrators from educational institutions, 20 learners seeking professional teaching experience, 44 mentor teachers from different schools, 37 students seeking professional teaching experience, and 5 supervisor instructors from North Bangkok University comprised the sample group implemented in the study. 106 individuals were numbered using a purposeful random sample technique.

The study's findings showed that, overall, each component of the learning management system and professional experience training classes for North Bangkok University's early childhood education students' mean and standard deviation was at a high level ($\bar{X}$ = 4.32, SD = 0.16). When analyzing each aspect, psychology had the highest average ($\bar{X}$ = 4.46, SD = 0.13), instruction had the second-highest average ($\bar{X}$ = 4.36, SD = 0.15), and the lowest averages were the social and physical aspects, which had high levels ($\bar{X}$ = 4.20, SD = 0.20) respectively.

Keywords: Teaching Practice Experience; Teacher; Learning and Classroom Management

บทนำ

บริบทของสังคมโลกและการศึกษาในสภาพปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีผลกระทบไปทุกสาขาวิชาการและวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการผลิตกำลังคนที่มีคุณลักษณะและสมรรถนะสูง จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2553 – 2559) ที่กำหนดให้การศึกษาในระดับอุดมศึกษาไทยในช่วงปี 2553 - 2559 ต้องมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดเพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่ตอบสนองการแก้ไขปัญหาวิกฤติและชี้้นำการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชาติ และท้องถิ่น โดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและต้องส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานสามารถทำงานเพื่อดำรงชีพตนเอง และเพื่อช่วยเหลือสังคม มีคุณธรรมมีความรับผิดชอบและมีสุขภาวะทั้งร่างกายและจิตใจรวมทั้งพัฒนาอาจารย์ให้เป็นมืออาชีพและผู้เชี่ยวชาญมืออาชีพ พัฒนาวิชาชีพอาจารย์ให้เป็นที่ยอมรับของสังคม มีการจัดการเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยใช้ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิต และการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของประเทศไทยทั้งนี้โดยอาศัยการบริหารจัดการอุดมศึกษาเชิงรุก (Higher Education Commission, 2014)

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายดังกล่าว มหาวิทยาลัยมีพันธกิจหนึ่งซึ่งมีความสำคัญ คือ พันธกิจด้านวิชาการและการเรียนการสอน โดยที่มหาวิทยาลัยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการ

วัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐาน (Kanchanawasi, 2002) โดยมีการกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ เน้นการพัฒนา นักวิชาการและนักวิชาชีพให้มีความชำนาญในสาขาวิชาเฉพาะ เพื่อให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ สามารถปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น (Royal Gazette, 2015)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรงการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะเชิงรุกที่สร้างองค์ความรู้พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีความสามารถในด้านวิชาชีพ ครูทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 5 ต้องออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อเป็นการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาแม้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักศึกษาก่อนซึ่งคณะศึกษาศาสตร์ เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรงการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะเชิงรุกที่สร้างองค์ความรู้พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีความสามารถในวิชาชีพครู การพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) สาขาวิชาการศึกษาศิลปกรรม มีเป้าหมายเพื่อผลิตครูที่มีคุณลักษณะสำคัญ คือ ต้องเป็นผู้มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู มีทักษะกระบวนการคิดและมีความรู้ความสามารถในหมวดทั่วไป หมวด วิชาเฉพาะกลุ่มวิชาชีพเฉพาะสาขาวิชาการศึกษาศิลปกรรม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตร (หลักสูตร 5 ปี) สอดคล้องกับการพัฒนาศักยภาพบุคคล ด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญาเพิ่มบทบาทของผู้สำเร็จการศึกษาให้สามารถใช้เทคโนโลยีและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสู่สังคม แห่งการเรียนรู้เป็นฐานที่มั่นคงของประเทศ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เล็งเห็นความสำคัญในการสร้างบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพครูสาขาวิชาการศึกษาศิลปกรรม ซึ่งเป็นศาสตร์หนึ่งที่ประยุกต์องค์ความรู้ทางการศึกษา ศิลปกรรม มาบูรณาการเพื่อใช้ในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีศักยภาพสูงสุดมีความรู้ความสามารถที่จะถ่ายทอด ความรู้ด้านการศึกษาศิลปกรรมเป็นผู้มีวินัย มีคุณธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพครู สร้างการมีส่วนร่วมในการ ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่า มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความ พร้อมทั้ง บุคลากรและสถานที่ ในการจัดการศึกษาโดยมีการส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครูโดย นักศึกษานันทักข้อมูลเสนออาจารย์นิเทศ ตามลำดับหัวข้อที่กำหนดในเล่มบันทึกการสังเกตและฝึกปฏิบัติงาน ครูและปฏิบัติตามรายละเอียดของการฝึกประสบการณ์ดังนี้ 1) นักศึกษาชั้นปีที่ 5 ของแต่ละภาคเรียนออกฝึก ประสบการณ์ เต็มเวลาตลอดภาคเรียนเป็นเวลา 1 ปี ไม่น้อยกว่า 240 ชั่วโมง (มีภาระการสอนในรายวิชาตรง ตามสาขาของนักศึกษา ไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 12 คาบ) 2) โรงเรียนที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็น โรงเรียนที่ผ่านการประเมินจาก สมศ. 3) นักศึกษาต้องเข้าร่วมการปฐมนิเทศ และให้นักศึกษาพบอาจารย์ นิเทศหรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบประจำสาขา 4) นักศึกษาพบผู้บริหารโรงเรียนและครูพี่เลี้ยง 5) นักศึกษาเข้า ร่วมการสัมมนาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2 ครั้ง และเมื่อสิ้นสุดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษา เข้าร่วมการสัมมนาสรุปผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อนำเสนอปัญหาแนวทางแก้ไขและแนวทางในการ พัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อไป

จากการศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปทุมวัน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปทุมวัน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อนำข้อมูลการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และรูปแบบในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา และการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และนำผลการวิจัยไปสู่การหาแนวทางแก้ไขหรือกำหนดเป็นนโยบายร่วมกันเพื่อพัฒนานักศึกษาครูให้มีคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปทุมวัน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Document Study) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ Google Form

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ประชากรได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษานักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 20 คน ครูพี่เลี้ยงทางโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 44 คน นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำนวน 37 คน และอาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 5 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง Purpose Sampling จำนวน 106 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีที่ใช้ในการศึกษา

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้เป็นสอบถามในงานวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปทุมวัน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการประเมินผลการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปทุมวัน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านสังคม 3) ด้านการเรียนการสอน และ 4) ด้านจิตวิทยา จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย ได้ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงครายข้อ (IOC: Index of item objective congruence) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 41 คน ได้ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

4. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูล

5. วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ พบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คือ ไม่เกิน 0.70

6. ตรวจสอบปัญหา multicollinearity ด้วย variance inflation factors (VIF) สามารถสรุปได้ว่าค่าสถิติ VIF ที่คำนวณได้มีค่าไม่เกิน 5 นั่นคือ สมการถดถอยพหุคูณที่ใช้ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในครั้งนี้ไม่มีปัญหา multicollinearity

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษานักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 20 คน ครูที่เลี้ยงทางโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 44 คน นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำนวน 37 คน และอาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 5 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง Purpose Sampling จำนวน 106 คน คิดเป็น 100%

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ระดับแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการประเมินผลการการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านสังคม 3) ด้านการเรียนการสอน และ 4) ด้านจิตวิทยา จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย

คะแนนเฉลี่ย แปลความหมาย

4.51-5.00	มากที่สุด
3.51-4.50	มาก
2.51-3.50	ปานกลาง
1.51-2.50	น้อย
1.00 -1.50	น้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลศึกษาตามวัตถุประสงค์ และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า

การบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียน	$\bar{X}$	SD	ผลการประเมิน
1.ด้านกายภาพ	4.20	0.20	มาก
2.ด้านสังคม	4.24	0.14	มาก
3.ด้านการเรียนการสอน	4.36	0.15	มาก
4.ด้านจิตวิทยา	4.46	0.13	มาก
รวม	4.32	0.16	มาก

(n=106)

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพในภาพรวม

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพรายด้านพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, $SD=0.16$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ด้านจิตวิทยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, $SD=0.13$) รองลงมา ด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, $SD=0.15$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านกายภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, $SD=0.20$)

ด้านกายภาพ	$\bar{X}$	SD	ผลการประเมิน
1.ห้องเรียนมีพื้นที่ของนักเรียนทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กสำหรับการทำกิจกรรมต่างๆ	4.73	0.45	มากที่สุด
2.ห้องเรียนอากาศถ่ายเทได้ดีและมีแสงสว่างเพียงพอ	3.32	0.52	มาก
3.มีการจัดพื้นที่โต๊ะ เก้าอี้ หรือ เฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	4.20	0.46	มาก
4.มีตู้ปิดผนังและสามารถนำมาใช้เป็นมุมให้เด็กทำงานหรือทำฉากกันห้องได้	4.76	0.43	มากที่สุด
5. มีการจัดกระดานป้ายนิเทศและกระดานดำเอาไว้ตำแหน่งที่เหมาะสม	4.68	0.47	มากที่สุด
6.มีการจัดที่ว่างในชั้นเรียนอย่างชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนใช้งานเอนกประสงค์	3.66	0.85	มาก

7.ลักษณะการจัดที่นั่งของนักเรียนมีความสะดวกในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาการ และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	4.02	0.16	มาก
รวม	4.20	0.20	มาก

(n=106)

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพด้านกายภาพ

จากตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพรายด้านพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, $SD=0.20$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านมีตู้ปิดผนังและสามารถนำมาใช้เป็นมุมให้เด็กทำงานหรือทำกิจกรรมกันห้องได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, $SD=0.43$) รองลงมา ด้านห้องเรียนมีพื้นที่ของนักเรียนทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กสำหรับการทำกิจกรรมต่างๆอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.73$, $SD=0.45$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านห้องเรียนอากาศถ่ายเทได้ดีและมีแสงสว่างเพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.32$, $SD=0.52$)

ด้านสังคม	$\bar{X}$	SD	ผลการประเมิน
1.มีการทำงานที่มอบหมายในลักษณะของการร่วมมือกันภายในกลุ่มหรือแลกเปลี่ยนกันระหว่างกลุ่มในห้องเรียนได้อย่างชัดเจน	4.73	0.45	มาก
2.มีวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนเข้าใจถึงความรู้สึกของคนอื่นและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม	3.32	0.52	ปานกลาง
3.มีกระบวนการทำให้นักเรียนแสดงถึงความมั่นใจในตนเองและมีความเป็นตัวของตัวเอง	4.20	0.46	มาก
4.รับรู้และปฏิบัติตามกฎระเบียบของการอยู่ร่วมกัน	4.54	0.50	มากที่สุด
5. มีการสร้างกตติกาการฝึกให้เด็กทำกิจวัตรด้วยตนเอง เพื่อเรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบ และการมีวินัย	4.66	0.48	มากที่สุด
6.เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้การแบ่งปันและ การรอคอย	3.88	0.85	มาก

7. มีการนำนักเรียนออกไปทำกิจกรรมแปลกใหม่ที่ท้าทาย เปิดโลกทัศน์ให้กับนักเรียน ได้เรียนรู้และรู้จักการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากที่บ้านและโรงเรียน	4.37	0.49	มาก
รวม	4.24	0.14	มาก

(n=106)

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวชิราวุธวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพด้านสังคม

จากตาราง 3 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวชิราวุธวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพรายข้อด้านสังคมพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, $SD=0.14$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านมีการทำงานที่มอบหมายในลักษณะของการร่วมมือกันภายในกลุ่มหรือแลกเปลี่ยนกันระหว่างกลุ่มในห้องเรียนได้อย่างชัดเจนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, $SD=0.45$) รองลงมาด้านมีการสร้างกติกาก่อนการฝึกให้เด็กทำกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อเรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบและการมีวินัยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, $SD=0.48$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านมีวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนเข้าใจถึงความรู้สึกของคนอื่นและตอบสนองได้อย่างเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, $SD=0.52$)

ด้านการเรียนการสอน	$\bar{X}$	SD	ผลการประเมิน
1.ครูมีการเตรียมกิจกรรมและการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.73	0.45	มากที่สุด
2.ก่อนสอนครูทำการวางแผนเตรียมการเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน	4.12	0.64	มาก
3.มีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรหลักสูตร	4.20	0.46	มาก
4.มีการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่องไม่สับสนและสามารถโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่เรียนได้เป็นลำดับขั้นตอน	4.54	0.50	มากที่สุด
5.มีการจัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำการกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้	4.66	0.48	มากที่สุด
6.มีการจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ท้าทายความคิดความสามารถของผู้เรียนฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง	3.88	0.85	มาก

7.มีการปรับพฤติกรรมของนักเรียนที่ละน้อยด้วยวิธีการเสริมแรง	4.37	0.49	มาก
รวม	4.36	0.15	มาก

(n=106)

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ด้านการเรียนการสอน

จากตาราง 4 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ รายข้อการเรียนการสอนพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, $SD=0.15$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านมีครูมีการเตรียมกิจกรรมและการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, $SD=0.45$) รองลงมาด้านมีการจัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, $SD=0.48$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านมีการจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ทำทลายความคิดความสามารถของผู้เรียนฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้และการแก้ปัญหาด้วยตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.88$, $SD=0.85$)

ด้านจิตวิทยา	$\bar{X}$	SD	ผลการประเมิน
1.ครูมีวิธีการสร้างความรู้สึกรักให้นักเรียนเกิดความสุขสบายใจในการเรียน	4.73	0.45	มากที่สุด
2. มีการจัดสภาพบรรยากาศของห้องเรียนให้มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของครูและรายวิชาที่สอน	4.12	0.64	มาก
3. มีการตอบสนองพฤติกรรมของนักเรียนโดยใช้เทคนิคการเสริมแรงที่เหมาะสม	4.49	0.55	มาก
4.เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	4.54	0.50	มากที่สุด
5.ครูมอบหมายงานเป็นกลุ่มเพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ใช้ความรู้ ความคิดความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์	4.66	0.48	มากที่สุด
6.ครูใช้เทคนิคและวิธีสอนที่ไม่ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายในการเรียน	4.29	0.81	มาก

7.ครูนำหลักประชาธิปไตย มาปรับใช้ในการสอนการยกตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและรู้สึก	4.41	0.50	มาก
รวม	4.46	0.13	มาก

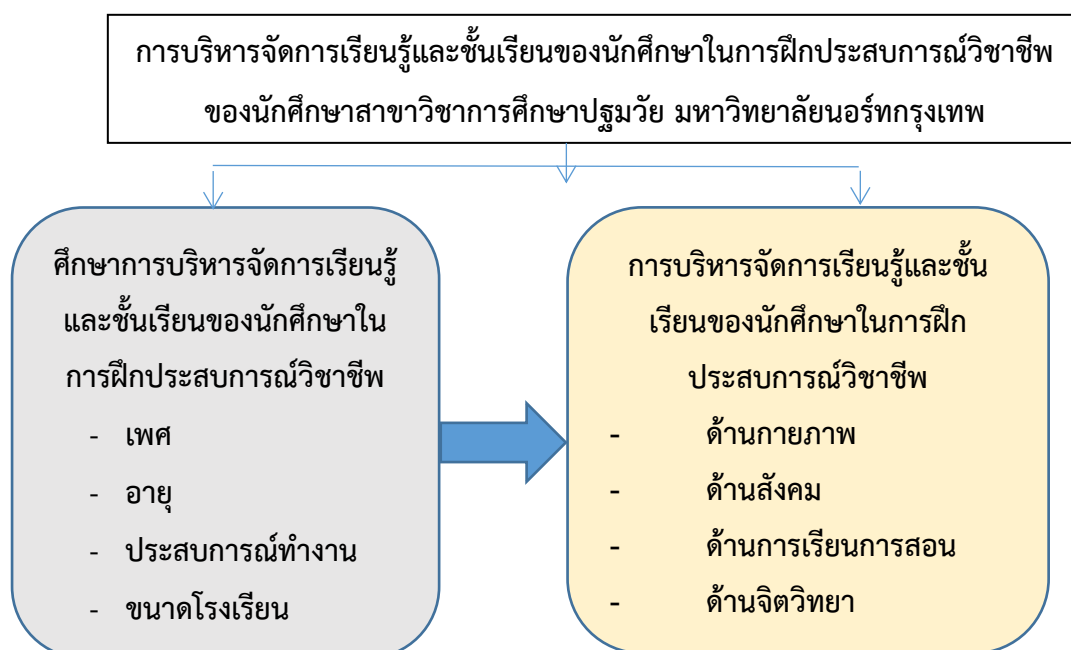
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพรายข้อด้านจิตวิทยา

จากตาราง 5 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ รายด้านจิตวิทยาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, $SD=0.13$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านครูมีวิธีการสร้างความรู้สึกลูกให้เด็กเกิดความสบายใจในการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, $SD=0.45$) รองลงมาด้านครูมอบหมายงานเป็นกลุ่มเพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, $SD=0.48$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านมีการจัดสภาพบรรยากาศของห้องเรียนให้มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของครูและรายวิชาที่สอนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, $SD=0.64$)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากผู้วิจัย คือ การศึกษา เป็นตัวช่วยที่สำคัญในการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนประกอบด้วยด้านด้านกายภาพ ด้านสังคม ด้านการเรียนการสอน และ ด้านจิตวิทยา โดยสามารถนำเสนอเป็นภาพประกอบได้ดังนี้



ภาพประกอบ 1 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านกายภาพ ครูมีวิธีการสร้างความรู้สึกให้นักเรียนเกิดความสุขใจมากที่สุด ขณะที่ห้องเรียนอากาศถ่ายเทได้ดีและมีแสงสว่างเพียงพออยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Phongprasert (2007) จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุกๆด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่สวยงาม ร่มรื่นเป็นระเบียบ และมีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างการพัฒนาการและส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาและบรรยากาศของโรงเรียนเป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนส่งผลถึงความรู้สึกของบุคคลได้รับความรู้ประสบการณ์ใหม่มากที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวาแจ่มใส นำเรียนรู้สอนสนุกเรียนสนุกครูรักเด็กเด็กรักครูรักเพื่อน ไม่มีบรรยากาศแห่งความกลัวหวาดผวาวิตกกังวลสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Khamkerd (1990) และ ทำการศึกษาเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ผลการวิจัยพบว่าการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนด้านอาคารสถานที่โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก พร้อมทั้งทำการศึกษารายการจัดสภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ผลการวิจัยพบว่าการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนด้านอาคารสถานที่โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Paisan (2015) ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนหลักสูตรคูขนานโรงเรียนมัธยมตากสินระยอง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนด้านอาคารสถานที่โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านสังคม แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนสภาพแวดล้อมทางด้านสังคม ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น ความสัมพันธ์ระหว่าง นักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน นักเรียนกับครูผู้สอน รวมถึง กฎ ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียน องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านสังคม เช่นความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสำเร็จด้านวิชาการและพฤติกรรมของนักเรียนมีผลมาจากความสัมพันธ์ ที่มีระหว่างครูและนักเรียนกล่าวคือ คุณภาพของความสัมพันธ์และการให้ความสนับสนุน ร่วมมือกันส่วนบุคคลในชั้นเรียน มีการทำงานที่มอบหมายในลักษณะของการร่วมมือกันภายในกลุ่มหรือแลกเปลี่ยนกันระหว่างกลุ่มในห้องเรียนได้อย่างชัดเจนมากที่สุด และมีวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนเข้าใจถึงความรู้สึกของคนอื่นและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Prasitthirat (2012) จากที่ครูและนักเรียนได้อยู่รวมในบริเวณแวดล้อมเดียวกันในรูปหนึ่งรูปใดอาจก่อให้เกิดส่วนประกอบทางสังคมที่มีความแตกต่างกันในบางลักษณะได้ เช่น ครูอาจจะทำงานร่วมกับนักเรียน กลุ่มต่างๆ กัน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการสอน แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนสภาพแวดล้อมทางด้านด้านการเรียนการ

สอนครูมีการเตรียมกิจกรรมและการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุดและการจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ทำทหายความคิดความสามารถของผู้เรียนฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง น้อยที่สุดการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนของอาจารย์รวมทั้งการใช้สื่อต่าง ๆ ในการสอน รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศทางวิชาการสอดคล้องกับผล การศึกษาของ Stararat (2013) และ ปัจจัยสนับสนุนและบรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ Thongsamrit (2018) การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โรงเรียนมีหลักสูตรที่เป็น มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์จัดกิจกรรมทางวิชาการให้ นักเรียนได้แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพด้านจิตวิทยา แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนสภาพแวดล้อมทางด้านด้านจิตวิทยา ครูมี วิธีการสร้างความรู้สึกลให้นักเรียนเกิดความสบายใจในการเรียนค่าสูงสุดและมีการจัดสภาพบรรยากาศของ ห้องเรียนให้มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของครูและรายวิชาที่สอนค่าน้อยที่สุดบรรยากาศของชั้นเรียนซึ่ง เปรียบเสมือนกลุ่มของสังคมที่มีอิทธิพลต่อสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Srifa (2008) การ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ที่ส่งเสริมผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่าง สมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน

สรุป

ผลจากการศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปทุมวัน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการ บริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปทุมวัน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้น เรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปทุมวัน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพราย ด้านพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, $SD=0.16$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด ได้แก่ด้านจิตวิทยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, $SD=0.13$) รองลงมา ด้านการเรียนการสอนอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, $SD=0.15$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสังคมและด้านกายภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, $SD=0.20$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านจิตวิทยาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเพราะครูสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับ ครูมีวิธีการสร้างความรู้สึกลให้นักเรียนเกิดความสบายใจในการเรียนครูเข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมเด็กเข้าใจ ว่าอะไรเป็นแรงจูงใจทำให้เด็กมีพฤติกรรมเช่นนั้น เข้าใจถึงความคิด ความต้องการ และความตั้งใจ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า

1.1 ด้านจิตวิทยา ครูควรมีวิธีการสร้างความรู้สึกให้นักเรียนเกิดความสบายใจในการเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเนื่องจากครูมีวิธีการสร้างความรู้สึกให้นักเรียนเกิดความสบายใจในการเรียนรู้และมีการตอบสนองพฤติกรรมของนักเรียนโดยใช้เทคนิคการเสริมแรงที่เหมาะสม

1.2 ด้านกายภาพ ควรมีการจัดที่ว่างในชั้นเรียนอย่างชัดเจน เพื่อให้นักเรียนใช้งานเอนกประสงค์ได้ชัดเจนและสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุเป็นรูปธรรมให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมต่าง ๆ ให้ทุกพื้นที่สามารถเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีมาตรการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่ผู้เรียนในการใช้อาคารเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างชัดเจน

1.3 ด้านสังคม ควรมีการทำงานที่มอบหมายในลักษณะของการร่วมมือกันภายในกลุ่มหรือแลกเปลี่ยนกันระหว่างกลุ่มในห้องเรียนได้อย่างชัดเจน

1.4 ด้านการเรียนการสอน ครูควรมีการเตรียมกิจกรรมและการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรทำวิจัยการบริหารจัดการเรียนรู้และชั้นเรียนของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ต่อเนื่อง

2.2 ควรทำวิจัยเชิงลึกเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนยุคใหม่ด้านต่างๆ ให้มีการพัฒนาขึ้น ในลักษณะการพัฒนาโปรแกรม หรือการพัฒนากลยุทธ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา

References

- Higher Education Commission. (2014). *Manual for the Internal Quality for Higher Education Institutions*. Bangkok: TANA PRESS CO., LTD.
- Kanchanawasi, I. (2002). *Evaluation theory*. Bangkok: Chulalongkorn University Publishing House.
- Khamkerd, T. (1990). Organization of environmental in schools. *Curriculum development material*, 96(1), 35-37.
- Paisan, Y. (2015). Satisfaction with the learning environment of students in the parallel curriculum. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.

- Phongprasert, H. (2007). *Organization of environment and services in municipal schools. Under the jurisdiction of Nakhon Nayok Municipality*. (Master's Thesis). Srinakharinwirot University. Bangkok.
- Prasitthirat, O. (2012). *Study of learning environment of students of the Faculty of Education*. (Research Report). Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Royal Gazette. (2015). *The gazette was first issued by an announcement of King Mongkut*. Retrieved March 15, 1858. From [https://en.wikipedia.org/wiki/Royal_Gazette_\(Thailand\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Royal_Gazette_(Thailand))
- Srifa, P. (2008). *Principles of school administration*. Bangkok: Thai Wattana Panich.
- Stararat, A. (2013). *Organization of the school educational environment*. Under Bangkok Ratchathewi District Office. (Master's Thesis). Srinakharinwirot University. Bangkok.
- Thongsamrit, S. (2018). *A study of creating an environment conducive to learning in educational institutions according to teachers' opinions*. (Research Report). Bangkok: Srinakharinwirot University.

แนวทางการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา

GUIDELINES FOR EMPOWERMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS

¹ดำริ จันทชูโต, ²ตระกูล จิตวัฒนากร และ ³วิโรจน์ หมื่นเทพ
¹Damri Jantachooto, ²Trakul Chitwattanakorn and ³Wirote Muenthep

¹มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
¹North Bangkok University, Thailand

Received:2023-11-05

¹Corresponding Author's Email: damri.junt@northbkk.ac.th

Revised:2024-04-18

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

การเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษา โดยได้ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร การเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบและแนวทางการบริหารแบบเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบระดับบุคคล องค์ประกอบระดับทีมงาน และองค์ประกอบระดับองค์กร โดยมีเงื่อนไขการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหาร 6 ประการ 1) คุณลักษณะ 2) ทักษะ 3) สัญญาแห่งความสำเร็จ 4) การนิเทศตนเอง 5) โครงสร้างและระบบที่ช่วยเหลือเกื้อกูล 6) ภาระหน้าที่การประเมินตนเอง และดำเนินการตามกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ 5 ขั้นตอน 1) การกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการ 2) การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน 3) การระบุทรัพยากร 4) การกำหนดภาระหน้าที่ 5) การกำหนดผลที่ตามมา โดยการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารต้องดำเนินการตามแนวทางต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาทักษะวิชาการการพัฒนาทักษะผู้นำ การสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่ง การสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างสรรค์และสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตามและประเมินผลการเสริมสร้าง การสนับสนุน การอำนวยความสะดวก การให้คำปรึกษา การเป็นพี่เลี้ยง การให้ความร่วมมือ ซึ่งเมื่อดำเนินการตามที่กล่าวมาแล้ว การเสริมสร้างพลังอำนาจจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร ซึ่งผู้ที่ได้รับการเสริมพลังอำนาจโดยตรงคือ ครูและบุคลากร และเมื่อครูและบุคลากรเกิดการพัฒนาให้สามารถทำงานอย่างเต็มศักยภาพก็จะส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพตามไปด้วย

คำสำคัญ: การเสริมสร้างพลังอำนาจ; การบริหารแบบเสริมพลังอำนาจ; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The goal of the empowerment of educational institution administrators is to improve the administration of educational institutions through the analysis and synthesis of documents on the subject. These documents comprise three main components and guidelines for the management of educational institutions by those in charge: elements at the individual, team, and organizational levels. Six prerequisites must be accomplished for executives to be empowered: 1) traits, 2) abilities, 3) assurances of success, 4) self-control, 5) systems and structures that offer assistance, and 6) accountability for doing self-evaluations and putting extra procedures in place. Five stages to empowerment: 1) Establishing the intended outcomes; 2) Establishing the operational rules; 3) Determining the resources; 4) Establishing the duties; 5) Establishing the penalties. The process of empowering executives involves a number of steps, such as improving academic performance, gaining leadership experience, forging strong connections, assembling a cohesive team through effective communication, and establishing an environment within the company that fosters knowledge sharing. Other steps include monitoring and assessment, fortifying support, and encouraging, advising, and mentoring collaboration. Empowerment will lead to successful growth at the individual, team, and organizational levels when the aforementioned is put into practice. Teachers and staff will be the ones who directly benefit from empowerment. Student development will be more effective when staff members and instructors are prepared to work to the best of their abilities.

Keywords: Empowerment; Empowerment Management; School Administrators

บทนำ

โลกในยุคโลกาภิวัตน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงตลอดเวลาทำให้นักศึกษาในสังคมต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาจึงต่างแสวงหายุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อจัดระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ในช่วงเวลาที่ผ่านมาการศึกษาของไทยได้รับการพัฒนามากขึ้น ประชาชนให้ความสำคัญต่อการศึกษา จึงทำให้การขยายตัวของจำนวนนักเรียน นักศึกษาและสถานศึกษามีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ แต่ในขณะที่โครงสร้างและระบบการศึกษายังบริหารจัดการภายใต้กฎระเบียบกติกาและแบบแผนการปฏิบัติรูปแบบเดิมส่งผลให้เกิดปัญหาและความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการและการพัฒนา

คุณภาพการจัดการศึกษา รูปแบบการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางอย่างเดิมจึงไม่เหมาะสม (Chomsawai, Sathapornpotchana and Chalayawathet, 2020) การบริหารจัดการสถานศึกษา จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพที่มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญ และมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของสถานศึกษา และเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง องค์กร โดยผู้บริหารยุคใหม่จะต้องเปลี่ยนรูปแบบการทำงานจากแบบเดิมที่ให้ความสำคัญกับตนเอง หรือการเป็นผู้นำคนเดียว (One Man Show) มาเป็นการทำงานร่วมกันกับบุคลากรในองค์กรเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่องค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge based Society) ที่มีความซับซ้อนและหลากหลาย ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการมอบอำนาจ หรือกระจายความรับผิดชอบให้แก่ทุกคนในลักษณะของบุคคล ทีมงาน และองค์กร ซึ่งการทำงานในรูปแบบนี้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการกำหนดนโยบาย กำหนดเป้าหมาย และตัดสินใจร่วมกัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักวิธีการในการจูงใจ เพื่อให้ผู้อื่นช่วยทำงาน และผู้บริหารจะต้องใช้รูปแบบการบริหารในลักษณะของการชี้แนะ (Facilitator) การสอนงาน ควบคุม และพร้อมที่จะทำงานเป็นทีม เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการโดยยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) (Phoklin, 2017)

การเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการหนึ่ง ที่สร้างให้บุคลากรในองค์กรได้ตระหนักเห็นคุณค่าของผลงานที่ตนเองปฏิบัติ ซึ่งการเสริมพลังอำนาจต้องดำเนินการตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย กำหนดแนวทาง และวางแผนไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บุคลากรในองค์กรเกิดความรับผิดชอบร่วมกัน กระตุ้นการทำงานโดยกระจายอำนาจการตัดสินใจ รวมไปถึงการเชื่อมโยงคุณลักษณะ เจตคติ และความสามารถของแต่ละบุคคลในการทำงานเป็นทีมให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมขององค์กร โดยการให้โอกาสกับแต่ละบุคคลได้แสดงศักยภาพทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (Ritrod, 2013) เมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีการนำแนวคิดการเสริมพลังอำนาจมาใช้ในหน่วยงานเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ มีความคิดกว้างไกล มีความยืดหยุ่น มีความคิดสร้างสรรค์และพร้อมต่อการปรับเปลี่ยนเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่ได้รับการเสริมพลังอำนาจ และเป็นผู้เสริมพลังอำนาจให้กับบุคคล ทีมงานและองค์กร

บทความนี้นำเสนอความรู้เกี่ยวกับแนวทางการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาโดยนำเสนอประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา
2. องค์ประกอบและแนวทางการบริหารแบบเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา
3. เงื่อนไขการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา
4. กระบวนการเสริมพลังอำนาจ
5. แนวทางการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา

6. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการเสริมพลังอำนาจ

การเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา

การเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำหรือผู้บริหารมอบอำนาจ ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจให้กับบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีความมั่นใจ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และกล้าแสดงความสามารถของตนเอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพิ่มศักยภาพและความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติงาน 2) ส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) สร้างความผูกพันและความมุ่งมั่นของบุคลากรต่อองค์กร 4) ปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งในบริบทของสถานศึกษา การเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ให้สามารถปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สถานศึกษามีความพร้อมและความสามารถในการบริหารจัดการได้อย่างมืออาชีพ

การเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารในองค์กร มี 2 ด้าน คือ ด้านที่หนึ่ง ผู้บริหารจะต้องมีพลังอำนาจส่วนตัว ด้านที่สอง ผู้บริหารเป็นผู้เสริมพลังอำนาจให้กับบุคคล ทีมงาน และองค์กร ซึ่งทั้งสองด้านนี้จะต้องมีความเชื่อมสัมพันธ์กัน Jones and Bearley (1988) กล่าวว่า การเสริมพลังอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชานั้นจะขึ้นอยู่กับอำนาจที่มีอยู่ในตัวผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในการทำงานนั้นจะต้องเริ่มที่การเสริมพลังอำนาจภายในตนเองก่อนเพราะบุคคลที่มีพลังอำนาจในตนเองเท่านั้นจึงจะสามารถเสริมพลังอำนาจให้แก่ผู้อื่นได้ การเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงานเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคล ให้สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยให้บุคคลเปลี่ยนโลกทัศน์เกี่ยวกับการมองตนเองและสังคมอย่างสร้างสรรค์รู้สึกว่าคุณค่ามีความสามารถและสามารถเปลี่ยนแปลง-การทำงานของตนให้ดีขึ้นเพื่อเกิดประโยชน์ต่อสังคมได้ ตลอดจนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร โดยส่งเสริมให้บุคลากรมีอิสระในการทำงานและปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม ทำให้บุคลากรรู้สึกยึดมั่นในองค์กรโดยไม่มีการบังคับหรือเรียกร้องให้กระทำ ตลอดจนบุคลากรทุกคนบรรลุถึงวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมกันซึ่งการที่จะบริหารงานในสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรทุกฝ่ายภายในสถานศึกษา (Office of the Basic Education Commission, 2009)

การนำแนวคิดการเสริมพลังอำนาจมาใช้ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ มีความคิดกว้างไกล มีความยืดหยุ่น มีความคิดสร้างสรรค์ และผู้บริหารต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาสำคัญ คือ ต้องขจัดความรู้สึกไร้อำนาจในองค์กร รวมถึงระบบเจ้าขุนมูลนาย การบริหารแบบเผด็จการ การกำจัดการแสดงความรู้สึก การควบคุม และการไร้จุดหมายขององค์กร การใช้กลยุทธ์ในการบริหาร เทคนิคการบริหารแบบมีส่วนร่วม การกำหนดเป้าหมายการเพิ่มคุณค่าของงานการสร้างควมไว้วางใจให้เกิดขึ้น การให้อำนาจการตัดสินใจและให้อิสระในการปฏิบัติงาน การให้ข้อมูลข่าวสารที่มีคุณค่าแก่บุคคล ทีมงาน และองค์กร (Conger and Kanungo, 1998) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมพลังอำนาจ นอกจากนั้น บราวน์ (Brown, 1986) กล่าวถึงพฤติกรรมของ

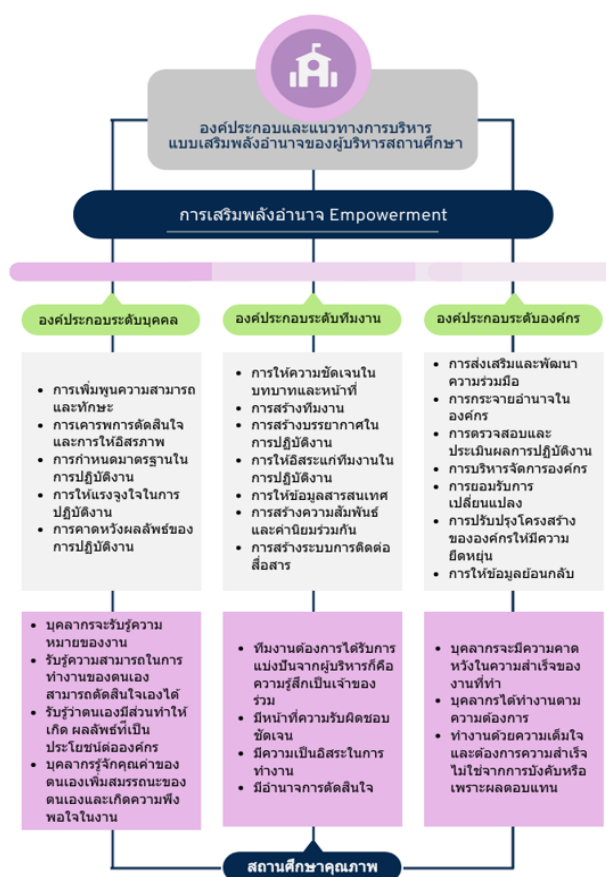
ผู้บริหารในการที่จะเสริมพลังอำนาจแก่บุคลากรให้สามารถเจริญเติบโตในวิชาชีพมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและประสบความสำเร็จ ผู้บริหารต้องมีลักษณะของการเสริมพลังอำนาจที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. ให้ความเป็นอิสระในการทำงานตามขอบเขตหน้าที่ มีอิสระในการคิดสร้างสรรค์ มีอิสระในการแสวงหาวิธีการทำงานที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด
2. ผู้บริหารและบุคลากรมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีในการทำงาน ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย
3. ผู้บริหารมีความไว้วางใจและเชื่อมั่นว่าบุคลากร สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย หากระบบการสนับสนุนดีพอ
4. ความเคารพนับถือในการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกคนในองค์กร ให้การยอมรับซึ่งกันและกันโดยเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถ ยอมรับและเคารพในความคิดและการกระทำตลอดจนตระหนักถึงคุณค่าของแต่ละบุคคล

ดังนั้นการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะสามารถทำให้ผู้บริหารสามารถใช้ความรู้และทักษะที่เหมาะสมในการดำเนินงานทางวิชาการและการบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยส่งเสริมให้บุคลากรมีอิสระในการทำงานและปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม ทำให้บุคลากรรู้สึกยึดมั่นในองค์กรโดยไม่มีการบังคับหรือเรียกร้องให้กระทำ ตลอดจนบุคลากรทุกคนบรรลุถึงวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมกันซึ่งการที่จะบริหารงานในสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรทุกฝ่ายภายในสถานศึกษา (Office of the Basic Education Commission, 2009)

องค์ประกอบและแนวทางการบริหารแบบเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบและแนวทางการบริหารแบบเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษามี 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบระดับบุคคล องค์ประกอบระดับทีมงาน และองค์ประกอบระดับองค์กร (Scott and Jaffe, 1991) ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงองค์กร โดยผู้บริหารยุคใหม่จะต้องใช้กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับบุคคลทีมงาน และองค์กร (Ritdet, 2013) ดังแสดงใน ภาพที่ 1



ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบและแนวทางการบริหารแบบเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา

1. องค์ประกอบระดับบุคคล เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเสริมพลังอำนาจ เพราะบุคคลหรือบุคลากรในโรงเรียนจะต้องปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติทัศนคติค่านิยม และคุณธรรมของผู้เรียน โดยผู้บริหารจะต้องดำเนินการตามองค์ประกอบย่อย มี 5 องค์ประกอบย่อย 1) การเพิ่มพูนความสามารถและทักษะ 2) การเคารพการตัดสินใจและการให้อิสระภาพ 3) การกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน 4) การให้แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และ 5) การคาดหวังผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน และเมื่อมีการเสริมพลังอำนาจในระดับบุคคลแล้ว Thomas and Velthouse (1990) และ Spreitzer (1997) กล่าวว่า บุคลากรจะรับรู้ความหมายของงานรับรู้ความสามารถในการทำงานของตนเอง สามารถ ตัดสินใจเองได้และรับรู้ว่าจะมีส่วนทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรได้ ทำให้บุคลากรรู้จักคุณค่าของตนเองเพิ่มสมรรถนะของตนเองและเกิดความพึงพอใจในงาน

2. องค์ประกอบระดับทีมงาน การสร้างทีมงานสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการเสริมพลังอำนาจในองค์กร ทั้งนี้เพราะทีมงานเป็นการปฏิสัมพันธ์ของบุคลากรแต่ละคนในการร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม เมื่อทีมงานที่ได้รับการเสริมพลัง อำนาจทุกคนในทีมงานจะต้องมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบร่วมกันใน

ผลงานที่เกิดขึ้น มีการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของทีมงานอย่างต่อเนื่องและผลสัมฤทธิ์ในการทำงานเพิ่มสูงขึ้น (Scott and Jaffe, 1991) โดยผู้บริหารจะต้องดำเนินการตามองค์ประกอบย่อย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การให้ความชัดเจนในบทบาทและหน้าที่ 2) การสร้างทีมงาน 3) การสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงาน 4) การให้อิสระแก่ทีมงานในการปฏิบัติงาน 5) การให้ข้อมูลสารสนเทศ 6) การสร้างความสัมพันธ์และค่านิยมร่วมกัน 7) การสร้างระบบการติดต่อสื่อสาร และเมื่อมีการเสริมพลังอำนาจในระดับทีมงานแล้ว ทีมงานต้องการได้รับการแบ่งปันจากผู้บริหารก็คือความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม มีหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน มีความเป็นอิสระในการทำงาน มีอำนาจการตัดสินใจ

3. องค์ประกอบระดับองค์กร การบริหารงานขององค์กรจะมี 2 ลักษณะ คือ แบบปิรามิด (Pyramid) และแบบวงจรร (Circle) การบริหารงานแบบปิรามิดนั้น มีลักษณะการตัดสินใจ การกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบายจากบนลงล่าง ทุกคนทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย องค์กรปรับเปลี่ยนได้ช้า ความยืดหยุ่นน้อย การส่งข้อมูลย้อนกลับและติดต่อสื่อสารทำได้ลำบาก องค์กรที่มีลักษณะดังกล่าว คือ องค์กรราชการ ดังนั้นถ้าจะให้การบริหารองค์กรราชการประสบความสำเร็จต้องใช้ในการเสริมพลังอำนาจในการบริหารจัดการ โดยมีเป้าหมายสำคัญขององค์กรอยู่ที่ผู้รับบริการ โดยผู้บริหารจะต้องดำเนินการตาม 7 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือ 2) การกระจายอำนาจในองค์กร 3) การตรวจสอบและประเมินผล การปฏิบัติงาน 4) การบริหารจัดการองค์กร 5) การยอมรับการเปลี่ยนแปลง 6) การปรับปรุงโครงสร้างขององค์กรให้มีความยืดหยุ่น 7) การให้ข้อมูลย้อนกลับ และเมื่อมีการเสริมพลังอำนาจในระดับองค์กรแล้วบุคลากรจะมีความคาดหวังในความสำเร็จของงานที่ทำ ได้ทำงานตามความต้องการอย่างเต็มที่และต้องการความสำเร็จไม่ใช่จากการบังคับหรือเพราะผลตอบแทน เพราะแนวคิดการเสริมพลังอำนาจมีความเชื่อว่า คนทุกคนต้องการความเปลี่ยนแปลงในการทำงานและองค์กรคือผู้ที่จะหยิบนั่นโอกาสนั้นให้บุคลากร

เงื่อนไขการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา

การเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษานอกจากองค์ประกอบของการเสริมพลังอำนาจ 3 องค์ประกอบแล้ว ตามแนวคิดของ Covey (1991) (Covey's six conditions of empowerment) ได้เสนอเงื่อนไขที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดคุณลักษณะของการได้รับให้เกิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ ซึ่งจะช่วยให้การเสริมสร้างพลังอำนาจของผู้บริหารบรรลุตามเป้าหมายได้ดีขึ้น โดยกำหนดเงื่อนไขไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. คุณลักษณะ (Character) หมายถึง ลักษณะที่ผู้บริหารควรมี 3 ประการ

1) ความซื่อสัตย์ 2) ความเป็นผู้ใหญ่ และ 3) ความมีจิตใจกว้าง

2. ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถผู้บริหารจะสามารถสร้างปัจจัยเสริมในการเสริมสร้างพลังอำนาจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย 1) การติดต่อสื่อสาร 2) การวางแผนและการจัดการองค์กร และ 3) การแก้ปัญหาร่วมกัน

3. สัญญาแห่งความสำเร็จ (Win-Win Agreement) หมายถึง ข้อตกลงหรือสัญญาทางด้านจิตวิทยาและด้านสังคม ในการทำความเข้าใจและตกลงร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ และได้รับสิ่งที่ตนเองต้องการตาม คำมั่นสัญญาแห่งความสำเร็จ

4. การนิเทศตนเอง (Self-Supervision) หมายถึง ผู้บริหารกับครูร่วมกันคิดวางแผนการทำงาน การสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง และการควบคุมการทำงานให้อยู่ในขอบเขตของสัญญาแห่งความสำเร็จ

5. โครงสร้างและระบบที่ช่วยเหลือเกื้อกูล (Helpful Structures and Systems) หมายถึง รูปแบบขององค์กรและการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามสัญญาแห่งความสำเร็จ ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้สนับสนุน

6. ภาระหน้าที่การประเมินตนเอง (Accountability self-evaluation) หมายถึง การประเมินตนเองของผู้บริหารและครูเนื่องจากเป็นผู้กำหนดผลงานที่ต้องการด้วยตนเอง ทำให้เข้าใจในสิ่งที่ตนเองต้องการชัดเจน และสามารถเลือกเกณฑ์ที่เหมาะสมในการประเมินผลงานของตนเองได้

กระบวนการเสริมพลังอำนาจ

จากเงื่อนไขการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารที่ โคว์ได้เสนอไว้แล้วนั้น หากการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมาย (Covey, 1991)

1. การกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการ (Desired Results) หมายถึง การกำหนดผลงานและความคาดหวังทั้งด้านปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้องกันระหว่างกลยุทธ์และเป้าหมายขององค์กร ด้วยการมีส่วนร่วม

2. การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน (Guidelines) หมายถึง การกำหนดหลักการ นโยบายและกระบวนการดำเนินการที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างอิสระและมีความยืดหยุ่น เข้าใจง่าย

3. การระบุทรัพยากร (Resources) หมายถึง การระบุทรัพยากรที่สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร ได้แก่ คน เงิน โครงสร้าง และระบบการปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านั้นได้มากที่สุด เพื่อให้งานสำเร็จบรรลุผลตามวัตถุประสงค์

4. การกำหนดภาระหน้าที่ (Accountability) หมายถึง การกำหนดมาตรฐานในการดำเนินงานโดยผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดมาตรฐานการทำงาน หากมีการประเมินผลสามารถดำเนินการได้ 3 แนวทาง คือ การวัด (Measurement) การสังเกต (Observation) การวินิจฉัย (Discernment) โดยต้องกำหนดทุกอย่างให้ชัดเจน เพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกัน

5. การกำหนดผลที่ตามมา (Consequences) หมายถึง การกำหนดผลจากการดำเนินงาน ทั้งในส่วน of ผลงานที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ จะได้รับผลที่ตามมาแตกต่างกัน

แนวทางการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา

จากการศึกษาองค์ประกอบ เงื่อนไข และกระบวนการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำมาใช้เพื่อสรุปเป็นแนวทางดำเนินการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ โดยสรุปการเสริมพลัง

อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา (Salge, Glackin, and Polani, 2014) ได้ดังนี้

1.การพัฒนาทักษะวิชาการ: ผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้ารับการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทางการศึกษา เช่น การวางแผนและบริหารการศึกษา การจัดการทรัพยากรบุคคลและการเงิน การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้สามารถตัดสินใจที่ดีต่อการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียน

2.การพัฒนาทักษะผู้นำ: ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะผู้นำที่เหมาะสมและมีความเชี่ยวชาญ เพื่อให้สามารถแสวงหาและสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาได้ นอกจากนี้ยังต้องมีการพัฒนาทักษะการวางแผนและการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่ซับซ้อนและท้าทายได้ดี



ภาพที่ 2 แสดงแนวทางการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา

3.สร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่ง: ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความร่วมมือกับชุมชน ท้องถิ่น ภาครัฐ

เครือข่าย เช่น ร่วมกับผู้ปกครอง องค์กรภาครัฐและเอกชน คณะกรรมการท้องถิ่น หน่วยงานทางการศึกษา อื่นๆ เพื่อสร้างพันธมิตรและความสามัคคีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานศึกษา และเป็นเครือข่ายที่สามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ได้ ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจในการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างโปร่งใส และมีความเสถียรภาพ

4. สร้างทีมงานที่เข้มแข็ง: ผู้บริหารสถานศึกษาควรเสริมสร้างทีมงานที่มีความรับผิดชอบและมีความเชี่ยวชาญในงานต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินการภารกิจของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างทีมงานที่มีความสามารถ ความสามัคคีและมีทิศทางการทำงานที่ตรงเดียวกันจะช่วยเสริมสร้างอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา

5. มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ: การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่มีทักษะในการสื่อสารที่ดี เพื่อสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน และนอกจากนั้นยังควรเสริมสร้างการสื่อสารที่ดีให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพราะการสื่อสารที่มีคุณภาพจะทำการดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

6. การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างสรรค์และสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้: ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างพื้นที่ที่เปิดกว้างสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแบ่งปันประสบการณ์ ด้วยกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) และมีการสนับสนุนการพัฒนาของบุคลากรทางการศึกษา และการใช้เทคโนโลยีและสื่อต่างๆ เพื่อสร้างความเป็นมืออาชีพและความพร้อมทางวิชาการของบุคลากรสถานศึกษา นอกจากนี้ยังควรสร้างและส่งเสริมการฝึกอบรมและการพัฒนาที่ต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้แก่บุคลากร

7. การติดตามและประเมินผล: ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผล การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อทราบผลสัมฤทธิ์และการพัฒนาของโรงเรียน และสามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงและปรับและพัฒนาให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การเสริมพลังอำนาจผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางที่กล่าวมาข้างต้นเป็นกระบวนการ จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องใช้เวลาและความพยายามมากพอสมควร แต่เมื่อสำเร็จแล้วผลลัพธ์ที่ได้จะช่วยเสริมสร้าง บุคลากร ครู นักเรียน และโรงเรียนให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการเสริมพลังอำนาจ

เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาได้ทำตามแนวทางการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วจะส่งผลให้มีคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี และจะนำไปสู่การเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับผู้อื่น (Gunden and Crissman, 1992) ซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณลักษณะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการเสริมพลังอำนาจ (Greasley, and Bocârnea, 2014)

1.ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Trust) ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการเสริมพลังอำนาจมักมีความโปร่งใสในการดำเนินงานและการบริหารจัดการ จะเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง และจะสนับสนุนให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถด้วยความไว้วางใจ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วในการบริหารงานก็จะเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันในองค์กร ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นต่อผลสำเร็จของงานร่วมกัน ทำให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของ ผู้ปกครอง และชุมชน

2. การสอนและการปฏิบัติเป็นแบบอย่าง (Teaching Coaching and Role Modeling) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ดังคำกล่าวที่ว่า “แบบอย่างที่ดีมีค่ากว่าคำสอน” นอกจากนั้นผู้บริหารยังต้องสร้างแรงเสริมเชิงบวก และให้คำติชมอย่างตรงไปตรงมาส่งผลให้เกิดการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากร

3. มีการติดต่อสื่อสารที่ดี (Communication) การติดต่อสื่อสารเป็นทักษะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการเสริมพลังอำนาจ เนื่องจากการสื่อสารที่ดีจะช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน อีกทั้งการสื่อสารยังเป็นเครื่องมือสร้างความเชื่อมั่น สร้างความไว้วางใจ สร้างสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายที่ดี เพื่อสนับสนุนการพัฒนาและการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการเสริมพลังอำนาจจะเป็นผู้นำสร้างการมีส่วนร่วมกับบุคลากรในการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน เมื่อผู้บริหารและทีมงานมีการตั้งเป้าหมายร่วมกัน ทุกคนจะมุ่งมั่นที่จะทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทำให้เกิดการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ

5.การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการเสริมพลังอำนาจมีความสามารถในการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างชัดเจนและเปิดเผย ซึ่งจะต้องเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์และสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลหรือทีมงานที่ได้รับข้อมูล เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ในการพัฒนาการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเข้าใจและการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกันอีกด้วย

6. การส่งเสริมเชิงบวก (Positively) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีพลังอำนาจจะเสริมสร้างวัฒนธรรมที่เชิดชูคุณค่าบวก ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการมีความคิดเชิงบวก มีการสนับสนุนและการสร้างโอกาสในการพัฒนาทักษะและความสามารถของครูและบุคคล ส่งเสริมการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ และสร้างองค์กรที่สนับสนุนให้คนทุกคนมีโอกาสดีและประสบความสำเร็จ

สรุป

การเสริมพลังอำนาจเป็นหลักพื้นฐานเบื้องต้นในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานทีมงานและองค์กร เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานและองค์กร มีความรู้สึกรับผิดชอบในงานของตน

และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ และเมื่อองค์การตระหนักถึงพลังอำนาจในตัวบุคคล และต้องการช่วยปลดปล่อยพลังอำนาจทางความรู้ที่มีประโยชน์และแรงกระตุ้นที่มีภายในบุคคลออกมา ซึ่งบุคคลนั้นมีอำนาจในการตัดสินใจได้ด้วยตัวเองในเขตความรับผิดชอบของตนโดยไม่ต้องได้รับการอนุมัติจากผู้อื่น สำหรับการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา นั้น ควรมีการพัฒนาทักษะวิชาการ พัฒนาทักษะผู้นำ สร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่ง สร้างทีมงานที่เข้มแข็ง มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างสรรค์และสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการติดตามและประเมินผล โดยมีเงื่อนไขการเสริมสร้างพลังอำนาจ 6 ประการ 1) คุณลักษณะ 2) ทักษะ 3) สัญญาแห่งความสำเร็จ 4) การนิเทศตนเอง 5) โครงสร้างและระบบที่ช่วยเหลือเกื้อกูล 6) ภาระหน้าที่การประเมินตนเอง และดำเนินการตามขั้นตอนการเสริมสร้างพลังอำนาจ 5 ขั้นตอน 1) การกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการ 2) การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน 3) การระบุทรัพยากร 4) การกำหนดภาระหน้าที่ 5) การกำหนดผลที่ตามมา เมื่อมีการเสริมพลังอำนาจแล้วผู้บริหารจะมีคุณลักษณะ เป็นผู้นำที่มีความไว้วางใจ มีการสอนงานและปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี มีสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีการตั้งเป้าหมายร่วมกัน มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ และ มีการส่งเสริมเชิงบวก โดยการเสริมพลังอำนาจของผู้บริหารต้องดำเนินการตามแนวทางต่างๆ ได้แก่ 1) การพัฒนาทักษะวิชาการ 2) การพัฒนาทักษะผู้นำ 3) การสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่ง 4) การสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง 5) มีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 6) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สร้างสรรค์และสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 7) การติดตามและประเมินผล ซึ่งเมื่อดำเนินการตามที่กล่าวมาแล้ว การเสริมสร้างพลังอำนาจจะส่งผลให้บุคคลรับรู้ศักยภาพของตนเอง และพัฒนาความสามารถของตนเองในด้านต่าง ๆ มีทักษะในการติดต่อสื่อสาร มีภาวะผู้นำ มีความพึงพอใจในการทำงาน มีความสุขเมื่ออยู่ในสถานที่ทำงาน มีความรักองค์กร และรู้สึกถึงความรับผิดชอบต่องาน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็น ความรู้สึก ได้เรียนรู้การทำงานและการใช้ทรัพยากรร่วมกัน จึงนับเป็นกระบวนการในการสนับสนุนช่วยเหลือและใช้ประโยชน์ร่วมกันทำให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรในภาพรวม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กร ถึงการพัฒนาประสิทธิภาพส่วนบุคคล ตลอดถึงการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้สนใจ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ในการเสริมพลังอำนาจเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษามีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยการนำแนวทางการเสริมพลังอำนาจไปใช้เพื่อพัฒนาการบริหารงาน
- 1.2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำไปใช้ในการเสริมพลังอำนาจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้นำการเสริมพลังอำนาจไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. ศึกษาแนวทางการเสริมพลังอำนาจให้ครูในสถานศึกษา

2.2 ศึกษารูปแบบการเสริมพลังอำนาจครูเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

References

- Brown, R. (1986). *Social psychology*. Simon and Schuster. New York: Free Press.
- Chomsawai, T., Sathapornpetchana S., & Chalayawathet, N. (2020). Empowerment for teachers in the 21st century. *Journal of Corporate Management and Local Innovation*, 6(1), 123 -136.
- Conger, J. A., & Kanungo, R. N. (1998). *Charismatic leadership in organizations*. Sage Publications. New York: SAGE Publications, Inc.
- Covey, S.R. (1991). *Principle-Centered Leadership*. New York: Simon and Schuster.
- Greasley, P. E., & Bocârnea, M. C. (2014). The relationship between personality type and the servant leadership characteristic of empowerment. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 124, 11-19.
- Gunden, E., & Crissman, S. (1992). Leadership skills for empowerment. *Nursing Administration Quarterly*, 16(3), 6-10.
- Jones, J. E., & Bearley, W. L. (1988). *Empowerment: The challenge and the promise*. King of Prussia, PA: Organization Design and Development, Inc.
- Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. (2009). *Strategic plan. Raising the quality of secondary education, fiscal year 2009-2012*. Bangkok: Chamchum Printing House. Agricultural Cooperative of Thailand Limited.
- Phoklin, S. (2017). *Effective administration of modern educational institutions*. Ubon Ratchathani: Yongsawat Intergroup.
- Ritrod, P. (2013). Empowerment-based basic educational institution administration model. *Journal of Education Naresuan University*, 15(1), 60-69.
- Salge, C., Glackin, C., & Polani, D. (2014). Empowerment—an introduction. *Guided Self-Organization: Inception*, 67-114.
- Scott, C.D. & Jaffe, D. T. (1991). *Empowerment: Building a committed Workforce*. California: Koga Page

- Spreitzer, G. M. (1997). Toward a common ground in defining empowerment. In *National Academy of Management Meetings, 1995, Vancouver, BC, Canada; An earlier version was presented at the aforementioned conference*. Elsevier Science/JAI Press.
- Thomas, K. W., & Velthouse, B. A. (1990). Cognitive elements of empowerment: An “interpretive” model of intrinsic task motivation. *Academy of management review*, 15(4), 666-681.

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองที่เน้นรัฐเป็นศูนย์กลาง

THE STATE-CENTRIC THEORIES OF THE POLITICAL ECONOMY

สิริมา จิรกิจรนา
Sirima Jirakijtana

มหาวิทยาลัยบูรพา

Burapha University, Thailand

Received:2023-11-16

Revised:2024-04-23

Accepted:2024-04-27

Corresponding Author's Email: ow.sirimapl@gmail.com

บทคัดย่อ

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองที่เน้นรัฐเป็นศูนย์กลาง คือ แนวคิดเกี่ยวกับกลไกรัฐและการปกครอง (Concepts about state apparatus and governance) รัฐนิยม (Statism) ทฤษฎีว่าด้วยชนชั้นนำ (Elite Theory) โครงสร้างอำนาจเชิงอุปถัมภ์ (Patron-client systems) มีวัตถุประสงค์นำทฤษฎีทั้ง 4 ทฤษฎี เพื่อเป็นวิทยาทานความรู้ให้กับผู้สนใจศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง เพื่อนำทฤษฎีข้างต้นไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาที่เห็นว่าเหมาะสมตามแต่กรณี ดังนั้น บทความนี้เสนอว่า ทฤษฎีทั้ง 4 เป็นการอธิบายองค์ความรู้ แห่งทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง เช่น กระบวนการสร้างรัฐนิยม ระบบอุปถัมภ์ชนชั้นนำ ฯลฯ เป็นแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นสำคัญทางเศรษฐศาสตร์การเมืองสำหรับแนวทางศึกษาสำหรับผู้สนใจ

คำสำคัญ: รัฐและการปกครอง; เศรษฐศาสตร์การเมือง; ชนชั้นนำ; ระบบอุปถัมภ์

Abstract

Concepts regarding the state machinery and governance, patron-client relationships, statism, and elite theory are all part of state-centered political economic theory. The purpose is to use the aforementioned theories in case studies that are judged acceptable based on the circumstances and to educate those who are interested in studying political economics using these four theories. Thus, the four theories—which include the establishment of an elite patronage system and the process of constructing a popular state—are presented in this article as explaining the knowledge of political economy theory. For individuals who are interested, the aforementioned ideas can serve as study guides on significant political economics concerns.

Keywords: Concepts About State and Governance; Political Economy; Elite Theory; Patron-client Systems

บทนำ

การจัดระเบียบการปกครองของรัฐที่มีระบบราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น แม้จะอยู่ในพื้นที่เดียวกัน แต่ก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนา การจัดทำบริการสาธารณะแก่ประชาชน โดยระบบราชการส่วนภูมิภาค ทำหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะที่มีความสำคัญที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล เช่น การกิจด้านความมั่นคง การรักษาความสงบเรียบร้อย รวมทั้งการนำนโยบายเร่งด่วนหรือสำคัญของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ ทั้งนี้รัฐจะมอบหมายให้ราชการส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับประชาชน เช่น การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษา สาธารณสุข กิจกรรมสาธารณูปโภคพื้นฐาน การส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น โดยรัฐบาลกลางโดยราชการส่วนกลางจะมอบหมายให้หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการแทน โดยงบประมาณที่จัดเก็บได้ในท้องถิ่น หรือรัฐบาลจัดสรรอุดหนุนช่วยเหลือ ซึ่งราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค มีหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติหรือการให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค วิชาการและการพัฒนาบุคลากร เป็นต้น

บทความชิ้นนี้มุ่งที่จะเข้าใจถึงแนวทางทฤษฎีเพื่อการศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมืองที่เน้นรัฐเป็นศูนย์กลางที่เชื่อมโยงแนวคิดเกี่ยวกับกลไกของรัฐ การปกครอง และรัฐนิยม รวมถึงองค์ความรู้ที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับพื้นฐานทฤษฎีมาใช้เป็นแนวคิดหลัก โดยนำมาวิเคราะห์ความรู้ที่ได้ศึกษามาประยุกต์ให้เกิดเป็นรูปธรรม เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อนำมาบูรณาการความคิดร่วมกัน เพื่อเตรียมพร้อมในการปรับตัวของข้าราชการท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในอนาคต ทั้งนี้ บทความนี้เสนอ 4 ทฤษฎี ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับกลไกของรัฐและการปกครอง (Concepts about state and governance)
2. รัฐนิยม (Statism)
3. ทฤษฎีว่าด้วยชนชั้นนำ (Elite Theory)
4. โครงสร้างอำนาจเชิงอุปถัมภ์ (Patron-client systems)

1. แนวคิดเกี่ยวกับกลไกของรัฐและการปกครอง

แนวคิดเกี่ยวกับกลไกของรัฐและการปกครอง คือ กลไกทางการเมืองของรัฐบาล และข้าราชการที่ทำงานโดยผู้ทำหน้าที่ในการปกครองบ้านเมือง โดยอำนาจตามกฎหมายรัฐ (State) คือ พื้นฐานสำคัญทางสังคมที่มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า รัฐก็ย่อมมีสังคมถูกจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ได้แบ่งหัวข้อนำเสนอ 3 แนวคิด ดังต่อไปนี้

- 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับรัฐ
- 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับกลไกของรัฐ
- 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการปกครอง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับรัฐ

แนวคิดเกี่ยวกับรัฐ คือ กลไกทางการเมืองของสถาบันต่าง ๆ ของรัฐบาลและข้าราชการ ทั้งนี้ ตามทัศนะของ โรเจอร์ เบนจามิน (Roger Benjamin) และเรย์มอนด์ ดูเวลล์ (Raymond Duval) แนวคิดเกี่ยวกับรัฐ ประกอบด้วย 4 แนวคิด คือ

1. รัฐในฐานะที่เป็นรัฐบาล (The State as Government) หมายความว่า กลุ่มบุคคลที่ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจในการตัดสินใจในสังคมการเมือง
2. รัฐในฐานะที่เป็นระบบราชการ (The State as Public Bureaucracy) หรือเครื่องมือทางการบริหารที่เป็นปีกแผ่น และเป็นระเบียบทางกฎหมายที่มีความเป็นสถาบัน
3. รัฐในฐานะที่เป็นชนชั้นปกครอง (The State as Ruling Class)
4. รัฐในฐานะที่เป็นโครงสร้างทางอุดมการณ์ (The State as Normative Order)

แนวความคิดที่หนึ่งและที่สอง เป็นแนวความคิดของนักสังคมศาสตร์มองว่า รัฐ คือ กลไกทางการเมือง ซึ่งได้แก่ สถาบันต่าง ๆ ของรัฐบาล และข้าราชการที่ทำงานให้สถาบันเหล่านั้น ผู้ทำหน้าที่ในการปกครองบ้านเมืองโดยอำนาจตามกฎหมาย ขณะที่แนวความคิดที่สามนั้น เป็นแนวความคิดของมาร์กซิสต์ ส่วนแนวความคิดที่สี่ จะเป็นแนวความคิดของนักมานุษยวิทยาสะท้อนว่า หากพิจารณาในแง่ความหมายของรัฐแล้ว ย่อมมีผู้ที่เห็นแตกต่างกันไป หลากหลาย แล้วแต่จะมองมาจากศาสตร์ใด แต่ในแง่กฎหมาย รัฐธรรมนูญแล้ว อาจพอให้ความหมายของรัฐได้ว่า หมายถึง “สังคมการเมืองขนาดใหญ่” ทั้งนี้ประกอบด้วย ดินแดนหรืออาณาเขตอันแน่ชัด และราษฎรหรือสมาชิกของสังคมการเมืองนั้น ๆ ตลอดจนอำนาจทางการเมืองการปกครอง ในอันที่จะรักษารัฐนั้นไว้ให้ดำรงต่อไปได้เหตุผลแห่งรัฐ

โดยธรรมชาติ มีพลัง 3 ด้าน ที่ขับเคลื่อนมนุษย์ให้มาอยู่ร่วมกันในสังคมภายใต้อำนาจที่เหนือกว่า ครอบครองและชุมชนพลังทั้งสามด้าน ได้แก่ ความกลัว ความปรารถนาที่จะมีชีวิตรอดอยู่อย่างมีความสุข และความต้องการที่จะอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี

1. ความกลัว มนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ไม่สามารถเอาตัวรอดโดยลำพังเหมือนสัตว์อื่นๆ แต่มนุษย์มีธรรมชาติพึ่งพากัน อาศัยความรักผูกพันเป็นกลุ่ม หมู่ เหล่า เผ่าพันธุ์จึงสร้างระบบการเป็นอยู่ร่วมกันโดยมีการปกครองเพื่อปกป้องชีวิตและวิถีชีวิตให้สามารถดำรงอยู่ได้โดยปราศจากภัยคุกคาม

2. ความปรารถนาที่จะมีชีวิตรอดอยู่อย่างมีความสุขเมื่อมนุษย์อยู่รอดได้และมีความมั่นคงขั้นต่ำในชีวิต การประกอบอาชีพ ถิ่นที่อยู่ และทรัพย์สินแล้ว มนุษย์ย่อมแสวงหาชีวิตที่มีความสุข นำไปสู่การสะสมเพื่อวันข้างหน้า ปีน้า ทศวรรษหน้า และเพื่อลูกหลาน การมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขนี้ด้านหนึ่ง หมายถึงการอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองที่เป็นธรรม ไม่กดขี่ ไม่เอาเปรียบหากเป็นอำนาจการปกครองที่ให้ความร่มเย็นชีวิตภายใต้อำนาจอริรัฐจึงจะเป็นสุข เงื่อนไขที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งเป็นหลักประกันของการมีชีวิตที่เป็นสุขในระยะยาว ก็คือการรับรองสิทธิในทรัพย์สินส่วนบุคคลในประวัติศาสตร์สังคม ความร่มเย็น แต่ทว่าความสุขมิได้มีอยู่เสมอไป บางสมัยก็มีแต่ทุกข์เข็ญ เพราะสภาพชีวิตความยากจนข้นแค้น หรือไม่ก็เกิดจากสภาพการณ์ข้าวยากหมากแพง นอกจากสังคมที่ร่มเย็น เป็นสุข จะต้องเป็นสังคมที่ความร่มเย็น เป็นสุขนั้นแผ่ขยายวงกว้าง

ออกไปมิใช่จำกัดวงแคบ ยิ่งความร่มเย็น เป็นสุข (อย่างน้อยในปัจจัยสี่ที่มีความมั่นคง) มีมากเท่าใด ทั้งนี้ ความชอบธรรม และความเป็นธรรม ก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น

3. ความต้องการที่จะอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีมนุษย์เป็นสัตว์ที่มีศักดิ์ศรีมนุษย์จึงมีไม่เฉพาะภาษาแต่ยังมี เพลง มีการละเล่น มีการกีฬาและการสังสรรค์กัน นับตั้งแต่วัยเด็กจนถึงผู้ใหญ่ความต้องการที่จะอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีสะท้อนจากความปรารถนาในการมีส่วนร่วม ดังจะเห็นได้จากการเต้นระบำ ทำเพลง การละเล่นของเด็ก การกีฬา ซึ่งคนที่เข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวต่างใช้กิจกรรมเหล่านั้นเป็นเวทีและกระบวนการของการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมหลายรูปแบบ และหลายระดับ ในบางกรณีก็มีอาณาบริเวณที่ซ้อนกันอยู่ เราจะกล่าวถึงการมีส่วนร่วมเพียงด้านใดด้านหนึ่ง หรือในระดับใดระดับหนึ่งไม่ได้ แต่จะต้องพิจารณาพหุมิติและหลายระดับของการมีส่วนร่วมทางสังคม วัฒนธรรม ทางเศรษฐกิจและทางการเมือง

พลังขับเคลื่อนสามประการนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญของการดำรงอยู่แห่งรัฐ และเป็นเหตุผลสามด้านของการใช้อำนาจอรัฐ และก็เป็นความคาดหวังของคนในสังคมที่ต้องการการตอบสนองจากรัฐในสามมิติด้วยเช่นกัน พลังสามด้านที่เกาเกี่ยว และขับเคลื่อนซึ่งกันและกันนี้ ได้ก่อให้เกิดไตรภาคของเหตุผลแห่งรัฐ เพราะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมต่างเกิดมาจากเหตุผลทั้งสามนี้และแต่ละเหตุผลต่างเป็นอุปกรณ์แก่กัน ในปัจจุบันนี้เรารู้จักไตรลักษณ์ของรัฐ หรือลักษณะกิจกรรมของรัฐทั้งสามด้าน

อนุสัญญามอนเตวิเดโอว่าด้วย สิทธิและหน้าที่ของรัฐ (The Montevideo Convention on the Rights and Duties of States) ค.ศ. 1933 มาตรา 1 (Article 1) ได้อธิบายองค์ประกอบของรัฐ เพื่อวัตถุประสงค์ใน ทางกฎหมายระหว่างประเทศว่ารัฐประกอบด้วย

1. ประชากร (Population) รัฐทุกรัฐจะต้องมีประชาชนอาศัยอยู่อย่างถาวร
2. ดินแดน (Territory) รัฐทุกรัฐจะต้องมีอาณาเขตพื้นดิน พื้นน้ำและพื้นอากาศอันแน่นอน มั่นคง
3. รัฐบาล (Government) หมายถึง หน่วยงานที่มีอำนาจในการปกครองประเทศ
4. อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) หมายถึง อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ
5. ดำเนินการปกครองภายในและภายนอกได้ถ้ามีแต่ดินแดน ประชากร และรัฐบาล ก็ไม่ถือว่าเป็นรัฐ เพราะอาจจะเป็นเมืองขึ้นของรัฐอื่น ดังที่เรียกว่าอาณานิคม (colony) ได้

ดังนั้น รัฐ จึงต้องประกอบไปด้วย ประชากร ที่มีการรวมตัวกันมาต่อเนื่องยาวนานพอสมควร ดินแดน ทางภูมิศาสตร์ที่แน่นอน รัฐบาล ซึ่งสถาบันที่มีความต่อเนื่องและมั่นคงในการปกครองดูแลประชาชนและอำนาจอธิปไตย ที่จะกำหนดวิธีการปกครองต่างๆ ของรัฐตนเองได้ โดยปัจจัยที่ขั้นต่ำให้รัฐ มีโครงสร้างทางอุดมการณ์ให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมภายใต้อำนาจที่เหนือกว่าครอบครัวยุคและพลังชุมชน อันได้แก่ ความกลัว ความปรารถนาที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข และความต้องการที่จะอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับกลไกของรัฐ

กลไกของรัฐ (state apparatus) ในทฤษฎีมาร์กซิสต์กลไกของรัฐ ได้แก่ สถาบันและองค์กรที่มี และใช้อำนาจอรัฐในการดำเนินกิจการที่มีต่อพลวัติชีวิตของคนในสังคม นักวิชาการที่ไม่ใช่มาร์กซิสต์ ส่วนมากจะไม่เรียกสถาบันที่ใช้อำนาจอรัฐว่า “กลไกของรัฐ” แต่จะเรียกชื่อสถาบันเหล่านั้นโดยเฉพาะเจาะจงลงไป เช่น

ระบบราชการคณะทหาร ตำรวจ และศาล เป็นต้น นอกจากนั้น นักวิชาการที่ไม่ใช่มาร์กซิสต์ก็ได้ให้ความสนใจในการวิเคราะห์สถาบันแต่ละสถาบันและองค์กรที่ใช้อำนาจรัฐนี้อย่างเป็นกลุ่มเป็นก้อน แต่จะแยกศึกษาสถาบันแต่ละสถาบัน และความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันเหล่านั้นในทางกฎหมายและการเมืองเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ดี มีนักวิชาการอย่างมาร์กซิสต์ที่ให้ความสนใจบทบาทของรัฐ มีแนวทางการวิเคราะห์ที่แตกต่างออกไป คือ ให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์อันสลับซับซ้อนระหว่างอำนาจรัฐ (state power) กับกลไกของรัฐ (state apparatus) การวิเคราะห์กลไกของรัฐเป็นก้าวสำคัญในการทำความเข้าใจกับการวิเคราะห์โครงสร้างภายในของรัฐผู้ที่เริ่มวิเคราะห์กลไกของรัฐในแง่ของการใช้อำนาจสองลักษณะ (ด้านกดขี่ ปรามปราม และด้านอุดมการณ์) คือ Althusser ในปัจจุบัน Offe เป็นผู้ที่ให้แนวคิดที่กำลังเป็นที่กล่าวขวัญกันอยู่มาก คือ กระบวนการแทรกแซงของรัฐที่มีทวิภาวะ (dual process) กล่าวคือ ในขณะที่รัฐจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมของรัฐรัฐก็จัดการกับปัญหาภายในโครงสร้างของรัฐเอง ในเวลาเดียวกันด้วยข้อสังเกตของ Offe มีความสำคัญในเชิงการวิเคราะห์กลไกของรัฐเพราะได้แสดงให้เห็นว่ากลไกของรัฐได้มีการพัฒนาไปอย่างสลับซับซ้อนควบคู่ไปกับการขยายบทบาทของรัฐ ยังมีการแทรกแซงในระบบเศรษฐกิจมากเท่าใด กลไกของรัฐยังมีการปรับโครงสร้างภายในมากขึ้นเท่านั้น จนโครงสร้างและการจัดระเบียบองค์กรอาจพัฒนามากเกิดความจำเป็นต่อการสืบทอดระบบทุนนิยมก็ได้ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกของรัฐกับโครงสร้างทางชนชั้นนี้ที่จริงได้มีผู้ศึกษามาแล้วในส่วนที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงจากสังคมศักดินามาสู่สังคมทุนนิยม เช่น Perry Anderson ได้ชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงจากศักดินาไปสู่สังคมทุนนิมนั้น เป็นไปได้ก็เพราะได้มีการสร้างกลไกของรัฐที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างและสืบทอดระบบทุนนิยม ซึ่งได้แก่การจัดตั้งกองทหารประจำการ ระบบราชการ การเก็บภาษีอย่างทั่วถึง ทั่วประเทศการมีประมวลกฎหมายและการมีข้าราชการตลาดที่มีเอกภาพ ลักษณะของกลไกเหล่านี้เอื้อต่อการพัฒนาของระบบทุนนิยม เพราะการจัดตั้งสถาบันดังกล่าวไปประจวบกับการเสื่อมสลายของระบบไพร่ซึ่งเป็นสถาบันแกนแกนของวิถีการผลิตแบบศักดินาในยุโรปการพัฒนาของกลไกของรัฐจนมีลักษณะเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ก็เกิดขึ้นจากการที่รัฐมีหน้าที่สำคัญในการรักษาระบบทุนนิยม ยิ่งระบบทุนนิยมพัฒนามากขึ้นเท่าใด มีการสะสมทุน มีการขยายตัวของสถาบันทรัพย์สินของเอกชน มากขึ้นเท่าใด รัฐก็ต้องพัฒนาการทำหน้าที่ในการป้องกันสังคมทุนนิยม(การป้องกันประเทศ) การปกครองประเทศ การมีระบบราชการที่มีประสิทธิภาพเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่กิจกรรมการค้าและการควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบทุนนิยมเอาไว้ อย่างไรก็ตามความขัดแย้งระหว่างอำนาจรัฐ กับกลไกของรัฐอาจเกิดขึ้นได้เพราะกลไกของรัฐเป็นพลังทางสังคมที่มีอำนาจมาก เช่นมีความขัดแย้งเพราะกลไกของรัฐ เกิดความเฉื่อย และต่อต้านการปรับโครงสร้างภายใน ตลอดจนคัดค้านการปฏิรูประบบและระเบียบวิธีการทำงานแบบเก่าๆ การที่วิเคราะห์กลไกของรัฐว่า มีลักษณะบทบาทอย่างไร ตลอดจนสัมพันธ์กับชนชั้นต่างๆ ในสังคมอย่างไร จะต้องกำหนดให้ชัดเจนลงไปเสียก่อนว่า กลไกของรัฐนั้น รวมสถาบัน-องค์กรประเภทใดบ้างเพราะในปัจจุบันนี้ มีสถาบัน-องค์กรหลายประเภทที่เป็นกึ่งราชการ ดังนั้นหากเราเริ่มจากการวางหลักเกณฑ์ว่า ลักษณะการแทรกแซง- ควบคุมของรัฐมีมากน้อยอย่างไร และดูว่าสถาบัน-องค์กรใดมีอำนาจหน้าที่ในการแทรกแซงควบคุมมากน้อยแค่ไหน เราก็ควรจะระบุได้ว่า สถาบัน องค์กรนั้นมีความเป็นกลไกของรัฐมากน้อยเพียงใด

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการปกครอง

การจัดการปกครอง หมายถึง การวางแผนทางการจัดความสัมพันธ์ในการปกครองของภาครัฐ การจัดการปกครอง (Governance) ที่เกิดขึ้นพร้อมกับความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงบทบาทของรัฐช่วงทศวรรษ 1990 เป็นการวางแผนทางการจัดความสัมพันธ์ในการปกครองภาครัฐใหม่ เพื่อให้ระบบการเมืองเปิดกว้าง และกระจายอำนาจมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ตัวแสดงนอกภาครัฐสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น และเปลี่ยนแปลงจากอำนาจรวมศูนย์อยู่ที่รัฐบาลให้กระจายออกไปตามท้องถิ่นต่างๆ เพื่อให้เกิดองค์กรท้องถิ่นที่ปกครองตัวเอง ลดขนาดภาครัฐให้เล็กลง เพื่อความคล่องตัวสำหรับการปกครองภาครัฐ หรือหลักการบริหารราชการแผ่นดินของไทย ใช้หลักการรวมศูนย์อำนาจ (Centralization) การแบ่งอำนาจ (De concentration) และหลักการกระจายอำนาจ (Luangprapat, 2015)

สรุปว่า ภายในชุมชนทางการเมืองมีลักษณะเป็นหน่วยทางการเมืองที่เป็นตัวของตัวเอง (Political Entity) เรียกว่า ระบบการเมือง (Political System) หรือระบอบการเมือง (Political Regime) นั้น จำเป็นจะต้องมีการจัดรูปแบบการปกครองภายในระบอบของตน กล่าวคือมีการกำหนดและจัดสรรอำนาจทางการเมือง การปกครอง ว่าจะให้องค์กร หรือสถาบันใดเป็นผู้ใช้อำนาจ อีกทั้งอำนาจดังกล่าวถูกใช้โดยองค์กรเดียว หรือหลายองค์กร การใช้อำนาจองค์กรเกินความกว้างขวางเพียงใด จากกรอบความคิดนี้เป็นแนวคิดการรวมอำนาจ (Centralization) และการกระจายอำนาจ (Decentralization) ถูกใช้ในการจัดรูปแบบทางการเมือง (Form of government) ภายในระบอบการเมืองของประเทศต่างๆ ดังนั้น การรวมศูนย์อำนาจ เป็นสภาวะที่จะต้องมียู่เสมอภายในระบอบการเมือง เนื่องจากอำนาจทางการเมือง การปกครอง จำเป็นต้องมีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่องค์กร หรือกลุ่มองค์กรซึ่งเป็นที่ยอมรับภายในสังคมการเมือง ทำหน้าที่เป็นผู้ใช้อำนาจสูงสุดภายในระบอบการเมือง ทั้งนี้ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความมีเอกภาพภายใน หรือสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางการเมือง หากพิจารณาถึงระบอบการเมืองในทั่วโลก พบว่า ไม่มีระบอบการเมืองใดที่มีการรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองการปกครองอย่างสุดขั้ว การรวมอำนาจทางการเมือง การปกครองไว้ที่สถาบันเพียงจำนวนหนึ่ง เพื่อปกครองประเทศโดยรวมย่อมไม่สมเหตุสมผลจึงมีความ จำเป็นต้องมีการคลายสภาวะที่อำนาจมีการกระจุกตัวไปยังองค์กร “ภายใน” ระบอบการเมืองเสมอซึ่งกรอบความคิดที่ถูกใช้เพื่อ การปรับเปลี่ยนสภาวะทางอำนาจ ก็คือแนวคิดเรื่อง “การกระจายอำนาจ” ทั้งนี้ ระบอบการเมืองภายใต้รัฐสมัยใหม่ทั้งหมด (Modern states) อำนาจทางการเมืองการปกครองจะถูกจัดแบ่งออกในระหว่างสถาบันทางการเมืองในศูนย์กลางหรือระดับชาติ (Central / national institutions) กับ สถาบันทางการเมืองนอกศูนย์กลางหรือชายขอบ (Peripheral institutions) ในระดับท้องถิ่น (Local) มณฑล หรือจังหวัด (Provincial) หรือภาค (Regional) เสมอ ทั้งนี้ ธรรมชาติหรือลักษณะของการจัดแบ่งในแต่ละรัฐ จะมีความแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขภายในแต่ละรัฐนั้นเป็นสำคัญ อาทิ ข้อกำหนดตามกรอบรัฐธรรมนูญจะเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กลางกับชายขอบ (Centre-periphery relationships) แบบแผนทางการบริหารงานบุคคลในภาครัฐจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบและวิธีการได้มาซึ่งตัวแทน บุคลากร ที่จะมาทำงานในสถาบันทางการเมืองการปกครอง อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การบริหาร ตลอดจนอำนาจในทางอื่นๆ ที่ศูนย์กลางสามารถใช้เพื่อการควบคุมสถาบันต่างๆ ที่อยู่นอกศูนย์กลางได้

ในทางกลับกันสถาบันที่อยู่นอกศูนย์กลาง สามารถมีอิสระจากศูนย์กลางมากน้อยเพียงใด ด้วยเหตุนี้ระดับการจัดสรรแบ่งปันอำนาจภายในรัฐหนึ่งๆ จึงแตกต่างกันออกไป แต่ทั้งนี้สิ่งที่เหมือนกัน ก็คือไม่มีรัฐใดมีแต่เพียงสถาบันทางการเมืองในศูนย์กลางชายขอบแต่เพียงอย่างเดียว หากปรากฏทั้งสองสิ่งอยู่ควบคู่กันเสมอ นั้นย่อมหมายความว่า การรวมศูนย์อำนาจ และการกระจายอำนาจเป็นสภาวะที่ปรากฏอยู่ร่วมกันเสมอในรัฐสมัยใหม่ทุกแห่ง ทั้งนี้ การรวมศูนย์อำนาจและการกระจายอำนาจเป็นเรื่องของสภาวะทางอำนาจภายในระบอบการเมือง จะต้องปรากฏอยู่ร่วมกันเสมอภายในระบอบการเมือง ไม่มีระบอบการเมืองใดที่ปรากฏการรวมศูนย์อำนาจ การกระจายอำนาจอย่างสุดขั้ว ด้วยเหตุนี้การจะเข้าใจถึงธรรมชาติและคุณลักษณะของการกระจายอำนาจจำเป็นจะต้องทราบถึงธรรมชาติและคุณลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจ ตลอดจนข้อดีและข้อเสียต่างๆ เพื่อนำไปสู่การเปรียบเทียบและทำความเข้าใจถึงแนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจรูปแบบการกระจายอำนาจ ส่วนข้อดี ข้อเสีย หากพิจารณาถึงกรณีของไทย เป็นการเฉพาะที่น่าสังเกตว่าการพูดถึงการรวมศูนย์อำนาจ การกระจายอำนาจ มักจะถูกกล่าวถึงในฐานะคู่ขัดแย้งที่อยู่คนละขั้วตรงข้าม ดังเช่นการกล่าวถึงการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 2 ทศวรรษที่ผ่านมา มักจะถูกมองว่าเป็นกระบวนการที่บั่นทอน กระทบต่อฐานอำนาจการบริหาร ทั้งนี้ประเด็นปัญหาดังกล่าวมิได้เกิดจากสภาวะการรวมศูนย์อำนาจมากเกินไป มิได้เกิดจากการกระจายอำนาจมากเกินไป แต่เกิดจากการขาดการทบทวนเพื่อออกแบบโครงสร้างการบริหารงานภาครัฐ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคส่วนท้องถิ่นอย่างเหมาะสมตามสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือราชการบริหารส่วนกลาง มีการขยายตัวแบบสร้างอาณาจักรภายในกรมของตนเองฐานทางอำนาจหน้าที่ และทรัพยากรล้วนแต่กระจุกตัวรวมศูนย์ภายใน “แต่ละกรม” อีกทั้งค่อยๆ ขยายบทบาทและโครงสร้างทั้งในส่วนกลางและในส่วนองสำนักงานระดับพื้นที่ (Field service agencies) เพื่อให้ภารกิจที่เกี่ยวข้องทุกกระบวนการเบ็ดเสร็จภายในกรมของตนเองตั้งแต่งานเชิงนโยบายไปจนถึงงานบริการประชาชนในระดับพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศราชการบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐในระดับพื้นที่ค่อยๆ ถูกบดบังบทบาทและสูญเสียทรัพยากรทางการบริหารอันเกิดจากการขยายตัวแบบสร้างอาณาจักรของราชการบริหารส่วนกลางและการเพิ่มพูนบทบาท อันเกิดจากกระบวนการกระจายอำนาจของราชการบริหารส่วนท้องถิ่นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น แม้ว่าจะมีการเติบโตในบทบาทและอำนาจหน้าที่อย่างก้าวกระโดด แต่การเติบโตที่เกิดขึ้นจริงนั้นเป็นการเติบโตเฉพาะ ในส่วนที่ไม่กระทบต่อฐานอำนาจ ทรัพยากรเดิมของกรมส่วนกลางมากกว่าเกิดจาก “การโอนอำนาจ” (Devolution) ที่เป็นจริง ดังปรากฏว่าราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคกลับไม่ปรากฏการ “หดตัว” ลงเลยภายหลังกระบวนการกระจายอำนาจ ได้นำไปสู่สภาวะที่ทับซ้อนและสับสน ในบทบาทอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ปัญหาการบริหารราชการแผ่นดินไทย จึงเป็นปัญหาที่เกิดจากการขาดการทบทวน และออกแบบโครงสร้างของการบริหารราชการทั้งสามระดับ รวมถึงการขาดการกำหนดมาตรการ และเครื่องมือที่เหมาะสมในการกำหนดสัมพันธภาพของการบริหารราชการแต่ละระดับอย่างจริงจัง นั้นหมายความว่า การพิจารณากำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารราชการแผ่นดินของไทย จึงไม่สามารถกระทำได้อย่างที่ได้การแบ่งแยกการวิเคราะห์ของราชการบริหารแต่ละส่วนออกจากกันจากที่กล่าวมา

ดังนั้น ประเด็นปัญหาของโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินในแบบรวมศูนย์อำนาจ ผ่านการพิจารณาโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นสำคัญ เพื่อชักชวนให้เกิดการทบทวนและพัฒนาข้อเสนอสำหรับการจัดโครงสร้างและการจัดความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างการบริหารราชการระดับต่างๆ ในประเทศต่อไป

2. รัฐนิยม (Statism)

แนวคิดรัฐนิยม (statism) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและสังคมของตัวแบบรัฐนิยม (Statist model) หรือรัฐนิยมยุคใหม่ (Neo-statism) หรือความเป็นอิสระในการตัดสินใจของรัฐ (Autonomy of the State) เน้นอำนาจรัฐที่มีลักษณะสูงสุด เด็ดขาด และแบกแถมได้ (Limmanee, 2015) ซึ่งแสดงนัย 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแรก หมายถึง รัฐในฐานะที่เป็นเครื่องมือของอำนาจที่อยู่ศูนย์กลาง และลักษณะที่สอง หมายถึง บุคคลสมมติ (abstract individual) ที่ซึ่งอัตลักษณ์ของความเป็นรัฐถูกฉายภาพขึ้น นอกจากนี้แนวคิดรัฐนิยมยังมองว่า “รัฐ” เป็นตัวการสำคัญที่กำหนดเรื่องราวต่าง ๆ ของชีวิต สาธารณะ และเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดมโนทัศน์ต่างๆ ทั้งรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญนิยม นิติธรรม (rule of law) และหลักกฎหมาย (Rechtsstaat) อำนาจอธิปัตย์ พลเมือง ประชาธิปไตย สิทธิ และอำนาจ รวมทั้งจะไม่ยอมรับการมีอยู่ของอัตลักษณ์อื่นที่นอกเหนือไปจากลักษณะทั้ง 2 ดังกล่าว อย่างเช่น แนวคิดความเป็นชุมชน หรือแนวคิดปัจเจกที่ไม่มีความเชื่อมโยงกับรัฐ ถือเป็นแนวคิดที่ถูกขจัดออกไปจากรัฐนิยม และผลประโยชน์ของชุมชนหรือของปัจเจก จะถูกถ่ายทอดในลักษณะของผลประโยชน์แห่งรัฐ โดยไม่ได้นำกรอบของวัฒนธรรม ภาษาชาติพันธุ์ และศาสนา มาเป็นประเด็นหลักในการจัดลำดับ มุมมองสำคัญ 2 มุมมองที่อยู่ภายใต้แนวคิดรัฐนิยม แต่เป็นมุมมองที่อยู่ตรงกันข้ามกัน นั่นก็คือ รัฐนิยมแบบปัจเจก (statist-individualism) และรัฐนิยมแบบรวม (statist-collectivism) ในขณะที่รัฐนิยมแบบปัจเจกพยายามที่จะลดความเสี่ยงที่เกิดจากอำนาจทางการเมืองแบบเข้มข้น โดยมีเป้าหมายเพื่อปกป้องสิทธิของปัจเจกบุคคล ในทางตรงกันข้าม รัฐนิยมแบบรวมปฏิเสธการปกป้องปัจเจกบุคคลดังที่รัฐนิยมแบบปัจเจกเสนอ แต่กลับมุ่งเน้นที่ความเป็นหนึ่งเดียวกันของชาติในรัฐนั้น ๆ (Malan, 2017)

นักคิดร่วมสมัยอย่าง Jean Bodin, Thomas Hobbes, John Locke, Jean Jacques Rousseau และ Karl Marx แสดงความชัดเจนในการสนับสนุนแนวคิดเรื่องรัฐนิยม ซึ่งได้หล่อหลอมแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมสมัยใหม่ตั้งแต่การถือกำเนิดของรัฐที่มีอาณาเขตที่แน่นอนเป็นส่วนประกอบสำคัญในช่วงศตวรรษที่ 16 – 17 ภายใต้แนวคิด ดังกล่าว ผู้คนจะแสดงอัตลักษณ์ในเชิงสาธารณะและมีความหมายทางการเมืองก็ต่อเมื่ออยู่ภายใต้มโนทัศน์ของสิ่งที่มีสถานะเทียบเท่ากับอัตลักษณ์ของความเป็นปัจเจก นั่นก็คือรัฐ หรืออัตลักษณ์ของความเป็นรัฐ นั่นเอง แนวคิดรัฐนิยมดังกล่าว จึงผูกติดกับแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม ซึ่งเน้นที่การใช้อำนาจในการกำหนดและบังคับใช้กฎหมายของรัฐ การสร้างอัตลักษณ์ให้กลายเป็นหนึ่งเดียว ในขณะเดียวกัน ก็กลับมองข้ามความเป็นชุมชนที่แท้จริงไป อีกทั้ง ยังแสดงให้เห็นว่าแนวคิดรัฐนิยม เป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับแนวคิดสาธารณรัฐ เนื่องจากแนวคิดสาธารณรัฐมีจุดเน้นที่การแบ่งและสร้างความสมดุลระหว่างอำนาจ ซึ่งตรงข้ามกับแนวทางการรวมอำนาจอย่างรัฐนิยม (Malan, 2017)

ในมุมมองของนักทฤษฎีสัญญาประชาคม รัฐนิยม มีนัยยะ 2 ทาง ได้แก่ รัฐนิยมแบบปัจเจก (statist-individualism) และรัฐนิยมแบบร่วม (statist-collectivism) แนวทางแรกจะพบได้ในความคิดของ John Locke ที่เน้นการให้สิทธิเสรีภาพของปัจเจกภายใต้การปกป้องคุ้มครองของรัฐ แนวทางที่สอง ในด้านหนึ่งสอดคล้องสอดคล้องกับงานของ Jean Jacques Rousseau ในอีกด้านหนึ่งสอดคล้องกับงานของ Jeremy Bentham โดย Jacobins ในการปฏิวัติฝรั่งเศส Bolshevism ในโซเวียตรัสเซีย Maoism ในจีน รวมทั้งเผด็จการเบ็ดเสร็จแบบข่าจัดอย่าง Fascism และ National-socialism ก็ได้รับอิทธิพลจาก Rousseau นี้ด้วย ทั้งนี้ แนวคิดของ Thomas Hobbes ในเรื่องรัฐแบบ Leviathan เราสามารถตีความได้ว่าเป็นรัฐในลักษณะแรกที่มีลักษณะของอำนาจนิยมทั่วไป (Authoritarianism) หรือลักษณะที่สองที่มีลักษณะอำนาจนิยมเบ็ดเสร็จ (Totalitarianism) ก็ได้

สำหรับแนวคิดเรื่องสาธารณรัฐ Johannes Althusius (ค.ศ. 1557 – 1638) นักนิติปรัชญาชาวเยอรมันและนักปฏิรูปคริสต์ศาสนาลัทธิคาลวิน (Calvinism) เสนอมุมมองที่เรียกว่า “สหพันธรัฐแบบสาธารณรัฐ” (republican federalism) ในงานเรื่อง Political : Politics Methodically Set Forth and Illustrated with Sacred and Profane Examples ซึ่งถูกตีพิมพ์ในปี 1603 แนวคิดเรื่อง สหพันธสาธารณรัฐ ของ Althusius อยู่ภายใต้บริบทของความคิดแบบรัฐธรรมนูญนิยมในความหมายที่กว้าง ซึ่งสัมพันธ์กับมุมมอง 4 มุมมอง ได้แก่ มุมมองแรก การนับถือ (piety) ความยุติธรรม (justice) และชุมชน (community) มุมมองที่สอง พันธสัญญา (covenant) หรือสัญญา (contract) มุมมองที่สาม ความเป็นใหญ่ของจักรภพและของกฎหมาย (supremacy of the commonwealth and of the law) และมุมมองสุดท้าย อำนาจอธิปไตยทางการเมืองและองค์กรสาธารณะ (public office) (Hueglin, 1979), (Malan, 2017) นอกจากนี้ การศึกษาแนวคิดของ Althusius นำไปสู่การทำความเข้าใจทฤษฎีชุมชนนิยม (communitarian theory) ในกฎหมายรัฐธรรมนูญร่วมสมัย และยังนำไปสู่มุมมองที่ว่า อัตลักษณ์ส่วนบุคคล ศีลธรรม และชีวิตที่มีความสุข รวมทั้งสิทธิส่วนบุคคล เป็นสิ่งที่สามารถเข้าใจได้ก็ต่อเมื่ออยู่ในกรอบของชุมชนเท่านั้น นอกจากนี้ การที่ Althusius เชื่อมั่นในอำนาจอธิปไตยของปวงชน (popular sovereignty) ซึ่งตรงข้ามกับแนวคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยที่ไม่สามารถแบ่งแยกได้แบบรัฐนิยม และมุมมองของเขาต่อองค์กรสาธารณะ ก็นำไปสู่การสร้างกรอบความคิดเรื่องรัฐธรรมนูญนิยม และรัฐบาลที่มีอำนาจจำกัด ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมแบบรัฐนิยมร่วมสมัย (contemporary statist constitutionalism) ด้วย (Hueglin, 1979), (Malan, 2017)

มุมมองของ Althusius ตรงข้ามกับแนวคิดรัฐนิยม โดย Althusius ได้รับอิทธิพลอย่างมากจาก Aristotle บางแนวคิดก็อาจจะมองได้ว่า Althusius ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดในเชิงคริสต์ศาสนาในยุคกลาง นอกจากนี้ เขายังปฏิเสธความคิดทางการเมืองสมัยใหม่ โดยเฉพาะความคิดแบบนามนิยม (nominalism) ซึ่งปฏิเสธการดำรงอยู่ของความเป็นสากล และยืนยันการดำรงอยู่ของข้อตกลงทั่วไปหรือนามธรรม อันเป็นต้นกำเนิดของเสรีนิยม Althusius วิจารณ์ว่าแนวคิดแบบเสรีนิยมดังกล่าว มองการเมืองในลักษณะของการบริหารจัดการการแข่งขันระหว่างปัจเจกในเรื่องผลประโยชน์ พลเมืองจึงเป็นผู้แสดงออกซึ่งสิทธิในทางลบที่ไม่สร้างสรรค์ ในขณะที่เดียวกัน Althusius ก็แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างความถูกต้องให้กับอำนาจ

แก่รัฐ โดยขึ้นชมแนวคิดสาธารณรัฐนิยมว่าเป็นความพยายามที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ให้กฎหมายและรัฐบาล ให้ไปถึงฉันทามติเชิงบวกเกี่ยวกับคุณค่าเชิงจริยธรรม และสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างพลเมือง ซึ่งเผยให้เห็นถึงอำนาจอธิปไตยของปวงชน (popular sovereignty) ที่มาจากเจตจำนงค์ทั่วไปอันเสรีของประชาชน (popular general will) ดังกล่าวด้วย (Hueglin, 1979), (Malan, 2017) นอกจากนี้ สาธารณรัฐนิยมแบบ Althusius ก็วิจารณ์แนวคิดของ Hobbes ว่ามองมนุษย์ไม่ต่างจากสิ่งที่ถูกพระเจ้าทอดทิ้ง และไม่ผูกพันกับพระเจ้า การถูกพระเจ้าละเลยนี้ ได้นำมาสู่การสร้างสังคม ซึ่งเป็นเพียงกลไกในการใช้เหตุผลของมนุษย์ในฐานะปัจเจกเพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับปัจเจกอื่นๆ ที่มีสถานะเป็นศัตรู แต่ Althusius มองสังคมในลักษณะองค์กรแบบก้าวหน้าของชุมชนที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในหลากหลายขนาด ที่ซึ่งเผยให้เห็นถึงความยุติธรรมและความศรัทธาที่แก่กล้า (justice and piety) นั่นเอง (Hueglin, 1979), (Malan, 2017)

3. ทฤษฎีว่าด้วยชนชั้นนำ (Elite Theory)

ทฤษฎีโครงสร้างอำนาจชนชั้นนำ ได้หยิบยกสำนักอิตาลี ถือว่าเป็นทฤษฎีชนชั้นนำคลาสสิก ซึ่งได้รับการยอมรับในเรื่องการพูดที่ชัดเจนแบบตรงไปตรงมา ส่วนนักคิดคนสำคัญของสำนักนี้ได้แก่ Gaetano Mosca, Vilfredo Pareto และ Robert Michels

Mosca ใช้การศึกษาแนวประวัติศาสตร์ โดยเป็นนักรัฐศาสตร์ชาวอิตาลีที่ได้รับอิทธิพลเสริมความคิดของ Laswell ไว้ว่าในทุกสังคมจากสังคมที่ด้อยพัฒนา หรือกำลังพัฒนา ไปสู่สังคมที่ก้าวหน้า ทำให้การพัฒนา มีผลต่อการแบ่งชนชั้นออกเป็นสองชนชั้น คือชนชั้นผู้นำ (ผู้ปกครอง) และชนชั้นผู้อยู่ในปกครอง (มวลชน) ซึ่งชนชั้นผู้นำจะเป็นกลุ่มบุคคลผู้มีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนประชาชนในสังคม แต่คนส่วนน้อยเหล่านี้จะเป็นผู้ทรงอำนาจ และผูกขาดการใช้อำนาจ เพื่อประโยชน์ของตนทั้งสิ้น ทำให้ชนชั้นผู้อยู่ใต้ปกครอง ถึงแม้จะมีจำนวนมากในสังคม แต่พวกเขาก็ถูกควบคุมโดยคนจำนวนน้อย เพราะคนเหล่านั้นสามารถที่จะจัดองค์กรได้อย่างเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน เช่นเดียวกับนักทฤษฎี คือ Vilfredo Pareto ได้อธิบายถึงชนชั้นนำไว้อย่างน่าสนใจ คือเน้นถึงใครก็ตามที่ประสบความสำเร็จในชีวิตเกี่ยวกับหน้าที่การงานอย่างสูงกว่า ได้แก่ ชนชั้นนำผู้ที่มีบทบาทในการปกครองกับชนชั้นผู้นำ ซึ่งไม่มีบทบาทอะไรมากนักในการปกครอง (Laswell and Kaplan, 1959)

ส่วนทฤษฎีมาร์กซิสต์ มีการแบ่งสังคมออกเป็นสองชนชั้นด้วยกัน คือ ชนชั้นปกครองและผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง กล่าวคือชนชั้นปกครองจะเป็นผู้ควบคุมปัจจัยผลิตทางเศรษฐกิจ แต่ทว่าสิ่งที่แตกต่างกันระหว่างทฤษฎีมาร์กซิสต์ และทฤษฎีชนชั้นนำ อยู่ตรงที่ว่าทฤษฎีชนชั้นนำ เน้นถึงการหมุนเวียนของชนชั้นผู้นำ การปฏิวัติการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครอง โดยกลุ่มบุคคลภายในสังคม ท้ายสุดกลุ่มบุคคลผู้ที่ทำการปฏิวัตินั้น จะกลายเป็นชนชั้นนำชุดใหม่โดยปริยาย แต่ทฤษฎีมาร์กซิสต์ การปฏิวัติโดยมวลชนเกิดขึ้น เป็นจุดจบของชนชั้นผู้นำ นำไปสู่เสรีภาพอันแท้จริง ที่ปราศจากผู้ปกครองชี้ให้เห็นว่าชนชั้นผู้นำ คือผู้ที่มีอำนาจชี้ชะตาบุคคลที่อยู่ภายใต้การปกครองให้เป็นไปตามครรลองที่พวกเขาต้องการเครื่องมือสำคัญในการช่วยสร้างฐานอำนาจให้เข้มแข็ง ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคง และความสามารถที่ควบคุมปัจจัยการผลิตไว้ได้ ทั้งนี้ ยังมีปัจจัย

ที่ทำให้ชนชั้นผู้นำมีอำนาจเหนือบุคคลภายในสังคม นำไปสู่การก่อรูปโครงสร้างของสังคมตามแนวความคิดของทฤษฎีชนชั้นนำ มีลักษณะโครงสร้างของสังคม ในแนวคิดของทฤษฎีชนชั้นนำของสังคมเป็นปริมิต

จากปรากฏการณ์ทฤษฎีข้างต้น ก็ยังมีนักวิชาการหลายท่านก็วิเคราะห์แตกต่างกันไปตามบริบทโครงสร้างอำนาจสังคม เช่น ระดม วงษ์น้อย (Wongnom, 1984) ได้ศึกษาโครงสร้างอำนาจชุมชนวิเคราะห์ถึงหลักทฤษฎีชนชั้นนำไว้ว่า ในชุมชนระดับเล็ก ตั้งแต่หมู่บ้านจนถึงระดับประเทศ อาศัยหลักการของตัวทฤษฎี เพื่อนำมาซึ่งข้อเท็จจริงจากปรากฏการณ์ของคน หรือชาวบ้านภายในชุมชน ดังนั้น โครงสร้างอำนาจระดับชุมชน จะมีความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นนำ ทำให้แบบแผนโครงสร้างอำนาจระดับชุมชน จึงเป็นการแสวงหาคำตอบว่าใครมีอำนาจ มีอิทธิพลในการปกครองชุมชนได้กลายเป็นการตั้งคำถามว่ากลุ่มผู้นำในชุมชนมีความสัมพันธ์ทางอำนาจอย่างไร เพราะอะไรจึงเข้าใจโครงสร้างชุมชนดังกล่าวแบบนั้น ตลอดจนพฤติกรรมกลางคนเสี่ยงเลือกตั้งในชุมชนด้วยเช่นกัน จึงเป็นเรื่องท้าทายความสามารถในการตอบปัญหาขณะที่ทฤษฎีชนชั้นผู้นำ จะยอมรับแนวความคิดที่เปิดโอกาสให้พวกมวลชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการเมือง ในสถานะของผู้ปกครอง ภายใต้เงื่อนไขที่เกิดจากชนชั้นนำ เข้ามารับราชการมวลชน ตามสภาวะจำยอมของผู้ปกครองเอง ได้ก่อเกิดการปฏิวัติโดยมวลชนในลักษณะการเปลี่ยนแปลงเข้าไปสู่ศูนย์กลางของอำนาจ ที่ค่อยเป็นค่อยไปมากกว่าการเปลี่ยนแปลงโดยการปฏิวัติ

ในขณะที่ Pareto ยังได้ใช้ลักษณะการหมุนเวียนข้างต้น มาวิเคราะห์ชนชั้นผู้นำไว้ 3 ประการด้วยกันดังต่อไปนี้

“..ประการแรก เป็นการหมุนเวียนในเฉพาะกลุ่มของพวกชนชั้นนำด้วยกัน ในแต่ละประเภท สำหรับการจำแนกประเภทของกลุ่มชนชั้นผู้นำที่สำคัญนั้น โดยนักสังคมวิทยา ได้จำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ข้าราชการ ผู้บัญชาการทหาร และกลุ่มเศรษฐกิจ นอกจากนั้น Bottomor ได้แบ่งชนชั้นผู้นำภายในสังคม คือ กลุ่มปัญญาชนทุกกลุ่มกลุ่มผู้จัดการของอุตสาหกรรม และกลุ่มสุดท้ายข้าราชการชั้นสูง ประการที่สอง เป็นการหมุนเวียนระหว่างชนชั้นนำกับมวลชน ทำให้การหมุนเวียน สามารถเกิดขึ้นได้ด้วย 2 ลักษณะด้วยกัน คือ ลักษณะแรก มวลชนได้เปลี่ยนสถานตัวเองไปเป็นชนชั้นนำ และลักษณะที่ 2 ได้แก่ มวลชนได้รวมตัวกันขึ้นเพื่อที่จะตั้งกลุ่มชนชั้นนำ ซึ่งผู้นำใหม่ เพื่อต่อสู้กับชนชั้นผู้นำที่มีอำนาจอยู่ และประการสุดท้ายการหมุนเวียนของชนชั้นผู้นำนั้น ทำให้ผลประโยชน์ที่กำลังหมดลงไปกับผลประโยชน์ใหม่ที่เข้ามาแทนที่..” (Bottomor, 1976)

ทฤษฎีแรก เน้นถึงอำนาจที่มีอยู่ในมือของคนกลุ่มน้อย มีเพียง 2-3 กลุ่มเท่านั้น ตามปกติจะเป็นการร่วมมือระหว่างเครือข่ายของพ่อค้า นักธุรกิจ กลุ่มทหาร และราชการ และทฤษฎีที่สอง เน้นเรื่องการกระจายอำนาจระหว่างกลุ่มเครือข่ายผู้นำในหลากหลายกลุ่ม คือกลุ่มเครือข่ายจะเป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ภายใต้สังคมในกลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้ ระหว่างสองกลุ่มจะมีการแข่งขันกันเพื่อช่วงชิงความได้เปรียบเพื่อดำรงไว้ซึ่งอำนาจนั้น จะใช้มาตรการ การเลือกตั้งพรรคการเมือง เพื่อ ใช้แสวงหาให้กับกลุ่มผลประโยชน์ของตนเป็นแนวทาง ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าแต่ละรูปแบบจะมีความแตกต่างกัน คือ ทฤษฎี The single elite model จำกัดการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้นโยบายส่วนใหญ่ถูกตัดสินใจด้วยคนส่วนน้อย เช่น การตัดสินใจคดีความยุบพรรคไทยรักไทย เมื่อปี 2550 ใช้คนไม่กี่คนในการตัดสินใจคดี กรณีนี้เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า ชนชั้นนำ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองทางการเมือง ได้แก่ ชนชั้นนำท้องถิ่นจนถึงชนชั้นนำระดับชาติ นอกจากนั้น สิ่งที่ชนชั้นนำต้องการอำนาจทางการเมือง โดยใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยสร้างฐานอำนาจให้แข็งแกร่ง โดยเอื้อผลประโยชน์ให้กับธุรกิจตนและพวกพ้อง หากกลับมาพิจารณาวิเคราะห์ในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง ชนชั้นนำเหล่านี้ต้องการควบคุมปัจจัยการผลิต ได้แก่ ที่ดิน ทุน เครื่องมือหรือเทคโนโลยี และแรงงาน ของตนให้คงอยู่ต่อไป ภายใต้ระบบทุนนิยมในปัจจุบัน ดังนั้น โครงสร้างแนวคิดตามหลักทฤษฎีชนชั้นนำ จะพบว่า โครงสร้างของสังคมแต่ละสังคมจะเป็นรูปปิรามิด (pyramid) อันประกอบด้วยชนชั้นนำ ส่วนข้าราชการ กลับรับใช้ชนชั้นนำทางการเมือง และรากฐานส่วนใหญ่ที่สำคัญของปิรามิด ก็คือมวลชน จะไม่ค่อยมีบทบาทมากสักเท่าไรนักในสังคม

4. โครงสร้างอำนาจเชิงอุปถัมภ์ (Patron-client systems)

ระบบอุปถัมภ์ (Patron-client System) เป็นแนวที่ได้รับการยอมรับอย่างมาก ในแวดวงวิชาการไทย อธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมาได้เป็นอย่างดี แสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนกัน ทั้ง เชิงผลประโยชน์และเชิงสัญลักษณ์ ทำให้แนวคิดนี้ มีความเชื่อระหว่างกลุ่มบุคคลสองฝ่ายด้วยกัน ประกอบไปด้วย ผู้อุปถัมภ์และผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ ทั้งนี้ ระบบอุปถัมภ์ยังเป็นแบบแผนความสัมพันธ์ ที่รวมศูนย์อำนาจ การกระจุกตัวอยู่ที่ผู้นำโครงสร้างอำนาจเชิงอุปถัมภ์ บนเครือข่ายความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะไม่มีความเท่าเทียมกัน (Unequal Exchange) ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ผลของความไม่เท่าเทียมกัน นำไปสู่การใช้ความรุนแรง บนเงื่อนไขความสัมพันธ์ กล่าวคือ ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างคนสองกลุ่ม หากมองอีกมิติหนึ่งเป็นตัวบ่งชี้ชัดเจนถึงการเอารัดเอาเปรียบกัน บนความสัมพันธ์ระหว่างเจ้านายกับลูกน้อง (Pichitthanarat, 2011) แต่ทว่าโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นนั้น มีแนวคิดวิเคราะห์โครงสร้างอำนาจเชิงอุปถัมภ์ (Praditsil and Krueanuan, 2013) กล่าวไว้ว่า

“...โครงสร้างอำนาจเชิงอุปถัมภ์เป็นแบบแผนบนความสัมพันธ์ที่มีอำนาจกระจุกตัวอยู่ที่ผู้นำ โดยตั้งอยู่บนเครือข่ายความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Relationship)...”

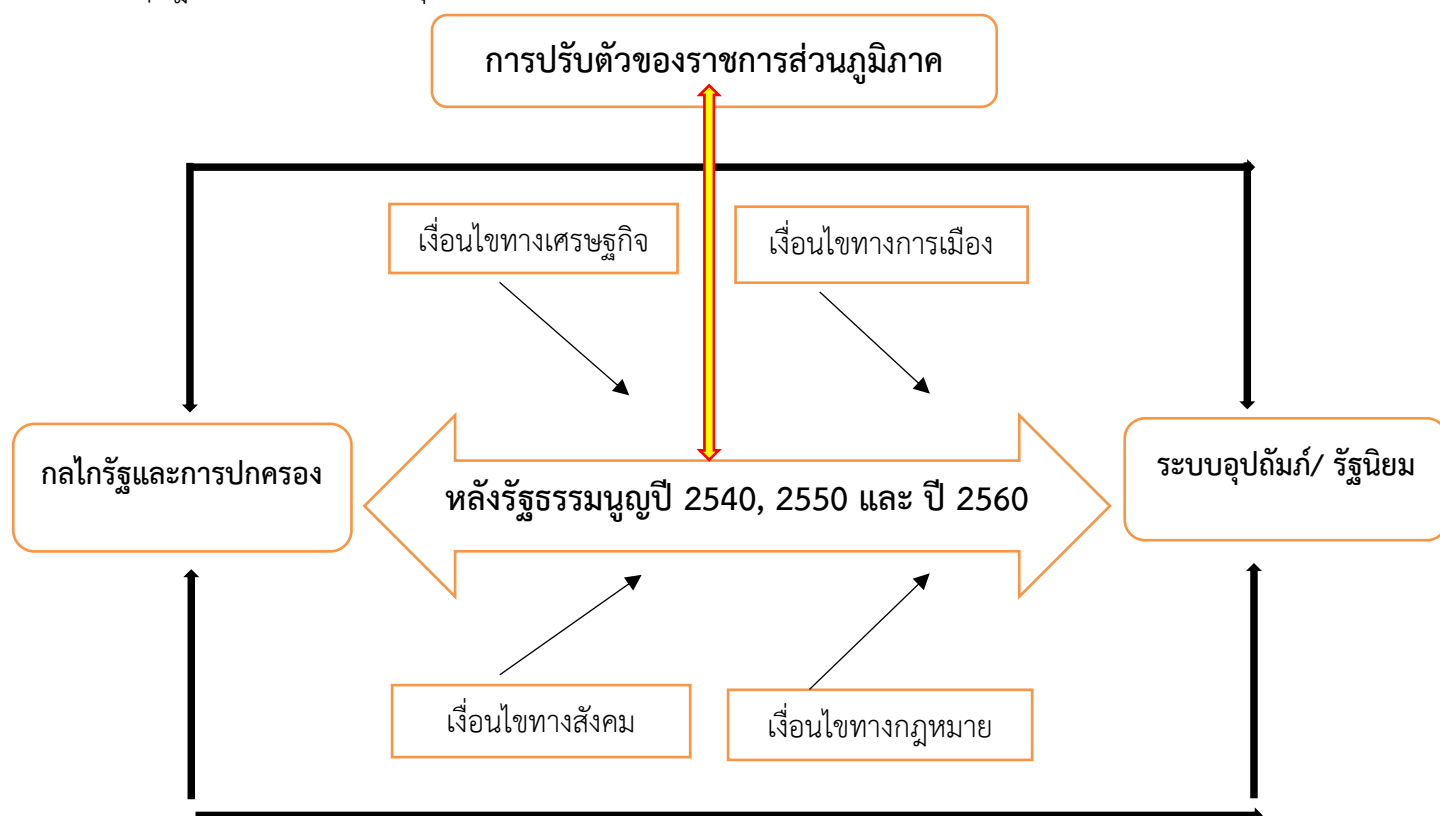
ดังนั้น การที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองบุคคล(Dialectic Relationship)นั้น จึงเป็นเหตุให้นำไปสู่บนเงื่อนไขแห่งความไม่เท่าเทียมกัน(Unequal Exchange) นอกจากนั้น เครือข่ายอุปถัมภ์ ได้แก่ ผู้อุปถัมภ์ ลูกพี่ เจ้านาย หรือผู้ใหญ่ ขึ้นอยู่กับบริบทว่าการเป็นผู้นำในเชิงอุปถัมภ์จะมีฐานทรัพยากรอันสำคัญผ่านอำนาจรัฐ โดยมีตำแหน่งหน้าที่ สถานภาพทางสังคม หรือทักษะความรู้ต่างๆ ที่อาจจะเป็นขบwnองค์ความรู้ในบทบาทการเป็นผู้นำที่สำคัญ คือ การให้ความคุ้มครอง ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ รวมถึงความก้าวหน้าแก่ผู้ติดตามด้วย ดังนั้น การเป็นผู้นำในระบบอุปถัมภ์ อาจใช้วิธีการในลักษณะพระเดช พระคุณ ในรูปแบบเหมือนเจ้าพ่อ หรือ ‘ใจถึงพึ่งได้’ แต่หากกลับมาพิจารณาอีกด้านหนึ่งของผู้ติดตามหรือผู้นับตาม ในบริบทที่เรามักเรียกว่า “ผู้ใต้อุปถัมภ์” หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่าลูกน้อง บริวาร หรือผู้น้อยนั่นเอง ด้วยเหตุนี้คำว่าผู้ใต้อุปถัมภ์ จะขาดฐานทางทรัพยากรในด้านปัจจัยการผลิต มีเพียงแรงงานของตนเท่านั้น

ขณะที่ พิชาย ชี้ให้เห็นว่าระบบอุปถัมภ์มีลักษณะที่เป็นพลวัต (Dynamics) นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของระบบอุปถัมภ์แบบดั้งเดิม และแบบสมัยใหม่ในเอเชียดังที่เรารับรู้ในโลกปัจจุบัน ทั้งนี้ อำนาจเชิงอุปถัมภ์

จึงเป็นแนวคิดเพื่ออธิบายกระบวนการได้ซึ่งการก่อรูปเป็นพรรคการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ได้อย่างไร และเป็นผลต่อกระบวนการอันได้มาซึ่งอำนาจได้อย่างไร โดยกระบวนการบริหารความขัดแย้งทางการเมืองในสังคม บนเงื่อนไขแนวคิดอุปถัมภ์ เป็นตัวบ่งชี้ว่ากลุ่มการเมืองในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ดังที่พิชาย กล่าวว่าการเมืองทั้งระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติมีความสอดคล้องกับแนวคิดโครงสร้างอำนาจ เชิงอุปถัมภ์ (Ratnatilaka Na Bhuket, 2009)

กล่าวได้ว่า อำนาจเชิงอุปถัมภ์ จึงไม่อาจละเลยอิทธิพลและความสำคัญของกระบวนการทางเศรษฐกิจ และสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อยมา จึงนำมาสู่กระบวนการปฏิรูปทางการเมืองในยุคปัจจุบัน อันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ทางสังคม และการเมืองในรูปแบบเดิม ๆ ด้วยเหตุเหล่านี้ ย่อมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ดังกล่าว ในรูปของเนื้อหาในระบบอุปถัมภ์ ภายใต้แนวทางการศึกษาแนวคิดโครงสร้างอำนาจและการสะสมทุนในปัจจุบัน สู่ฐานคิดในการดำเนินการวิจัยโครงสร้างอำนาจ และการสะสมทุนของนักการเมือง นักธุรกิจ รวมถึงนายทุน(ทุนใหญ่/ทุนเล็ก) จำเป็นต้องวิเคราะห์โครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และกระบวนการสะสมทุนเบื้องต้น ที่มีผลต่อโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และกระบวนการสะสมทุนเบื้องต้น ที่มีผลต่อโครงสร้างอำนาจ ในการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดอำนาจ ดังนั้น การสะสมทุนเบื้องต้น ต้องอาศัยปัจจัยในหลากหลายมิติเช่นกัน

บทความเรื่องทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองที่เน้นรัฐเป็นศูนย์กลาง นำมาสู่การวิเคราะห์ในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง โดยผู้เขียนได้ตั้งกรอบแนวคิดเบื้องต้นไว้ ผ่านแนวคิดกลไกรัฐและการปกครอง รัฐนิยม ทฤษฎีชนชั้นนำ และระบบอุปถัมภ์ ดังภาพ



รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดเบื้องต้น

จากตัวแบบในการวิเคราะห์เบื้องต้น จะเห็นได้ว่าการปรับตัวของราชการส่วนภูมิภาคหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ ปี 2540 เป็นต้นมามีลักษณะการใช้กลไกรัฐและการปกครองแบบขนานบนเงื่อนไขการปรับตัวของราชการ และเครือข่ายระบบอุปถัมภ์กับข้าราชการ ได้ก่อรูปภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของราชการส่วนภูมิภาค ดังนั้น การปรับตัวของราชการ หลังรัฐธรรมนูญปี 2540, 2550 และ ปี 2560 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในแต่ละฉบับ จึงนำมาสู่ผู้มีอำนาจรัฐใช้อำนาจผ่านกลไกรัฐ แต่งตั้ง โยกย้าย ข้าราชการในความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์

สรุป

ภายในรัฐหนึ่ง ๆ ย่อมมีความจำเป็นจะต้องมีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่สถาบันทางการเมืองการปกครองในศูนย์กลางเสมอ เพราะหากปราศจากซึ่งรัฐในระดับชาติ รัฐแห่งนั้น ๆ ก็ไม่สามารถจะออกไปทำงานหรือมีบทบาทในระดับนานาชาติและระดับโลกได้ เนื่องจากไม่มีกลไกที่เป็นตัวแทน อันชอบธรรมที่มีบทบาทหน้าที่ในการสร้างพันธมิตรในทางยุทธศาสตร์ การเจรจาต่อรองในด้านผลประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศ หรือการมีตัวแทนในการประชุมระหว่างประเทศ รวมถึงการเข้าเป็นสมาชิกในองค์กรระหว่างประเทศได้ ดังนั้นรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลระดับชาติ จึงเป็นสิ่งที่รัฐขาดไม่ได้เพื่อทำหน้าที่ในด้านความสัมพันธ์ภายนอกหรือกิจการวิเทศสัมพันธ์ของรัฐ นอกจากนี้ รัฐที่ศูนย์กลางยังมีความสำคัญในฐานะ “ตัวกลาง” ที่คอยประสานและสร้างความร่วมมือในระหว่างบรรดาสถาบันทางการเมืองการปกครองนอกศูนย์กลางต่าง ๆ เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพและความร่วมมือในการกระทำกาต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual interests) ภายในรัฐ

อย่างไรก็ดี ในรัฐที่มีการรวมศูนย์อำนาจอย่างมาก คือ อำนาจในทางการเมืองและการบริหารปกครองประเทศถูกรวบรวมนำไว้ที่รัฐบาลกลางหรือตัวแทนของรัฐบาลกลางอย่างเข้มข้น ย่อมทำให้การบริหารจัดการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการบริหารสาธารณะเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ทันต่อความต้องการของประชาชน

บทความชิ้นนี้ มุ่งนำเสนอรากฐานทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง รวมถึงวิธีการเข้าถึงความรู้ของแนวคิดเกี่ยวกับกลไกรัฐและการปกครอง รัฐนิยม ทฤษฎีว่าด้วยชนชั้นนำ โครงสร้างอำนาจเชิงอุปถัมภ์ ผ่านการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์การเมืองก่อนเป็นปฐมบท เป็นการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรัฐ 4 แนวทาง คือ แนวแรก รัฐในฐานะที่เป็นรัฐบาล แนวทางที่ 2 รัฐในฐานะที่เป็นระบบราชการ แนวทางที่ 3 รัฐ ในฐานะที่เป็นชนชั้นปกครอง และแนวทางที่ 4 รัฐในฐานะที่เป็นโครงสร้างทางอุดมการณ์ ส่วนแนวคิด รัฐนิยม ในเชิงอำนาจ นโยบาย และเครือข่ายสัมพันธ์รัฐ จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือนำมาสู่อำนาจผ่านเครือข่ายข้าราชการ และการปรับตัวของข้าราชการ จะมีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ขณะที่ทฤษฎีว่าด้วยชนชั้นนำ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองทางการเมือง ใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยสร้างฐานอำนาจให้แก่งแ่งทางการเมือง เพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้กับเครือข่ายข้าราชการของตน และโครงสร้างอำนาจเชิงอุปถัมภ์ เป็นอำนาจเชิงอุปถัมภ์ โดยให้ความสำคัญของกระบวนการทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาบริบทและเงื่อนไข จึงนำมาสู่ข้อถกเถียงการปฏิรูปทางการเมือง และการแก้ไขรัฐธรรมนูญถึง 3 ฉบับ ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา (ปี 2540-2560) อันสืบเนื่องมาจากการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองผนวกกับความวุ่นวายทางการเมือง เป็นผลพวงในความไม่แน่นอนทางการเมือง ทั้งนี้

ข้าราชการ ควรตระหนักถึงโครงสร้างอำนาจ ระบบอุปถัมภ์ เพื่อเตรียมพร้อมในการปรับตัวของข้าราชการ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในอนาคต ซึ่งการปรับตัวของราชการส่วนภูมิภาคหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ ปี 2540 เป็นต้นมามีลักษณะการใช้กลไกรัฐและการปกครองแบบชนชั้นนำบน เจื้อนไขการปรับตัวของราชการ และเครือข่ายระบบอุปถัมภ์กับข้าราชการ ดังนั้น การปรับตัวของราชการ หลังรัฐธรรมนูญปี 2540 2550 และปี 2560 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในแต่ละฉบับ จึงนำมาสู่ผู้มีอำนาจรัฐใช้อำนาจ ผ่านกลไกรัฐ แต่งตั้ง โยกย้ายข้าราชการในความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์

สุดท้ายนี้ ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองที่เน้นรัฐเป็นศูนย์กลางของบทความชิ้นนี้ นอกจากจะเป็นความรู้สำหรับผู้สนใจทั่วไปแล้ว ยังเป็นความคาดหวังให้นักวิชาการทางด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีดังกล่าว เข้ากับประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และกฎหมายรัฐธรรมนูญอย่างตลกกลึก ทั้งนี้ การบูรณาการแนวคิด เพื่อเป็นประโยชน์ทางวิชาการ ตลอดจนการใช้ 4 ทฤษฎี มาเป็นฐานคิด ทางความคิดในการวิเคราะห์สถานการณ์ และเหตุการณ์สำคัญของบ้านเมือง ภายในวงการเศรษฐศาสตร์ การเมืองของไทยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กรถึง การพัฒนาประสิทธิภาพส่วนบุคคล ตลอดจนการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้สนใจ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 ข้าราชการ ควรตระหนักถึงการเมืองไทย ตลอดจนการศึกษารัฐธรรมนูญหลังปี 2540 ถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปของการร่วมแสดงของข้าราชการ ต่อการปรับตัวในทุกมิติ เพื่อเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง นำไปสู่ประสิทธิภาพการทำงานในหน่วยงาน ราชการ เช่น หน่วยงานส่วนภูมิภาค จังหวัด อำเภอ รวมถึงหน่วยงานราชการต่างๆ

1.2 ศึกษาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง จะก่อให้เกิดความเข้าใจถึงอดีตและปัจจุบันที่เป็นอยู่ ของเครือข่ายอำนาจข้าราชการละเครือข่ายนักการเมือง จะเป็นฐานข้อมูลของการพัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับ โครงสร้างอำนาจทางการเมืองปกครองส่วนราชการ รวมถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาเครือข่ายข้าราชการ ประกอบด้วย ข้าราชการ ตำรวจ ทหาร รวมถึง หน่วยงานที่ข้าราชการ ให้ความสนใจการเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ทางการเมือง เพื่อเรียนรู้การปรับตัวการทำงาน เช่น หากมีการเปลี่ยน หรือครบวาระ 4 ปีของรัฐบาล ข้าราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รวมถึง ข้าราชการหน่วยงานอื่นๆ ควรศึกษา เรียนรู้การทำงาน ภายใต้รัฐบาลใหม่

2.2 ควรศึกษาถึงบทบาทของข้าราชการ / หน่วยงานราชการ และหรือกลุ่มนักการเมือง ระดับชาติ-ระดับท้องถิ่น ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ตลอดจนโครงสร้างการทำงานของข้าราชการใน

พื้นที่ส่วนภูมิภาค จังหวัด อำเภอบล และตำบล ทราบถึงการเรียนรู้และวิธีปรับตัวในการทำงานของข้าราชการ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

References

- Bottomor, T. (1976). *Elites and Society*. Maryland: Penguin Book.
- Hueglin, T. O. (1979). *Early Modern Concepts for a Modern World: Althusius on Community and Federalism*. Waterloo: Wilfrid Laurier University Press.
- Laswell, D. H. & Kaplas, A. (1959). *Power and Society*. New Heaven Conn: Yale University.
- Limmanee, A. (2015). *Correlations between the state, social policy, and civil society with economic development*. Bangkok: Sayam.
- Luangprapat, W. (2015). *Institutional and Procedural Reform for Strengthening Local Democracy in Thai*. Retrieved November 16, 2022, from <http://www.Kpi-journal,13-15pdf>
- Malan, K. (2017). *The Foundational Tenets of Johannes Althusius Constitutionalism*. Retrieved November 16, 2022, from <http://dx.doi.org/10.17159/1727-3781/2017/v20i0a1344>.
- Pichitthanarat, N. (2011) The Concept of Local Power Structures Analysis in Thailand. *Burapha Journal of Political Economy*, 3(2), 1-28.
- Praditsil, C. & Krueanuan, C. (2013). Power Structure and The Capital Accumulation Proces in Chonburi, under the Project “Towards a More Equitable Thailand: A Study of Wealth, Power And Reform. Bangkok: The Thailand Research (TRF).
- Ratnatilaka Na Bhuket, P. (2009). *Local Power Structure: Conflict and Change*. Bangkok: Graduate School of Social Development Administration.
- Wongnom, R. (1984). *The elite concept and the study of community power structure*. Bangkok: Thammasat University.

แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์

GUIDELINES FOR DEVELOPING INFORMATION SYSTEM IN HUMAN RESOURCE MANAGEMENT

¹วิทยา ธาตุบุรมย์, ²ตระกุล จิตวัฒนากอร์ และ ³เกียรติ บุญโยโป
¹Wittaya Thatburom, ²Trakul Jitwathanakorn and ³Kiat Boonyapo

¹คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Received:2024-02-11

¹Liberal Arts North Bangkok University, Thailand

Revised:2024-04-02

¹Corresponding Author's Email: wittaya.that@northbkk.ac.th

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Information System; HRIS) โดยศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับองค์ประกอบ รูปแบบ ข้อควรคำนึงและขั้นตอนการจัดทำระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ซึ่งพบว่าคุณสมบัติของระบบสารสนเทศที่ดี ประกอบไปด้วย 1. ความถูกต้อง 2. ความครบถ้วนสมบูรณ์ 3. ความทันกับเวลา 4. ความเชื่อถือได้ 5. การตรวจสอบได้ 6. ความพอใจของผู้ใช้ และพบว่าแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การกำหนดความต้องการของระบบ 2. การวิเคราะห์ระบบ 3. การออกแบบระบบ 4. การติดตั้งระบบ 5. การบำรุงรักษาระบบ

คำสำคัญ: ระบบสารสนเทศ; ระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์(HRIS); การบริหารทรัพยากรมนุษย์

Abstract

The purpose of this academic article is to provide development recommendations for the Human Resource Information System (HRIS). The research focuses on documentation and associated studies that deal with the components, kinds, notifications, and procedures of HRIS. A good information system must meet six requirements, according to the research: 1) correctness; 2) completeness; 3) promptness; 4) dependability; 5) verification; and 6) user pleasure. Additionally, there are five components covered by the recommendations for creating the information system: 1) system requirements; 2) system analysis; 3) system design; 4) system installation; and 5) system maintenance.

Keywords: Information System; Human Resource Information System (HRIS); Human Resource Management

บทนำ

สังคมโลกในยุคดิจิทัลหรือยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าและการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทำให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารถึงกันในทุกมุมโลก ดังนั้น สังคมโลกธุรกิจปัจจุบันได้ก้าวสู่ยุคการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทำให้สภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การดำเนินการใด ๆ ขององค์กร จะต้องมีการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจเพื่อให้องค์กรสามารถปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งทำให้ผู้บริหารได้ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารมากขึ้น เพื่อให้มีการจัดการเอกสาร หรือการดำเนินงานให้มีความคล่องตัว มีความสะดวกต่อผู้ใช้บริการและผู้รับบริการ โดยมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการด้านการตลาด การบัญชี การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และด้านอื่น ๆ ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์กร (Hengpraprom, 2015) ดังนั้นองค์กรต่าง ๆ ทั้งทางภาครัฐและเอกชนจึงมีความต้องการที่จะนำระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) เพื่อเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์แบบ นักบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและทำความเข้าใจระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์

ระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) เป็นข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลจากข้อมูลในงานทรัพยากรมนุษย์ ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารและสามารถแปลผลสิ่งที่ต้องการรู้ออกมาได้ ซึ่งระบบสารสนเทศการจัดการทรัพยากรมนุษย์จะเป็นระบบที่ใช้ในการจัดเก็บ วิเคราะห์ เรียกใช้ และการแจกจ่ายข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร ระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ไม่ได้เป็นเพียงแค่อุปกรณ์สำเร็จรูปที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์เท่านั้น แต่หมายถึงระบบสารสนเทศจะประกอบด้วยคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป รวมถึงข้อมูลต่าง ๆ ของบุคลากรในองค์กร เพื่อใช้สนับสนุนการทำงานกิจกรรมด้านต่าง ๆ ทางด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Kavanagh, Thite, and Johnson, 2012)

ระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Information System: HRIS) หมายถึงระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกพัฒนาเพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินงาน การจัดการทรัพยากรมนุษย์ เช่น การวางแผนอัตรากำลังคน การออกแบบงาน การจ้างงาน การพัฒนา ค่าจ้างค่าตอบแทน และสวัสดิการ ความปลอดภัยและสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจตลอดจนอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานประจำวัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร ดังนั้นการออกแบบระบบ

สารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ที่มีประสิทธิภาพนั้นควรถูกออกแบบให้สามารถจัดหาข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบของระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS)

ปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น และยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ องค์กรในยุคการทำธุรกิจด้วยการใช้อิเล็กทรอนิกส์จะแตกต่างจากอดีตที่มีสารสนเทศเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สนับสนุนให้กลยุทธ์ดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งรูปแบบของระบบองค์กรที่มีระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) เป็นศูนย์กลาง จะมีดังนี้ (Hirankitti, 2014)

1. สภาพแวดล้อมขององค์กร หรือ สภาพแวดล้อมภายในประเทศ (National culture environment) องค์กรจะต้องพิจารณาถึงโอกาส และข้อจำกัดที่มาจากสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น กฎระเบียบของรัฐบาล ข้อคำนึงทางสังคม ตลาดแรงงาน เทคโนโลยี การแข่งขัน และสภาพแวดล้อมภายใน

2. ระบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management System) เป็นวิธีการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ระยะยาวขององค์กร ทำให้องค์กรสามารถกำหนดแผนทางธุรกิจและเป้าหมายทางธุรกิจที่เหมาะสมได้ เพื่อดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน

3. การจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Human Resources Management) ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์จะต้องกำหนดเป้าหมายด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กร เช่น การคงอยู่ของพนักงาน บรรยากาศในการทำงานและขวัญกำลังใจ การเพิ่มผลิตภาพ และอัตราการเกิดอุบัติเหตุ เมื่อกำหนดเป้าหมายของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ได้แล้วจะมีการกำหนดกิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์

4. กิจกรรมด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (HR Programs) มีกิจกรรมหลักในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ การวางแผนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การสรรหาและการคัดเลือก การฝึกอบรม การประเมินผลการทำงาน ค่าตอบแทน คุณภาพชีวิตและความปลอดภัย พนักงานและแรงงาน โดยการทำงานนี้จะมีสารสนเทศในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) เข้ามาช่วยในการดำเนินกิจกรรมในเรื่องความรู้ด้านไอที และความรู้ด้านทรัพยากรมนุษย์

5. สารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Information System; HRIS) จะช่วยในการดำเนินกิจกรรมในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นไปด้วยความคล่องตัว ส่งผลให้ผลการดำเนินกิจกรรมต่างเป็นไปอย่างราบรื่น

6. การประเมินผลกิจกรรมการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human resource program evaluation) เป็นการวัดผลการดำเนินกิจกรรมทางการจัดการทรัพยากรมนุษย์ว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดจากฝ่ายทรัพยากรมนุษย์และเป้าหมายขององค์กร มีการประเมินผลตามตัวชี้วัดด้านทรัพยากรมนุษย์

การวัดเชิงคุณภาพด้านทรัพยากรมนุษย์ และการปฏิบัติตามกฎหมาย เมื่อทราบผลการดำเนินงานกิจกรรมจะนำไปสู่ข้อมูลย้อนกลับ

ประโยชน์ของการนำระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) มาใช้งาน

ประโยชน์ของระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ถ้านำมาใช้งานในองค์กร มีดังนี้ (Hirankitti, 2014), (Phrommaphan, 2013)

1. ระบบสร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนงานด้านทรัพยากรมนุษย์ การบริหารดูแลบุคลากรเป็นงานสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร ระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) จึงได้รับการออกแบบให้สามารถสนับสนุนงานด้านทรัพยากรมนุษย์ให้ง่ายขึ้นไม่ว่าจะเป็นระบบการคำนวณค่าจ้างและค่าตอบแทน การคำนวณเวลาการทำงาน ทำให้การประสานงานภายในองค์กรราบรื่นมากขึ้น

2. ข้อมูลที่จัดเก็บมีความปลอดภัยมากขึ้น จากการทำงานแบบใช้แรงงานบุคคลเป็นหลักในการดำเนินการดูแลรักษาและจัดเก็บข้อมูล เมื่อมีระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) เข้ามาช่วยจัดการจะทำให้การทำงานเป็นระบบมากขึ้น และมีมาตรฐานการดูแลความปลอดภัยของข้อมูลเพิ่มมากขึ้น เพราะเอกสารและงานหลายอย่างที่เกิดขึ้นในฝ่ายทรัพยากรมนุษย์นับเป็นความลับขององค์กร

3. บริหารข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้งานระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ยังสามารถช่วยเก็บข้อมูลบางอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรได้ เช่น การเก็บข้อมูลพนักงาน การเก็บข้อมูลช่วงเวลาการทำงาน หรือข้อมูลอื่น ๆ แล้วทำเป็นสถิติโดยไม่ต้องเสียเวลาแปลงข้อมูลเอง ทำให้สามารถบริหารใช้งานได้ทันที ช่วยลดระยะเวลาการทำงานลงได้อย่างมาก

4. ลดต้นทุนในการบริหารงาน ผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการหลายคน ย่อมมีความต้องการในการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายบางอย่างที่ไม่จำเป็นออกไป เพื่อเพิ่มต้นทุนในส่วนที่สามารถพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้ามากขึ้น ซึ่งระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) สามารถช่วยลดบุคลากรในฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ และช่วยลดดูแลเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพนักงาน ทำให้ช่วยลดต้นทุนได้มาก

5. เชื่อมต่อและใช้งานได้ง่ายสำหรับทุกคนในองค์กร สิ่งสำคัญของระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) คือความสะดวกสบายในการใช้งาน ออกแบบให้สามารถใช้งานได้ง่ายสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมตามบริบทขององค์กร และยังช่วยให้พนักงานสามารถตรวจสอบและดูแลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง เช่น เวลาการทำงาน การลาหยุด เป็นต้น

กระบวนการทางธุรกิจของระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS)

ฐานข้อมูลทรัพยากรมนุษย์เดิยามีหลายมุมมองของข้อมูล ขึ้นอยู่กับความต้องการข้อมูลของผู้ใช้ การออกแบบสารสนเทศด้านทรัพยากรมนุษย์จะเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ทั้งโครงสร้างหลักขององค์กรและระบบงานย่อยในงานทรัพยากรมนุษย์เข้าด้วยกัน ผู้เขียนได้ประมวลผลจากการศึกษาตำราและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จำแนกระบบย่อยได้ 10 ระบบ ดังนี้ (Hirankitti, 2014), (Phrommaphan, 2013), (Kavanagh, Thite, and Johnson, 2012)

1. ระบบโครงสร้างองค์กร (Organization Charts System) เป็นระบบส่วนกลางที่ต้องออกแบบให้เชื่อมโยงต่อระบบต่าง ๆ ภายในองค์กร เช่น สายการบังคับบัญชา ระดับชั้นงานและตำแหน่ง ระบุการบรรยายลักษณะงานและคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน โครงสร้างองค์กรที่ระบุหน่วยงาน (ฝ่าย แผนก และกลุ่มงานต่างๆ) ข้อมูลที่กำหนดขึ้นจะถูกกำหนดเป็นรหัสตัวเลข เพื่อความสะดวกในการบันทึกข้อมูลและสืบค้นข้อมูล

2. ระบบการวางแผนอัตรากำลังคน (Manpower Planning System) เป็นระบบที่แสดงให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวของอัตรากำลังคน อัตราการเข้า – ออกของบุคลากร ทำให้ทราบถึงความต้องการอัตรากำลังคนขององค์กร โดยระบบสามารถพยากรณ์ความต้องการอัตรากำลังคนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ระบบจะระบุถึงลักษณะงาน ขั้นตอนการทำงาน และจำนวนพนักงานที่ต้องการ

3. ระบบการสรรหาและคัดเลือก (Recruitment and Selection System) เป็นระบบที่บันทึกข้อมูลการสมัครงาน สามารถสร้างแบบฟอร์มการทดสอบแบบฟอร์มสำหรับการสัมภาษณ์งานและเมื่อพนักงานผ่านการคัดเลือก ก็สามารถโอนข้อมูลเข้าสู่ระบบประวัติพนักงานได้โดยอัตโนมัติ

4. ระบบประวัติพนักงาน (Personal System) เป็นการจัดเก็บประวัติพนักงานพื้นฐาน ข้อมูลในระบบจะมีการแยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นประวัติส่วนตัวก่อนเข้ามาเป็นพนักงาน ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัว การศึกษา ความสามารถพิเศษ เป็นต้น และส่วนที่เป็นประวัติการทำงานหลังจากที่เข้ามาเป็นพนักงาน ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ กระทำผิดวินัย การลงโทษ และการลาออก เป็นต้น

5. ระบบการบันทึกเวลาทำงาน (Time Attendance System) เป็นระบบที่ใช้ในการควบคุมเวลาในการทำงานของพนักงาน ผู้ใช้งานจะสามารถเห็นตารางเวลาในการทำงานของพนักงาน เพื่อกำหนดรูปแบบตารางการทำงานที่เหมาะสม ระบบจะดึงเวลาจากเครื่องบันทึกเวลามาเปรียบเทียบกับตารางเวลาทำงานปกติของพนักงาน แล้วรายงานความผิดพลาดที่เกิดขึ้น เช่น การขาดงาน การมาสาย การลา หรือการทำงานล่วงเวลา เป็นต้น

6. ระบบการจ่ายเงินเดือน (Payroll System) เป็นระบบที่รวบรวมการเบิกจ่ายค่าตอบแทน เช่น เงินเดือนและค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา คำนวณเงินจ่ายประกันสังคม คำนวณภาษี และบันทึกข้อมูลรายจ่ายทุกรายการโดยผ่านระบบธนาคาร

7. ระบบการพัฒนาและฝึกอบรม (Development and Training System) เป็นระบบที่ช่วยในการวางแผนการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากร สามารถวางแผนฝึกอบรมในการพัฒนาความสามารถพนักงานให้เหมาะสมกับงาน สามารถเรียกดูรายงานการประเมินผลการฝึกอบรมในแต่ละหลักสูตรของพนักงานที่เข้าร่วมหลักสูตรย้อนหลัง

8. ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Appraisal System) เป็นระบบที่ช่วยในการกำหนดมาตรฐานในการประเมินผล ช่วยในการบันทึกผลการประเมิน และสรุปการประเมินผลของบุคลากร เพื่อนำ

ข้อมูลมาใช้ในการพิจารณาขึ้นเงินเดือนและค่าจ้าง การเลื่อนขั้นตำแหน่งงาน อาจจะรวมไปถึงระบบการวัดผลงานของบุคลากรว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดด้วย

9. ระบบสวัสดิการและผลประโยชน์ (Welfare and Benefits System) เป็นระบบที่ช่วยในการวางแผนด้านผลประโยชน์ของพนักงานในการจ่ายค่าสวัสดิการที่เป็นตัวเงิน ช่วยในการเก็บบันทึกและบริหารงาน ข้อมูล เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ค่ารักษาพยาบาล เงินกู้ การเบิกสวัสดิการ เป็นต้น ระบบสวัสดิการจะบันทึกการขอรับสวัสดิการแล้วแจ้งผลการอนุมัติหรือไม่อนุมัติตามคำขอใช้สวัสดิการ โดยระบบจะมีการเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบการเบิกจ่ายเงินผ่านระบบบัญชีเงินเดือนพนักงานโดยตรง

10. ระบบบริการข้อมูลตนเอง (Employee Self-service System) เป็นระบบที่ช่วยให้พนักงานบันทึกข้อมูลและค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เป็นข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลเงินเดือน ค่าล่วงเวลา บันทึกเวลา การปฏิบัติงาน การลา และการเบิกสวัสดิการ พนักงานสามารถปรับปรุงข้อมูลส่วนตัวได้ด้วยตนเองทำให้ได้ข้อมูลที่มีความเป็นปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการใช้ระบบการบริการข้อมูลตนเองนั้น ระบบจะดำเนินงานผ่านอินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ขององค์กร

การจัดทำและพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์

ข้อควรคำนึงในการจัดทำระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) มีดังนี้ (Kavanagh, Thite, and Johnson, 2012)

1. ความพร้อมขององค์กรที่จะพัฒนาไปสู่งานที่ใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) การนำระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) มาใช้ในองค์กรจะประสบผลสำเร็จได้ ต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงที่จะคอยผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยเริ่มจากนโยบาย การอนุมัติงบประมาณ การให้เวลาพัฒนาระบบ และการจัดหาผู้ที่จะจัดทำข้อมูลสารสนเทศ หรือจะใช้วิธีการซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปที่เหมาะสมกับบริบทองค์กร และเมื่อมีการนำระบบสารสนเทศเข้ามาใช้แล้วจะต้องมีการพัฒนาผู้ใช้งานทุกคนให้มีความรู้ มีความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. การรักษาความลับและความปลอดภัยของข้อมูลต่าง ๆ จากการใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) การใช้ระบบสารสนเทศจะมีข้อมูลทุกเรื่องในการดำเนินการขององค์กร รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานซึ่งจะต้องเป็นความลับและต้องมีความปลอดภัย โดยเฉพาะบุคคลที่มีสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลและสามารถเปลี่ยนแปลงข้อมูลภายในระบบสารสนเทศได้ บุคคลดังกล่าวควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกในความรับผิดชอบและมีจริยธรรมในการใส่ข้อมูลของตัวบุคคลจึงสำคัญ

3. ค่าใช้จ่ายการจัดทำระบบและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในการทำระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) การวางระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศหรือซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปนั้นมีค่าใช้จ่ายสูง องค์กรควรพิจารณาให้รอบคอบในการตัดสินใจเพราะส่งผลต่อกำไรและความคุ้มค่าที่องค์กรจะได้ประโยชน์สูงสุด

4. ความสามารถในการรองรับงานประจำของฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ ระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ที่นำมาใช้เพื่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์นั้น โดยทั่วไปแล้วจะมีระบบย่อยที่สนับสนุนงานประจำของฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะแยกเป็นแต่ละระบบย่อย (โมดูล) ให้องค์กรสามารถเลือกได้ตามความจำเป็น แต่สิ่งที่พึงพิจารณาก็คือความสามารถทำงานเชื่อมโยงประสานกันระหว่างแต่ละระบบย่อย (โมดูล) และสามารถลดเวลาของการทำงานแบบเดิมได้

5. ส่วนที่สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร ระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) จะต้องมีส่วนที่สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร เพื่อใช้ในการดูข้อมูลเกี่ยวกับอัตราค่าจ้างคน อัตราการลาออกจากงาน ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร แผนการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากร ระบบสามารถแสดงผลออกมาได้ในทันที อาจจะอยู่ในรูปแบบของรายงานหรือกราฟแผนภูมิ ทำให้เกิดความสะดวกต่อการใช้ข้อมูลมากยิ่งขึ้น

6. การสื่อสารข้อมูลจากระบบสารสนเทศการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ไปสู่หน่วยงานอื่น ๆ ในการดำเนินงานในองค์กรนั้นมีความต้องการในการใช้ข้อมูลข้ามหน่วยงาน ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงานหรือตัดสินใจของหน่วยงาน การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ช่วยทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องการมีความสะดวกและรวดเร็ว เนื่องจากทุกหน่วยงานจะสามารถเข้าไปสืบค้นข้อมูลที่ต้องการผ่านระบบสารสนเทศได้ทันที และเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

7. ด้านเทคนิคและการบริการ ระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ที่ดี จะต้องช่วยลดเวลาในการทำงานแบบเดิมขององค์กรลงได้ ช่วยลดจำนวนเอกสารต่าง ๆ ข้อมูลที่เป็นมาตรฐานระบบควรจัดเตรียมไว้ให้ เช่น อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รายการหักลดหย่อน นอกจากนี้ข้อมูลด้านตัวเลขควรมีการคำนวณอัตโนมัติ เช่น อายุงาน โดยระบบควรจะต้องคำนวณให้จนถึง ณ เวลาปัจจุบัน นอกจากนี้ควรที่จะมีโปรแกรมเสริมอื่น ๆ เช่น การสร้างผังองค์กร การพิมพ์บัตรพนักงาน การออกเอกสารรับรองต่าง ๆ และต้องมีความยืดหยุ่นต่อการกำหนดเงื่อนไขขององค์กร เช่น เงื่อนไขในการจ่ายค่าตอบแทน เงื่อนไขในการจ่ายสวัสดิการ โดยองค์กรผู้พัฒนาระบบจะต้องมีทีมงานที่คอยให้คำปรึกษาเมื่อจำเป็น

8. ด้านศูนย์ข้อมูลทรัพยากรบุคคลส่วนกลาง สิ่งหนึ่งที่ระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ควรจะมีเพิ่มเติมโดยเฉพาะในองค์กรที่มีระบบเครือข่ายภายใน (Network) เพื่อใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารและให้ข้อมูลกับบุคลากรภายในองค์กร โดยที่บุคลากรสามารถรับทราบถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่ควรรู้ได้ตลอดเวลาในลักษณะของการบริการตนเอง เช่น ระเบียบและข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ข่าวสารภายในและภายนอกองค์กร ปฏิทินกิจกรรม ตารางวันหยุด การลาประเภทต่าง ๆ ระเบียบการใช้สวัสดิการ เป็นต้น

9. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการจัดการทรัพยากรมนุษย์กับคู่แข่ง ปัจจุบันองค์กรสามารถสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่งทางธุรกิจได้จากการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพโดยการนำระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) มาใช้ ทำให้ทราบถึงความสามารถของพนักงาน ต้นทุนในการดำเนินงานด้านทรัพยากรมนุษย์ และข้อมูลจากการใช้สารสนเทศการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มี

ประสิทธิภาพจะได้ข้อมูลที่ทันสมัย ถูกต้อง แม่นยำ องค์กรจึงสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมได้ดีกว่าคู่แข่งอื่นที่ไม่ได้นำระบบสารสนเทศมาใช้

คุณสมบัติของระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ที่ดี

การออกแบบระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรพิจารณาคุณสมบัติของระบบสารสนเทศ แสดงไว้ในตารางที่ 1

กรณีศึกษา (Study)	คุณสมบัติของระบบสารสนเทศที่ดี
Numnim (2005)	กล่าวถึงระบบสารสนเทศที่ดี มีดังนี้ 1. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน 2. ต้องมีความทันสมัยและพร้อมที่จะใช้งาน ได้ทันที 3. ต้องมีความถูกต้องแม่นยำ 4. ต้องมีความกระชับรัดกุม 5. ต้องมีความสมบูรณ์ในตัวเอง
Sakrunghongsakul and Yuttanawiboonchai (2005)	กล่าวถึงระบบสารสนเทศที่ดี มีดังนี้ 1. ถูกต้องแม่นยำ 2. สมบูรณ์ครบถ้วน 3. เข้าใจง่าย 4. ทันต่อเวลา 5. เชื่อถือได้ 6. คุ่มราคา 7. ตรวจสอบได้ 8. ยืดหยุ่น 9. สอดคล้องกับความต้องการ 10. สะดวกในการเข้าถึง 11. ปลอดภัย (Secure)
Piriyasa-nguanphong (2006)	กล่าวถึงระบบสารสนเทศที่ดี มีดังนี้ 1. ตรงกับความต้องการใช้งาน 2. ความทันต่อเวลา 3. ความถูกต้อง 4. ความครบถ้วนสมบูรณ์ 5. การสรุปสาระสำคัญ 6. การตรวจสอบได้
Inthuchanyong (2006)	กล่าวถึงระบบสารสนเทศที่ดี มีดังนี้ 1. ความถูกต้อง 2. ความครบถ้วนสมบูรณ์ 3. ความเกี่ยวเนื่อง 4. ความทันกับเวลา 5. ความเชื่อถือได้ 6. การทวนสอบ 7. ความเข้าใจง่ายและกระชับ 8. ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม
San-Daeng (2007)	กล่าวว่า สารสนเทศที่ดีมีคุณสมบัติคือ 1. ความเที่ยงตรง 2. ความแม่นยำ 3. ชัดเจนถูกต้อง 4. ทันเวลา 5. ทันสมัย 6. ทันเหตุการณ์ 7. ตรวจสอบได้ 8. ต้องเป็นที่ยอมรับ
Kiatkomon and Khecharanan (2008)	กล่าวถึงระบบสารสนเทศที่ดี มีดังนี้ 1. ความสามารถในการจัดการข้อมูล 2. ความปลอดภัยของข้อมูล 3. ความยืดหยุ่น 4. ความพอใจของผู้ใช้งาน
Preeprem (2011)	กล่าวถึงระบบสารสนเทศที่ดี มีดังนี้ 1. มีความเที่ยงตรง 2. ครอบคลุม มีความสมบูรณ์ 3. ทันเวลา 4. ความกะทัดรัด 5. ตรงความต้องการ
Hirankitti (2014)	กล่าวถึงระบบสารสนเทศที่ดี มีดังนี้ 1. ทันเวลาและทันสมัย 2. ความถูกต้องของข้อมูล 3. สั้น กะทัดรัดได้ใจความสมบูรณ์ 4. ตรงประเด็น หรือตรงต่อความต้องการใช้งาน 5. ครบถ้วนสมบูรณ์ ครอบคลุมสาระสำคัญที่ช่วยในการวางแผน การตัดสินใจ และการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 1 คุณสมบัติของระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS)

จากตารางที่ 1 คุณสมบัติของระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ควรมีความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ สะดวกรวดเร็ว ทันต่อเวลา มีความน่าเชื่อถือ มีความยืดหยุ่น ความพึงพอใจของผู้ใช้ และตรวจสอบได้และนำไปสังเคราะห์คุณสมบัติของระบบสารสนเทศ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดการพัฒนากระบวนการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ผู้ศึกษาทำการสังเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 2 ดังนี้

ระบบสารสนเทศที่ดี แหล่งอ้างอิงที่ใช้ ในการสังเคราะห์	อารยา นุญิม	ศรีเพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล	รุจิจันทร์ พิริยะสงวนพงศ์	ศรีสมรัก อินทจันทร์ยง	สรี สันแดง	ไพบุลย์ เกียรติโกลเมลา	เจนนิจ ปรีเปรม	สมชาย หิรัญกิตติ	รวมความถี่	ผู้เขียน
ความถูกต้อง (Accuracy)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	✓
ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Completeness)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	✓
ความเข้าใจง่าย (Simple)		✓		✓				✓	3	
ความทันกับเวลา (Timeliness)	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	7	✓
ความเชื่อถือได้ (Reliability)		✓	✓	✓	✓		✓	✓	6	✓
ความคุ้มค่า (Economical)		✓		✓					2	
การตรวจสอบได้ (Verifiable)		✓	✓	✓	✓				4	✓
ความยืดหยุ่น (Flexible)	✓	✓				✓			3	
ความพอใจของผู้ใช้ (Satisfaction)		✓	✓		✓	✓	✓		5	✓
สะดวกในการเข้าถึง (Accessible)		✓					✓	✓	3	
ความปลอดภัย (Secure)		✓				✓			2	

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์คุณสมบัติระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS)

จากตารางที่ 2 การสังเคราะห์คุณสมบัติของระบบสารสนเทศที่ดี ผู้เขียนเลือกระบบสารสนเทศที่มีความถี่สูงสุด 6 ลำดับแรกประกอบไปด้วย 1. ความถูกต้อง 2. ความครบถ้วนสมบูรณ์ 3. ความทันกับเวลา 4. ความเชื่อถือได้ 5. การตรวจสอบได้ และ 6. ความพอใจของผู้ใช้ (Satisfaction) โดยคุณสมบัติของระบบสารสนเทศที่อธิบายได้ดังนี้

1. ความถูกต้อง (Accuracy) ผู้บริหารจะต้องมั่นใจในความถูกต้องของข้อมูลที่มา
2. ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Completeness) ผู้บริหารควรได้รับข้อมูลสารสนเทศที่ครบถ้วนครอบคลุมสาระสำคัญที่จำเป็นจะช่วยให้การวางแผน การตัดสินใจ และการปฏิบัติงาน
3. ความทันกับเวลา (Timeliness) ผู้บริหารจำเป็นต้องดำเนินการด้วยสารสนเทศที่ทันเวลาและทันสมัย ดังนั้นข้อมูลที่ได้มาต้องเป็นปัจจุบันเสมอเมื่อระยะเวลาเปลี่ยนแปลง
4. ความเชื่อถือได้ (Reliability) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่เชื่อถือได้ มีที่มาที่ไปอย่างชัดเจนสามารถตรวจสอบได้
5. การตรวจสอบได้ (Verifiable) สารสนเทศที่ดีจะต้องสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ โดยอาจตรวจสอบจากแหล่งที่มาของสารสนเทศ เป็นต้น
6. ความพอใจของผู้ใช้ (Satisfaction) เป็นระบบที่เหมาะสมสามารถประมวลและจัดการข้อมูลตามต้องการ และสะดวกในการใช้งาน ตรงตามความต้องการและความสามารถของผู้ใช้

แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS)

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรมนุษย์นั้นจะต้องพิจารณาถึงขอบเขต เนื้อหา โครงสร้าง และขั้นตอนการดำเนินงานที่เหมาะสม ซึ่งมีผู้ให้แนวทางในการพัฒนาระบบสารสนเทศ และวงจรการพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) แสดงไว้ในตารางที่ 3

กรณีศึกษา (Study)	แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศ
Dennis, Wixom, and Roth (2014)	กล่าวว่า การพัฒนาระบบสารสนเทศ ใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาระบบสารสนเทศแบบวงจรชีวิต (SDLC) เพื่อให้ได้ระบบสารสนเทศเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานตามที่ต้องการ ดังนี้ 1. การวางแผน 2. การวิเคราะห์ระบบ 3. การออกแบบระบบ 4. การนำระบบไปใช้
Pickell (2019)	กล่าวว่า ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ ประกอบด้วย 1. กำหนดความต้องการข้อมูล 2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่มา 3. การตรวจสอบคัดกรองข้อมูล 4. วิเคราะห์ข้อมูล 5. ดีความผลลัพธ์และนำไปใช้
Simplilearn (2020)	กล่าวว่า ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ ประกอบด้วย 1. การกำหนดความต้องการข้อมูล 2. การเก็บรวบรวมข้อมูล 3. การตรวจสอบและคัดกรองข้อมูล 4. การวิเคราะห์ข้อมูล 5. การดีความข้อมูล 6. การแสดงผลและนำข้อมูลไปใช้
Hirankitti (2014)	กล่าวว่า หลักการจัดทำสารสนเทศประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่จะนำเข้าสู่ระบบให้เป็นปัจจุบัน 2. การจัด

กรณีศึกษา (Study)	แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศ
	ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเชื่อมข้อมูลเข้าหากัน 3. การจัดวางระบบที่จะนำมาใช้ให้เหมาะสมกับฝ่ายอื่น ๆ 4. การจัดเก็บหรือการบันทึกข้อมูลเข้าสู่ระบบสารสนเทศ 5. การนำข้อมูลออกมาใช้ และการบำรุงรักษาระบบสารสนเทศ
Iamsiriwong (2011)	กล่าวว่า วงจรการพัฒนาระบบเป็นวงจรที่แสดงถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นลำดับขั้นตอนในการพัฒนาระบบสารสนเทศองค์กร ประกอบด้วย 5 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวางแผนโครงการ ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ ระยะที่ 3 การออกแบบ ระยะที่ 4 การนำไปใช้ และระยะที่ 5 การบำรุงรักษา แต่ละระยะมีการทำงานเป็นวงจรโคจรไปหากันอย่างต่อเนื่อง
Klaisuban et al. (2018)	ศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการวิจัยของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จากวงจรการพัฒนาระบบ (SDLC) โดยแบ่งกระบวนการพัฒนาเป็นลำดับ 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การกำหนดความต้องการของระบบ 2. การวิเคราะห์ระบบ 3. การออกแบบระบบ 4. การพัฒนาระบบ 5. การทดสอบระบบ 6. การติดตั้งระบบ 7. การบำรุงรักษาระบบ
Weeraphan (2018)	กล่าวว่า การพัฒนาระบบสารสนเทศ ประกอบด้วย 1. ศึกษาความเป็นไปได้ 2. การวิเคราะห์ความต้องการของระบบใหม่ 3. การวิเคราะห์และออกแบบระบบ 4. การพัฒนาระบบ 5. การทดลองใช้ระบบ 6. การทดสอบ 7. การดูแลรักษาระบบ
Sripaisarn (2016)	กล่าวว่า การพัฒนาระบบงานโดยทั่วไป มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ 1.วางแผนงาน โครงการ 2. กำหนดขอบเขตการดำเนินการ 3. การรวบรวมและวิเคราะห์ความต้องการ 4. การออกแบบ 5. การทดสอบระบบ และนำระบบไปใช้งาน 6. การบำรุงรักษา

ตารางที่ 3 แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศ และวงจรการพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS)

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศ มีขั้นตอนประกอบไปด้วย 1. การกำหนดความต้องการของระบบ (Requirement Definition) 2. การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) 3. การออกแบบระบบ (System Design) 4. การพัฒนาระบบ (System Development) 5. การทดสอบระบบ (System Testing) 6. การติดตั้งระบบ (System Implement) 7. การบำรุงรักษาระบบ (System Maintenance)

องค์ประกอบ \ แหล่งอ้างอิงที่ใช้ในการสังเคราะห์	Dennis, Wixom, & Roth	Devin	Simplilearn	สมชาย หิรัญภิตติ	โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์	สุนพร คล้ายสุบรรณ และคณะ	ดาวฤกษ์ วีระพันธ์	วิไลภรณ์ ศรีไพศาล	รวมความถี่	ผู้เขียน
การกำหนดความต้องการของระบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	✓
การวิเคราะห์ระบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	✓
การออกแบบระบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	✓
การพัฒนาระบบ	✓			✓		✓	✓		4	
การทดสอบระบบ			✓	✓			✓	✓	4	
การติดตั้งระบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	✓
การบำรุงรักษาระบบ				✓	✓	✓	✓	✓	5	✓

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ หรือ ระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS)

จากตารางที่ 4 การสังเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านทรัพยากรมนุษย์ ผู้เขียนเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่สูงสุด 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1.การกำหนดความต้องการของระบบ (Requirement Definition) เป็นขั้นตอนของการกำหนดขอบเขตปัญหา สาเหตุของปัญหาจากการดำเนินงานในปัจจุบัน ความเป็นไปได้กับการสร้างระบบใหม่ การกำหนดความต้องการระหว่างนักวิเคราะห์ระบบกับผู้ใช้งาน โดยข้อมูลเหล่านี้ได้จากการสัมภาษณ์ การรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อทำการสรุปเป็นข้อกำหนด มีการติดตั้งและใช้งานแล้ว ในขั้นตอนนี้อาจเกิดปัญหาของโปรแกรม ซึ่งโปรแกรมเมอร์จะต้องปรับแก้ไขให้ถูกต้อง หรือเกิดจากความต้องการของผู้ใช้งานที่ต้องการเพิ่มฟังก์ชันในการทำงานอื่น ๆ

2.การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) เป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์การดำเนินงานของระบบปัจจุบัน โดยการนำความต้องการที่ได้มาจากขั้นตอนแรกมาวิเคราะห์รายละเอียด เพื่อทำการพัฒนาระบบสารสนเทศเป็นแบบจำลองลอจิกัล (Logical Model) ซึ่งประกอบด้วย แผนภาพกระแสข้อมูล คำอธิบายการประมวลผลข้อมูล แบบจำลองข้อมูล ทำให้ทราบถึงรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานในระบบว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง มีความเกี่ยวข้อง หรือมีความสัมพันธ์กับสิ่งใด

3.การออกแบบระบบ (System Design) เป็นขั้นตอนของการนำผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์มาพัฒนาเป็นแบบจำลองเชิงกายภาพ (Physical Model) ให้สอดคล้องกัน โดยการออกแบบจำลองข้อมูล

การออกแบบรายงาน และการออกแบบจอภาพในการติดต่อกับผู้ใช้งาน การจัดทำพจนานุกรมข้อมูล จากนั้นพัฒนาโปรแกรมด้วยการสร้างชุดคำสั่งหรือเขียนโปรแกรมเพื่อสร้างระบบงาน ทำการทดสอบระบบก่อนที่จะปฏิบัติการใช้งานจริง หากมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นก็จะย้อนกลับไปในขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมใหม่

4.การติดตั้งระบบ (System Implement) ขั้นตอนต่อมาหลังจากที่ได้ทำการทดสอบจนมีความมั่นใจแล้วว่าระบบสามารถทำงานได้จริง และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ระบบ จากนั้นจึงดำเนินการติดตั้งระบบเพื่อใช้งานจริงต่อไป

5.การบำรุงรักษาระบบ (System Maintenance) เป็นขั้นตอนของการปรับปรุงแก้ไขระบบ หลังจากที่ได้มีการวิเคราะห์ระบบ ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ว่าต้องการระบบแบบใดและสารสนเทศอะไรซึ่งสอดคล้องกับ Iamsiriwong (2015) ที่ได้อธิบายว่า วงจรการพัฒนาระบบเป็นวงจรที่แสดงถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นลำดับขั้นตอนในการพัฒนาระบบสารสนเทศองค์กร โดยจะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย 5 ระยะ แต่ละระยะจะประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ คือ ระยะที่ 1 การวางแผนโครงการ (Project Planning) ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ (Analysis) ระยะที่ 3 การออกแบบ (Design) ระยะที่ 4 การนำไปใช้ (Implementation) และระยะที่ 5 การบำรุงรักษา (Maintenance) แต่ละระยะมีการทำงานเป็นวงจรโคจรไปหากันอย่างต่อเนื่องซึ่งหากกระบวนการมีการทำงานที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมก็จะทำงานวิเคราะห์และออกแบบใหม่อีกครั้ง

จากข้อมูลดังกล่าวจึงสรุปความหมายของวงจรชีวิตการพัฒนาระบบได้ว่า วงจรพัฒนาระบบเป็นวงจรชีวิตของการพัฒนาซอฟต์แวร์ที่ใช้ตรวจสอบระบบสารสนเทศให้มีคุณภาพ เพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ภายในเวลาและต้นทุนที่กำหนด วงจรพัฒนาระบบเป็นกระบวนการที่ใช้ในการควบคุมการพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพราะกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและย่อมส่งผลให้ระบบมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันวงจรชีวิตการพัฒนาระบบ ถือเป็นวงจรพื้นฐานในการดำเนินงานการพัฒนาเนื่องจากเป็นรูปแบบเชิงแนวคิดที่มีกระบวนการขั้นตอนในการพัฒนาให้สามารถปรับเปลี่ยนการทำงานได้ตลอดเวลารองรับการระบบสารสนเทศในปัจจุบัน

สรุป

แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ไม่ได้เป็นเพียงแค่คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูปที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการระบบสารสนเทศงานด้านทรัพยากรมนุษย์ถูกออกแบบเพื่อใช้สนับสนุนงานด้านต่าง ๆ ของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนอัตรากำลังคน การออกแบบงาน การจ้างงาน การพัฒนา ค่าจ้าง ค่าตอบแทน และสวัสดิการ ฯลฯ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดขององค์กร ดังนั้นระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ที่ดีควรเหมาะสมกับโครงสร้างเชิงสังคมและบริบทของแต่ละองค์กร โดยจะต้องไม่ถูกสร้างขึ้นเพียงเพื่อเป็นเครื่องมือทางเทคนิคในการควบคุมพนักงานเท่านั้น แต่ควรใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสภาพการทำงานของพนักงานด้วย และในปัจจุบันระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS)

มีความสำคัญและมีประโยชน์กับการบริหารองค์กรเป็นอย่างมาก เช่น ช่วยในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ข้อมูล ช่วยให้ผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรได้อย่างเหมาะสม หรือช่วยเชื่อมโยงระบบสารสนเทศต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน ดังนั้นคุณสมบัติของระบบสารสนเทศที่ดี ควรมีความถูกต้อง (Accuracy) ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Completeness) ความทันกับเวลา (Timeliness) ความเชื่อถือได้ (Reliability) การตรวจสอบได้ (Verifiable) และ ความพอใจของผู้ใช้ (Satisfaction) ผู้บริหารจะได้รับข้อมูลสารสนเทศที่ครบถ้วนครอบคลุมสาระสำคัญที่จำเป็นเพื่อจะช่วยในการวางแผน การตัดสินใจ และการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรอย่างเป็นระบบ และนอกจากนี้ยังพบว่าแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดความต้องการของระบบ (Requirement Definition) การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) การออกแบบระบบ (System Design) การติดตั้งระบบ (System Implement) และการบำรุงรักษาระบบ (System Maintenance) ระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) จึงเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับงานบริหารทรัพยากรมนุษย์เพิ่มขึ้น ในอนาคตจะยังมีความก้าวหน้ามากขึ้นเรื่อย ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กร ถึงการพัฒนาประสิทธิภาพส่วนบุคคล ตลอดจนการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้สนใจ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 ระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ควรมีการเก็บข้อมูลให้ครบถ้วนถูกต้อง และสอดคล้องกับระเบียบและหลักเกณฑ์การปฏิบัติงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรแต่ละประเภท โดยเชื่อมโยงข้อมูลด้านทรัพยากรมนุษย์ของทุกส่วนงานในองค์กร และออกแบบให้ระบบมีขั้นตอนการทำงานที่คล่องตัว และยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และควรเป็นระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HRIS) ที่เป็นระบบหลักขององค์กร ลดความซ้ำซ้อนและภาระของส่วนงานต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินการบันทึกข้อมูลหลายฐานข้อมูล

1.2 ควรกำหนดให้มีการประชุมร่วมกันในการพัฒนาและติดตั้งระบบงาน เพื่อติดตามความคืบหน้าของโครงการในทุก ๆ ด้านกำหนดแนวทางมาตรฐานในการปฏิบัติงานรวมทั้งประสานงานและประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องของโครงการ

1.3 ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คือความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการตั้งแต่ระดับบริหารจนถึงระดับปฏิบัติการ

1.4 ให้ความสำคัญกับด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในการบริหารจัดการกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สื่อสารทำความเข้าใจผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติงานที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่ระบบจะใช้งานจริง ร่วมแก้ไขปัญหา อุปสรรค และลดผลกระทบในเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง

1.5 ควรมีการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ข้อควรระวัง และแนวทางแก้ไขเป็นระยะ ๆ เพื่อใช้ในการวางแผนและพัฒนากิจการดำเนินงานในระยะต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารกับการพัฒนาระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์

2.3 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการระบบสารสนเทศในการบริหารทรัพยากรมนุษย์

References

- Dennis, A., Wixom, B. H, & Roth, R. M. (2014). *Systems analysis and design*. (6th ed.). NewYork: John Wiley.
- Hengprapohm, K. (2015). *The Geographic Information System Development for Community Research Project in Nakhon Pathom Province*. The 7th NPRU National Academic Conference. Nakhon Pathom Rajabhat University: Nakhon Pathom.
- Hirankitti, S. (2014). *Organization and Human Resources Unit 15*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University.
- Iamsiriwong, O. (2015). *System analysis and design*. Bangkok: SE-ED Education.
- Iamsiriwong, O. (2011). *Management Information System (MIS)*. Bangkok: SE-ED Education.
- Inthuchanyong, S. (2006). *Management information system*. Bangkok: Pim Dee.
- Kavanagh, J. M., Thite M., & Johnson, D. R. (2012). *Human Resource Information Systems*. (2nd ed.). United States of America: Thousand Oaks.
- Kiatkamon, P. & Khecharanan, N. (2008). *Management Information Systems*. Bangkok: Se-ed Education.
- Klaisuban, S. et al. (2018). *Development of research information systems of the Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education*. Bangkok: Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education.
- Numnim, A. (2005). *Development of information systems for research*. (Master's Thesis). King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok. Bangkok.
- Phrommaphan, S. (2013). *Information systems for business management*. Bangkok: Sripatum University Press.
- Piriyasa-nguanphong, R. (2006). *Business information*. Bangkok: V.Print (1991) Company Limited.

- Preeprem, K. (2011). *Information technology competency and management information systems of Administrator for Under Jurisdiction Nakhonpathom Primary Educational Service Area Office 1*. (Master's Thesis). Silpakorn University. Nakhon Pathom.
- Pickell, D. (2019). 5 Steps of the Data Analysis Process. Retrieved September 5, 2018, from <https://learn.g2.com/data-analysis-process>.
- Sakrunghongsakul, S., & Yuttanawiboonchai, J. (2005). *Information systems and technology. Knowledge management*. Bangkok: SE-ED Education.
- San-Daeng, S. (2007). *Presenting guidelines for developing information systems for the management of educational institutions*. (Master's Thesis). Nakhon Sawan Rajabhat University. Nakhon Sawan.
- Simplilearn, D. (2020). *Demystifying Data Analysis Methods, Processes, and Types*. (Online). September 5, 2018, from <https://www.simplilearn.com/data-analysis-methods-processtypes-article>.
- Sripaisarn, W. (2016). *Make difficult things easy with Infographic*. Bangkok: Bopit Printing.
- Weeraphan, D. (2018). *Management Information System for Instructional via Web Applications*. (Master's Thesis). Faculty of Information Technology, Maha Sarakham Rajabhat University. Maha Sarakham.

ไม้กั้งไหล: ระบบการเขียนอักขระล้านนาในภาษาศาสตร์

MAI KANG LAI: LANNA CHARACTER WRITING SYSTEM IN LINGUISTICS

¹พระพิชญพล สุวรรณรุโป และ ²พระมหาภิรติ วรกิตติ

¹PhraPisnupol Suvannarupo and ²Phramahakirati Worakitti

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Lampang Buddhist Colleges, Thailand

¹Corresponding Author's Email: tunjai9899@hotmail.co.th

Received:2024-04-03

Revised:2024-04-16

Accepted:2024-04-27

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง “ไม้กั้งไหล: ระบบการเขียนอักขระล้านนาในภาษาศาสตร์” เป็นการกล่าวถึงระบบการเขียนอักขระวิธีของล้านนาโดยใช้หลักการแห่งภาษาบาลี อันเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้เกิดกระบวนการทางภาษาศาสตร์ เกิดรูปที่เรียกพยัญชนะตัว ง ว่า “ไม้กั้งไหล” ทั้งนี้ยังได้กล่าวถึงระบบของกลุ่มคำที่ประกอบด้วย “ไม้กั้งไหล” ที่เขียนออกมาตามแนวแห่งภาษาบาลี อีกทั้งยังได้กล่าวถึงระบบคำ/ศัพท์จากรากศัพท์ภาษาบาลี ที่นิยมนำมาใช้ในประโยคในภาษาล้านนาและภาษาไทยกลาง

คำสำคัญ: ไม้กั้งไหล; อักขระล้านนา; ภาษาศาสตร์

Abstract

An important topic that influences the linguistic process and the production of consonants is the Lanna character writing system, which is discussed in the article "Mai Kang Lai: The Lanna Character Writing System in Linguistics" using the Pali language as a basis. "Mai kang lai" is a term for "Ng". It additionally covered the word grouping scheme that makes up "Mai Kang Lai," which was written using the Pali language. A system of Pali-rooted words and concepts that are frequently employed in Lana and Central Thai sentences was also covered.

Keywords: Mai Kang Lai; Lanna Character; linguistics

อักษร: ตัวหนังสือล้านนา

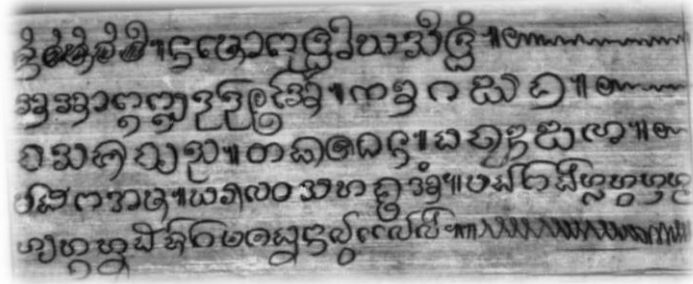
อักษรหรืออักษร หมายถึงตัวหนังสือที่เป็นลายลักษณ์หรือเครื่องหมายที่มนุษย์คิดพัฒนาขึ้นเพื่อใช้กำหนดระบบเสียงหรือสำเนียงในการจารึก สื่อสาร สนทนากัน ดังนั้น ตัวอักษรจึงเป็นเครื่องบ่งบอกถึงเจริญทางภูมิปัญญาของแต่ละชนชาติที่ ทั้งนี้อักษรยังเป็นเครื่องมือใช้บันทึกข้อมูลที่สำคัญทางความคิด ความรู้ และเหตุการณ์สำคัญในชีวิตประจำวัน ตลอดจนเรื่องเล่าที่บรรพบุรุษถ่ายทอดให้ฟังด้วยปากเปล่า เมื่อเห็นว่าเรื่องนั้นสำคัญ มีความสำคัญแก่กลุ่มชนของตน (Chanhom, 1999)

อักษรล้านนา เป็นกลุ่มตัวหนังสือที่มีการสันนิษฐานว่า พัฒนามาจากอักษรมอญโบราณ ปัจจุบันยังไม่สามารถทราบได้แน่ชัดว่า ตัวอักษรล้านนาหรือตัวเมือง กำเนิดมาจากไหน ใครเป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้นมา ตั้งแต่ปีไหน หรือพุทธศักราชที่เท่าไร (Phajornitit, 2014) มีระบบการเขียนเป็นอัตลักษณ์ร่วมกันในกลุ่มของ อักษรธรรม ได้แก่ อักษรธรรมล้านนา อักษรไทลื้อ อักษรไทเขิน อักษรธรรมอีสาน และอักษรธรรมลาว ทั้งนี้กลุ่มตัวอักษรธรรม ได้มีการใช้จารึกเรื่องราวต่างๆ ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ตำนาน ประวัติศาสตร์ ตำรายา โหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ และอื่น ๆ มักนิยมการจารึกในใบลาน พับสา และวัสดุที่ทำได้ในท้องถิ่น ในบริบทล้านนานิยมเรียกตัวอักษรว่า อักษร (Roongruangsri, 1999) ตามรากศัพท์ภาษาบาลี ไม่นิยมเรียกว่า อักษร ตามรากศัพท์ภาษาสันสกฤต

ทั้งนี้การกำเนิดอักษรธรรมล้านนา อาจมีสาเหตุสำคัญมาจากทางศาสนาเพื่อใช้เขียนพระธรรมคัมภีร์ให้เป็นสื่อแก่คนในวงกว้าง อักษรธรรมล้านนาจึงเริ่มจากการใช้เขียนภาษาบาลี และนิยมใช้จารลงในคัมภีร์ใบลาน เพราะถือว่าเป็นอักษรที่เป็นตัวแทนของพระธรรมคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ในด้านบทบาทของอักษรธรรม ถือได้ว่าเป็นอักษรที่รับใช้ในทางพระพุทธศาสนาเป็นหลัก และนอกจากนี้ยังเป็นตัวอักษรที่ใช้บันทึกภาษาพูดของกลุ่มไทยวนในระยะต่อมาด้วย (Pansuk, 2008)

ระบบการเขียนอักษรล้านนา

อักษรล้านนา นิยมเขียนตามหลักการแห่งภาษาบาลี อันมีความแตกต่างจากอักษรไทยกลาง กล่าวคือ ในการจัดวางกลุ่มของอักษรล้านนา จะใช้ตามอักขระวิธีแบบภาษาบาลี ทั้ง 41 ตัว ซึ่งแบ่งสระและพยัญชนะตามฐาน-กรณ์ แห่งการเกิดของเสียงนั้นๆ โดยเริ่มต้นจากบทคาถาว่า *๑๔๖ ๑๒๒ ๑๒๒ ๑๒๒* นโม พุทธาย สิทธิ (Literary Textbook No.1, n.d.) ต่อด้วยอักขระ มีทั้งสระ (ลอย) พยัญชนะ รวมถึงสระจม และพยัญชนะในระบบทั่วไปที่เพิ่มจากที่มาในภาษาบาลี อีกทั้งการแจกคำตามแม่สะกดต่างๆ ในบทความนี้จะขอกล่าวเฉพาะการเขียนอักษรล้านนาตามแบบแห่งภาษาบาลีเป็นสำคัญ ดังนี้



รูปภาพที่ 1 เอกสารตำราอักษรศาสตร์วัดพระธาตุลำปางหลวง

สระ (ลอย) มี 8 ตัว ได้แก่

๕	๕ว	๕	๕	๕	๕	๕	๕
อ	อา	อิ	อี	อุ	อุ	เอ	โอ

ตารางที่ 1 สระ (ลอย)

พยัญชนะล้านนา มี 33 ตัว แบ่งเป็น พยัญชนะวรรค กับพยัญชนะเศขวรรค

1. พยัญชนะวรรค หมายถึงพยัญชนะที่มีฐานกรณ์ที่เกิดแบบเดียวกันโดยสามารถจัดหมวดหมู่หรือวรรคตามฐานกรณ์ที่เกิด แบ่งเป็น 5 วรรค ๆ ละ 5 ตัว รวมทั้งหมด 25 ตัว ได้แก่

๕ พยัญชนะ	๕ ตัวที่ 1	๕ ตัวที่ 2	๕ ตัวที่ 3	๕ ตัวที่ 4	๕ ตัวที่ 5
๓ ๐ ก วรรค	๓ ก	๕ ข	๓ ค	๕ ฅ	๓ ง
๖ ๐ จ วรรค	๖ จ	๖ ฉ	๖ ช	๖ ฌ	๖ ญ
๘ ๐ ฎ วรรค	๘ ฎ	๘ ฐ	๘ ฑ	๘ ฒ	๘ ณ
๓ ๐ ด วรรค	๓ ด	๓ ถ	๓ ท	๓ ธ	๓ น
๖ ๐ ป วรรค	๖ ป	๖ ฝ	๖ พ	๖ ภ	๖ ม

ตารางที่ 2 พยัญชนะวรรค

2. พยัญชนะเศวรรค “นอกวรรค” หมายถึง พยัญชนะที่เกิดจากฐานกรณ์ต่างกันมี 8 ตัว ได้แก่

ฃ	ฅ	ง	ฉ	ซ	ฌ	ญ	ฏ
ย	ร	ล	ว	ส	ห	ฬ	อ

ตารางที่ 3 พยัญชนะเศวรรค

ทั้งนี้นอกจากอักขระ 41 ตัว ในระบบภาษาบาลีแล้ว ยังมีอักขระที่เพิ่มเติมในการเขียนตามระบบเสียงทั่วไปอีก ได้แก่ สระ (จม) และ พยัญชนะเพิ่มเติม ในบทความนี้จะขอกล่าวถึง พยัญชนะเพิ่มเติม มีดังนี้

ค	ช	ด	บ	ป	ฝ	ฟ	ฮ
---	---	---	---	---	---	---	---

ตารางที่ 4 อักขระที่เพิ่มเติม

หลักการเขียน หรือลักษณะการวางตัวอักขระของล้านนา นิยมเขียนห้อยเส้น “ใต้เส้น” เพื่อความเสมอกันของตัวอักขระ

๔๔๕๖ ๗๘๙๐ ๑๒๓							
๔๕๖๗ ๘๙๐๑ ๒๓๔							
๕	๖	๗	๘	๙	๑	๒	๓
๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑	๒

๑	๒	๓	๔	๕
๖	๗	๘	๙	๑
๒	๓	๔	๕	๖
๗	๘	๙	๑	๒
๓	๔	๕	๖	๗
๔	๕	๖	๗	๘
๕	๖	๗	๘	๙
๖	๗	๘	๙	๑
๗	๘	๙	๑	๒
๘	๙	๑	๒	๓
๙	๑	๒	๓	๔

๓	ถ	ท	ธ	น
๒	ด	ด	ด	ด
๑	ด	ด	ด	ด

ตารางที่ 5 ตัวอย่างการเขียน

ระบบการเขียนไม้ก่งไหลในภาษาศาสตร์

ไม้ก่งไหล เป็นการเขียนพยัญชนะตัว ๑ ง ในระบบภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ในบทความนี้จักขอกกล่าวถึงการเขียนอักษรล้านนาในระบบภาษาบาลีเป็นสำคัญ

การเขียนอักษรล้านนาในระบบภาษาบาลี มีความต่าง จากการเขียนด้วยอักษรไทยกลาง กล่าวคือ อักษรล้านนาใช้ระบบตัวซ้อน (ตัวข่ม) ภาษาบาลีเรียก “พยัญชนะสังโยค” คือ พยัญชนะ ที่ทำหน้าที่เป็นตัวสะกด ในการเขียนด้วยอักษรไทยกลาง นิยมเขียนด้วยเครื่องหมายพินทุกำกับไว้ด้านใต้พยัญชนะตัวนั้นๆ เพื่อให้รู้ว่าทำหน้าที่เป็นตัวสะกด ในส่วนการเขียนด้วยอักษรล้านนาใช้รูปแบบการซ้อนพยัญชนะประกอบด้วย ๒ ลักษณะ คือ

1. พยัญชนะตัวเต็ม (ข่ม: ซ้อน) ทำหน้าที่เป็นตัว สะกด
2. พยัญชนะตัวเชิง หรือหาง ทำหน้าที่เป็นตัวตามและหน้าที่สำคัญอีกประการ คือ บ่งชี้ว่า พยัญชนะตัวเต็มด้านบนนั้นคือตัวสะกดซึ่งพยัญชนะตัวเชิงนี้มีหน้าที่เทียบเท่ากับเครื่องหมาย "พินทุ" ในอักษรไทยกลาง นั่นเอง

หลักการข่ม : ซ้อน พยัญชนะวรรค

1. พยัญชนะที่สามารถให้พยัญชนะอื่นๆ (ในวรรคของตนเอง) มาข่ม : ซ้อน (ทำหน้าที่ตัวสะกด) คือ พยัญชนะตัวที่ 1, 3 และ ตัวที่ 5
2. พยัญชนะตัวที่ 1 ข่ม : ซ้อนพยัญชนะตัวที่ 1 และ 2 ในวรรคของตนเองได้
3. พยัญชนะตัวที่ 3 ข่ม : ซ้อนพยัญชนะตัวที่ 3 และ 4 ในวรรคของตนเองได้
4. พยัญชนะตัวที่ 5 สามารถข่ม : ซ้อนพยัญชนะได้ทุกตัวในวรรคของตนเอง ยกเว้น ๑ ง พยัญชนะตัวที่ 5 ในวรรค ๓ กะ ไม่สามารถ ข่ม : ซ้อน ตัวเองได้

ตัวอย่างพยัญชนะ ตัวข่ม : ซ้อน (พยัญชนะวรรค)

๐๑ วรรค	๑๒๓๔ พยัญชนะที่ 1	๑๒๓๔ พยัญชนะที่ 2	๑๒๓๔ พยัญชนะที่ 3	๑๒๓๔ พยัญชนะที่ 4	๑๒๓๔ พยัญชนะที่ 5
๓ ก	๓ ๓ กก กง	๓ ๓ กข กง	๓ ๓ คค กง	๓ ๓ คฆ กง	๓ ง

อ จ	อ ฏ จจ ญจ	อ ฏ จฉ ญฉ	ค ฏ ชช ฌช	ฉ ฏ ชฉ ฌฉ	ฏ ญญ
ข ฉ	ข ฏ ฉฉ ฌฉ	ข ฏ ฉฉ ฌฉ	ค ฏ ทท ฌท	ค ฏ ทฉ ฌฉ	ฏ ฌฌ
ด ต	ด ฏ ตต นต	ด ฏ ตถ นถ	ค ฏ ทท นท	ค ฏ ทธ นธ	ค นน
บ ป	บ ฏ ปป มป	บ ฏ ปพ มพ	ก ฏ พพ มพ	ก ฏ พภ มภ	ก มม

ตารางที่ 6 ตัวอย่างพยัญชนะ ตัวخم : ซ้อน (พยัญชนะวรรค)

ตัวอย่างพยัญชนะ ตัวخم : ซ้อน (พยัญชนะวรรค)

พยัญชนะ วรรค ทั้ง 8 ตัว ที่สามารถนำมา ขม : ซ้อน กันได้นั้น มี 3 ตัว ได้แก่

ข	ค	ฉ
ย	ล	ส
ขย	ลย	สย
ขย	ลล	สล

ตารางที่ 7 พยัญชนะ ตัวخم

พยัญชนะตัว ข ฉ เมื่อทำหน้าที่เป็นตัวสะกด หรือตัวخم : ซ้อน จะมีชื่อเรียกเฉพาะ ว่า ตัว ขย สย สองห้อง (Literary Textbook No.2, n.d.)

การเขียนพยัญชนะสังโยค (خم: ซ้อน) ในระบบภาษาบาลี โดยอักษรล้านนาในประเด็นของ พยัญชนะ ตัว ค ง ตามหลักการแล้ว จะไม่สามารถนำมา خم: ซ้อน ตัวเองได้ แต่สามารถนำไป خم: ซ้อน พยัญชนะตัวอื่นๆ ในวรรคเดียวกันได้ 4 ตัว ได้แก่ ค ก ฉ ข ค ขย ฌ ขย ข้อสังเกต พยัญชนะตัว ค ง เมื่อ นำไป خم : ซ้อน พยัญชนะตัวอื่นๆ ในรูปของอักษรล้านนา จะมีลักษณะต่างจากการ خم : ซ้อน กันของ พยัญชนะตัวอื่นๆ กล่าวคือ จะเขียนพยัญชนะตัว ค ง ให้ยกขึ้นสูงจากตำแหน่งเดิม คือได้เส้น จะวางไว้เหนือ เส้นบรรทัดขึ้นมา และมีลักษณะที่เปลี่ยนไปจากเดิม คือ คล้ายกับเลข ๕ ไทย ด้วยเหตุนี้ที่มีลักษณะการวาง คล้ายกับ ไม้ (สระจุม) จึงมีชื่อเรียกต่อมาว่า “ไม้กั้งไหล”

✍️ ไม้กั้งไหลใช้ข้าม : ซ้อน พยัญชนะ 4 ตัว

ព្យញ្ជន៍ ៤ พยัญชนะที่ 1	ព្យញ្ជន៍ ៤ พยัญชนะที่ 2	ព្យញ្ជន៍ ៧ พยัญชนะที่ 3	ព្យញ្ជន៍ ២ พยัญชนะที่ 4	ព្យញ្ជន៍ ២ พยัญชนะที่ 5
ត៍	ឌ៍	វ៍	ឃ៍	៣ x
งก	งข	งค	งฃ	ง x

ตารางที่ 8 พยัญชนะ ข่ม : ซ้อน (ไม้กั้งไหล)

ตัวอย่างคำ/ศัพท์ ที่ประกอบด้วย ✍️ “ไม้กั้งไหล”

1. ไม้กั้งไหล - ัง

ត៍	ឌ៍	វ៍	ឃ៍
งก	งข	งค	งฃ
បត៍	ឯឌ៍	ឧវ៍	ឯឃ៍
ปังก	สงข	องค	สงฃ
បល្លត៍	ពឌ៍	ឯវ៍	ឯឃ៍
ปลलग	กงขา	มงคล	ภิกขุสงฆ
ឯត៍	ឯឌ៍	ឱវ៍	ឯឃ៍
สงกนต	อสงขต	วิภังค	สงฆ์

ตารางที่ 9 ตัวอย่างคำ/ศัพท์

2. ไม้กั้งไหล - ิง

ត៍	ឈ៍	ល៍	ឈ៍
กิงกนิ	สิงคิล	ลิงค	สิงฆาน
ត៍	ឈ៍	ឯឈ៍	ឈ៍
กิงกนิกา	สิงคาลโก	มหาหิงคุ	สิงฆาณิกา
ល៍	ត៍	ត៍	ត៍
ลิงคยสส	อิงค	อิติถิลิงค	อิงฃ

ตารางที่ 10 ตัวอย่างคำ/ศัพท์

3. ไม่กั๊งไหล – ง

ฮวตลลว๊	วแถ้ว	ฮตลลว๊ตว	บ๊ว
มาตุลลค	สูงโก	มตลลคโต	บุงคว
วแถ้วอ๊	วแถ้วบอ๊	ฮตลลว๊	ฮลลลว๊อ๊
สูงเกติ	สูงกยติ	มตลลลค	มุนิบุงคว

ตารางที่ 11 ตัวอย่างคำ/ศัพท์

ระบบการใช้คำแผลงที่ประกอบด้วยไม่กั๊งไหล

การใช้คำ/ศัพท์ จากรากศัพท์ที่มาจากภาษาบาลี ในประโยคภาษาล้านนาและภาษาไทย นิยมนำคำ/ศัพท์ จากรากศัพท์ทั้งภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมาใช้โดยทั่วไป หากแต่เป็นการนำเอาเฉพาะคำหรือศัพท์มาใช้เท่านั้น ไม่ได้นำเอาทั้งรูปไวยากรณ์มาด้วย เราจึงคุ้นเคยกับคำ/ศัพท์ต่างๆ ซึ่งในการนำเอาศัพท์จากภาษาบาลีมาใช้ในการเขียนอักษรล้านนา

การแผลงคำ/ศัพท์ หมายถึง นำเอาคำ/ศัพท์ จากรากศัพท์ภาษาบาลีมาใช้ แต่มีการแผลง คือปรับเปลี่ยนให้มีการออกเสียงต่างจากเดิม หรือเขียนโดยอักขระวิธีต่างไปจากเดิม แต่มีความหมายคงเดิมไว้

ตัวอย่างการใช้คำ/ศัพท์

รากศัพท์เดิม	แผลงคำ/ศัพท์	ลักษณะการแผลง
วฮั้ว	วฮั้ว	จากเดิมอ่านว่า (สัง-ชา-ระ)
สังขาร	สังขาร	แผลง ตัว ฮ ใ ให้เป็นตัวสะกดตาม อ่านเป็น สัง-ขาร
ฮลั้ว	ฮลั้ว	จากเดิมอ่านว่า (อัง-คา-ระ)
ฮงการ	ฮงการ	แผลง ตัว ฮ ใ ให้เป็นตัวสะกดตาม อ่านเป็น ฮัง-การ
วฮั้ว	วฮั้ว	จากเดิมอ่านว่า (สัง-ชะ)
สงฆ	สงฆ์	แผลง ฅ เป็นตัวสะกดออกเสียงตามแม่ กง แผลง ฮง ฆ ไม่ให้ออกเสียง ฅ อ การันต์ โดยใส่ ิ ห้ามหรือทัณฑฆาต ไว้ อ่านเป็น สงฆ์

ตารางที่ 12 ตัวอย่างการใช้คำ/ศัพท์

ตัวอย่างจารึกอักษรล้านนา



รูปภาพที่ 2 เอกสารพื้สา: คัมภีร์กัมมวาจา, อักษรล้านนา

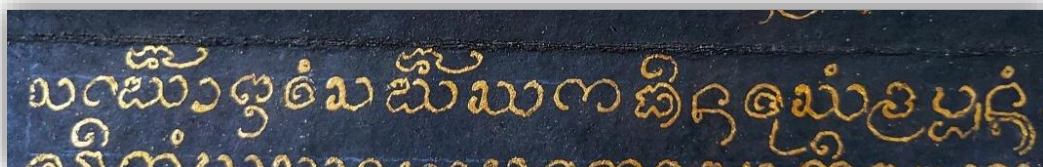
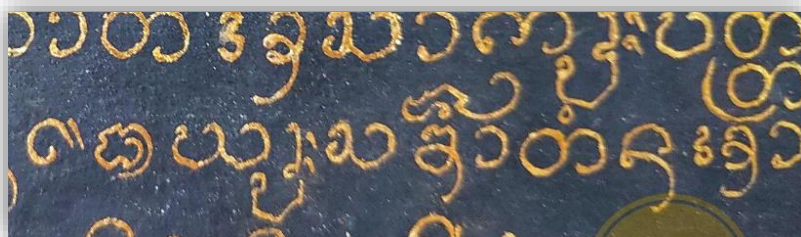
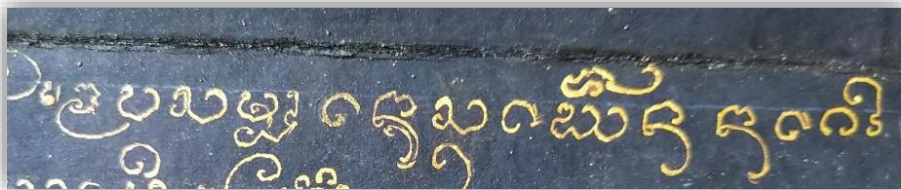
วัดพระธาตุลำปางหลวง อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง



รูปภาพที่ 3 เอกสารพื้สา: คัมภีร์กัมมวาจา, อักษรล้านนา

วัดพระธาตุลำปางหลวง อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง

ตัวอย่าง ไม้กั้งไหล ในเอกสารล้านนา



รูปภาพที่ 4 เอกสารปั๊บสา: คัมภีร์กัมมวาจา, อักษรล้านนา.

วัดพระธาตุลำปางหลวง อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง.

สรุป

สาระสำคัญของการใช้ “ไม้กั้งไหล” เป็นการเขียนพยัญชนะ ตัว ๓ ง ในระบบภาษาบาลีและสันสกฤต จากเนื้อหาข้างต้น “ไม้กั้งไหล” ไม่ได้เขียนเฉพาะการแทน ะ- ง เท่านั้น หากศึกษาตามระบบของอักขระวิธีที่ชัดเจน จะพบว่า ไม้กั้งไหล เป็นการเขียนพยัญชนะ ๓ ง ในบริบทของตัวสะกด หรือ ตัวخم : ซ้อน ในภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตเป็นสำคัญ

ทั้งนี้ยังพบการนำไม้กั้งไหล ไปเขียนในระบบคำทั่วไป ที่เป็นการเขียนคำเฉพาะบางคำ ได้แก่ คำว่า “ฐึญ” ทั้งหมด

ในการเขียนอักขระวิธีของล้านนาก็ยังมีอีกหลายประเด็นที่ยังไม่ได้กล่าวในบทความนี้ ทั้งระบบคำ/ ศัพท์ที่นำมาใช้ในแต่ละบริบทของรูปประโยค ทั้งที่ปรากฏในคัมภีร์ไบลานหรือปั๊บสาสมัยก่อน และการเขียนอันเป็นที่นิยมในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กร ถึงการพัฒนาประสิทธิภาพส่วนบุคคล ตลอดจนการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้สนใจ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ควรส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบอักษรศาสตร์ และ ภาษาศาสตร์ในท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ระบบการใช้คำ/ศัพท์ (คำแผลง) ในเอกสารล้านนา

2.2 ระบบคำ/ศัพท์ ในสำนวนล้านนาจากเอกสารล้านนา พัฒนาการของระบบคำ/ศัพท์

References

- Chanhom, L. (1999). *Lanna local characters*. Chiang Mai: Humanities and Social Sciences. Literary Textbook No.1. (n.d.). Lanna characters. Wat Phra That Lampang Luang, Ko Kha District, Lampang Province.
- Literary Textbook No.2. (n.d.). *Lanna characters*. Wat Phra That Lampang Luang, Ko Kha District, Lampang Province.
- Phajorntit, S. (2014). *Lanna Case Studies*. Chiang Mai: Suthep Publishing.
- Roongruangsri, U. (1999). *Encyclopedia of Thai Culture, Northern Region, Character (Vol. 1, page 7854)*. Bangkok: Siam Press Management Company Limited.
- Pansuk, A. (2008). *Changes in the status and role of the Lanna language*. (Research report). Chiang Mai: Chiang Mai University.

ผู้เขียน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

Volume 13 No.1 (January – April 2024)

ISSN 2350-9953 (Print)

E-ISSN 2672-9830 (Online)

- | | | |
|----|---------------------------|--|
| 1 | คุณบุษกร วัฒนบุตร | มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ |
| 2 | คุณดำหรี จันทชูโต | มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ |
| 3 | คุณสิริมา จิรกีจธนา | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 4 | คุณสมชาย ศรีหนู | คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ |
| 5 | คุณอัมพร ปัญญา | คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี |
| 6 | คุณสมภพ ศรีสัมพันธ์ | คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี |
| 7 | คุณสมชาย วัฒนสุข | คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี |
| 8 | คุณวิทยา ธาตุบุรณ | มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ คณะศิลปศาสตร์ |
| 9 | Mr.Zhao Peizuo | คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง |
| 10 | คุณอติตญา จันท์แสง | คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี |
| 11 | คุณสัทยา วิเศษ | มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา |
| 12 | คุณวิโรจน์ หมื่นเทพ | มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ |
| 13 | คุณวสันต์ ปวนปันวงศ์ | คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม |
| 14 | คุณสิทธิพร เกษจ้อย | มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย |
| 15 | คุณนาฏอนงค์ วงศ์สิงห์แก้ว | มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง |
| 16 | คุณกฤติยา ปาตีคำ | คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ |
| 17 | คุณเดชภณ ทองเต็ม | คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ |
| 18 | คุณพรณรงค์ สิงห์สำราญ | มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ |
| 19 | คุณปรินดา ศรีมณี | สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปริญญาตรี, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ |
| 20 | พระพิชญพล สุวณฺณรูป | มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง |

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)



แบบประเมินบทความตีพิมพ์ลงวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ชื่อบทความ

.....

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ชื่อผู้อ่านบทความ :

.....

สถานที่ทำงาน :

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

Email.....

การประเมินคุณภาพทั่วไป

1. คุณภาพทางวิชาการ

เกณฑ์ประเมิน : บทความที่ดีควรเสนอหลักวิชาการที่เชื่อถือได้ รายละเอียดที่นำเสนอต้องผ่านการวิเคราะห์ / วิจัย และมีเอกสารหรือหลักฐานสนับสนุน

☐ ดีมาก เหตุผล

.....
.....

☐ ดี เหตุผล

.....
.....

☐ พอใช้ เหตุผล

.....
.....

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

☐ ยังเชื่อถือไม่ได้ เหตุผล

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

2. ประโยชน์ทางวิชาการ

เกณฑ์ประเมิน : บทความที่มีความสำคัญคือบทความที่เสนอความรู้หรือประเด็นใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

☐ ดีมาก

☐ ดี

☐ พอใช้

☐ ยังไม่สมควรจัดพิมพ์

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

3. การใช้ศัพท์ทางวิชาการและภาษาที่ใช้

เกณฑ์ประเมิน : มีการใช้ศัพท์ที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการสาขานั้น

☐ ดีมาก

☐ ดี

☐ พอใช้

☐ ยังเชื่อถือไม่ได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

4. การเขียนบรรณานุกรม

เกณฑ์ประเมิน : มีการอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรมที่ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นระบบ
เดียวกัน

☐ ดีมาก

☐ ดี

☐ พอใช้

☐ ยังเชื่อถือไม่ได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

สรุปความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการตีพิมพ์บทความ

☐ เห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความได้โดยไม่ต้องแก้ไข

☐ เห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความได้โดยมีข้อแก้ไข ดังนี้

1.

2.

☐ ไม่สมควรให้ตีพิมพ์บทความ เนื่องจาก

1.

2.

☐ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

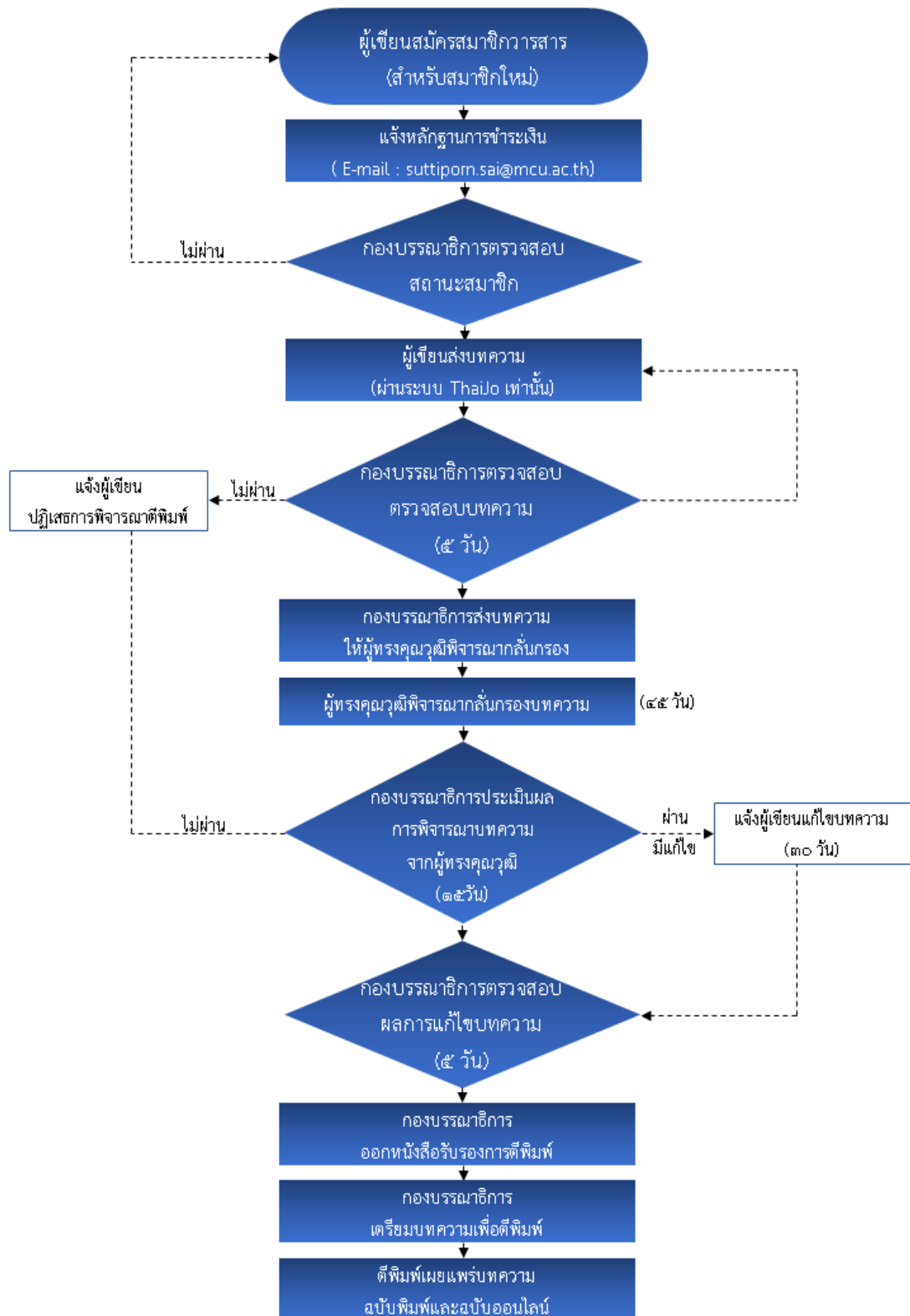
ลงชื่อ.....

()

ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้อ่านบทความ

หมายเหตุ: หากมีประเด็นชี้แนะอื่น ๆ และพื้นที่ไม่เพียงพอ ท่านสามารถขยายต่อเพิ่มเติมจากนี้ได้

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)



วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

ตัวอย่าง

รูปแบบการจัดพิมพ์บทความในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ตัวอย่างรูปแบบ “บทความวิจัย”

ชื่อบทความ (ภาษาไทย 20 pt.)

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ ตัวพิมพ์ใหญ่ 18 pt.)

ข้อกำหนดเบื้องต้น

(ปฏิบัติตามรูปแบบอย่างเคร่งครัด)

- 1. ขนาดกระดาษ A4 ระยะขอบ 1 นิ้ว
- 2. อักษร TH SarabunPSK และ
ตัวเลขอารบิกทั้งหมด
- 3. ระบบอ้างอิงแบบ APA 6
- 4. การอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ
(ทั้งในเนื้อหา และ References)
- 5. บทความต้องไม่เกิน 15-18 หน้า

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาไทย 16 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาอังกฤษ 16 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด (ภาษาไทย 14 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด, ระบุประเทศ (ภาษาอังกฤษ 14 pt.)

¹Corresponding Author’s Email: (14 pt.)

¹เบอร์โทร: (14 pt.)

บทคัดย่อ (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) เนื้อความ ระบุวัตถุประสงค์วิจัย ประเด็นของงานวิจัย กลุ่มประชากรพื้นที่ การ
วิเคราะห์ข้อมูล (สถิติ, เชิงพรรณนา).....

.....

.....

ผลการวิจัยพบว่า (ตามลำดับของวัตถุประสงค์).....

1.....

2.....

3.....

คำสำคัญ: (16 pt.) (3-5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

Abstract (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) (แปลรักษารูปคำและรูปประโยคให้ตรงกับภาษาไทย ไม่แปลสรุปย่อ ไม่แปลจับประเด็นไม่แปลขยายความ) (ใส่ตัวเลข ย่อหน้า วรรคตอน ลำดับหัวข้อหลัก, หัวข้อรอง ให้ตรงกับภาษาไทย)

.....

.....

.....

Keywords: (16 pt.) (3 – 5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

บทนำ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

(16 pt.) ความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา (อ้างอิง).....

.....

.....

.....

กรณีศึกษา/กรณีพื้นที่ (อ้างอิง).....

.....

.....

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริม พัฒนา (อ้างอิง).....

.....

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

1. เพื่อ.....
2. เพื่อ.....
3. เพื่อ.....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)(ทั้งนี้อาจปรับเปลี่ยนตามลักษณะบทความ)

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

1) การสัมภาษณ์ (In-depth Interviews)

2) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)

3) ศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติ/ทดลอง/ฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

(Presentation of the Research Results)

ผลการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

องค์ความรู้จากผู้วิจัย คือ การสังเคราะห์ชุดองค์ความรู้ออกมาในรูปแบบของแผนภูมิ แผนภาพ ผังมโนทัศน์ หรือโมเดล พร้อมทั้งการอธิบายเชิงกระบวนการ วิธีการขั้นตอน คุณค่าประโยชน์ รูปแบบ แนวทางการนำไปใช้ประโยชน์ ที่ก่อให้เกิดแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการส่งเสริม/การพัฒนา/การเปลี่ยนแปลงของบุคคล สังคม และองค์กร (อธิบายให้กระชับรัดกุม เข้าใจได้ง่าย)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ความสอดคล้อง ความเหมือน ความแตกต่างกับกรอบแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยอื่นๆ ในอดีตที่ผ่านมาอย่างไร

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

สรุป (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการวิจัย เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นข้อมาตรา ไม่เอียง ไม่หนา ไม่แทรกภาพโมเดล (ไม่ต้องแทรกอ้างอิง)

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป (ต้องเกี่ยวเนื่องต่อยอดจากบทความนี้)

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1.

2.2.

2.3.

References (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

เฉพาะบทความวิจัยควรมีการอ้างอิง 8 อ้างอิงขึ้นไป แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกอ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิง References ที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

ตัวอย่างการอ้างอิง

หนังสือ

นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ .

Robbin, N. (2005). Management. (8 ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วิทยานิพนธ์

นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญาวิทยาระดับดุขฎิบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

Kittichayathorn, P. (2012). Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneeekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok. (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.

บทความวารสาร

นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. เลขปีที่ (เลขฉบับที่), เลขหนาแรก-เลขหนาสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. Journal of MCU Peace Studies, 4(2), 17-37.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). Thai Tripitakas. Bangkok: MCU Press.

เว็บไซต์

นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหัวข้อ. สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก <http://www.xxxxxxxxxx>

Chalamvong, Y. (2017). Challenges of Thai workers in the digital age. National Institute for Thailand Development Research. Retrieved May 3, 2017, from <http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage>>

ตัวอย่างรูปแบบ “บทความวิชาการ”

ชื่อบทความ (ภาษาไทย 20 pt.)

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่ 18 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาไทย 16 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาอังกฤษ 16 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด (ภาษาไทย 14 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด, ระบุประเทศ (ภาษาอังกฤษ 14 pt.)

¹Corresponding Author’s Email: (14 pt.)

¹เบอร์โทร: (14 pt.)

ข้อกำหนดเบื้องต้น

(ปฏิบัติตามรูปแบบอย่างเคร่งครัด)

1. ขนาดกระดาษ A4 ระยะขอบ 1 นิ้ว

2. อักษร TH SarabunPSK และ

ตัวเลขอารบิกทั้งหมด

3. ระบบอ้างอิงแบบ APA 6

4. การอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ

(ทั้งในเนื้อหา และ References)

บทคัดย่อ (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) นำเสนอข้อค้นพบ มุมมอง ทักษะ ที่สะท้อนทางออก ทางเลือก องค์ความรู้ใหม่
หลักการแนวทาง วิธีปฏิบัติในเชิงวิชาการ โดยเขียนให้กระชับ จัดลำดับหมวดหมู่ แยกข้อ แยกประเด็น
ให้เห็นชัดเจน

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: (16 pt.) (3-5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

Abstract (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) แปลรักษารูปคำและรูปประโยคให้ตรงกับภาษาไทย ไม่แปลสรุปย่อ ไม่แปลจับ
ประเด็น ไม่แปลขยายความ (ใส่ตัวเลข ย่อหน้า วรรคตอน ลำดับหัวข้อหลัก หัวข้อรอง ให้ตรงกับ
ภาษาไทย)

.....

.....

.....
.....
Keywords: (16 pt.) (3 – 5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

บทนำ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

(16 pt.) ความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา/กรณีการศึกษา/กรณีพื้นที่ (อ้างอิง).....
.....
.....

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาการส่งเสริม พัฒนา (อ้างอิง)
.....
.....
.....
.....

แรงจูงใจที่อยากจะศึกษา เหตุผลความคาดหวัง คุณค่า ประโยชน์ ที่หวังได้จากการศึกษา (อ้างอิง).....
.....
.....
.....

เนื้อเรื่อง (18 pt., เนื้อหา 16 pt.)

บริบทความเป็นมา ประเด็นปัญหา แสดงสาระสำคัญภายใต้กรอบแนวคิดในเชิงวิชาการ นำเสนอตามลำดับแยกประเภทหมวดหมู่ ความสำคัญมาก ความสำคัญน้อย ประเด็นหลัก ประเด็นรอง โดยใส่ลำดับ เลขข้อ ย่อหน้า วรรคตอน ให้เข้าใจได้ง่าย และชัดเจน (อ้างอิง).....
.....
.....
.....

นำเสนอหลักการ แนวคิด ทฤษฎี แนวทางปฏิบัติ ที่สะท้อนมุมมอง องค์ความรู้ใหม่อย่างเป็น
หมวดหมู่ เป็นระบบ เป็นขั้นตอน เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาโดย
สอดคล้องกับหลักวิชาการ (อ้างอิง)

.....

.....

.....

.....

สรุป (18 pt. เนื้อความ 16 pt.)

สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการวิจัย เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นข้อมาตรา ไม่เอียง ไม่หนา ไม่
แทรกภาพโมเดล (ไม่ต้องแทรกอ้างอิง)

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt. เนื้อความ 16 pt.)

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กร
ถึงการพัฒนาประสิทธิภาพส่วนบุคคล ตลอดจนการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้สนใจ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

1.1.....

1.2.....

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป (ต้องเกี่ยวเนื่องต่อยอดจากบทความนี้)

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1.....

2.2.....

References (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกๆอ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิง References ที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

ตัวอย่างการอ้างอิง

หนังสือ

นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

Robbin, N. (2005). *Management*. (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วิทยานิพนธ์

นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญาวิทยานิพนธ์ระดับดุขฎฐิบัณจิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

Kittichayathorn, P. (2012). *Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok*. (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.

บทความวารสาร

นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. เลขปีที่ (เลขฉบับที่), เลขหนาแรก-เลขหนาสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(2), 17-37.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.

เว็บไซต์

นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหัวข้อ. สืบคน เดือน วัน, ป, จาก <http://www.xxxxxxxx>

Chalamvong, Y. (2017). Challenges of Thai workers in the digital age. National Institute for Thailand Development Research. Retrieved May 3, 2017, from <http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage>>

ตัวอย่างการอ้างอิง APA (6th Edition) (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564)

หนังสือ

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
ผู้แต่ง 1 คน	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin (2005)	(Robbin, 2005)	Robbin, N. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
ผู้แต่ง 2-4 คน	นามสกุล 1, นามสกุล 2, นามสกุล 3, and นามสกุล 4 (ค.ศ.)	(นามสกุล 1 ,นามสกุล 2, นามสกุล 3, and นามสกุล 4, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้แต่ง 2, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้แต่ง 3, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้แต่ง 4, ชื่อย่อ., (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin, Stephen, Coulter, and Mary, (2005)	(Robbin, Stephen, Coulter, and Mary, 2005)	Robbin, N., Stephen, P., Coulter, O., & Mary, R. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.) New Jersey: Prentice Hall.
ผู้แต่ง 5 คนขึ้นไป	นามสกุล 1 และคณะ. (ค.ศ.)	(นามสกุล 1 และคณะ. ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ. และคณะ. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin et al. (2005)	(Robbin et al. 2005)	Robbin, N. et al. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
ผู้แต่งนามแฝง	ชื่อนามแฝง (ค.ศ.)	(ชื่อนามแฝง, ค.ศ.)	ชื่อนามแฝง. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Tmanti (2002)	(Tmanti, 2002)	Tmanti. (2002). <i>Kaew Kalaya of the Land</i> . (2 nd ed.). Bangkok: Na Ban Wannagum Publishing.
หนังสือแปล	นามสกุลผู้แต่งต้นฉบับ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้แต่งต้นฉบับ, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้แต่ง 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.ที่แปล). <i>ชื่อเรื่องที่แปล</i> [ชื่อเรื่องต้นฉบับ]. (นามสกุลผู้แปล, ผู้แปล). (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. (ค.ศ. ต้นฉบับที่พิมพ์).
	Parker, and Smith (2020)	(Parker, and Smith, 2020)	Parker, K., & Smith, S. (2020). <i>Money Knowledge</i> [Financial Management]. (Phothiwong, Translator). (2 nd ed.). Bangkok: MCU Press. (2015).
กรณีไม่มีชื่อผู้แต่ง ให้ลงชื่อเรื่องแทน ผู้แต่ง	“ชื่อเรื่อง” หรือ “ชื่อบท ที่” หรือ “ชื่อบทความ” (ค.ศ.)	(“ชื่อเรื่อง” หรือ “ชื่อบท ที่” หรือ “ชื่อบทความ”, ค.ศ.)	<i>ชื่อเรื่อง</i> . (ครั้งที่พิมพ์). (ค.ศ.). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	“Transient viscoelastic flow of polymer solution” (1975)	(“Transient viscoelastic flow of polymer solution”, 1975)	<i>Art of display: Cultural shows</i> . (2 nd ed.). (2010). Hong Kong, China: Links International.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
การอ้างอิงเอกสาร ทุติยภูมิ (Secondary Source) (อ้างอิง ใน)	นามสกุลผู้แต่งเอกสาร ต้นฉบับ (ค.ศ. ต้นฉบับ) (อ้างถึงในหรือ as cited in นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ค.ศ.ของเอกสารทุติยภูมิ)	(นามสกุลผู้แต่งเอกสาร ต้นฉบับ, ค.ศ. ต้นฉบับ อ้างถึงในหรือ as cited in นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ค.ศ.ของเอกสารทุติยภูมิ)	ผู้เขียนอ้างอิงแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เหตุเพราะไม่สามารถเข้าถึงหรือสืบค้นหา ต้นฉบับเดิมได้ การเขียนอ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิในบรรณานุกรมหลักการอ้างอิง เหมือนกับรายการหนังสือทั่วไป
			นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่องต้นฉบับ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่ พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Seidenberg and McClelland (1993) (as cited in Coltheart, 1995)	(Seidenberg and McClelland, 1993 as cited in Coltheart, 1995)	Coltheart, A. H. (1995). <i>Development of Selection model to support higher education</i> . (2 nd ed.). Bangkok: Thammasat University.
สารานุกรม (Encyclopedia)	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ใน ชื่อของบรรณาธิการ (บก.), ชื่อเรื่อง (ฉบับที่, หน้าแรก-หน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์; สำนักพิมพ์.
	Glaucoma. (2002)	(Glaucoma, 2002)	Glaucoma. (2002). In K. Krapp (Ed.), <i>The Gale encyclopedia of nursing & allied health</i> (Vol. 2, pp.1079-1083). Farmington Hills, MI: Gale Group.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
พจนานุกรม (Dictionary)	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อพจนานุกรม</i> . สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Tiangburanadham (2002)	(Tiangburanadham, 2002)	Tiangburanadham, V. (2002). <i>Dictionary of diseased and therapies</i> . Bangkok: Ruansarn.

วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
เอกสารรายงาน การวิจัย	นามสกุลผู้วิจัย 1, and นามสกุลผู้วิจัย 2, (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย 1, and นามสกุลผู้วิจัย 2, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้วิจัย 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อเรื่อง</i> (รายงาน ผลการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Wathnapradith, and Soma (2016)	(Wathanapradith, and Soma, 2016)	Wathanapradith, K., & Soma, P. (2016). <i>Peace Village in the 26th Buddhist Century: Knowledge Learned from Ta Koy Nang Village Sisaket Province</i> (Research Report). Ayutthaya: Buddhist Research Institute of MCU.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
ดุชนิพนธ์ ป.เอก	นามสกุลผู้วิจัย (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญยานิพนธ์ระดับดุชนิพนธ์). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.
	Kittichayathorn (2012)	(Kittichayathorn, 2012)	Kittichayathorn, P. (2012). <i>Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok</i> . (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.
วิทยานิพนธ์ ป.โท	นามสกุลผู้วิจัย (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.
			Marpue, S. (2013). <i>Use mindfulness to apply to solve doing work Employees of Electricity Generating Authority of Thailand</i> . (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

วารสาร / เอกสารการประชุมทางวิชาการ (proceeding) / หนังสือพิมพ์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
บทความวารสาร	นามสกุลผู้เขียน 1, นามสกุลผู้เขียน 2, and นามสกุลผู้เขียน 3 (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน 1, นามสกุลผู้เขียน 2, นามสกุลผู้เขียน 3, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขปีที่(เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความ.
	Puchthonglang, Horsangchai, and Soma (2016)	(Puchthonglang, Horsangchai, and Soma, 2016)	Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. <i>Journal of MCU Peace Studies</i> , 4(2), 17-37.
เอกสารการประชุมทางวิชาการ (proceeding)	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ใน หรือ in ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก. หรือ Ed. หรือ Eds.), ชื่อการประชุม (น. หรือ pp. เลขหน้าแรก-ถึงหน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Edge (1996)	(Edge, 1996)	Edge, M. (1996). Lifetime prediction: Fact or fancy. In M. S. Koch, T. Padfield, J. S. Johnsen, & U. B. Kejser (Eds.), <i>Proceedings of the Conference on Research Techniques in Photographic Conservation</i> (pp. 97-100). Copenhagen, Denmark: Royal Danish Academy of Fine Arts.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
เอกสารประกอบ การสอน/การ อบรม (Power Point Lecture Note)	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารประกอบการอบรม, สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์
	Chuychuwong (2009)	(Chuychuwong, 2009)	Chuychuwong, S. (2009). <i>The Use of UpToDate Database. Training Material on the Techniques of Searching for Information from Electronic Medical Database.</i> Songkla: Prince of Songkla University.
หนังสือพิมพ์	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ., วัน เดือน). ชื่อคอลัมน์/ชื่อข่าว. ชื่อหนังสือพิมพ์. pp. เลข หน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของคอลัมน์/ชื่อข่าว.
	Boonnoon (2011)	(Boonnoon, 2011)	Boonnoon, J. (2011, April 28). Manufacturers flood Thai market. <i>The Nation</i> , pp. 7-8.

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ / เว็บไซต์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงเว็บไซต์	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหัวข้อ. สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก http://www.xxxxxxxxxx
	Chalamvong (2017)	(Chalamvong, 2017)	Chalamvong, Y. (2017). <i>Challenges of Thai workers in the digital age.</i>

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

			<i>National Institute for Thailand Development Research</i> . Retrieved May 3, 2017, from http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage >
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)	นามสกุลผู้เขียน 1, and นามสกุลผู้เขียน 2 (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน 1, and นามสกุลผู้เขียน 2, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. เมือง. สถาบัน หรือสำนักพิมพ์. สืบค้น เดือน วันที่, ค.ศ. จาก http://xxxxxxxxxxxxxxxx
	Littleton and Engebretson (2002)	(Littleton and Engebretson, 2002)	Littleton, L. Y., & Engebretson, J. C. (2002). <i>Maternal, neonatal, and women's health nursing</i> . New York: Delmar/Thompson Learning. Retrieved November 30, 2009, from http://www.netlibrary.com/reader/

หน่วยงานรัฐบาล / สถาบัน / องค์กร / สมาคม / ชมรม

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงจากหน่วยงานสถาบัน หรือ	ชื่อเต็มของหน่วยงาน (อักษรย่อ, ค.ศ.)	(ชื่อเต็มของหน่วยงาน (อักษรย่อ), ค.ศ.)	ชื่อเต็มของสถาบันหรือหน่วยงาน. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Ministry of Education, Department of	(Ministry of Education, Department of Curriculum, and	Ministry of Education, Department of Curriculum, and Instruction Development. (2001). <i>Basic education curriculum B.E. 2544 [A.D. 2001]</i> . (2 nd ed.). Bangkok: Department of Curriculum and Instruction

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

องค์กร อ้างอิงครั้งแรกใช้ชื่อเต็ม ส่วนอ้างอิงครั้งต่อไปใช้อักษรย่อ	Curriculum, and Instruction Development (2001)	Instruction Development, 2001)	Development.
--	--	--------------------------------	--------------

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงจากพระไตรปิฎก/คัมภีร์	อ้างอิงคัมภีร์หน้าข้อความ	หลังข้อความ (ชื่อคัมภีร์: เล่ม/เลข/ข้อหน้า)	ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	ตั้งในพระสูตรที่กล่าวไว้ว่า	(Thai Tripitakas: 1/50/443)	Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). <i>Thai Tripitakas</i> . Bangkok: MCU Press.

สัมภาษณ์(Interview)/Focus Group

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
สัมภาษณ์/Interview	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ค.ศ.)	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ตำแหน่ง/สถานะ/บทบาทหน้าที่. สัมภาษณ์. เดือน, วัน.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

	Marntong (2018)	(Marntong, 2018)	Marntong, A. (2018). Chief of Production. <i>Interview</i> . February, 2.
การสัมภาษณ์กลุ่ม ย่อย Focus Group	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ค.ศ.)	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ตำแหน่ง/สถานะ/บทบาทหน้าที่. <i>การสัมภาษณ์กลุ่มย่อย</i> . เดือน, วัน.
	Sutthiprapa (2019)	(Sutthiprapa, 2019)	Sutthiprapa, S. (2019). Lecturer of Environmental Health Faculty of Public Health and Environment Pathum Thani University. <i>Focus Group</i> . January, 13.

สมณศักดิ์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
พระสงฆ์ มีสมณศักดิ์	ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเดิม) (ค.ศ.)	(ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเดิม), ค.ศ.)	ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเดิม). (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto) (2013)	(Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2013)	Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto). (2013). <i>Dictionary of Buddhism</i> . Bangkok: Pali Dhamma Publishing Company.
	Phra Dhebbodhidhes (Weerayut Vīrayuddho) (2010)	(Phra Dhebbodhidhes (Weerayut Vīrayuddho), 2010)	Phra Dhebbodhidhes (Weerayut Vīrayuddho). (2010). <i>Vision of Buddhism Propagation in The Buddhist Land, Reinforce the Quality of life, Increase the Work Efficiency</i> . India-Nepal: Office of Dhammadhuta India-Nepal.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2567)

	Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto) (2018)	(Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto), 2018)	Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto). (2018). <i>Benefaction of Buddhism and The Perfect Human Development</i> . A Special Discourse delivered in The Convocation Ceremony of Mahachulalongkornrajavidyalaya University on 10 May 2018.
พระภิกษุทั่วไป	Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi) (2012)	(Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi), 2012)	Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi). (2012). <i>Ahimsa Magga to Peace</i> . Bangkok: Buddhist Economics University.



จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา
บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่
พัฒนาจิตใจและสังคม



มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

เลขที่ 662 ถ.พหลโยธิน ต.ศาลา อ.เกาะคา จ.ลำปาง 52130

โทร : 054-209-454 E-mail : suttiporn.sai@mcu.ac.th

website: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBJ>

